

СЛОВАРЬ

РУССКО-ТУРЕЦКИЙ
СЛОВАРЬ
СОЧЕТАНИЙ
ЭКВИВАЛЕНТНЫХ
СЛОВУ

RUSÇA - TÜRKÇE
SÖZCÜĞE - EŞDEĞER İFADELER
S Ö Z L Ü Ğ Ü

А ВЕДЬ [ay'et']. –ği halde, -e rağmen (хотя, несмотря на то что).

- Мы не чувствовали себя усталыми, а ведь мы только что вернулись из похода.
- Письмо до сих пор не отправлено, а ведь его очень ждут твои друзья.
Arkadaşların özellikle beklediği halde, mektup şimdiye dek gönderilmemiş.
Oysa, halbuki. Söz konusu cümle bir önceki cmlenin İçeriğine aykırı düşen bir içerik taşıyorsu bu cümlelerin Başında kullanılır.
- Он шёл быстро, едва поспевал за ним. А ведь он недавно был болен.
Hızlı yürüyordu, arkasından güçlükle yetişim. Oysa geçenlerde hastaydı.
- Они справились с заданием за три дня. А ведь оно было рассчитано на пять дней.
İşi üstünde üç günde geldiler.
Oysa iş beş gün için hesabedilmişti.

А ВОТ [ayo1], частица (разг.).

1. İse ,ancak, Lakin. İçeriği bir önceki cümleyle karşılaştırılan Cümlelerin başında kullanılır.
 - Этот класс показал хорошие результаты к концу года.
А вот в параллельном классе есть отстающие.
Bu sınıf yıl sonuna doğru iyi bir netice gösterdi.
Yan sınıfta ise kalanlar var.
 - Мальчик ещё болен, а вот его сестра уже поправилась.
2. Dur bakalım! Soruyu yanıtlayanın kendinden emin olduğunu gösterir.
 - - Я бы поехал. Но как быть с работой? - А вот подумаем и решим. – Giderdim ama işi ne yararım? - Dur bakalım, düşünür çözeriz.
 - - Разве он даст эту книгу? - А вот посмотрим. - Asaba o kitabı verir mi? - Dur bakalım, göreceğiz
3. ... mı, bak... Bir önceki cümleye ait soru sözcüğünün yinelenmesi ile kullanılır. Teferruatlı bir yanıt vermek istegini ifade eder .
 - - Как ты стал чемпионом? - А вот как: много тренировался, строго выполнял режим. – Nasıl şampiyon oldun? – Nasıl mı? Çok idman yaptım, sıkı bir rejim uyguladım
 - - Какую ты любишь обувь? - А вот какую: красивую и удобную - Hangi ayakkabıyı seversin? - Hangisini mi? Güzel ve rahat olanını.

А ВОТ И [avotı], частица (разг.).

1. Hayır (нет). Karşılık verirken bir önceki cümlelerin fiil ya da eyleminin yinelenmesi ile kullanılır.
Kişinin, muhatabının iddiasını kesinlikle reddettiğini ifade eder.
 - - Ты этого не сделаешь! - А вот и сделаю! – Bunu bece-remezsin! - Hayır, beceririm.
 - - Он мне не даст цветные карандаши. - А вот и даст. Я сам ему скажу. – Vana renkli kalemlerini vermez. - Hayır, verir. Ben ona söylerim.
 - - Это невозможно! - А вот и возможно!. - Bu mümkün değil! - Hayır, mümkün!
2. İşte. Beklenen bir şey ya da kimsenin ortaya çıkması durumunda kullanılır.
 - А вот и наш дом; мы уже пришли. İşte bizim ev! Gel-dik.
 - А вот и Оля! Иди скорее, мы тебя давно ждём. İşte Ol-ya! Çabuk ol! Çoktandır seni bekliyoruz.

А ИМЕННО [aim'inna], союз пояснительный (книжн.).

1. Yani (то есть). Bir önceki cümlelerin açıklama bekleyen ögesiyle ilgili yan cümleyi bağlar.
 - Я поеду туда, где больше всего нужен, а именно на стройку. En çok ihtiyaç duyduğum yere gidiyorum. Yani inşaata.

CZ На кресте написано крупными буквами, что он поставлен по приказанию генерала Ермолова, а именно в 1824 году, is-tavrozun üzerinde iri harflerle general Yermo-lov'un emriyle dikildiği yazılmış. Yani 1824'te.

2. Şöyle ki. Söylenenі açıklamak ve sayılanın doğru gösterimi için sayılandan önce kullanılır.

• Сегодня в классе нет двух учеников, а именно: Иванова и

Сидорова. Bugün sınıfta iki öğrenci yok. Şöyle ki: İvanovve Sidorov.

• Никаких особых новостей у Таиски не оказалось, кроме одной, а именно, что в полдень забегал Грацианский. Tay-sa'nın, bir tanesi dışında, hiçbir haberi ger-çekleşmedi.

Şöyle ki: Gratsianski öğleyin koş-maya başlamıştı

А И ТО [aito], союз противительный.

Buna rağmen, yine de. Teslim ve kabul ifade eden bir ayrıntı ile karşılaştırma durumunda yan cümleyi veya cümlenin bir ögesini bağlar.

• Я боюсь высоты: он живёт только на пятом этаже, а и то мне страшно смотреть с его балкона. Ben yükseklikten korkarım. O da sadece beşinci katta yaşıyor. Buna rağmen balkonundan bakmaya ürküyorum. / (уж на что..., а и то. Ama buna rağmen.

Уж на что он был здоров, а и то этой зимой заболел. Çok sağlıklıydı ama buna rağmen bu kış hastalandı.

АЙ ДА [ay'da], частица (разг.).

-e bak be! Temel anlam taşıyan isimler veya özel adlarla birlikte kullanılır. Övgü ve takdir bildirir.

• Ай да Иван! Вот молодец, как всё хорошо сделал. İvan'a bak be! Aferin, her şeyi nasıl da güzel yapmış

А КАК ЖЕ [a kak je], в знач. частицы (разг.).

Ne demek, lafi mı olur! (конечно). Olemlu bir cevabı kuvvetlendirmek için kullanılır.

• - Ты придёшь сегодня на занятия? - А как же, обязательно приду.- Bugün derse gelecek misin? - Ne demek!

Mutlaka geleceğim.

• - Ты сегодня обедал? - А как же! Совсем недавно. - Bu-gün öğle yemeği yedin mi? - Ne demek! Hem de az önce.

• - Ты всё так хорошо делаешь? - А как же! - Sen her şeyi böyle güzel mi yaparsın? - Ne demek!

А НЕ ТО [an'ito], союз разделительный (разг.). Yoksa, aksi halde (иначе, а то).ilk cümle ciddiye alınmadığı takdirde, уarılan eylemin sonuçları hakkında uyarı içeren cümleyi bağlar.

• - Одевайся теплее, а не то замёрзнешь. - Sıkı giyin; yoksa donacaksın.

• - Да смотрите ж, не болтайте. А не то поколочу. - Banabakın, gevezelik etmeyin. Yoksa döverim

А НУ [anu], междом. (разг.).

1. E hadi! Eyleme teşvik ifade eder.

А ну, ребята, споём! E, hadi çocuklar! Şarkı söy-leyelim.

А ну, беги скорей в класс, позови ребят. E, Hadi! Çabuk sınıfa koş; çocukları çağır.

• [Матросы] слушают, смеются, хвалят её й тоже прост: -

А ну, бабушка, расскажи ещё чего! [Tayfalar] onu dinliyorlar, gülüyorlar, onu göklere çıkarıyorlar ve ondan rica ediyorlar: - ' E, hadi büyükanne! Birşeyler daha anlat.

2. E! Dikkat çekmek için kullanılır.

A ну, кому мороженое? E! Kim dondurma istiyor?

A ну, кто пойдёт с нами? E! Kim bizimle geliyor?

3. Kahrolası, kahrolsun, lanet olsun! İsmi ikinci halinde bir şahıs zamiriyle birlikte kullanılır.

Birşey ya da birine karşı olumsuz tavır, bir şey ya da birinden kaçınma isteğini ifa-de eder.

A ну его, он такой упрямый. Kahrolası! Öyle inatçı bir adam ki.

- A ну вас, - сказал он сердито и ушёл. Hiddetle - Siz kahrolun - dedi ve gitti.

• - Сергей, пойдём на лекцию. - А ну её, не пойду. - Ser-gey, derse gidiyoruz. – Lanet olsun! Gitmiyorum.

A ТАКЖЕ [atakje], союз присоединительный.

Ve bir de; ve aynı şekilde. Ana cümleden sınırlayıp ayırmak gereken yan cümleyi ya da cümlenin diğerlerinden ayrı belirtilmesi gereken bir öğe-sini bağlar.

• На обеде были государственные деятели, сопровождающие главу делегации, а также руководители общества дружбы. Yemekte devlet adamları, maiyetlerinde bulunan heyet başkanları ve bir de dostluk derneği yöneticileri vardı.

• Газеты дают высокую оценку мастерству чемпионов мира, а также других участников чемпионата.

Gazeteler, dünya şampiyonlarının ve aynı şekilde şampiyonanın diğer katılımcılarının ustalıklarına paha biçmiyorlar.

• Привалов заметил эту улыбку, а также едва заметный жест левым плечом, - тоже отцовская привычка. Privalov o gülümsemeyi ve bir de sol omuzla yapılan, hayal meyal görünen jesti farkettiler. Bu da babadan kal-ma bir alışkanlıktı.

A НУ ТЕБЯ (ЕГО, ЕЁ, ИХ, ВАС)

[a nut'ib'ya (yi-vo, yiyo, ih, vas)], см. ну тебя.

A ТО [ato], (разг.).

I. союз. 1. разделительный. Yoksa, aksi halde (в противном случае, иначе, не то). Ortaya çıkması mümkün olabilecek bir olay ya da eylem bildiren bir cümleye, o olay ya da eyleme engel olunmazsa neler olabileceğini bildiren başka bir cümleyi bağlar.

• Хорошо, что мы были дома, а то пришлось бы вам ехать обратно. İyi ki evdeydik. Yoksa geri dönmek zorunda kalacaktınız.

• Здесь темно, надо идти осторожно, а то можно упасть.

Burası karanlık; dikkatli yürümek lazım. Yoksa düşebiliriz.

2 разделительный. Ya da, yahut da (или же). Eylemin değiştirilmesi durumunda cümlenin son öğesini bağlar.

Она поправляет волосы, гладит ладонью по столу, трогает конец скатерти, а то сложит руки и сидит. Saçlarım dü-zeltir, avuçlarını masaya sürer, masa örtüsünün kenarlarına dokunur ya da ellerini kavuşturur.

Он сидит, работает, потом играет с братом, а то вдруг уйдёт на улицу. Oturur, çalışır, sonra kardeşiyle oynar ya da birden sokağa çıkar.

3. условно-противительный. Ne var ki (в действительности же, на самом деле).

Эту работу мы быстро не сделаем: было бы нас много, а то всего двое. Bu işi çabuk bitiremeyiz. Çok olsaydık neyse, ne var ki hepsi iki kişiyiz. / Teslim ve kabul ya da şart bağlacıyla kurulmuş cümleden sonra gelir.

Он не скоро вернётся: если бы он на автобусе поехал, а то пошёл пешком. Tez dönmez.

Eğer otobüsle gitseydi neyse, ne var ki yaya gitti.

Хоть бы он на десять минут опоздал, а то на целый час. On dakika gecikse neyse, ne var ki tam bir saat...

4. причинно-противительный. Çünkü, ne de olsa (потому что, ведь). Sebeper bildirirken kullanılır.

• Давай сядем, а то долго буду рассказывать. Hadi oturalım, ne de olsa çok şey anlatacağım. Помогите мне, а то тяжело. Yardım et, ne de olsa ağır. II. частица. Kararın kesinliğini pekiştirmek için kullanılır.

• - Ты сегодня ел? - А то не ел? Конечно ел. - Bugün bir şey yedin mi? - Yemeyecek miydin? Tabii ki yedim.

• - Неужели ты всё успел сделать за один день? - А то как же, успел. - Yoksa her şeyi bir günde bitirmeyi becerdin mi? - Ya n'olacaktı, becerdim.

А ТО И [ato i], союз градационный.

Belki de, bi-lemedin. Bir öncekinden nitelik, nicelik ya da eylemin şiddetiyle ilgili daha manidar olan öğe-yü bağlar.

• Он будет неделю, а то и две дома. Bir, belki de iki hafta evde kalacak.

Они уезжают на месяц, а то и больше. Bir aylığına ayrılıyorlar, belki de daha fazla.

Ещё рано, часов десять, а то и меньше. Henüz erken. Saat on, belki de daha az. просто, вовсе pekiştirme edatlarıyla birlikte kullanılır.

• Он улыбнулся как старому знакомому, а то и просто своему человеку. Bana eski bir dostuna, belki de öylesine bir tanıdığına gülümser gibi gülümsedi

АХ ДА [ahda], междом.

Ah evet!. İhmal edilen bir şeyin aniden hatırlanması durumunda kullanılır.

• Ах да, забыл, ты ведь не любишь сладкое. Ah evet! Unuttum; sen tatlı sevmiyorsun.

• - Вы на чём играете? - На скрипке. - Ах да, вы же говорили. - Ne çalılıyorsunuz? - keman. - Ah evet! Söylemiştiniz.

• Ах да, мне нужно ещё зайти к товарищу. Ah evet! Daha arkadaşşıma uğramam lazım

• - Он больше ничего не сказал? - Ах да, сказал, чтобы ты принёс ему книгу. - Başka bir şey söylemedi mi? - Ah evet! Kitabı ona götürmeni...

ÂХ ТЫ [ahti], междом. (разг.).

Beklenmeyen bir şeye karşı tepki olarak kullanılır. 1. Aman Al-lahım! Kızgınlık ve infial ifade eder.

Ах ты, беда кака, ведь я, кажется, газ не выключила. Aman Allahım! Ne felaket. Ben, sanırım, gazı kapatmadım.

Ах ты, ну как же я об этом забыл? Aman Allahım! Bunu nasıl unuttum ben ya!

2. Ah sen var ya, Seni gidi (Ах ты - bir kişiyekarşı); Ah siz var ya, Sizi gidi (Ах вы - birkaç kişiye karşı). Sitem, kınama bildirir.

• Ах ты, шалун какой, что ж ты тут наделал? Sen var ya; ne yaramazsın. Ne yaptın burada böyle?

• Ах вы, драчуны, идите на свои места. Sizi gidi yaramazlar ! Kendi mahallenize gidin.

3. Ah sen. Onay ve memnuniyet bildirir.

• - Ах ты, мой милый, милый, - говорил старик. - Отца твоего я во как знаю. Я двадцать лет его изо дня в день видал.

- Ah sen var ya benim tatlımsın, tatlım, dedi ihtiyar. - Babanı bak nasıl tanıyorum. Yirmi yıl

boyunca onu her gün gördüm.

А ЧТО [aşto], в знач. частицы (разг.).

1. N'olacak da?, N'arıcaksın? (почему спрашиваешь?). Cevap mahiyetinde kullanılır.

• У тебя есть такой карандаш? - А что? - Если нет, можешь его взять. - Böyle bir kalemin var mı? - N'arıcaksın? - Eğer yoksa bunu alabilirsin.

• - Ты поедешь с нами? - А что? - Тогда нужно купить ещё один билет. - Sen bizimle gelecek misin? - N'arıcaksın? - O zaman bir bilet daha almamız lazım.

2. Yahu; yoksa. Soru cümlesinde kullanılır. Sorunun anlamını pekiştirir.

• А что ты тоже в этом классе учишься? - Да, в этом. - Yoksa sen de bu sınıfta mı okuyorsun? - Evet, bu sınıfta.

• - А что, тебя сегодня не спрашивали? - Нет, не спрашивали. Yoksa seni bugün sormadılar mı? - Ha-yır, sormadılar.

А ЧТО ЕСЛИ [aşto yes'l'i], в знач. частицы (разг.).

se nasıl olur?, -se n'olur?, -se mi? (может быть). Soru cümlesinde kullanılır. Tekli-fin kararsızlığını belirtir.

• Я подумал: а что если нам поехать за город? Düşünüyorum da; şehir dışına çıksak nasıl olur?

• А что если поехать туда на велосипеде? Oraya bisiklet-le gitsek nasıl olur?

• Знаешь Гек: а что если мы маме про телеграмму ничего не скажем? Biliyor musun Gek; annemize telgraftan bahsetmesek n'olur?

БЕЗ КОНЦА [b'iskantsa], в знач. наречия.

Durmadan, hiç durmadan; sürekli, daima (очень долго; постоянно). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır.

• Хотя они и друзья, но без конца спорят друг с другом. Arkadaş oldukları halde durmadan birbirleriyle tartışıyorlar.

• Он без конца звонит мне по телефону. Beni hiç durmadan telefonla arıyor.

Юна очень хорошо читает стихи, могу слушать её без конца. Çok güzel şiir okuyor; hiç durmadan onu dinleyebilirim.

UYARI: без edatıyla birlikte kullanılan конец

adıyla karıştırmayınız: Эта книга без конца, у неё нет последних страниц. Bu kitap nihayetsiz; son sayfaları yok

БЕЗ МАЛОГО [b'izmalava], в знач. наречия, (разг.).

En az, neredeyse, yaklaşık (почти). Sayılarla birlikte kullanılır.

• Ему без малого шестнадцать лет. Yaşı en az on altı. •Чемодан был тяжёлый, он весил без малого двадцать килограммов. Buvul ağırdı; en az 20 kilo geliyordu.

•До железной дороги без малого сто километров. Demiryoluna en az 100 kilometre var.

БЕЗ МЕРЫ [b'izm'eri], в знач. наречия.

Oldukça, epeyce; ölçüsüzce (очень; слишком).

• Мен без меры удивил ваш поступок. Cesaretiniz beni oldukça şaşırttı.

• Нельзя цепляться за прошлое, без меры его идеализировать. Geçmişe takılıp kalmamak, onu öl çüsüzce ülküleştirmek gerekir

БЕЗ ОСТАТКА [b'izastatka], в знач. наречия.

Büsbütün, tamamen; iyiden iyiye (всецело, целиком).

• Мой труд, мои силы без остатка принадлежат Родине. Emeğim, bütün gücüm büsbütün vatanıma aittir.

Огромное количество дел и проблем захватило меня без остатка. Bin bir görev ve sorun beni büsbütün kuşattı.

Он всё обдумывает, взвешивает, но если принимает решение, то отдаётся делу весь, без остатка. Her şeyi iyice düşünür, ölçüp biçer; ancak bir karara varırsa kendini büsbütün işe verir.

UYARI: без edatıyla birlikte kullanılan остаток adıyla karıştırmayınız:

Число 25 делится на 5 без остатка. 25 sayısı beşe kalansız bölünür

БЕЗ ОТДЫХА [b'izotdih], в знач. наречия.

Ara vermeden, durup dinlenmeden, dur duraksız (не отдыха; непрерывно).

• Они работали целый день без отдыха. Bütün gün durup dinlenmeden çalıştılar.

• Она долго шла без отдыха. Uzun süre ara vermeden yürüdü.

БЕЗ ПАМЯТИ [b'ispan'it'i],

I. в знач. наречия. 1. Baygın bir halde, kendinden geçmiş bir halde, şuursuz bir halde, (в бесчувственном состоянии, без сознания). Hasta hakkında kullanılır.

• Когда приехал врач, больной был без памяти. Doktor geldiğinde hasta baygın bir haldeydi.

• Всё в одном положении, - отвечал Савельич со вздохом,

- всё без памяти, вот уже пятые сутки. - Hâlâ aynı durumda - diye yanıtladı Savelyiç, bir nefeste, - hâlâ baygın bir halde. Tam beş gün oldu.

2. Aşırı derecede, çok fazla (очень сильно). Duygu bildiren fiillerle birlikte kullanılır.

• Она без памяти любит своих детей. Çocuklarını aşırı derecede seviyor.

• Она знала, что Фадей Кузмич без памяти боится воды, даже не купается в озере. Fadey Kuzmiç'in sudan aşırı derecede korktuğunu, hatta gölde bile yüzmediğini biliyordu.

II. Bir şeye, birisine bayılma; hayran olma (в восхищении, в восторге от кого-либо, чего-либо). •Он всем очень понравился, все были от него без памяти. Herkesin çok hoşuna gitti; herkes ona bayıldı. KARŞILAŞTIRINIZ: без ума.

БЕЗ СЛЕДА [b'issl'ida], в знач. наречия, iz bırakmadan (полностью, бесследно).

Исчезнуть, пропасть, пройти v.b. fiillerle birlikte kullanılır.

• Преступник исчез без следа. Katil iz bırakmadan ortadan kayboldu. Смущение прошло без следа. Şaşkınlık iz bırakmadan geçti.

БЕЗ СОМНЕНИЯ [b'issamn'en'iy], в знач. вводного слова.

Şüphesiz, kuşkusuz, muhakkak (несомненно, безусловно). Yazıda virgülle ayrılır.

• Он, без сомнения, хорошо знает этот город. O, şüphesiz bu şehri iyi bilir.

• Группа хорошо подготовилась и, без сомнения, успешно сдаст экзамены. Grubumuz iyi hazırlandı ve şüphesiz, sınavları başarıyla verecek.

• Это был, без сомнения, очень интересный спектакль. Şüphesiz, çok ilginç bir temsildi bu.

• Вам, без сомнения, не раз случалось видеть заход солнца. Şüphesiz, güneşin batışını defalarca gördüğünüz olmuştur.

БЕЗ СПРОСА (БЕЗ СПРОСУ) [b'issprosa (b'iss-prosu)], в знач. наречия, (разг.).

İzinsiz, izin almadan (не попросив разрешения).

Не бери мои книги без спроса. Kitaplarımı izinsiz alma.

Почему ты ушёл без спросу? Neden izinsiz ayrıldın?

БЕЗ ТОЛКУ (БЕЗ ТОЛКУ) [b'estalku (b'istol-ku)], в знач. наречия, (разг.).

1. Boşuna, boş yere, nafiye (напрасно, без пользы).

• Но что ты ходишь без толку, лучше сделай уроки. Ne boş yere dolaşıyorsun, dersini bitir daha iyi.

• Она ходила в магазин, но без толку: он был закрыт на обед. Markete gitti ama boşuna; market öğle tatili için kapalıydı.

2. Düzensiz, dağınık (очень сильно).

• Комната была большая, светла, но всё в ней было расставлено и навалено без толку. Oda büyüktü, aydın

İhtı ama içinde her şey düzensiz yerleştirilmiş ve uğulmuştu.

БЕЗ ТРУДА [b'istruda], в знач. наречия.

Zorlanmadan, kolayca (легко; без усилий, не напрягаясь). Zıtanlamlısı: с трудом.

• Он без труда нашёл мой дом. Evimi zorlanmadan buldu.

• Среди присутствующих без труда узнал своего учителя. Katılanlar arasından kendi öğretmenimi zorlanmadan tanıdım.

• Ученик хорошо знает правило и без труда приводит примеры. Öğrenci kuralları iyi biliyor ve örnekleri zorlanmadan veriyor.

UYARI: без edatıyla birlikte kullanılan труд adıyla karıştırmayınız: Он не может прожить без труда ни одного дня. Bir gün bile çalışmadan yaşayamaz

БЕЗ УМА [b'izuma],

I. в знач. наречия. Delicesine, çılgınca [очень сильно]. Duygu bildiren fiillerle birlikte kullanılır.

• Огромное влияние оказала на меня пьеса, которую я любил

без ума, перечитывал много раз. Delicesine sevdiğim, birçok kez tekrar tekrar okuduğum piyes bende muazzam bir tesir bıraktı.

II. Bir şeye, birisine bayılma; hayran olma (в восхищении, в восторге от кого-либо, чего-либо).

• Она без ума от своей учительницы. Öğretmenine hayran.

• Во дни веселий и желаний был от балов без ума. Neşe ve heves günlerimde balolara bayılırdım.

KARŞILAŞTIRINIZ: без памяти.

БЛАГОДАРЯ ТОМУ ЧТО (БЛАГОДАРЯ ТОМУ, ЧТО) [blagadar'yâ tamu şto], союз причинный.

Zira, çünkü; -i için, -i sayesinde (потому что; по причине того что, вследствие того что).

Seber bildiren yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de kullanılabilir, sonra da...

• Я закончил учебный год с хорошими отметками благодаря тому, что усердно занимался.

Öğretim yılını iyi notlarla bitirdim, zira gayretle çalıştım.

- Благодаря тому что температура воздуха повысилась, строители смогли продолжить работу. Hava sıcaklığı yükseldiği için yapıcılar çalışmaya rahatça devam edebildiler.
- Благодаря тому что посевы во время и хорошо обработаны, получен высокий урожай. Ekinler vaktinde ve iyi işlendiği için yüksek ürün alındı.

БЛАГОДАРЯ ЧЕМУ [blagadar'yâ ç'îmu], в знач. союза следствия.

Bu nedenle, bu yüzden. Ana cümledeki eylemin sonucunu içeren yan cümleyi bağlar.

- Спортсмен усиленно тренировался, благодаря чему он занял первое место на соревнованиях. Sporcu gereğinden fazla çalıştı, bu nedenle yarışmalarda birinci oldu

БОЛЕЕ ИЛИ МЕНЕЕ [bol'îye il'i m'en'îye], в знач. наречия.

Az çok, aşağı yukarı; biraz daha (до известной степени; не в полной, но достаточной мере). Bir zarf ya da nitelik sıfatıyla birlikte kullanılır. Belirtilen özelliklerin yaklaşık sınırlarını çizmek için kullanılır.

- Здесь было много народу, но только два человека были ему более или менее знакомы. Burada çok insan vardı, ama sadece iki kişi ona, az çok tanıdık geldi.
- Он мог пробыть у нас более или менее продолжительное время. Biraz daha uzun bir süre bizde kalabilirdi.

БОЛЕЕ ЧЕМ [bol'îye ç'em], (книжн.), БОЛЬШЕ ЧЕМ, в знач. наречия.

1. -den fazla, misli (свыше). Sayılar ve nicelik bildiren sözcüklerle birlikte kullanılır. Bir sayının, niceliğin büyüklüğünü kuvvetlendirir.

- Он прожил здесь больше чем полвека. Burada yarım asırdan fazla yaşadı.
- Торговля ведётся более чем со ста странами. Ticaret yüzden fazla ülke tarafından yürütülüyor.
- Кутузов со свитой, уменьшенной более чем вдвое, поехал за звуки близких оружейных выстрелов. Kutuzov, sayısı iki misli azalmış maiyetiyle birlikte yakın top atışlarının sesleri üzerine yola çıktı.

2. Son derece, son derece büyük bir (очень; в высшей степени). Zarflar veya nitelik sıfatlarıyla birlikte kullanılır.

Он сделал задание более чем старательно. Ödevini son derece büyük bir özenle yaptı.

Ему здесь появляться более чем рискованно. Burada son derece büyük bir tehlikeye maruz kalabilir.

- Она говорила о своих делах более чем серьёзно. İşleri hakkında son derece büyük bir ciddiyetle konuşuyordu.
- Его замечание было более чем неуместным. İtirazı son derece yersizdi.

БОЛЬШЕ ВСЕГО [bol'sı fs'ivo], в знач. наречия.

En çok, en ziyade (особенно, наиболее).

- Меня больше всего удивило, как легко он сходил с людьми. Beni en çok, insanlarla bu kadar kolay dost olması şaşırttı.
- Мне больше всего хотелось поскорее закончить эту работу. En çok istediğim, şu işi bir an önce bitirmek.

- Какая из прочитанных книг вам больше всего нравится? Okuduğunuz kitaplardan en çok hangisi hoşunuza gidiyor?

БОЛЬШЕЙ ЧАСТЬЮ [bol'şıy' ç'ast'yu], в знач. наречия.

Esas olarak, bilhassa (преимущественно, главным образом).

- В актовом зале собралась молодёжь, это были большей частью студенты. Toplantı salonunda gençler toplanmışlardı; bunlar bilhassa öğrencilerdi.
- На выставке художника представлены большей частью пейзажи. Ressamın sergisinde bilhassa peyzajlar sergilendi.

БОЛЬШЕ ТОГО [bol'şı tavö], БОЛЕЕ ТОГО [BoГ-ıye tavö], (книжн.), в знач. вводного слова.

Daha da önemlisi (ещё важнее). Önceki söylenene bağlı olarak devam eden ifadenin anlamını kuvvetlendirir. Yazıda virgülle ayrılır.

Он мог переплыть этот пруд, больше того, он мог переплыть его туда и обратно. Şu havuzu yüzererek geçebiliyordu. Daha da önemlisi; yüzererek hem gidip hem gelebiliyordu.

- Это был не случайный, более того, хорошо известный здесь человек. O rasgele birisi değil, daha da önemlisi; burada iyi tanınan bir insandı.
- В Стокгольме нет ни одной дымящейся трубы. Больше того, в городе нет и недымящихся труб. Stockholm'de tüten bir tek baca bile yoktur. Daha da önemlisi; şehirde tütmeyen baca da yoktur.

БОЛЬШЕ ЧЕМ [bol'şı ç'em], см. более чем.

БУДТО БЫ [butta bı],

I. частица.

1. Sözde, sözüm ona, güya. (якобы). Bir şeyin doğruluğundan şüphe edildiğini belirtmek için kullanılır.

- Я вспомнил разговор о яблоне, которая будто бы приносила яблоки каждый год. Sözüm ona her yıl elma veren ağaç hakkındaki sohbeti hatırladım.

2. Adeta, sanki, sözüm ona (как будто). Sanallik ifade eder.

- Он опроверг слухи о будто бы существующих разногласиях между ними. Aralarındaki sözüm ona anlaşmazlıkla ilgili sözleri yalanladı.
- Она вышла будто бы за книгой, а на самом деле для того, чтобы успокоиться. Sözüm ona kitap almak için, ama aslında rahatlamak için çıktı.

II. союз.

1. сравнительный. Gibi, sanki ... gibi. (словно, точно; как будто).

- Ему было очень весело, будто бы он сделал что-то хорошее. Sanki iyi bir şey yapmış gibi çok neşeliydi. • Ветки бьют по стёклам, будто бы кто-то стучит в окно. Ağaç dalları, sanki birisi pencereye vuruşmuş gibi samlara çarpıyor.
- Девочки бегали и кричали, будто бы на них кто-то напал. Kız çocukları, sanki biri onlara saldırmış gibi koşuyor ve bağıryorlardı. / Öyle... ki sanki (так /такой/..., будто бы). • Он смотрел так внимательно, будто бы увидел что-то интересное. Öyle dikkatli bakıyordu ki; sanki ilginç bir şey görmüştü.

- У неё были такие холодные руки, будто бы она пришла с мороза. Öyle soğuk elleri vardı ki; sanki ayazdan gelmişti.
- Запах был такой свежий, будто бы только что разрезали арбуз. Öyle taze bir koku vardı ki; sanki daha yeni bir karpuz kesmişlerdi.

2. изъяснительный. Gibi; diye. Söylenenin doğruluğundan şüphe edildiğini bildiren yan cümleye ana cümleye bağlar. Ana cümlede duyu ve algı fiilleri kullanılır.

- Мы слышали, будто бы ваш товарищ заболел. Arkadaşın hasta olmuş diye duyduk.
- Ей показалось, будто бы в комнате никого нет. Ona, odada hiç kimse yokmuş gibi geldi.
- Он делает вид, будто бы всё это хорошо знает. Bütün bunları biliyormuş gibi bir tavır var.

БУДЬ ТО ..., ИЛИ [but'ta ..., il'i], союз разделительный.

Esas olarak, bilhassa (преимущественно, главным образом).

Он легко засыпал везде, будь то узкий диван или деревянная скамейка. Her yerde kolay uykuya dalıyordu; ha dar bir divan, ha tahta bir sedir.

- Любой труд, будь то труд учёного или рабочего, художника или ткачихи, в нашей стране почётен. Her türlü çaba -ha bilginin, ha işçinin, ha ressamın, ha dokumacının-ülkemizde şerefli dir

В АДРЕС [vadr'is], кого, чего, в знач. предлога (книжн.).

1. Makamına, merciine. Mektup ya da telgrafın gittiği / gideceği kişi, kurum, kuruluş vs. gösterilmesi durumunda kullanılır.

В адрес конференции поступают десятки приветственных телеграмм. Konferans makamına onlarca eslenme telgrafı geliyor.

В адрес подготовительного комитета поступили сотни писем, в которых были высказаны конкретные предложения и идеи по проведению юбилея. Hazırlık komitesi makamına, içinde jübile organizasyonu ile ilgili teklif ve fikirler beyan edilen yüzlerce mektup geldi.

2. -le ilgili, hakkında; -i hedef alarak. Söz, tenkit, sitem, kınama ya da ithamın hedef aldığı şahsın ya da kurumun gösterilmesi için kullanılır.

Он считал критику в адрес своих товарищей несправедливой. Arkadaşlarını hedef alarak, haksız bir şekilde tenkitlerini sıraladı.

Нам приятно слышать от гостей из других городов добрые слова в адрес наших земляков. Diğer şehirlerden gelen misafirlerimizden, hemşehrilerimizle ilgili güzel sözler duymak hoş.

В БЕСПОРЯДКЕ [vb'ispar'yatk'i], в знач. наречия.

Dağınık, düzensiz, gelişigüzel bir şekilde (беспорядочно, как попало).

- Вещи разбросаны в беспорядке. Eşyalar dağınık bir şekilde atılmış.
- На столе в беспорядке лежали книги, тетради, рукописи. Masada dağınık bir şekilde defterler, kitaplar, eh/azmaları duruyordu.
- На стенах комнаты висели в беспорядке картины. Odanın duvarlarında dağınık bir şekilde tablolar asılıydı.

В БОЛЬШИНСТВЕ [vbal'şmstv'e], в знач. наречия.

1. Çoğunlukla, daha ziyade; genellikle (преимущественно, большей частью).

Мы пришли в общежитие, где в большинстве живут молодые люди. Çoğunlukla gençlerin kaldığı bir yurda geldik.

На полке стояли книги, в большинстве брошюры по сельскому хозяйству. Rafta kitaplar,

daha ziyade ziraatla ilgili broşürler vardı

В БУДУЩЕМ [vbuduş'ş'im], в знач. наречия.

İleride, ilerideki, sonraki (впоследствии, потом).

На выставке они увидели не только сегодняшние достижения, но и многое из того, что определит в будущем развитие промышленности. Fuarda yalnızca bugünün başarılarını değil, endüstrinin ilerideki gelişimini tayin edecek şeyleri de gördüler.

Хотелось бы, чтобы в будущем они стали настоящими мастерами. İleride gerçek birer usta olmalarını isterdim.

Результаты этой работы мы увидим в будущем. Bu işin sonuçlarını ileride göreceğiz.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan будущее adıyla karıştırmayınız: Мы все уверены в будущем, оно будет прекрасным. Herimiz gelecekte bunun mükemmel olacağından eminiz.

В ВИДЕ [vv'id'i], предлог с род. п.

1. Şeklinde, biçiminde, görünümünde (в форме чего-либо; наподобие). Kendisine bir şeyin benzetildiği açık bir nesnenin gösterilmesi durumunda kullanılır.

- На площади стоял памятник в виде пирамиды. Meydanda, piramit şeklinde bir anıt vardı. Посреди зала были поставлены столы в виде буквы П. Masalar salonun ortasında U harfi şeklinde yerleştirilmişlerdi.

2. Olarak (в качестве). Genele karşı daha açık ve özel olan bir şeyi göstermek için kullanılır.

- Лучшие ученики в виде поощрения получили путёвки в пионерский лагерь "Артек". En iyi öğrenciler, ödül olarak Artek izci kampında dinlenmeyi hak ettiler.

ВВИДУ ТОГО ЧТО (ВВИДУ ТОГО, ЧТО) [v'v'idu tavo şto], союз причинный (книжн.).

-den dolayı, -den ötürü, -diği için, -mesi yüzünden (так как, по причине того что, из-за того что; потому что). Ana cümledeki eylemin sebebini içeren yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

- Они отложили свой отъезд ввиду того, что испортилась погода. Havanın bozulmasından dolayı gidişlerini ertelediler.

- Ввиду того что самолёт прибыл с опозданием, мы не успели осмотреть город. Uçağın rötarlı inmesi yüzünden şehri gezmeye vakit bulamadık.

- Рабочему дали новую квартиру, ввиду того что его семья увеличилась. Ailesinin genişlemesinden dolayı işçiye yeni bir daire verdiler

В ГОСТИ [vgos't'i], в знач. наречия.

Misafirliğe; misafir, konuk olarak (в качестве гостей, гост).

Он пригласил в гости своих друзей. Arkadaşlarını misafirliğe çağırdı.

Я пошёл в гости к своему приятелю. Bir dostuma misafirliğe gittim.

Позови в гости свою подругу. Kız arkadaşını misafirliğe çağırana.

Пионеры ждут в гости лётчика-космонавта. İzçiler, kozmonot-pilotu misafirliğe bekliyorlar.

В ГОСТЯХ [vgast'yah], в знач. наречия.

1. Misafir, konuk (в положении гостей, гост).

Вчера был у него в гостях. Dün onun misafiriydim.

У нас в гостях находится делегация дружественной страны. Dost ülkenin delegasyonu konuğumuzdur.

- О делах, пожалуй, мы тут толковать не станем, - сказала она... - мы ведь в гостях, правда? - İş hakkında, herhalde burada konuşmaya kalkmayacağız , dedi, -ne de olsa misafiriz, doğru değil mi?

В ДАЛЬНЕЙШЕМ [vdal'n'eu'şım], наречие.

Önümüzdeki günlerde; daha sonra, bilahare (впоследствии, потом, в будущем).

За последние годы в городе было построено несколько кинотеатров; в дальнейшем построят цирк и драматический театр. Son yıllarda şehirde birkaç tane sinema salonu yapılmıştı. Önümüzdeki günlerde bir sirk ve bir drama tiyatrosu inşa edecekler.

В дальнейшем на этом месте будет разбит парк. Önümüzdeki günlerde burada bir park açılmış olacak.

- Мальчик исчез. В дальнейшем выяснилось, что он уехал в другой город. Çocuk ortadan kaybolmuştu. Daha sonra, başka bir kente gittiği ortaya çıktı.
- Мы поговорим об этом подробнее в дальнейшем. Bu konuyu daha sonra etraflıca konuşalım

В ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ [vd'iy'stv'it'il'nast-'i], наречие.

Aslında, gerçekte (на самом деле, фактически).

- Все ещё раз увидели, кто в действительности выступает за справедливое решение проблемы. Herkes, aslında kimin, sorunun çözümünden yana olduğunu bir kez daha gördü.
- В действительности всё оказалась гораздо сложнее. Aslında da her şey oldukça karışıkmiş.
- Он вспомнил свой дом, который в детстве казался ему большим. В действительности он был совсем маленьким. Çocukken ona büyük görünen evini hatırladı. Aslında ev büsbütün küçüktü.

В ДЕЛЕ [vd'el'i], предлог с род. п. (книжн.).

Konusunda, hususunda (в практическом применении). Bir fiilden isimle ifade edilen eylemin yapılma konusunun gösterilmesi için kullanılır.

Докладчик говорил о значении музыки в деле воспитания подрастающего поколения. Söylevci, yeni neslin eğitimi konusunda müziğin öneminden bahsediyordu.

Наша страна достигла успехов в деле укрепления мира. Ül-kemiz, barışın güçlendirilmesi konusunda başarı kazanmıştır.

В ДОЛГ [vdolk], в знач. наречия.

1. Ödünç, deyiş, geri vermek şartıyla; borç (с условием вернуть через некоторое время).

Он взял деньги в долг у товарища. Arkadaşından borca para aldı.

Я дала ей 200 долларов в долг для поездки к родным. Akrabalarına gitmesi için ona 200 dolar borç verdim.

2. Borca, ödemek şartıyla (с условием оплатить через некоторое время).

- Особенно охотно Мартыныч чинит в долг обувь молоденьким женщинам. Martiniç, körgesik kadınların ayakkabılarını bilhassa isteyerek, borca tamir ederdi.

В ДОЛГУ [vdalgu], перед кем, у кого, в знач. сказ,

-e borçlu olmak, -e karşı medyun olmak (обязан кому-либо, чем-нибудь).

Я у тебя в долгу. Sana borçluyum. Он меня выручил, теперь я перед ним в долгу. Bana yardım etti; şimdi ona borçluyum.

Мы в долгу перед товарищами, погибшими за свободу нашей Родины. Yurdumuzun bağımsızlığı uğruna şehit düşen arkadaşlarımıza karşı medyunuz.

В ДОПОЛНЕНИЕ К [vdapaln'en'iyi k], чему, в знач. предлога.

Üstelik, ayrıca, ilaveten (вдобавок к чему-либо).

- В дополнение к сказанному нужно добавить ещё несколько слов. Söylenenlere ilaveten birkaç söz eklemek gerekir.
- В дополнение к обеду мы заказали минеральную воду. Öğle yemeğine ilaveten maden suyu ısmarladık.

UYARI: в ve к edatıyla birlikte kullanılan дополнение adıyla karıştırmayınız: Внести изменения в дополнение к инструкции. Yönergeye ek değiştirge sunmak.

В ДУХЕ [vduh'i], чего, в знач. предлога.

Ruhuna uygun olarak (на основе чего-либо, в соответствии с чем-либо).

Отношения между странами развиваются в духе искренней дружбы. Ülkelerarası ilişkiler, açık yürekli bir dostluğun ruhuna uygun olarak gelişiyor.

Беседа проходила в духе взаимопонимания и сердечности. Mülakat, karşılıklı anlayış ve içtenliğin ruhuna uygun olarak geçti.

Старый рабочий воспитал своих детей в духе лучших рабочих традиций. Yaşlı işçi, kendi çocuklarını, en iyi işçi geleneklerinin ruhuna uygun olarak yetiştirdi

ВЕРИШЬ ЛИ [v'er'işl'i], в знач. вводного слова (разг.).

ВЕРИТЕ ЛИ, İnanır mısınız

(Birkaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); ВЕРИШЬ ЛИ, İnanır mısın (Bir kişiye karşı). Yazıda virgülle ayrılır. Beyanın doğru olduğunu açık bir şekilde gösterir.

- Мне так понравилось на даче, что , веришь ли, до сих пор вспоминаю об этом. Yazlık öyle hoşuma gitti ki, inanır mısın, bugüne dek bunu unutmadım.
- Когда рассказал ему эту историю, то он, верите ли, смеялся до слёз. Bu olayı ona anlattığımda, inanır mısınız, gözleri yaşarmaya dek güldü

В ЗАВИСИМОСТИ ОТ [vzav'is'imast'i], предлог с род. п. (книжн.).

-e göre, -e uygun olarak, -e bağ- lı olarak (в соответствии с чем-либо). Nedensel bağımlılığı göstermek için kullanılır.

- Цвет некоторых насекомых может меняться в зависимости от цвета окружающих предметов. Bazı böceklerin ren gi, çevrelerindeki nesnelere rengine bağlı olarak değişebilir.
- Рабочие получают вознаграждение за выслугу лет в зависимости от стажа работы. İşçiler, çalışma süre lerine bağlı olarak, hizmetlerine karşılık ödül alıyorlar.
- Границы океана изменяются в зависимости от положения солнца и смены времён года. Okyanusun sınırları, Güneşin konumu ve mevsimlerin değişimine bağlı olarak değişiyor.

UYARI: в ve от edatlarıyla birlikte kullanılan зависимость adıyla karıştırmayınız: Он был в зависимости от своих родных. Akrabalarına bağlı biriydi

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ [vzakl'üç'en'iyi], в знач. наречия.

Sonuç olarak, sonuç itibariyle (под конец, в конце).

В заключение он поблагодарил всех за помощь. Sonuç olarak herkese, yardımlarından dolayı

teşekkür etti.

В заключение она пожелала учащимся больших успехов в учёбе. Sonuç olarak öğrencilere, öğrenimlerinde başarılar diledi.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ чего, -nin sonunda, -in bitiminde,

- Она сказала в заключение своей речи, что уверена в успехе дела. Konuşmasının sonunda, işin başarılı olacağından emin olduğunu söyledi.
 - В заключение поездки делегация побывала в Большом театре. Delegasyon, yolculuğun sonunda Büyük Tiyatro'ya gitmişti.
- UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan заключение adıyla karıştırmayınız: Он не поверил в заключение врача о его болезни. Doktorun, hastalığı hakkındaki teşhisine inanmadı.

В ЗНАК [vznak], чего, в знач. предлога.

Bir işareti olarak; bir kanıtı olarak (в доказательство чего-либо). Bir eylemin gerekçesini göstermek amacıyla kullanılır.

Она пожала ему руку в знак согласия. Bir mutabakat işareti olarak elini sıktı. Учитель улыбнулся в знак одобрения. Öğretmen bir takdir işareti olarak gülümsedi.

Правительство в знак протеста отозвало своего посла. Hü-kümet, bir protesto işareti olarak elçisini geri çekti.

- Пёс завилял хвостом в знак благодарности за ласку. Köpek, şefkatinden dolayı, bir minnet işareti olarak kuyruğunu salladı.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan знак adıyla karıştırmayınız: Он вглядывался в знак на дороге. Yol işaretine dikkatle baktı.

ВИДИШЬ ЛИ [v'id'iş'i], в знач. вводного слова (разг.). ВИДИТЕ ЛИ,

Görüyorsunuz ya, görüyor musunuz, anlıyor musunuz (Bir kaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); ВИДИШЬ ЛИ, Görüyorsun ya, görüyor musun, anlıyor musun (Bir kişiye karşı). Yazıda virgülle ayrılır. Beyanın doğru olduğunu eklemek, muhatabın dikkatini sohbet konusu üzerinde toplama isteğini belirtir.

Сейчас всё расскажу: видишь ли, опоздал на поезд. Şimdi her şeyi anlatacağım: Görüyorsun ya, treni kaçırdım.

Он, видите ли, недоволен, что вам всё рассказал. Görüyorsunuz ya; size her şeyi anlatmamdan hoşnut değil.

- Я, видите ли, не очень хорошо знаком с этим человеком.

Görüyorsunuz ya, o adamla çok iyi tanış değilim.

/ Beyanın alaycılığını gösterir.

- Он плохо подготовился по этому предмету, для него, видите ли, это малоинтересно. Bu derse kötü hazırlandı. Görüyorsunuz ya; bu onun için pek ilginç değil

В ИНТЕРЕСАХ [vint'ir'esah], кого, чего, в знач. предлога (книжн.).

1. Yönünde, istikametinde. Fiilden isimlerle birlikte kullanılır. Eylemin belli bir amaca yönelik olduğunu gösterir.

- На совещании приняты важные решения в интересах обеспечения мира. Müşaverede, barışın sağlanması yönünde önemli kararlar alınmıştır.

- Полнее и шире использовать резервы народного хозяйства в интересах повышения его

эффективности. Milli ekonomik rezervleri, etkinitenin artırılması yönünde eksiksiz ve bolca kullanmak.

2. -nin menfaati doğrultusunda, yarar için, çıkarı için (для пользы кого-чего-нибудь, удовлетвор потребность кого-чего-нибудь). Kendisi için eylemin yapıldığı şey ya da kimseyi göstermek için kullanılır.

• В интересах читателей изменили время работы библиотеки. Okuyucuların menfaati doğrultusunda kütüphanenin çalışma saatlerini değiştirdiler.

Это нужно прежде всего в интересах самих ребят. Bu her şeyden önce, çocukların kendi çıkarları için gerekli.

Сотрудничество между двумя странами буде развиваться в интересах народов этих государств. İki ülke arasındaki işbirliği, bu ülke halklarının menfaati doğrultusunda gelişecektir.

В ИТОГЕ [vitog'ı], в знач. наречия.

1. Sonunda, en sonunda; nitekim, neticede, sonuç olarak (после всего, в конечном результате; в конце концов).

• Мы с ним поспорили, в итоге я оказался прав. Onunla tartıştık, nitekim ben haklı çıktım.

• Наши футболисты успешно сыграли со всеми командами и в итоге заняли первое место. Futbolcularımız bütün takımlarla başarılı bir şekilde oynadılar ve neticede birinci oldular.

/ В ИТОГЕ чего, -nin sonunda (после чего-либо).

• В итоге совещания были приняты важные решения. Müşavehenin sonunda önemli kararlar alındı.

В КАКОЙ-ТО МЕРЕ [fkakoy'ta m'er'ı], в знач. наречия.

1. Aşağı yukarı, kısmen, nispeten; bir dereceye kadar (в известной степени, отчасти).

• О характере и увлечениях человека в какой-то мере говорит его жилище. İnsanın karakterine ve meraklarına aşağı yukarı, barındığı yer delildir.

• Ещё на земле лётчик сроднился с новой машиной, изучил её особенности и в какой-то мере представлял, как она будет вести себя в небе. Pilot, yeni makinesiyle, daha yerdeyken yakınlaştı, özelliklerini öğrendi ve havada aşağı yukarı nasıl süzüleceğini hayal etti.

В КАЧЕСТВЕ [fkaç'ıstv'ı], кого, чего, предлог с род. п.

1. Olarak, sıfatıyla (как кто-либо). Adı geçen şahsın görev, meslek ya da meşguliyetini göstermek için kullanılır.

Он оказался там в качестве зрителя. Orada seyirci olarak bulundu.

Она присутствовала на суде в качестве свидетеля. Mahkemede tanık olarak bulundu.

2. Olarak, gibi (как что-либо). Kullanmak, uygulamak gibi fiillerle birlikte kullanılır. Bir nesnenin kullanım metodunu göstermek için kullanılır.

Она использовала уют в качестве груза. Ütüyü ağırlık olarak kullanıyordu.

Скалы использованы здесь в качестве фундамента. Kayalar burada temel olarak kullanılmış.

В качестве примера он сослался на свой завод. Örnek olarak kendi fabrikasını gösterdi.

3. Olarak. Açıklama teşkil eden şeyleri göstermek için kullanılır.

Для строительства школы были выделены средства в качестве специального фонда. Okul inşaatı için özel olarak para ayrıldı.

В качестве основной причины неуспеваемости он назвал плохую посещаемость занятий.

Başarısızlığın temel sebebi olarak derse devamsızlığı gösteriyor.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan качество adıyla karıştırmayınız: Не сомневайтесь в качестве этих товаров. Bu malların kalitesinden şüpheleniz olmasın.

В КОНЦЕ КОНЦОВ, [fkantse kantsof],

I. в знач. наречия.

1. En sonunda, nihayet; son olarak da (после всего, наконец).

В конце концов он убедил меня, что я тоже смогу это делать. En sonunda bunu benim de yarabileceğime beni ikna etti.

Они долго переписывались и в конце концов решили встретиться. Uzun süre mektuplaştılar ve en sonunda buluşmaya karar verdiler.

2. Sonuç olarak, nihayetinde (в конечном счёте, в итоге).

• Нельзя подсчитать урон, нанесённый почве, растениям, животным, то есть природной среде и в конце концов людям, которые живут здесь. Toprağa, bitkilere, kısacası doğal ortama ve son olarak da burada yaşayan insanların sanlara verilen zararı hesabetmek mümkün değil dir.

II. в знач. вводного слова. 1. Nihayet; sonuç olarak (наконец). Sabırsızlığın, hoşnutsuzluğun sınır derecesini ifade eder. Yazıda virgülle ayrılır.

• Пастухов сказал упрямо, сдерживая раздражение: - В конце концов, отвечаете за свои слова или нет? Pastuhov, öfkesini zor tutarak, inatla: - Sonuç olarak; sözlerinizin hesabını verecek misiniz, vermeyecek misiniz? dedi.

В КОРНЕ [fkorn'i], в знач. наречия.

1. Kökten, kökünden (коренным образом, полностью).

• Он сможет стать другим, если в корне изменит своё поведение. Davranışlarını tamamen değiştirirse; başka bir insan olabilir.

2. Kökten, tamamıyla, büsbütün (совершенно, совсем). Nitelik sıfatlarıyla birlikte kullanılır.

• Это решение было в корне неправильным. Bu karar büsbütün yanlıştı.

В КРАЙНЕМ СЛУЧАЕ [fkray'n'im sluç'ayı], в знач. наречия.

1. Son çare olarak, başka çare kalmayınca (при самой острой необходимости; в качестве последней меры).

• У советских полярников есть закон убивать белых медведей только в крайнем случае, для самозащиты. Sovyet kutupçuların, beyaz ayıları, başka çareleri kalmayınca sadece kendilerini korumak için öldürmek gibi bir yasalari vardır.

2. En fazla; en geç; en kötü ihtimalle (самое большее; не позже чем).

• - Сколько нам придётся ждать? - Часа два в крайнем случае. - Ne kadar bekleyeceğiz? - En fazla iki saat kadar.

О Я постараюсь сделать это сегодня, в крайнем случае завтра. Bunu bugün, en kötü ihtimalle yarın bitirmeye çalışacağım.

В ЛИЦЕ [v'l'itsc], кого, чего, в знач. предлога (книжн.).

Şahsında (в ком-чём-нибудь как в представителе кого-чего-нибудь). Genele göre daha özel olan kişi ya da kurumu göstermek için kullanılır.

В лице советского государства миролюбивые страны видят хорошего друга. Barışsever ülkeler, (Rusya'yu) Sovyet Hükümeti şahsında iyi bir dost olarak görüyorlar.

Мне хочется поблагодарить коллектив школы в лице её

руководителей. Okul heyetine, yöneticileri şahsında teşekkür etmek istiyorum.

• В лице студентов вашего университета мы приветствуем молодёжь всей страны. Üniversiteniz öğrencileri şahsında, bütün ülkenin gençliğini selamlıyorum.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan лицо adıyla karıştırmayınız: В лице её было выражение озабоченности. Yüzünde kaygı ifadesi vardı.

В ЛОБ [vɫop], в знач. наречия.

1. Сепheden, önden, alından, burundan (с фронта; в переднюю часть чего-либо).

Войска атаквали противника в лоб. Ordular düşmana sепheden hücum ettiler.

Истребитель пошёл в лоб на таран. Muhrip, burundan bindirdi.

2. Doğrudan doğruya, açıktan açığa; pat diye (прямо, в упор; чересчур прямолинейно).

Он спросил его в лоб о том, что случилось вчера. Ona, dün ne olduğunu pat diye sordu.

Это сложная научная проблема, а её хотели решить в лоб. Bu karmaşık bir bilimsel sorundur; oysa pat diye çözmek istediler.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan лоб adıyla karıştırmayınız: Мальчик попал ему мячом прямо в лоб. Çocuk, top gibi kusağına düştü.

В МЕРУ, [vm'eryuj, I. в знач. наречия. Yeterince, yeteri kadar, gereği kadar (столько, столько нужно; умеренно). Zıtanlamlısı: не в меру.

• Бабушка была в меру строга. Büyükanne yeterince sertti.

• За столом было шумно, ели в меру, много разговаривали.

Masa gürültülüydü; yeterince yediler, bol bol sohbet ettiler.

□ Он оказался приятным, в меру разговорчивым и неназойливым парнем. Hoş, yeterince konuşkan ve görgülü bir delikanlı çıktı.

II. В МЕРУ чего, в знач. предлога. Ölçüsünde (соответственно чему-либо).

Все работали в меру своих сил. Herkes kendi gücü ölçüsünde çalıştı.

Она старалась помочь мне в меру своих возможностей. Kendi imkânları ölçüsünde bana yardım etmeye çalıştı

ВМЕСТЕ С ТЕМ [vm'est'i st'em], в знач. наречия.

Bununla beraber, hem de, aynı zamanda (притом, в то же время).

Это было очень красивое и вместе с тем совсем незнакомое растение. Bu, çok güzel ve aynı zamanda bilinmeyen bir bitki.

Он весело разговаривал с ребятами и вместе с тем смотрел по сторонам, как будто ожидая кого-то. Çocuklarla neşe içinde konuşuyordu; bununla beraber, sanki birini bekliyormuş gibi etrafına bakıyordu.

• Она видела, что ему нужно помочь, и вместе с тем понимала, как трудно это сделать. Yardıma ihtiyacı olduğunu gördü ve aynı zamanda bunu becermenin ne kadar zor olduğunu anladı.

• Она говорила вежливо, но вместе с тем сурово. Nazik ama

aynı zamanda da pek sert konuşuyordu

ВМЕСТО ТОГО ЧТОБЫ (ВМЕСТО ТОГО, ЧТОБЫ) [vm'esta tavoştabı],

-ecek yerde, -eçeğine (чем, чем бы). 1. союз сопоставительный. Cümlelerin ana kısmının hakiki eylem gibi iştirak eden, arzu edilen, fakat gerçekleşmemiş eylemi ihtiva eden mastar ifadesini bağlar. Yardımcı cümle, ana cümleden önce de, sonra da yer alabilir.

Вместо того чтобы ехать на вокзал, я захожу к Лиле. Gara gideceğime, Lila'ya uğrarım.

Она идёт в кино, вместо того чтобы вернуться домой. Evine döneceğine, sinemaya gidiyor.

□ Вместо того чтобы прибрать комнату, я стояла у окна. Odayı toplayacağıma, pencerede dikildim.

2. в знач. предлога. Cümlelerin ana kısmının tercih

edilen, gerçekleşmemiş, ama arzu edilen eylemi belirten mastar ifadesini bağlar. Yardımcı cümle, ana cümleden önce de, sonra da yer alabilir.

Вместо того чтобы сидеть в душной комнате, поехал бы за город. O boğucu odada oturacağıma, şehir dışına çıksaydı.

Помог бы нам, вместо того чтобы ходить без дела. İşsiz dolaşacağına bize yardım etseydi.

В НАПРАВЛЕНИИ [vnpravl'en'iyi], чего, в знач. предлога.

1. -diği yöne, -nin yönüne, -e doğru (в сторону чего-либо). Aktif eylem bildiren hareket fiilleriyle birlikte kullanılır.

• Он быстро повернулся в направлении звука. Hızla, sesin geldiği yöne döndü.

Они едут в направлении посёлка. Kasabaya doğru gidiyorlar.

Туристы свернули с дороги и пошли в направлении побережья. Turistler yoldan saptılar ve sahil yönüne gittiler.

2. (книжн.). Bir fiilden isimle birlikte kullanılır. Belirgin bir amaca yönelik eylemin genel yönelimini belirtmek için kullanılır.

• Политическиевзаимоотношениямеждусоциалистическими странами развиваются в направлении всё более тесного сотрудничества. Sosyalist ülkeler arasındaki siyasi ilişkiler, daha sıkı bir işbirliği yönünde gelişiyor.

Мыиспользуем авиацию в направлении помощи народному хозяйству. Biz, havacılığı, milli ekonomiye yardım cihetinde kullanıyoruz.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan направление adıyla karıştırmayınız: Были отмечены успехи в направлении молодых специалистов на работу. Genç mütehassısların iş konusundaki başarıları kaydedildi

ВНЕ ОЧЕРЕДИ [vn'ioç'ir'id'i], в знач. наречия.

Düzensiz, sırasız (не в порядке очереди, внеочередно).

II. В МЕРУ чего, в знач. предлога. Ölçüsünde (соответственно чему-либо).

Все работали в меру своих сил. Herkes kendi gücü ölçüsünde çalıştı.

Она старалась помочь мне в меру своих возможностей. Kendi imkânları ölçüsünde bana yardım etmeye çalıştı

Она дежурит вне очереди. Düzensiz nöbet tutuyor.

Объекты здравоохранения были сооружены вне очереди. Sağlık koruma hedefleri düzensiz olarak belirlenmiştir

ВНЕ СЕБЯ [vn'is'ibya], I. в знач. наречия. Kendinden geçerek, coşkuyla, coşarak, yırtınarak (в сильном волнении).

• - Пароход на Волге! - вне себя закричал Алёша. - Varur

Volga üzerinde, diye coşkuyla bağırmağa başladı

Alyoşa.

ВНЕ СЕБЯ от чего, в знач. наречия,

-den kendinden geçerek, -den kendini kaybederek (в крайнем волнении, в исступлении от чего-нибудь).

- Вне себя от страха он побежал по улице. Korkudan kendini kaybederek, sokakta koşmaya başladı.

II. ВНЕ СЕБЯ от чего, в знач. сказ,

-den kendinden geçerek (в крайнем возбуждении).

- Дети были вне себя от радости, они прыгали и кричали. Çocuklar, sevinçten kendilerinden geçerek zıplıyor ve batırıyorlardı.

В НОГУ [vnogu], в знач. наречия.

Düzgün adım (шага одновременно с кем-либо то правой, то левой ногой). Yürüyüş süreci ifade eden fiillerle birlikte kullanılır.

- Солдату идут в ногу. Askerler düzgün adım yürüyor.
- Они запели песню "Смело, товарищи, в ногу". "Yiğitçe yoldaşlar, düzgün adım" şarkısını söylemeye başladılar.

В НОЧЬ [vnoç'], в знач. наречия. Gece, geceleyin (ночью).

- Он дежурит в ночь. O, gece nöbet tutuyor.
- Они встретились в ночь под Новый год. Yeni yıl gece sinde karşılaştılar.

О - Когда ты уезжаешь? - Завтра в ночь. - Ne zaman ayrılıyorsun? - Yarın gece.

ö Садись отдыхай, в ночь пойдём рыбу ловить. Otur dinlen, gece balık tutmaya gideceğiz.

В НОЧЬ НА; НА ... В НОЧЬ. Gecesi (ночью перед указанной датой).

Takvim tarihiyle birlikte kullanılır.

- В ночь на 20 января ударил сильный мороз. 20 Ocak gece si şiddetli bir soğuk bastırdı.

☐Снег выпал только в январе, На третье в ночь. Kar ancak ocakta düştü; üçünde, geceleyin.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan ночь adıyla karıştırmayınız: Летний вечер медленно переходил в ночь. Yaz akşamı yavaşça geceye dönüştü.

В ОБЛАСТИ [voblast'i], чего, в знач. предлога (книжн.).

Alanında, sahasında, vadisinde (в чём-нибудь, в сфере чего-нибудь). Etkinlik alanını göstermek için kullanılır.

- Он крупный специалист в области математики. Matema tik alanında büyük bir uzmandır.
- Комиссия обсудила вопросы, связанные с сотрудничеством стран в области науки и техники. Komisyon, ülkelerin bilim ve teknik alanındaki işbirliğiyle ilgili sorunları müzakere etti.

В ОБСТАНОВКЕ [vabstanofk'i], чего, в знач. предлога (книжн.).

Havasında, ortamında; şartları içinde, koşulları içinde; içinde, içerisinde (в условиях, в

обстоятельствах чего-либо).

Праздник отмечался в обстановке большого трудового и политического подъёма всего народа. Bayram, büyük bir çalışma ve tüm ulusun siyasal coşkunluğu içinde kutlandı.

Обе стороны выразили удовлетворение результатами переговоров, проведённых в обстановке полного единодушия. İki taraf da, tam bir ittifak içinde yapılan görüşmelerin sonuçlarının memnuniyet verici olduğunu ifade ettiler.

В ОБЩЕМ [vobş'ç'im], в знач. наречия.

I. Ana hatlarıyla (в общих чертах; не выдел частностей, подробностей).

• Директив дать туда не успели, только напомнили в общем, что следует делать. Oraya yönerge yetiştiremedik; ancak ana hatlarıyla ne yapılması gerektiğini anlattık.

II. в знач. вводного слова. Kısacası, sözün kısası (короче говор, словом). Yazıda virgülle ayrılır. Bir önceki söylemin genelleştirilmesi durumunda kullanılır.

• На соревнования приехали сильнейшие спортсмены и много перспективной молодёжи. В общем, борьба будет упорной. Yarışmaya en güçlü sporcular ve istikbal vaad eden birçok genç gelmişti. Kısacası mücadele azimli olacak.

О Найдите дежурного, откройте класс, в общем сделайте всё, что нужно. Nöbetçiyi bulun, sınıfı açın; kısacası, gereken her şeyi yapın.

ВО ВРЕМЯ [vavr'em'ya], предлог с род. п.

Sırasında, esnasında, zamanında (в один из моментов или на всём протяжении действия, состояния). İnsanın ya da doğanın eylemini, durumunu bildiren isimlerle birlikte; zaman ilişkilerini ifade etmede kullanılır.

• Мы познакомились во время путешествия. Yolculuk esnasında tanıştık.

• Не разговаривайте во время лекции. Ders esnasında konuşmayın.

Во время уборки урожая в полной мере используется вся сельскохозяйственная техника. Hasat sırasında bütün zirai teknolojiler tam teşekküllü kullanılmaktadır.

Во время сильного снегопада движение приостановилось.

Şiddetli kar yağışı sırasında trafik durdu.

ВО ВСЯКОМ СЛУЧАЕ, [vafs'yakam sluç'ayi],

I. в знач. наречия. Herhalde, n'olursa olsun (при любых обстоятельствах, обязательно).

• Я был уверен, что во всяком случае встречу его сегодня в

школе. N'olursa olsun onu okulda göreceğimden emindim.

II. в знач. частицы. Bari; hiç olmazsa; en azından (по крайней мере, хотя бы только). Sözün sınırlayıcı ağırlığını yarar.

• Мне показалось, что у него нет товарищей, во всяком случае здесь нет. Vana, arkadaşları yokmuş gibi geldi; en azından burada yok.

□Идти она ещё не могла, во всяком случае без палки. Henüz yürüyemiyordu; en azından değneksiz.

III. в знач. вводного слова. Elbette, katiyen, kesinlikle (определённо, безусловно). Yazıda vir-

gülle ayrılır. Söylemin doğruluğundan emin olduğunu belirtir.

- Я, во всяком случае, не виноват. Ben, kesinlikle, suçlu değilim.

ВО ГЛАВЕ, [vaglav'e],

I. в знач. наречия. En önde, en başta (вперед).

- Показались колонны демонстраторов. Во главе шли ветераны труда. Nümayiş kolları görüldü. En önde gaziler yürüyordu.

ВО ГЛАВЕ чего.

II. в знач. предлога, -nin başını ...; -nin başına ... En başta bulunan objeyi göstermek için kullanılır.

- В зале были передовики производства, идущие во главе всенародного социалистического соревнования. Salonda, sosyalist rekabetin başını çeken öncü işçiler vardı.
- В самый трудный для колхоза час он стал во главе колхоза. Kolhoz için en kritik dönemde kolhozun başına geçti.
- Это был шергишный человек, его решили поставить во главе стройки. Çok enerjik bir adam, onu inşaatın basma koymaya karar verdiler

ВО ГЛАВЕ С [vad'inoç'ku], кем, в знач. предлога.

Yönetiminde, komutasında, başkanlığında. Yöneteni ya da kıdemli olanı gösterme durumunda kullanılır.

Той же тропинкой ребята во главе с Костей возвращаются домой. Çocuklar, Kostya'nın başkanlığında, aynı patikadan evlerine döndüler.

В совещании принимала участие Русская делегация во главе с министром культуры Р.Ф. Rus Heyeti, toplantıya Rusya Federasyonu Kültür Bakanı başkanlığında katıldı. / Lider, başı çeken (имея в качестве ведущего, лидера).

- На соревнования прибыли спортсмены во главе с чемпионами страны. Müsabakalara, ülkenin başı çeken şampiyonları geldiler

В ОДИНОЧКУ [vad'inoç'ku], в знач. наречия.

Yalnız, yalnız başına, tek başına (один, без других; одному; по одному).

- Он любил ходить по лесу в одиночку. Yalnız başına ormanda dolaşmayı seviyordu.
- В одиночку работать трудно. Tek başına çalışmak zor.

II На белых льдинах чёрными пятнами в одиночку лежат тюлени Уэдделла. Kara lekeli ak buzulların üzerinde Weddell fokları uzanmış yatıyordu

ВО ИМЯ [vaim'ya], предлог с род. п. (высок.).

Adıyla; aşkına; uğruna; için (для, ради кого-чего-либо). Soyut isimlerle birlikte kullanılır.

Во имя Аллаха всемилостивого и милосердного. Esirgeyen ve Bağışlayan Allah'ın adıyla.
Во имя мира стоит жить, бороться, работать. Barış uğruna olduğu zaman yaşamanın, savaşmanın, çalışmanın değeri vardır.

И во имя этой цели совершил он свой небывало великий ратный и трудовой подвиг. ...ve bu amaç uğruna, savaşta da emekte de, eşi görülmemiş büyük bir kahramanlık gösterdi.

ВО ИМЯ ТОГО ЧТОБЫ (ВО ИМЯ ТОГО, ЧТОБЫ)

[va-im'y tavo ştabı], союз целевой (высок.). Maksadıyla, amacıyla, için (для того чтобы). Ana cümledeki eylemin amacının gerekçesini gösteren yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de, sonra da yer alabilir.

Во имя того чтобы отстроить город после землетрясения, они работали не покладая рук.

Depremden sonra şehri yeniden inşa etmek amacıyla işçiler durup dinlenmeden çalıştılar.

Он дал свою кровь во имя того, чтобы спасти жизнь товарища. Arkadaşının hayatını kurtarmak amacıyla kendi kanını verdi.

ВОН КАК. [vonkak], (разг.).

I. в знач. частицы. Nasıl da, bak nasıl. Eylemin derecesini kuvvetlendirir.

• Дерево-то вон как разрослось, а было совсем маленькое.

Ağaç nasıl da serpildi; oysa büsbütün küçüktü.

• Мальчик на портрете вон как улыбается, а девочка

серьезна. Çocuk, resimde nasıl da gülümsüyor; kü

çük kızsı ciddi.

II. междом. İşte bak, şu işe bak. Büyük bir hayret, şaşkınlık bildirmek için kullanılır.

• Вчера сын мне сказал, что едет на стройку, вон как! - Şu

işe bak! Akşam oğlum inşaata gideceğini söyledi.

0 - Мы будем работать здесь. - Вон как! Это кто же так решил? - Burada çalışacağız. - İşte

bak! Kim karar verdi buna?

ВО СЛАВУ [vaslavu], кого, чего, в знач. предлога, (высок.).

Şerefine; şanı için (для прославления кого-чего-либо). Birini ya da bir şeyi övmek, yüceltmek için kullanılır.

Подвиг во славу Родины. Vatanın şerefi için yiğitlik yapma.

Разрешите пожелать вам больших успехов во славу советского искусства. Sovyet sanatının şanı için size büyük başarılar dilememe izin verin.

• Глава делегации провозгласил тост во славу братского

советского народа. Heyet Başkanı, kardeş Sovyet

halkların şerefine kadeh kaldırdı.

В ОСНОВНОМ [vasnavnom], наречие.

1. Başlıca; esas itibariyle (в общих чертах, в главном).

Пленум рассмотрел и в основном одобрил проект Государственного плана экономического и социального развития. Genel kurul, ekonomik ve sosyal gelişim planı konusunda hazırlanan devlet projesini inceledi ve esas itibariyle tasvip etti.

В нашей стране в основном решена задача перехода ко всеобщему среднему образованию.

Ülkemizde, umumi ortaöğretime geçişle ilgili sorun, esas itibariyle çözülmüştür.

2. Başlıca, bilhassa, esas itibariyle (главным

образом, преимущественно).

• Состояние озимых в крае в основном хорошее. Cıvardaki

güzlük ekinlerin durumu, esas itibariyle iyi.

О - А рыба у вас водиться? - спросил его. - В основном щука. - Peki sizde balık bulunur mu? dedim ona - Bilhassa turna.

О Прирост продукции получен в основном за счёт повышения производительности труда. Mahsul artışı, bilhassa çalışma veriminin yükseltilmesi sayesinde elde edildi.

В ОСОБЕННОСТИ [vasob'innast'i], наречие.

Özellikle de, en çok da (особенно; больше всего).

• Я люблю Айвазовского, в особенности его картину "Девятый вал". Ayvazovski'yi severim. Özellikle de "Dokuzuncu Tabya" tablosunu.

/ Bir şeyin şiddetle altını çizmek için kullanılır.

• Я должен признать свою вину перед товарищами и в особенности перед моим другом Мишей. Arkadaşlarıma, özellikle de dostum Mişa'ya karşı suçumu itiraf etmeliyim.

• Спокойное выражение её лица и в особенности её глаза,

живые и ясные, поразили меня. Yüzünün sakin ifadesi, özellikle de parlak ve canlı gözleri beni hayran bıraktı

ВОТ БЫ [votbı], частица (разг).

İyi olur, iyi olacak (хорошо бы). Dilek bildirir.

• Сколько здесь цветов! Вот бы набрать букет. Burada ne kadar da çiçek var! Bir demet toplasak iyi olur.

О Вот бы мне научиться так работать! Böyle çalışmayı öğrensem iyi olacak!

• Она всё знает, вот бы её спросить об этом. O her şeyi biliyor, bunu ona sorsak iyi olur

В ОТВЕТ [vatv'et], в знач. наречия.

Cevap, cevaben; karşılığı, karşılığında, karşılık olarak (в качестве ответа, ответно).

Я благодарила его, он улыбнулся в ответ. Ona teşekkür ettim; karşılığında gülümsedi.

Он вошёл и поздоровался, в ответ - молчание. İçeri girdi ve selam verdi. Karşılığı: sessizlik.

□ Старики целовали ей руку, а она в ответ целовала их коричневые руки - таков был обычай. Yaşlılar onun elini öpüyorlardı, o da karşılığında onların kahverengi ellerini öpüyordu; adet böyleydi

В ОТВЕТ НА [vatv'etna], что, в знач. предлога,

-e cevaben; -e karşılık, karşısında. Mukabil eylemi ortaya çıkararak nedeni göstermek için kullanılır.

• В ответ на рецензию автор написал письмо в редакцию.

Yazar, eleştiriye cevaben, yazı işlerine mektup yazdı.

□ В ответ на его слова послышалось что-то вроде смеха. Onun bu sözüne karşılık kahkahaya benzer bir şey duyuldu.

• В ответ на расспросы она только опускала глаза - большие и грустные. Sorulan sorular karşısında sadece gözlerini açıverdi; kocaman ve kederli

ВОТ ЕЩЁ [votıʃ'o], в знач. междом. (разг.).

Allah Allah!, Daha neler!, Ne münasebet!, Yokya!, Adam sen de! Kesin reddi bildirir, uyuşmazlığın altını çiz.

• - Принеси мне эту книгу. Вот ещё, пусть Петя принесёт. -O kitabı bana getir.- Allah Allah, Petya getirsin.

0 - Пойдёмте гулять. - Вот ещё, сейчас дождь пойдёт. -Gidip dolaşalım. - Daha neler, şimdi yağmur yağacak.

0 Тебе нужно постричься. - Вот ещё! Зачем? - Saçlarını kestirmen lazım. - Yok ya! Nedenmiş?

0 - Переночуйте у нас, а завтра поедете. - Вот ещё, -рассмеялась она, - мы сейчас поедем. - Geceyi bizde geçirin, yarın gidersiniz. - Daha neler, diye gülüverdi, biz şimdi gidiyoruz

ВОТ И [votı], частица (разг.).

1. İşte. Beklenen şey ya da kimsenin ortaya çıkması durumunda kullanılır.

• Вот и Маша, иди сюда. İşte Maşa, gel buraya. Вот и поворот, а за ним наш дом. İşte dönemeç, arkasında da bizim ev.

2. İstenen, beklenen birşeyin başlaması ya da bir eylemin tamamlanmasını gösterir.

• Они, наконец, услышали: - Вот и приехали, выходите!

Nihayet işittiler: -İşte geldiler, çıkın!

• Вот и весна наступила. İşte ilkbahar başladı.

• Я мимо шел, вот и зашёл к вам. Buradan geçiyordum; size de uğrayıverdim.

3. İşte, bu. Yüklemin bileşiminde kullanılır.

• Мама, папа и я - вот и вся наша семья. Annem, babam ve ben - işte bütün ailemiz.

Ф - Ты сделал уроки? - Да, уже давно. - Вот и хорошо, теперь иди погуляй. - Dersini yaptın mı? - Evet çoktan. - Bu iyi, şimdi git dolaş.

ВОТ И ВСЁ [votı fs'yo], в знач. частицы (разг.).

O kadar, hepsi o kadar, hepsi o (больше ничего). Söylenenlerin muhasebesini yapma durumunda kullanılır.

Далеко в поле виднеется ряд старых берёз, два-три дома, вот и всё. Ovanın ilerisinde yaşlı akağaç sıraları, iki üç ev görünüyordu; hepsi o kadar.

Пришёл один ученик из соседнего класса, две девочки, вот и всё. Yan sınıftan bir erkek öğrenci geldi, iki de kız; hepsi o kadar.

В комнате был стол, шкаф, несколько стульев, вот и всё. Odada bir masa, bir dolap, birkaç sandalye vardı; hepsi o kadar.

• Чудак он, вот и всё. Tuhaf bir adam, o kadar.

ВОТ ИМЕННО [vot im'inna], частица (разг.).

Sorun da bu işte, tam öyle işte (вот то-то). Bir şeyin tasdikini, teyidini kuvvetlendirmek için kullanılır.

• - Может быть, ошибся, мало знаю его. - Вот именно. -

Belki de yanıldım, onu iyi tanımıyorum. - Sorun da bu işte!

0 - С курением нужно бороться - Вот именно. - Sigarayla savaşmak lazım. - Sorun da bu işte!

ВОТ КАК [vot kak], (разг.).

I. в знач. наречия. 1. Bak ne, bak nasıl (таким именно образом, так).

Ты вот как сделай: приведи сюда ребят. Bak sen ne yap: Çocukları buraya getir.

Я вот как скажу, шли бы вы домой. Bakın ben ne diyorum: Siz eve doğru yol alınız.

□ Спустя несколько дней мы узнали, что старик убит. Вот как это случилось... Birkaç gün sonra öğrendik ki, yaşlı adam öldürülmüş. Bak sen ne olmuş... 2. Çok (очень).

Принеси книгу, она мне вот как нужна. Kitabı getir, ona çok ihtiyacım var.

Очень вам благодарен, вы меня вот как выручили. Size çok müteşekkirim; elimden çok tuttunuz.

II. в знач. междом. Öyle mi, sahiden mi. Şaşkınlık belirtir.

• - Я уже ухожу. - Вот как! А я думал, ты ещё побудешь у

нас. - Ben artık gidiyorum. - Öyle mi! Ben de, biz- de biraz daha kalacağım sanıyordum.

0 - Ты прочитал эту книгу? - Нет, я начал другую. - Вот как! - Bu kitabı okudun mu? - Hayır, ben ötekine

başladım.-Öyle mi

В ОТЛИЧИЕ ОТ [vatl'ic'iyi at], предлог с род. п.

-nin aksine, -den farklı olarak, -le karşılaştırıldığında. Bir başkasıyla mukayese edildiğinde bir ayırımı, üstünlüğü olan şahsı, nesneyi ya* da olayı gösterme durumunda kullanılır.

В отличие от Вали Лена очень общительная девочка. Lena, Valya'nın aksine çok munis bir kız.

Это книга, в отличие от той, которую читал вчера, гораздо интереснее. Bu kitap, dün okuduğumun aksine oldukça ilginç.

В ОТНОШЕНИИ [vatnaş'en'iyi], предлог с род. п. (книжн.).

Hakkında, konusunda. Birine, bir şeye karşı olan eylemin yönünü gösterme durumunda kullanılır.

• Отец и мать имеют равные права и обязанности в отношении своих детей. Anne de, baba da çocukları hakkında eşit haklara ve yükümlülüklerle sahiptirler.

• У врача не было сомнений в отношении успешного окончания операции. Doktorun, ameliyatın başarılı biteceği konusunda bir şüphesi yoktu.

ВОТ ПОЧЕМУ [vot paç'imu], в знач. наречия.

Bu yüzden, işte bu yüzden (по этой причине, поэтому).

• Мамы долго не было, и дети проголодались. Вот почему, услышав звонок, они бросились открывать дверь. Anneleri uzun süredir evde yoktu ve çocuklar açılmışlardı. İşte bu yüzden, zilin sesini duyunca, kapıyı açmak için atıldılar.

О Было время отпусков. Вот почему в редакции было мало народу. Yıllık izin zamanıydı, bu yüzden yazı işlerinde az insan vardı.

ВОТ ТАК [vottak], в знач. частицы, (разг.).

Амма да ...; амма да ... ha, ama ne. Adlarla birlikte,

исмин yalın halinde kullanılır. Şaşkınlık ya da alay bildirir.

• - Вот так озеро! Какое большое, такого и не видал. - Амма да gölmüş! Ne kadar büyük, böylesini de hiç gör memiştim.

О Вот так зима, даже снега не видно. Амма да kışmış ha, kar bile görünmüyor.

• Вот так встреча! Амма да buluşma ha!

□Я увидела вдруг себя в зеркале - вот так вид! Birden kendimi aynada gördüm; ama ne görünüştü.

ВОТ ТЕБЕ (И) НА, ВОТ ТЕ НА [vot t'ib'ye (i) na, vott'i na], в знач. междом. (разг.).

Hoppala, hayda (vot тебе раз). Beklenmeyen bir eylem ya da olay karşısında bir tepki olarak kullanılır. Şaşkınlığı, hoşnutsuzluğu ifade eder.

• Вот тебе на! Когда же ты приехал? Hoppala! Sen ne zaman geldin, ya?

О Вот те на! Как же ты добрался? Hoppala! Sen nasıl yetiştin, ya?

О Вот тебе и на, дождь пошёл! Hoppala, yağmur başladı

ВОТ ТЕБЕ (И) РАЗ, ВОТ ТЕ РАЗ [vot t'ib'ye (i) ras, vott'i ras], в знач. междом. (разг.). О да ne, o da nesi; hoppala (vot тебе на). Beklenmeyen bir eylem karşısında bir tepki olarak kullanılır. Şaşkınlığı, hoşnutsuzluğu ifade eder.

• Вот тебе раз, вы уже уходите? О да ne, ayrılıyor mu sunuz?

О - Я совсем оттуда уехал. - Вот те раз Почему? - Oradan temelli ayrıldım. - Hoppala! Neden?

ВОТ ТО-ТО [vot tota], в знач. междом. (разг.).

Tam üstüne bastın; sorun da bu işte (vot именно). Bir önceki söylemi doğrular.

• - Может быть, я и ошибся, просто его мало знаю. - Вот то-то! Belki de ben yanıldım; sadece onu pek iyi tanımıyorum. - Tam üstüne bastın!

Вот то-то, все вы гордецы! Sorun da bu işte; hepiniz dağlısınız!

ВОТУЖ [votuş], (разг.). ВОТ УЖЕ, частица. 1. Tam. Zaman bildiren adlarla birlikte kullanılır. Eylemin ya da olayın süresini belirtir.

• Вот уж целый год прошёл с тех пор, как мы приехали сюда.

Buraya gelmemizden bu yana, tam bir yıl geçti.

Он заболел и вот уже две недели не был в школе. Hastalanmıştı ve tam iki hafta okula gitmedi.

Вот уже месяц как сын ничего не пишет. Tam bir aydır, oğlum bir şey yazmıyor.

2. ВОТ УЖ. Pek, pek de, çok; hiç, hiç de. Söylemin hissiliğini kuvvetlendirir.

Вот уж не ожидал увидеть тебя здесь! Seni burada göreceğimi pek ummazdım.

Первый раз мы попали в такое забавное положение - вот уж посмеялись! İlk kez böyle gülünç bir duruma düşmüştük; buna pek güldük.

ВОТ ЧТО [vot şto], в знач. частицы (разг.).

Bak, baksana. Bir şeye dikkat çekme isteğini belirtir.

• Да, вот что, сходил бы ты за хлебом. Evet, baksana,

sen bir ekmek almaya gitsen...

- Ты вот что, приходи завтра обязательно. Vak, yarın muhakkak gel.
- Вот что, Миша, садись-ка ты за уроки. Baksana Mişa, oturup dersini çalışsana.
- Вот что тебе скажу, оставь ты её в покое. Vak sana ne diyeseğim: Onu rahat bırak.

ВОТ ЭТО ДА! [vot eta da], в знач. междом (разг.).

Vay anasını! Hayranlık ifade eden bir haykırış. • Вот это да! Хорошо поработали! Vay anasını! İyi çalıştık.

0 Он увидел букет и воскликнул: - Вот это да! Buketi gördü ve haykırdı: - Vay anasını!

ВО ЧТО БЫ ТО НЕ СТАЛО [vaşlobı n'istala], в знач. наречия,

-e rağmen, -mekle beraber; mutlaka, muhakkak, behemehal; n'olursa olsun (несмотря ни на что; непременно, обязательно). Он хотел закончить работу во что бы то ни стало сегодня. İşı muhakkak bugün bitirmek istiyordu.

Она решила во что бы то ни стало проводить нас на вокзал. Bizi mutlaka gara kadar geçirmeye karar verdi.

В ПЕРВУЮ ОЧЕРЕДЬ [fp'ervuyu oç'ir'it], в знач. наречия.

Her şeyden önce, ilk önce, en başta (прежде всего, вначале).

- Нам хотелось в первую очередь узнать о состоянии здоровья нашего товарища. En başta arkadaşımızın sağlık durumunu öğrenmek istedik.
- Здесь нужны были в первую очередь трактористы и шофёры. Burada, her şeyden önce traktörcülere ve şoförlere ihtiyaç var.

ВПЛОТЬ ДО [fplot'da], предлог с род. п.

-e kadar, e varıncaya kadar, -e varıncaya dek. (непосредственно до чего-нибудь) 1. Mekân sınırını gösterme durumunda kullanılır.

- Вплоть до детского дома Даша шла впереди. Ana okuluna varıncaya dek, Daşa, önde yürüdü.
- Во всём районе, вплоть до Вышеры, лежит под солью уголь. Bütün mıntıkada, Vışera'ya varıncaya dek, tuzun altında kömür yatıyor.

2. Zaman sınırını gösterme durumunda ve zaman, süre bildiren sözcüklerle birlikte kullanılır.

- Он работал долго, вплоть до глубокой ночи. Uzun müd det; gecenin geç saatlerine kadar çalıştı.
- Подготовка идёт до последних дней, вплоть до отлёта на космодром. Hazırlık son güne, kozmodromdan kal kışa kadar devam eder.

3. Birini ya da bir şeyi dahil ederek.

- Он застегнул ворот гимнастёрки на все пуговицы, вплоть до верхней. Üniformasının yakasının bütün düğmele rini, en üsttekine varıncaya kadar ilikledi.
- У него всё продумано вплоть до деталей. Her şey, detay

larına varıncaya kadar düşünülmüş.

Все, вплоть до маленьких детей, вышли на улицу. Her kes, küçük çocuklara varıncaya dek, sokağa dö küldü.

ВПЛОТЬ ДО ТОГО ЧТО [fplöf datavo što], в знач. присоединительного слова.

Hatta ... bile, hatta ... dahi (не исключая даже кого-что-нибудь). Ana cümleinin içeriğinin gözler önüne serildiği, eylemin sınırının gösterildiği yan cümleyi bağlar.

• Антон принялся искать ключ. Он осмотрел всё, вплоть до того что залез под шкаф. Anton anahtarı aramaya ko yuldu. Her yere baktı; hatta dolabın altına bile girdi.

В ПОЛЬЗУ [fpol'zu], кого, чего, в знач. предлога (книжн.).

1. İçin, gerçekleşmesi için (в защиту, в поддержку кого-чего-либо).

Социалистические государства выступают в пользу действенных мер по разоружению. Sosyalist devletler, silahsızlanmanın etkin olması için uğraşıyorlar.

Они высказались в пользу дополнительных занятий по русскому языку. Rusça ek ders için talepte bulundular.

2. -nin ley hine; -in yararına (с выгодой, с благоприятным результатом для кого-чего-нибудь).

Последний гол решил исход матча в пользу нашей команды. Son sene, maçın neticesini takımın lehine bitirdi.

Суд решил дело в пользу пострадавшего. Mahkeme, davayı kazazedenin lehine karara bağladı.

В ПОРЯДКЕ, [fpar'yatk'i],

I. в знач. сказ. İyi durumda, yolunda (находиться в хорошем состоянии, в исправности).

Конское снаряжение и одежда людей были в порядке, запасы продовольствия пополнены. Adamların koşum takımları ve kıyafetleri iyi durumdaydı, erzakları da tamamlanmıştı.

Я завтра же напишу Маше, что квартира в порядке и что берегу здесь каждую мелочь.

Yarın Maşa'ya, evin iyi durumda olduğunu ve burada en ufak şeyi dahi koruduğumu yazacağım.

II. предлог с род. п. 1. Sırasına göre; -e uygun şekilde; şekilde (в соответствии с чем-либо).

Eylemin karakterini, belirli düzenini gösterme durumunda kullanılır.

• Ученик должен расположить числа в порядке возрастания. Öğrenci, sayıları artış sırasına göre yerleştirmek zorunda.

Дела рассматриваются в порядке поступления. Dosyalar, başvuru sırasına göre incelenecek.

Дежурные готовили пищу в порядке очерёдности. Nöbet-çiler, yemekleri mutat sırasına göre hazırlıyorlardı.

Он получил разрешение в порядке исключения. İstisnai bir şekilde izin aldı.

2. Olsun diye (в качестве). Eylemin gerçekleşme biçimini gösterme durumunda kullanılır.

• Он в порядке шефской помощи читал колхозникам лекции и доклады. Dostça bir yardım olsun diye, kolhozcu-lara ders ve konferans veriyordu.

□ Ему предложили присоединиться к группе археологов в порядке творческой поездки.

Ona, yaratıcı bir gezi olsun diye, arkeologların grubuna katılmayı teklifettiler

В ПОСЛЕДНЮЮ ОЧЕРЕДЬ [fpaşl'edn'üyu oç'ir' it'],

в знач. наречия. En son, en sonunda (в самом конце, после всего).

• Она не любила математику, поэтому задачи решала в

последнюю очередь. Matematiği sevmiyordu; bu yüz den, problemleri en son çözerdi.

ВПРЕДЬ ДО [fpr'ef da], предлог с род. п (к н и ж н .).

-inceye kadar, -inceye dek (от настоящего времени до какого-нибудь определённого момента в будущем). Beklenen bir olayın, eylemin gerçekleşeceği zamana kadar geçen sürenin gösterilmesi durumunda kullanılır.

• Детский сад закрыт впредь до особого распоряжения. Ana okulu, yeni bir emre kadar kapalı kalacak

В ПРИНЦИПЕ [fpr'intsip'i], в знач. наречия. Prensipte, esas itibariyle (в основном, в общем, в целом).

• Вопрос о начале занятий был в принципе решён, но не всё было подготовлено. Derslerin başlamasıyla ilgili sorun prensipte çözülmüştü; ama her şey hazır lanmamıştı.

Эта идея была в принципе правильной. Bu fikir prensipte doğruydu.

В принципе согласен с вами. Prensipte sizinle mutabıkım

В ПРОДОЛЖЕНИЕ [fpradalj'en'iyi], предлог с род. п.

Boyunca, süresince, müddetince, zarfında (в течение, на протяжении). Zaman ifade eden adlarla ya da genellikle весь, целый gibi niteleme sıfatları taşıyan zaman veya süreç isimleriyle birlikte; bir zaman diliminin, bir olay ya da eylemin, gerçekleşen herhangi bir şeyin zaman uzunluğunu gösterme durumunda kullanılır.

Класс хорошо работал в продолжение всего года. Sınıf, yıl boyunca iyi çalıştı.

Друзья не виделись в продолжение целой недели. Arkadaşlar, bir hafta boyunca görüşmediler.

В продолжение всего спектакля он думал о своих делах. Temsil boyunca kendi işlerini düşündü.

В ПРОШЛОМ [fproşlam], в знач. наречия.

Eskiden (раньше, прежде, в прошедшее время). Genellikle geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

В прошлом он занимался спортом. Eskiden sporla uğraşıyordu.

Оба они в прошлом работали в школе. İkisi de eskiden okulda çalışıyordu.

В РАМКАХ [vramkah], чего, в знач. предлога.

1. Çerçevesinde, sınırları içinde (в пределах, в границах чего-нибудь). Eylemin sınığını gösterme durumunda kullanılır.

Действовать в рамках закона. Kanun çerçevesinde hareket etmek. Vesti себя в рамках приличий. Eder sınırları içinde davranmak.

Социалистические страны сотрудничают в области космической метеорологии в рамках программы "Интеркосмос". Sosyalist ülkeler, meteoroloji alanında, "İnterkozmos" programı çerçevesinde işbirliği yapıyorlar.

2. Çerçevesinde (является составной частью чего-нибудь). Bir olayın, eylemin neyin parçası ya da neyle ilgili olduğunu gösterme durumunda kullanılır.

• В Москве закончилась встреча делегаций, проводимая в рамках Международного года женщин. Heyetlerin, mil letlerarası kadın yılı çerçevesinde yürütülen

karşılama töreni sona erdi.

О Футболисты сборной России выиграли трудный матч у команды Швейцарии в рамках отборочного турнира. Rus milli takım oyuncularını, eleme turu çerçevesinde İsviçre takımıyla deplasmanda yaptıkları maçı aldılar.

В РАСПОРЯЖЕНИИ [vraspar'ajen'iyi], кого, чего, в знач. предлога,

-nin emrinde, -nin yönetiminde, -nin gözetiminde; -nin elinde. Genellikle **быть ve находиться** fiilleriyle birlikte kullanılır.

В распоряжении Вовы были все игрушки. Bütün oyuncaklar Vova'nın elindeydi.

В распоряжении учителя был целый час времени. Bütün bir saat öğretmenin gözetimindeydi.

В распоряжении министерства был целый парк автомашин. Bütün bir otopark bakanlığın emrindeydi.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan распоряжение adıyla karıştırmayınız: В распоряжении, отпечатанном машинисткой, оказалась ошибка. Stenograf tarafından yazılan emirde hata çıktı.

В РАСЧЁТЕ [vraş'ç'ot'i], с кем, в знач. сказ.

Hesaplaştık, ödeştik; fit olduk (не должен, не обязан кому-либо; не рассчитался с кем-либо).

Я выиграл партию, теперь мы с ним в расчёте. Partiyi ben kazandım; şimdi fit olduk.

Получи двести долларов, мы с тобой в расчёте. Al iki yüz dolar; seninle ödeştik.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan расчёт adıyla karıştırmayınız: В расчёте была обнаружена ошибка. Hesapta hata bulundu.

В РАСЧЁТЕ НА [vraş'ç'ot'i na], что, в знач. предлога.

Dileğiyle, umuduyla, ümidiyle, dileyerek, umut ederek, ümit ederek (рассчитывая, надеясь на что-либо).

• Мальчики были одеты легко, в расчёте на жаркий день.

Çocuklar sıcak bir gün dileyerek hafif giyinmişlerdi.

□ Он смотрел на улицу, на дома, построенные солидно, крепко, в расчёте на века. Sokağa baktı; sağlam, sert yapılmış binalara... yüzyıllar dileyerek.

В РЕЗУЛЬТАТЕ, [vr'izul'tat'i],

I. в знач. наречия. Sonuçta, neticede (после всего; в итоге).

• Класс работал очень активно, в результате задание было выполнено отлично. Sınıf çok aktif çalıştı; sonuçta ödev mükemmel bir şekilde tamamlandı.

• Бригадир всё прикинул, рассчитал, в результате получилась экономия металла. Ekipbaşı ölçtü biçti, hesapladı; sonuçta maden tasarrufu yapıldı.

• Они долго спорили; в результате оказалось, что она была права. Uzun süre tartıştılar; sonuçta onun haklı olduğu ortaya çıktı.

II. В РЕЗУЛЬТАТЕ чего в знач. предлога.

Sonucunda, neticesinde; sonuç olarak (вследствие чего-либо, благодаря чему-либо). Pratikte sonuç veren sebebi göstermede kullanılır.

В результате боёв противник был полностью разгромлен. Muharebe sonucunda düşman, tamamen tarumar edildi.

Он излагал лишь точные факты, добытые в результате упорного труда. Sadece, azimli bir çalışmanın neticesinde elde edilmiş gerçekleri açıklıyordu.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan результат adıyla karıştırmayınız: Я ничуть не сомневался в результате этой работы. Bu işin neticesinden zerre kadar şüphem yoktu.

ВРЕМЯ ОТ ВРЕМЕНИ [vr'em'ya atvr'em'in'i], в знач .наречия.

Zaman zaman, ara sıra, bazen (иногда). Eylemin tekrarının altını çizer.

Время от времени он посылал нам письма и посылки. Zaman zaman bize mektup ve koli gönderirdi.

Время от времени он вставал и ходил по комнате. Zaman zaman kalkar ve odada dolaşırdı
ВРОДЕ БЫ [vröd'ibi], частица (разг.). Sanki, adeta; gibi bir şey; galiba, sanırım (как будто, кажется). Söylemdeki tereddüdü, varsayımı ifade eder.

Деревья здесь вроде бы пониже, чем у нас. Buradaki ağaçlar sanki biraz daha küçük bizimkilerden.

Хотелось ещё погулять, возвращаться вроде бы рано. Biraz daha dolaşmak istiyorum; sanırım dönmek için henüz erken.

Этот человек мне вроде бы знаком. Şu adamı sanki tanıyorum.

ВРОДЕ КАК [vröd'i kak], (разг.).

I. частица. 1. Galiba, öyle görünüyor ki, herhalde (по-видимому, наверное). Söylemdeki tereddüdü, varsayımı ifade eder.

• Он сегодня не пришёл на занятия, вроде как заболел. Bu gün derse gelmedi; öyle görünüyor ki hastalandı.

2. Sanki ... -miş gibi, adeta ... -miş gibi; galiba (как бы, будто). Söylemdeki kararlaştırıl-mışlığı, meşrutluğu ifade eder.

• Папа говорил, что он обо мне рассказывал вам, так что мы вроде как знакомы. Babam, onun size, sanki tanıştı şiz gibi, beni anlattığını söyledi.

□- Вы извините, - сказал Мешков, - что я вроде как заставил вас прийти. - Kusura bakmayın, dedi Meşkov, - galiba sizi buraya gelmeye ben mecbur ettim.

II. Sanki, adet a (как будто). Cümlelerin varsayımsal kıyaslama anlamı taşıyan kısım ya da kı-sımlarını bağlar.

• Иногда, не известно откуда, вроде как из подвала, доносился какой-то запах сырости. Bazen, nereden bi lemiyorum; sanki bodrumdan bir rutubet kokusu geliyor.

□[Никита:] Эх, Варюша, Варюша!.. Маленькая девчоночка, вроде как зяблик, а без тебя трудно. [Niki-ta:] Ah, Varyuşa, Varyuşa!.. Minik yaramaz kız çocuğu, adeta tavşan yavrusu, sensiz yaşamak zor.

ВРОДЕ ТОГО ЧТО (ВРОДЕ ТОГО, ЧТО) [vröd'i tavo şto], союз сравнительный.

Dair, ilişkin. Bir şeyin söylem ya da düşünce içeriğinin, kesin olarak değil, ancak yaklaşık olarak verildiği yan cümleyi bağlar.

• Она рассказывала странную историю, вроде того что на неё напали разбойники.

Eşkiyaların ona saldırdığına dair garip bir hikâye anlattı.

- Ему нужно сказать что-то вроде того, что он не успеет сделать эту работу, а он молчит. Bu işi yetiştiremeye seçine dair bir şeyler söylemesi lazım; ama o susuyor.

В РОЛИ [vröl'i], кого, чего, в знач. предлога.

Kimliğine, kimliğinde; yerine (в качестве; как кто-что-либо).

Ом хорошо проявил себя в роли руководителя. Bir yönetici olduğunu iyice gösterdi.

Слово "благодаря" может употребляться в роли предлога. "Sayesinde" sözcüğü edat yerine kullanılabilir.

EZ; Пришлось замотать руку тряпкой. Дымок [танкист] впервые выступал в роли санитара. Elini bezle sarması gerekti. Dimok [tankçı] ilk defa hastabakıcılık ediyordu.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan роль adıyla karıştırmayınız: Артистка в роли Джульетты очень понравилась зрителям. Aktris, Jülyet rolünde seyircilerin çok hoşuna gitti.

ВРЯД ЛИ [vr'atl'i], частица.

Şüpheli, sanmam, zannetmem, imkânı yok (едва ли). Şüphe ifade et' r.

- - Ты придёшь завтра? - Вряд ли, очень занят. - Yarın gelecek misin? - Sanmam, çok meşgulüm.

О Не ходите по льду: лёд ещё тонкий и вряд ли выдержит человека. Buzun üstünde dolaşmayın; henüz çok ince ve sanmam ki insanı taşıyın.

□ Вряд ли найдёшь в мире уголок, где бы не знали имени

Ленина. Dünyada, Lenin'in adının bilinmediği bir köşe şüphesiz bulamazsın.

В РЯДУ [vr'idu], кого, чего, в знач. предлога.

Arasında (среди, в числе, в составе кого-либо). В ряду известных музыкантов много талантливой молодёжи. Ünlü müzisyenlerin arasında çok sayıda yetenekli genç var. Его имя стали упоминать в ряду лучших спортсменов. Adını, en iyi sporcular arasında anmaya başladılar.

В САМОМ ДЕЛЕ [fsamam d'el'i], в знач. наречия.

Gerçekten, hakikaten; sahi (действительно, вправду). Он в самом деле хороший специалист.

Gerçekten iyi bir uzman. - Вы в самом деле не были в Ленинграде? - удивился собеседник. -

Sahi, Leningrad'da bulunmadınız mı? diye şaşırdı muhatabı.

В СВОЮ ОЧЕРЕДЬ [fsvayû oç'ir'it'],

в знач. наречия. De, da (со своей стороны; в ответ; тоже).

Он наблюдал за ребятами и видел, что они в свою очередь наблюдают за ним.

Arkadaşlarına bakıyordu ve onların da kendisine baktığını gördü.

Он получил письмо и написал в свою очередь. Bir mektup aldı ve o da bir tane yazdı

В СВЯЗИ С (СО) [fsv'iz'i s (sa)], предлог с твор. п.

Münasebetiyle, vesilesiyle, dolayısıyla, -den dolayı (вследствие, по причине чего-либо). Birliği, karşılıklı bağımlılığı, nedensel ilişkiyi göstermede kullanılır.

- За большую педагогическую деятельность в связи с

юбилейной датой нашему учителю вручена награда. Yıldönümü münasebetiyle, önemli eğitim faaliyetlerine karşılık öğretmenimize ödül verildi.

Он был очень занят в связи с подготовкой к выставке. Fuar hazırlığı dolayısıyla çok meşguldü.

В связи с началом соревнований спортсменам пришлось прекратить тренировки. Karşılaşmaların başlamasından dolayı sporcuların idmanları bırakması gerekti.

В СВЯЗИ С ТЕМ ЧТО (В СВЯЗИ С ТЕМ, ЧТО) [fsv'iz'i st'em ŧto], союз причинный (книжн.).

-den dolayı, mesi dolayısıyla, -diği için (так как). Ana cümledeki eyleme sebep teşkil eden yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de, sonra da yer alabilir.

• В связи с тем что на стройке много машин, сроки работ были сокращены. İnşaatта çok makine olmasından dolayı iş günleri kısaldı.

• Мы испытываем большую радость в связи с тем, что в нашем городе состоятся международные соревнования. Uluslararası karşılaşmalar şehrimizde yapıldığı için büyük sevinç duyuyoruz.

• В связи с тем что первое издание словаря уже разошлось, издательство готовит выпуск второго. Sözlüğün birinci baskısının dağıtılıp bitmesinden dolayı yauı nevi ikincinin dağıtımına hazırlanıyor

ВСЁ ВРЕМЯ [fs'yo vr'em'a], в знач. наречия. Her zaman, daima; devamlı, sürekli (беспрерывно, постоянно). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin sürekliliğinin altını çizer.

Ребята всё время смотрели назад, не идёт ли их товарищ. Sürekli arkalarına bakıyorlardı; arkadaşları geliyor mu diye.

Пока они были в походе, всё время шёл дождь. Onlar gezideyken, sürekli yağmur yağdı.

• Она всё время занята: то говорит уроки, то играет с младшим братом. Her zaman meşgul; bir dersler diyor, bir erkek kardeşiyle oynuyor

ВСЕГО ЛИШЬ [fs'ivo l'iş], в знач. частицы.

Топу топу, sadece ve sadece, hepsi hepsi (только). Bir şeyin sınırlandırılması için kullanılır. Это был всего лишь небольшой рыбацкий посёлок. Hepsi hepsi küçük bir balıkçı kasabasıydı.

Всего лишь месяц назад мы уехали из этого города. Топу топу bir ay önce ayrıldık o şehirden.

• На грузовом судне было всего лишь пять кают для пассажиров. Yük gemisinde yolcular için lору топу beş kamara vardı.

ВСЕГО ХОРОШЕГО [fs'ivo kharoşıva), в знач. междом.

Selamete, devletle. Ayrılırken esenlik dilemede kullanılır.

• До свидания, всего хорошего. Güle güle, selamete git! (Allahısmarladık, selamete kal!).

ВСЁ ЕЩЁ [fs'yo yiş'ç'o], в знач. наречия.

Halen, hâlâ; şimdi de; şimdiye dek, bu zamana kadar; o zamana kadar (до этого времени; и

сейчас; до сих пор).

Уже десять часов, а ребёнок всё ещё не спит. Saat on oldu, çocuk hala uyumuyor.

Была уже поздняя осень, а солнце всё ещё ярко светило.

Sonbaharın sonuydu, ancak güneş İbİb parıldıyor-du. • Он всё ещё не уехал. Hala ayrılmadı.

• Они всё ещё живут в этом городе. Hâlâ bu şehirde yaşıyorlar.

ВСЁ ЖЕ (Ж) [fs'yoji (j)], частица.

1. Gene de, yine de (тем не менее, однако).

• Ребятам не разрешали идти в лес одним, но всё же они собрались и пошли. Çocukların ormana yalnız başına gitmelerine izin vermiyorlardı, ama onlar gene de toplanıp gittiler.

□ Кидает пальцы сверху вниз С небрежностью лихой. Смотрите, дескать, гармонист я всё же не плохой. Parmaklarını yukarıdan aşağıya sallıyor kötü bir özensizlikle. Bakınız, ben gene de kötü bir armoni-kacı değilmişim.

2. Cümlede хотя, несмотря на то что, пусть gibi teslim ve kabul bağlaçları, как бы ни, сколько ни gibi ifadeler ya da несмотря на edatıyla birlikte kullanılır. Karşı tutumu kuvvetlendirir.

• Как бы красиво ни говорил Павел, мне всё же больше нравился Саша. Pavel çok da güzel konuştu; ama gene de ben Saşa'yı daha çok beğendim.

• Хотя он и много работает, всё же результаты у него пока не очень хорошие. Çok çalışmasına rağmen gene de sonuçları henüz pek iyi değil.

Сколько она ни старалась, всё же у неё не получалось так хорошо, как у её сестры. O kadar da uğraştı; ama gene de işleri kızkardeşininki gibi iyi olmadı.

Пусть этот город был для него неродным, всё же он очень любил его. Varsın bu şehir doğum yeri olmasın; gene de o çok sevdi.

Несмотря на то, что здесь было шумно, он всё же услышал своё им. Buranın gürültülü olmasına rağmen gene de kendi adını duydu.

• И всё же, несмотря на большие достижения, мы не испытываем полного удовлетворения. ... ve gene de, büyük başarılarla rağmen, tam bir memnuniyet duymuyoruz.

3. Gene de; ne de olsa (ведь, всё-таки). Söylemin içeriğinin altını çizerek.

Хоть бы ты дома побыл, брат всё же приехал. Sen evde olsaydın bile, kardeşin yine de gelirdi.

Какое всё же это чудо природы - молоко! Yine de tabiatın mucizesi nedir; süt!

ВСЁ РАВНО, [fs'yo ravno],

I. в знач. сказ. Fark etmez, hiç fark etmez; hepsi bir; önemli değil (совершенно безразлично, одинаково приемлемо).

• - Что ты будешь пить: чай или кофе? - Всё равно. - Ne içeceksin; çay mı, kahve mi? - Fark etmez.

О Всё равно, кто займётся этим делом. Bu işle kimin uğraşacağı önemli değil.

/ кому. Мне всё равно, что сейчас делать: читать или смотреть телевизор. Bana göre şimdi yapılabileceklerin hepsi bir; okumak da, televizyon seyretmek de...

Ему было всё равно - идти на реку или в лес. Ona göre nehirde dolaşmak da, ormanda dolaşmak da bir.

Мне всё равно. Bana göre hava hoş.

II. в знач. наречия. N'olursa olsun, yine de;

nasıl olsa (несмотря ни на что; в любом случае, непременно).

- Я это делать не буду, у меня всё равно не получится. Bunu yapmayacağım; nasıl olsa beceremem.

Он всё равно добьётся своего. O nasıl olsa istediğini elde eder.

Всё равно туда пойду. N'olursa olsun oraya gideceğim.

III.в знач. частицы. Yine de, gene de (тем не менее; всё таки). Karmaşık cümlelerde karşıtlık bağlacı ya da karmaşık-bağlı cümlelerde teslim ve kabul bağlacıyla birlikte kullanılır. Karşı tutumu kuvvetlendirir.

- Есть ей не хотелось, а всё равно пришлось выпить стакан

чая. Canı yemek yemek istemedi; ama yine de bir bardak çay içmek zorunda kaldı.

1 Хотя они и очень торопились, всё равно опоздали на поезд. Çok acele etmelerine rağmen yine de trene yetişemediler.

- Что бы ни случилось, она всё равно придёт вовремя. Bir şey olmadığı halde gene de vaktinde geliyor.

В СИЛУ [fs'ilu], предлог с род. п. (книжн.).

Yüzünden, -den, -den dolayı; sayesinde (по причине чего-либо, из-за чего-либо). Sebep ilişkisini göstermede kullanılır.

В силу своих выдающихся способностей он стал лучшим специалистом на заводе. Üstün yetenekleri sayesinde fabrikadaki en iyi uzman oldu.

Он делает эту работу в силу необходимости. Bu işi zaruretten yapıyor.

В силу своего живого характера она легко сходилась с людьми. Canlı karakteri sayesinde insanlarla kolay kaynaşıyor.

Он не может приехать в силу сложившихся обстоятельств. Ortaya çıkan bazı sebepler yüzünden gelemiyor.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan сила adıyla karıştırmayınız: Никто не верил в силу этого мальчика, таким он был слабым на вид. Hiç kimse bu çocuğun gücüne inanmıyordu; görünüşte çok zayıftı.

В СИЛУ ТОГО ЧТО (В СИЛУ ТОГО, ЧТО) [fs'ilu tavu şto], союз причинный (книжн.).

-diği için, -den dolayı (так как, по причине того что, из-за того что). Sebep belirten yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

- В силу того что у него была привычка рано вставать, он никогда не опаздывал. Erken kalkma alışkanlığı ol duğu için hiçbir zaman geç kalmazdı.

- Эти слова, в силу того что они близки по значению, требуют особого внимания. Bu sözcükler, anlamca yakın olduğu için, özel bir dikkat gerektiriyor.

ВСЛЕД ЗА [fsl'et za], кем, чем, в знач. предлога, -nin izinden; -nin ardından, -nin arkasından (следа непосредственно за кем-чем-либо).

- Дети идут в лес вслед за бабушкой. Çocuklar nineleri nin ardından ormana gidiyorlar.

- Саша выступал вслед за докладчиком. Şaşa, söylevci-nin ardından söz alıyordu.

- Мы, а вслед за нами и шофёр, начинаем петь песни. Biz, ardımızdan da şoför, birlikte şarkı söylemeye

başlıyoruz.

- Вслед за киножурналом демонстрировался художественный фильм. Sinema dergisinin arkasından sanatsal bir film gösterildi.
- И всё-таки, турецкая молодёжь идёт вслед за своим Отцом, не сбиваясь с дороги. Ne de olsa Türk gençliği, Ata'sının izinde yolunu şaşırmadan yürüyor.

ВСЛЕДСТВИЕ ТОГО ЧТО (ВСЛЕДСТВИЕ ТОГО, ЧТО) [fsl'etstv'iyi tavo što], союз причинный (книжн.).

-diği için, -den dolayı, -den ötürü, -mesi yüzünden (потому что). Ana cümleinin eyleminin doğrudan sebebini içeren yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonrada...

- Реки разлились вследствие того, что прошли сильные дожди. Şiddetli yağmurlar yağdığı için nehir taştı.

□ Я уехал, не повидавшись с вами, вследствие того, что из дому получил тревожную телеграмму. Evden üzücü bir telgraf aldığı için sizinle görüşmeden ayrıldım

ВСЛЕДСТВИЕ ЧЕГО [fsl'etstv'iyi ç'ivo], в знач. союза следствия (книжн.).

Bundan dolayı, bu nedenle, bu yüzden, bunun içindir ki, ondan ötürü (по этой причине, поэтому). Cümleinin birinci kısmındaki eylemin devam eden doğrudan sonucunu içeren ikinci kısmı bağlar.

- Он много болел, вследствие чего закончил институт на год

позже. Sık sık hasta oluyordu, bu yüzden enstitüyü bir yıl geç bitirdi.

В СЛУЧАЕ [fsluçayı], чего, в знач. предлога.

Anında; halinde (при чём-либо). Bir şeyin sebebini göstermede kullanılır.

- В случае пожара звоните по телефону 01. Yangın anında 01 no.lu telefonu arayınız.
- У приборов находится дежурный, сюда в случае опасности поступят сигналы. Aletlerin başında nöbetçi var; tehlike anında buraya sinyal verirler.
- В случае необходимости мы все тебе поможем. İhtiyaç halinde hepimiz sana yardım ederiz

В СМЫСЛЕ [fsmısl'ı], предлог с род. п.

Bakımından, itibariyle (в отношении чего-либо). • [Зина:] Я дитя? [Zina:] Çocuk muyum ben?

- [Неизвестная:] Не в смысле совершеннолетия, а в смысле поведения. [Bilinmeyen kadın:] Erginlik bakımından dan değil, davranış bakımından.

В смысле науки он не отстанет, а пойдёт вперёд. О, bilim itibariyle geri kalmaz; ileri gider. Декорации производят приятное впечатление, хотя и не блещут новизной в смысле нового направления. Dekorlar, yeni gibi parlamadıkları halde yeni bir eğilim itibariyle tatlı bir tesir bırakıyorlar.

В СООТВЕТСТВИИ С [fsaatv'etstv'iyi], чем, в знач. предлога (книжн.).

Gereğince, -e göre, -e uygun olarak (соответственно чему-либо, на основании чего-либо).
Исследования космоса проводятся в соответствии с намеченной программой. Uzayın araştırılması, bir program gereğince yürütülüyor.

Работа ведётся в соответствии с планом. Çalışma, bir plân gereğince sürdürülüyor.

Мы жили в полное своё удовольствие, каждый в соответствии со своими склонностями.
Zevk içinde yaşadık; herkes kendi eğilimleri gereğince.

В СОСТОЯНИИ [fsastayan'iyi], в знач. сказ.

Durumda, konumda (обладает возможностью, может). Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır. Zıtanlamlısı: не в состоянии.

Только ты в состоянии убедить её не ехать. Yalnızca sen, onu gitmemeye ikna edebilecek durumdasın.

Он в состоянии выполнить это задание сам. O, bu ödevi kendi başına yapabilecek durumda.

Редкий мальчик в состоянии пройти мимо буфета, не посмотрев, что там находится. Çok az çocuk, içeride ne olduğuna bakmadan büfenin önünden geçebilir.

UYARI: в edatıyla birlikte kullanılan состояние adıyla karıştırmayınız: В состоянии больного наступило улучшение. Hastanın durumunda iyileşme görüldü

В СРАВНЕНИИ С (СО) [fsravn'en'iyi s (sa)], предлог с твор. п.

-e nazaran, -e kıyasla; -e nispeten, -e oranla; -e göre (сравнительно, по сравнению с кем-чем-либо). Birisi ya da bir şeyle mukayese edilen kişi, nesne ya da belirtiyi göstermede kullanılır.

Он много читает в сравнении со своими друзьями. Arkadaşlarına oranla daha çok okuyor.

Посетители увидят на этой выставке много нового в сравнении с предыдущей. Ziyaretçiler bu fuarda öncekine nazaran daha çok yeni şeyler görecekler.

Её отец в сравнении с моим был не так уж молод. Babası, benimkine kıyasla o kadar da genç değil

В СРЕДНЕМ [fsr'edn'im], наречие.

Ortalama, ortalama olarak, vasatı, takriben (примерно, приблизительно, исход из средних величин, норм).

• Его заработная плата составляет в среднем полтора миллиона рублей в месяц. Maaşı, ayda ortalama bir buçuk milyon ruble.

Урожай по области был в среднем очень хороший. Bölgedeki ürün ortalama olarak iyiydi.

В среднем на семью у нас приходится более четырёх

периодических изданий. Bizde, bir aileye ortalama dört süreli yayın düşüyor.

В СРОК [fsrok], в знач. наречия.

Vaktinde, zamanında (вовремя).

• Нужно сделать эту работу в срок. Bu işin vaktinde bitirilmesi gerekiyor.

Всё было сделано как надо и в срок или даже гораздо раньше. Her şey gerektiği gibi ve vaktinde yapılmıştı; hatta daha da erken.

В СТОРОНУ [fstoranu], кого, чего, в знач. предлога.

1. -е, -е doğru, istikametine; istikametinde. Açık anlamlı adlarla birlikte kullanılır. Eylemin yönünü göstermede kullanılır.

Автобус двинулся в сторону города. Otobüs, şehre doğru hareket etti.

Он посмотрел в сторону своего приятеля. Ahbabına doğru baktı.

□ Они поехали по шоссе в сторону Минска, на нефтебазу. Şose üzerinden gittiler benzin rafinerisine, Minsk istikametinde.

2. Yönünde, cihetinde; -е doğru, yönüne. Soyut isimlerle birlikte kullanılır Eylemin genel istikametini göstermede kullanılır.

Принято решение изменить планы работы в сторону увеличения жилищного строительства. Kararın mesken inşaatının büyümesi yönündeki çalışma planlarını değiştirmesi hoş.

Необходимо сделать новые шаги в сторону укрепления разрядки напряжённости.

Gerginliğin yumuşamasını pekiştirme yönünde yeni adımlar atılması zaruridir.

Космическое средство "Разведчик" запущено в сторону Марса. Uzay aracı "Kaşif" Mars'a doğru fırlatıldı

В СУЩНОСТИ [fsuʃ'ç'nast'i], в знач. вводного слова.

Aslına bakılırsa, aslında, esasında (фактически, в действительности). Yazıda virgülle ayrılır.

• Он, в сущности, совсем не изменился. Aslına bakılır sa, hiç değişmemiş.

• Только сейчас я понял, какой это был, в сущности, добрый человек. Daha yeni anladım; onun, aslında ne kadar mert bir insan olduğunu.

□ Он хотя и служил в разведке у знаменитого Башлыкова, но был, в сущности, таким же, как все, рядовым. Gerçi meşhur Başlıkov'un yanında da keşif görevi yapmıştı; ama aslında, herkes gibi o da bir erdi.

В СЧЁТ [fʃ'ç'ot], предлог с род. п.

1. Mahsuben (относ приход или расход к чему-либо).

Он получил в счёт платы за работу сто тысяч рублей. Aylığına mahsuben yüz bin ruble aldı. У него вычли триста долларов в счёт погашения долга. Borcuna mahsuben üç yüz dolarını kestiler.

2. Hesabına (относя действие, вление к какому-либо сроку).

• Этот рабочий выполнил план и работает в счёт будущего года. Bu işçi, planını tamamladı; gelecek yılın hesabına çalışıyor.

ВСЯКИЙ РАЗ [fs'ya'iy' ras], в знач. наречия.

Her vakit, her zaman, her ... -sinde (всегда, каждый раз). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin tekrarının altını çizer.

Всякий раз, когда она возвращалась домой, она встречала этого человека. Her eve dönüşünde o adamlarla buluşuyordu.

Это здание всякий раз поражало её своей необычностью. Bu bina her zaman eşsizliğiyle onu hayran bırakmıştır.

В ТАКОМ СЛУЧАЕ [ftaköm sluç'ayı], в знач. наречия.

zaman, halde (при этих условиях, тогда).

• - Уже темнеет. - В таком случае включим свет. - Nava

kararmaya başladı. - O zaman ışıkları yakalım.

- Я очень устал. - Зачем же ты в таком случае пришёл сюда? - Çok yorulduğum. - O halde niçin buraya geldin?

В ТЕЧЕНИЕ [ft'ic'en'iyi], предлог с род. п.

Zaman bildiren adlarla, ve aynı şekilde eylem ya da süreç adlarıyla birlikte kullanılır. Bu adlar genellikle весь, многий, последний sıfatlarıyla nitelenirler. 1. Boyunca, süresince, zarfınca; zarfında (на протяжении). Bir olayın ya da eylemin gerçekleştiği zaman diliminin bütünü göstermede kullanılır.

• В течение года строители закончили всю работу. Bir yıl zarfında yapımcılar bütün işi bitirdiler.

В течение последнего десятилетия доходы колхоза возросли. Son on yıl boyunca kolhozun geliri büyüdü.

В течение всего полёта спутника за ним внимательно следили учёные всех стран. Uydunun bütün uçuşu boyunca bütün ülkelerin bilim adamları dikkatlice onu izlediler.

• В течение нескольких дней на Черноморском побережье шли проливные дожди. Birkaç gün boyunca Karadeniz kıyısında sağanak halinde yağmur yağdı

2. İçinde, içerisinde. Eylemin gerçekleştirildiği anı içeren zaman periyodunu göstermede kullanılır.

• Я позвоню тебе в течение недели. Seni hafta içinde Ararım .

• Я приеду к тебе в течение дня, есть срочное дело. Sana gün içinde gelirim; âcîl bir iş var.

В течение ближайших дней Марина не появлялась. Bugünlerde Marina ortaya çıkmadı

В ТО ВРЕМЯ [ftö vr'em'a], в знач. наречия.

О zaman, o zamanlar (тогда). Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır. Это было в прошлом году, в то время мы были на даче. Bu, geçen yıl oldu; o zaman yazlıktaydık.

В то время мой отец работал на заводе. O zamanlar babam fabrikada çalışıyordu.

• Мы ещё не были знакомы в то время. Henüz tanış değildik o zamanlar.

В ТО ВРЕМЯ КАК [ftö vr'em'ya kak], союз.

1. временной, -diği zaman, -diği vakit, -diğinde, -erken (когда). Ana cümleinin eylemiyle yan cümleinin eyleminin aynı zamanda yapıldığı ya da çakıştığı durumlarda yan cümleyi bağlamak için kullanılır.

• В то время как наш класс проходил по площади, ребята запели песню. Sınıfımız meydandan geçerken, çocuklar bir şarkı söylemeye başladılar.

□В то время как происходит осенний лов, некоторые идут в лес на охоту. Güzlük av yapılırken bazıları ormana avlanmaya giderler.

2. сопоставительный, -diği sırada, -diği esnada, -erken (тогда как). Yan cümleinin içerdiği eylem ya da olayla mukayese yapılması durumunda kullanılır.

- Отец сидел на берегу реки, в то время как его сын бегал по воде. Oğlu suda koşur oynarken, baba nehrin kıuı sında oturuyordu.

□ Летом в Якутске температура иногда поднимается до 39 градусов, в то время как зимой бывают шестидесятиградусные морозы. Kışın Yakutsk'ta eksi altmış derecelik soğuklar olurken, yazın sıcaklık bazen 39 dereceye kadar yükselir.

3.уступительно-противительный, -diği halde (хотя). Ana cümlemin eylemiyle yan cümlemin eyleminin karşılaştırılması durumunda kullanılır.

- Хозяйка квартиры попросила у неё взаймы денег. Она отказала, в то время как деньги у неё были. Ev sahibesi ondan borç para rica etti. O da reddetti; parası olduğu halde.

ТО ЖЕ ВРЕМЯ [ftöjı vr'em'ya], в знач. наречия.

Aynı zamanda, bununla birlikte; buna karşın (вместе с тем, одновременно). Я видел, что он расстроен, но в то же время не знал, чем ему помочь. Perişan olduğunu gördüm; ama aynı zamanda, ona nasıl yardım edebileceğimi bilmiyordum. Не все наши ведущие спортсмены оказались в числе победителей, в то же время порадовала молодёжь. Bütün lider sporcularımız kazananlar arasına giremedi; buna karşın gençler sevindirdi.

В ТОМ СМЫСЛЕ, ЧТО [ftöm smisl'i şto], в знач. союза,

-diği için. Ana cümlemin içeriğini, anlamını açan yan cümleyi bağlar.

- Его работу называли выдающейся в том смысле, что самые разноречивые слухи ходили о ней. Onun işini, hakkında en tezat dedikodular yapıldığı için, müstesna tabir ediyorlardı.

□ В детстве мне не повезло в том, что близких родных, к которым бы я мог поехать в деревню, у меня не было. Co-cukluğumda, köyde, gidebileceğim yakın akrabalarım olmadığı için şansım yokmuş.

В ТОМ ЧИСЛЕ (И) [ftöm ř'isl'e], в знач. присоединительного союза, dahil (включая кого-что-либо).

- Пришло много ребят, в том числе Петя с Мишей. Bir sürü çocuk geldi; Mişa'yla Petya da dahil.

- У туристов намокло всё снаряжение, в том числе и спички. Turistlerin her şeyi ıslandı; kibritleri de dahil.

- Все пошли вперёд, в том числе и мы. Herkes ilerli yordu; biz de dahil.

В ТОЧНОСТИ, [ftoç'nast'i], I. в знач. наречия (разг.).

1. Tam olarak, kesin olarak; kesinlikle (совершенно точно).

Я не могу в точности сказать, сколько здесь было человек. Burada kaç kişinin olduğunu tam olarak söyleyemem.

Завтра я буду в точности знать его адрес. Yarın onun adresini tam olarak öğreneceğim.

Ваше распоряжение будет исполнено в точности. Emriniz kesinlikle yerine getirilecektir².

Aynen ... gibi, tıpkı ... gibi (совершенно, вполне).

У неё туфли в точности как у тебя. Onun ayakkabıları da tıpkı seninkiler gibi.
Всё вышло в точности так, как ты сказала. Her şey aynen senin dediğin gibi çıktı.

В УМЕ [vum'e], в знач. наречия.

Akıldan, kafadan; kafasında (мысленно; не записывая).

Он хорошо считает в уме. Akıldan, iyi hesap yapıyor.

Он прикинул в уме, сколько им осталось здесь жить. Burada ne kadar yaşayacaklarını kafadan hesapladı.

Она перебирала в уме всё, что случилось за эти дни. Şu birkaç günde neler olduğunu kafasında canlandırdı

В ХОДЕ [fhod'i], чего, в знач. предлога (книжн.).

Sürecinde (во время, в процессе чего-либо).

Эти выводы нужно учесть в ходе исследования. Bu çıktı-ları, araştırma sürecinde göz önünde tutmalıyız.

В ходе разговора выяснились наши разногласия. Konuşma sürecinde fikir ayrılığımız ortaya çıktı.

В ходе проверки многие недостатки были устранены. Yoklama sürecinde birçok eksiklik giderilmiştir.

- Научные данные, получаемые в ходе полёта, требуют обработки в наземных условиях. Uçuş sürecinde elde edilen bilimsel veriler, yeryüzü koşullarında değerlendirilmeyi gerektiriyor.

В ХОДУ [fhadu], в знач. сказ. Revaçta, rağbet görüyor(du) (находиться в широком употреблении, обращении).

У них в ходу были грубые шутки. Onlarda kaba şakalar rağbet görüyordu.

Продавцу нужно знать, что сейчас в ходу, на что большой спрос. Satıcının; neyin rağbet gördüğünü, neye talep olduğunu bilmesi gerekir.

В ЦЕЛОМ [ftselam], наречие. Genel olarak; genellikle, umumiyetle (не касаясь частных, по общим итогам).

Фильм в целом был удачным. Film, genel olarak başarılıydı.

Уровень подготовки студентов в целом был достаточно высоким. Öğrencilerin hazırlık düzeyi, genel olarak yeterince yüksek.

Основные плановые задания в целом были успешно выполнены. Temel sistematik görevler, genel olarak başarıyla tamamlanmıştır.

В ЦЕЛЯХ [ftsel'yah], предлог с род. п (книжн.).

Maksadıyla, amacıyla, gayesiyle, için (для). Fiilden isimlerle birlikte kullanılır.

- В целях дальнейшего развития воздушного сообщения между двумя странами были открыты новые авиалинии.

Yeni havayolları, iki ülke arasındaki hava ulaşımının gelecekteki gelişimi için açıldı.

Необходимо принять практические меры в целях запрещения оружия массового уничтожения. Kitle imha silahlarını yasaklamak için pratik önlemler alınması lazım.

В целях сохранения редких животных созданы заповедники. Nesli tükenen hayvanların korunması için, avlanmanın yasak olduğu parklar oluşturuldu

В ЧАСТНОСТИ [fç'asnast'i], в знач. вводного слова.

Ayrıca, bir de (в том числе, включая). Yazıda virgülle ayrılır. Bir şeyin münferit tarafının altını çizer.

- На собрании говорилось, в частности, о необходимости усилить внимание к воспитанию молодежи. Toplantıda ayrıca, gençliğin eğitimini artırmaktan bahse dildi.

/ Söylemi kuvvetlendiren bir ifade ekler.

- После расстыковки космических кораблей были проведены ещё два совместных эксперимента, в частности наблюдение искусственного солнечного затмения. Uzun gemilerinin kenetlenmesinden sonra iki ortak deney daha; ayrıca uçuş Güneş tutulması gözlemi yapıldı.

- Резкое похолодание напомнило, что зима, и в частности зима спортивная, вовсе не за горами. Havanın aniden soğuması, kışın ve kış sporlarının hiç de dağla rın ardında olmadığını hatırlattı.

/ Вообще sözcüğüyle birlikte bir önceki cümlede kullanılır.

- Писателю необходимо хорошо знать искусство вообще, и в частности живопись. Bir yazarın, bütünüyle sanatı, ve ayrıca resmi iyi bilmesi zaruridir.

- Заметки содержали важные мысли Маяковского о драматургии вообще, о комедии в частности. Notlar, Ma-yakovski'nin, bütünüyle drama ve ayrıca komedi hakkındaki düşüncelerini içeriyordu

В ЧЕСТЬ [fç'esf], кого, чего, в знач. предлога.

1. Onuruna; anısına, hatırasına. Muhataba karşı bir saygı işareti olarak kullanılır. Birini anmak için de kullanılabilir.

- Первым на пьедестал поднимается чемпион, затем - призёры. Звучит гимн в честь победителя. Kürsüye önce şampiyon çıkıyor; ardından diğer ödül sahipleri. Marş, galip olanın onuruna çalıyor.

О Сына назвали в честь отца Володей. Oğlanın ismini, babasının anısına Valoda koydular.

2. (по случаю чего-либо). В честь окончания школы был устроен бал. Okulun bitmesi şerefine balo tertip edildi.

В ЧИСЛЕ [fç'isl'e], кого-чего, в знач. предлога.

Aralarında, içlerinde (среди кого-чего-либо; между кем-чем-либо).

Он был в числе лучших учеников. En iyi öğrenciler arasındaydı.

В числе других любимых занятий у него было рисование. Sevdiği dersler arasında resim de var

В ЭТО ВРЕМЯ [vdta vr'em'a], в знач. наречия.

О sırada (в то же самое время, одновременно).

Мои товарищи играли в футбол, а я в это время готовил уроки. Arkadaşlarım futbol oynuyordu; bense o sırada derslerimi hazırlıyordum.

Ученика вызвали к доске, в это время прозвенел звонок. Öğrenciyi tahtaya kaldırdılar; o sırada zil çaldı

ГДЕ БЫ НИ, [gd'ebi n'i] в знач. союзного слова.

Nerede -se -sin, her yerde (езде; повсеместно). Geçmiş zamanda çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır. Yüklemden önce yer almaz.

Где бы он ни ездил, он всегда вспоминал свой дом. Nerede olursa olsun, hep evini hatırlıyordu.

Где бы ни появлялись космонавты, их всюду поздравляли с замечательной победой советской науки. Kozmonotları, nerede ortaya çıkarlarsa çıksınlar, Sovyet biliminin muhteşem zaferi için kutluoylardı

ГДЕ НИ, [gd'e n'i] в знач. союзного слова, -diği her yerde, -diği yerlerde (езде, всюду). Yüklemden önce yer almaz.

Где ни пройдет стадо, там вся трава примята и вытоптана. Sürünün geçtiği her yerde çimenler çignenmiş ve ezilmiştir.

Она где ни встретит его, всегда спрашивает о детях. Onu gördüğü her yerde çocukları soruyor.

ГДЕ ПОПАЛО, [gd'e papala] в знач. наречия (разг.).

Şurada burada, gelişigüzel bir yerde, gelişigüzel yerlerde (в любом месте; безразлично где).

• В комнате было не прибрано, вещи лежали где попало. Oda toplanmamış, eşyalar şurada burada serilmişti.

Он читал где попало: дома, на улице, в метро. Gelişigüzel yerlerde okurdu; evde, sokakta, metroda...

Они садились где попало и подолгу разговаривали. Gelişigüzel bir yere oturdular ve uzun uzun konuştular.

ГДЕ (УЖ) ТАМ, ГДЕ (УЖ) ТУТ, [gd'e(uş) tam, gd'e(uş) tut] в знач. частицы (разг.).

Ama nerede (в любом месте; безразлично где). Herhangi bir şeyin üzüntü, sıkıntı içeren bir edayla inkârını ifade eder.

• Он давно мог сделать все уроки. Но где тут! Всё свободное время он возится с собакой. Ödevlerini çoktan yapmış olabilirdi. Ama nerede! Bütün boş zamanını kö pekle harcıyor. □- Небось, с постели поднял? - Где там, мне не до сна была, - спокойно сказал Андрей. - Yoksa seni yataktan mı kaldırdım? - Yok canım, zaten uyumuyordum, dedi Andrey, sükûnetle.

ГДЕ УГОДНО, [gd'ye ugodna] в знач. наречия.

Nerede olursa olsun, herhangi bir yerde, istediği yerde (в любом месте, везде).

Он мог читать где угодно. Nerede olursa olsun (kitap) okuyabiliyordu.

Играйте где угодно, только не здесь. İstedığınız yerde oynayın, lakin burada değil.

Я об этом могу сказать где угодно. Bunu, istediğim yerde söylerim.

ГДЕ УЖ, [gd'yeuş] (разг.).

І. в знач. частицы. Kim demiş!, Ne münasebet!, hiç de öyle değil (совсем нет, вовсе нет).

• - А ему не лучше? - Где уж, совсем плох. - О, iyi değil mi? - Hiç de öyle değil, büsbütün kötü.

• - Я думала, ты не разрешишь мне поехать. - Где уж, поезжай. - Gitmene izin vermezseğini düşünüyordum. - Kim demiş, git! □[Командир:] Ну вот тебе, боцман, разве они тебе повинуются? [Боцман (вздыхнув):] Где уж! [Komutan:] Nihayet sana lostromo, itaat ediyorlar. [Lostromo:] Kim demiş!

II. кому, в знач. сказ. İmkâni yok! (невозможно, не по силам).

- - Ты обязательно должен сделать это. - Нет где уж мне. Bunu kesinlikle yapmak zorundasın. - İmkâni yok, yapmam!
- - Она совсем слаба, где уж ей с братом справиться. - Büt-bütün çelimsiz; erkek kardeşinin, imkâni yok haktan gelemez.

ГДЕ УЖ ТАМ, [gd'yeuş tam] см. где там.

ГДЕ УЖ ТУТ, [gd'yeuş] см. где там.

ГЛАВНЫМ ОБРАЗОМ, [glavnım obrazam] в знач. наречия.

Esas olarak, daha ziyade, bilhassa (преимущественно). Теперь они встречались совсем редко, главным образом по праздникам. Hâlâ çok seyrek görüşüyorlar; daha ziyade bayramlarda. Здесь много садов, где растут главным образом яблони и сливы. Burada, bilhassa elma ve erik yetişen çok bahçe vardır

ДА ВЕДЬ, [dav'if] частица (разг.).

- diğî halde, -e rağmen. Önceki söyleme itiraz içeren bir cevap verirken kullanılır.
- Я пойду к нему. - Да ведь ты и адреса-то его не знаешь. - Ona gidiyorum. - Adresim bilmemene rağmen.
- Ничего тут моего нет. - Да ведь вы здесь живёте. - Burada hiçbir şeyim yok. - Burada yaşadığınız halde

ДА ВОТ, [davot] частица (разг.).

- Ya ... işte. Cevap cümlesinin başında açıklamaya hazır olduğunu işaret eder.
- Что собираетесь делать? - Да вот в кино хотим сходить. - Ne yapmaya hazırlanıyorsunuz? - Ya, sinemaya gitmek istiyoruz işte.
- Что у тебя случилось? - Да вот ручка сломалась, писать нечем. - Ne oldu sana? - Ya, kolum kırıldı işte, yazı yazamıyorum.
- Куда ты идёшь? - Да вот решил зайти к товарищу. - Nereye gidiyorsun? - Ya, arkadaşıma gitmeye karar verdim işte

ДА ЕЩЁ, [dayŝ'ç'o] союз присоединительный.

Hem de, bir de, üstelik, üstüne üstlük (к тому же). Bir öncekine önemli bir ilave niteliğî taşıyan cümlelerin öge ya da kısımların bağlar.

С ним так разговаривали впервые, да ещё в такой резкой форме. Onunla ilk defa böyle konuştuk; hem de şiddetli bir şekilde.

Он очень торопился и упал, да ещё сильно ушиб ногу. Çok acele etti ve düştü; üstelik ayağını da sakatladı.

- Учительница поставила ему двойку, да ещё вызвала родителей в школу. Öğretmen ona 2 (iki) verdi; bir de ailesini çağırdı.

ДА ЗДРАВСТВУЕТ ...! [dazdrastvuyit], в знач. междом.

Yaşa, yaşasın (к тому же). Birisine, bir şeye gelişme, başarıma dileğîyle yapılan esenleme niteliğinde haykırış. Bir sevincin, bir mutluluğun coşkusunu anlatmak ya da bir başarıyı kutlamak, alkışlamak için söylenir.

Да здравствует мир и дружба между народами! Yaşasın, halklar arası barış ve dostluk!

Da zdravstvuet mir vo vs'em mire! Yaşasin, tüm dünyada barış!
Da zdravstvuet naša velikaia Rodina! Yaşasin, yüce vatanımız!

ДА И, [da i] союз присоединительный (разг.).

1. Nihayet, ve sonunda, sonra da (и наконец). Cümlelerin, önceki eylemi -neticesinin altını çizerek-onaylayan ögesini bağlar.

Она думала, думала да и надумала. Düşündüm, düşündüm ve sonunda buldum. Он слушал, слушал да и засмеялся. Dinledi, dinledi ve sonunda gülmeye başladı.

• Ребёнок повертел игрушку, поиграл с ней да и бросил. Çocuk oyuncuğu evirdi, çevirdi, onla biraz oynadı ve nihayet fırlatıp attı.

2. Ve bir de, bir de; ayrıca (а кроме того). Cümlelerin, ilave bilgi içeren ögesini bağlar.

• В лесу жили лоси и белки, да и волки иногда появлялись. Ormanda muşlar (iri geyikler) ve sincaplar yaşı yordu. Bir de, zaman zaman kurtlar ortaya çıkar dı.

• Девочка волновалась на экзамене. Учитель, да и все остальные хорошо понимали её состояние. Küçük kız sınavda heyecanlandı. Öğretmen, bir de ötekiler onun durumunu iyi anlıyorlardı.

• Его уже не исправишь, да и не нужно. Artık onu ıslah edemezsin; ayrıca gereği de yok.

ДА И ТО, [da ito] союз присоединительный (разг.).

1. Yine de, buna rağmen (несмотря на это, всё-таки). Mukayese durumunda cümlelerin ögesini ya da kısmını bağlar.

• На улице мороз. У меня вон как шуба, да и то мне холодно. Dışarıda ayaz var. Bak nasıl bir kürküm var, yine de üşüyorum.

2. Pek seyrek, nadiren. Cümlelerin, yine cümlede onaylanan ögesini ya da kısmını bağlar.

• Эти цветы можно встретить только в наших местах, да и то редко. Bu çiçeklerle yalnız bizim oralarda karşılaşılabilirsiniz, o da nadiren

ДА И ТОЛЬКО, [da itol'ka] в знач. частицы (разг.).

Тек kelime ile. Bir sözün şiddetle altını çizmek, bir hükmü kuvvetlendirmek için kullanılır.

Посмотри, как здесь красиво, сказка да и только. Bak, burası ne kadar güzel! Tek kelimeyle: Masal.

Она совсем не стареет, молодец да и только. Hiç yaşlanmıyor. Tek kelimeyle: Bravo!

Мальчик - шалун да и только. Bu çocuk tek kelimeyle: Haylaz.

ДАЛЕКО ЗА [dal'iko za] что, в знач. предлога. -sini aşmış (гораздо больше, позже чем).

Zaman ya da nicelik belirten ifadelerde bir sayı ya da isimle birlikte kullanılır.

• Ей далеко за пятьдесят. Ellisini aşmış.

• Гости разошлись далеко за полночь. Misafirler dağıldığında gece yarısını aşmıştı

ДА НУ, [da nu] (разг.).

I. частица. Hadi be! Daha aktif bir eyleme geçilmesi için teşvik ifade eder.

Да ну, поскорее, что ты копаешься? Hadi be, biraz çabuk ol! Ne oyalanıyorsun?

II. междом. 1. Hadi be!?, Yарма ya?. Şaşkınlık ifade eder.

- Он сегодня пришёл без опоздания. - Да ну? Это на него не похоже.

- Bugün gecikmeden geldi. - Hadi be? Bu o olamaz.

2. İsmın dördüncü halinde bir şahıs zamiriyle birlikte kullanılır. Bir şey ya da birine karşı kınamaı, olumsuz tavrı ifade eder.

- Ты очень изменился. От чего это? - Да ну тебя, всё такой же. - Çok değişmişsin. Neden böyle? - Sen ne di

yorsun ya? Ben auyım!

- Ты сегодня такая красивая! - Да ну вас, - смутилась она. - Bugün ne kadar güzelsiniz. - Ne diyorsunuz, dedi, mahcubiyetle.

• Да ну её, она совсем не хочет с нами разговаривать. - Boş ver onu ya! O bizimle hiç konuşmak istemiyor.

ДАРОВО ЧТО [daram Şto], союз уступительный (разг.).

Gerçi (несмотря на то что; хотя и ... но). Даром что молодой, а разумный. Gerçi genç, ama akıllı.

• Даже холода комендант не чувствовал, даром что в одной гимнастёрке. Gerçi üzerinde (sadece) bir üniforma vardı; ancak soğuğu bile hissetmiyordu kumandan

ДЕЛО В ТОМО, ЧТО [d'ela ftom Şto].

Mesele Şu ki, işin aslı Şu ki. Ortaya çıkan bir olayın açıklandığı söylemin başlangıcında kullanılır. • Дело в том, что нас здесь мало, нам не успеть всё сделать. Mesele Şu ki: "Burada sayımız az, her şeyi уарıp bitirmeye vaktimiz yetmez.

• Почему же такое пристальное внимание обращается именно на эту планету? Дело в том, что Венера среди всех небесных тел Солнечной системы больше всего похожа на Землю по своим размерам и массе. Bu gezegene, neden bu kadar (büyük bir) ilgi gösteriliyor? İşin aslı Şu ki:

Venüs, Güneş sisteminin bütün gök cisimleri arasında, boyutları ve kütlesiyle Yeryüzüne en çok benzeyendir.

ДЛЯ ВИДА (ДЛЯ ВИДУ), [dl'i v'ida (dl'a v'i-du)] наречие.

ГörünüŐte, -er gibi уармак; gösteriş için. Eylemin, görünüş itibariyle gerekli etki ve izlenimi bırakmak için yapıldığını belirtir.

• Он сердится только для виду. Sadece görünüşte sinir lenir.

• Несколько минут отец играл с ребятами для вида и ушёл отдыхать. Baba, birkaç dakika çocuklarıyla oynar gibi уартı ve dinlenmeye çekildi.

ДЛЯ НАЧАЛА, [dl'i naç'ala] в знач. наречия.

İlkin, evvela, ilk önce, başlangıçta; başlangıç için (на первое время; вначале).

Для начала сделаем вот так. Başlangıç için Şöyle уарalım.

Посмотрим для начала физкультурный зал, а потом классы. Evvela spor salonuna bakalım, sonra da sınıflara.

Нас всего восемь человек, маловато, но для начала хватит. Hepsi hepsi sekiz kişiyiz. Az ama başlangıç için yeterli

ДЛЯ ТОГО ЧТОБЫ (ДЛЯ ТОГО, ЧТОБЫ) [dl'i tavo Ştabı], союз целевой

-mek için. Amaç bildiren yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da... Yüklem-fiil ya geçmiş zaman kipinde çekilir, ya da mastar halinde kullanılır.

- Для того чтобы быть здоровым и сильным, нужно заниматься спортом. Sağlıklı ve güçlü olmak için spor yapmak lazım.
- Для того чтобы уроки были сделаны вовремя, необходимо составить распорядок дня. Derslerin vaktinde bitmesi için günlük program hazırlamak gerekir
- Он говорит всё это для того, чтобы успокоить нас. Bütün bunları bizi yatıştırmak için söylüyor

ДОБРО БЫ, [dabrobi] союз условно-уступительный (разг.).

Olsa neyse (если бы, хотя бы). Yan cümleyi bağlar. Yan cümle, genellikle ana cümleden önce gelir.

- Он не знал, что ответить на похвалы. Добро бы он сделал что-нибудь исключительное, а то он просто добросовестно выполнил свою работу. Olağanüstü herhangi bir şey yapmış olsa neyse; oysa o sadece vicdanıyla görevini yerine getirdi.
- Добро бы я был ни на что не умелый, Добро бы какой незадачливый я. Но слава моя до Москвы долетела. И всюду работа известна моя. Elinden hiçbir şey gelmeyen biri olsaydım, beceriksizin teki olsaydım neyse... Oysa şanımlı Moskova'ya kadar ulaştı ve her tarafta işim meşhurdur benim.

ДО ЗАВТРА, [dazaftra] в знач. междом.

Yarın görüşürüz!, Yarın görüşmek üzere! (до встречи завтра). Ayrılırken söylenir.

Я уйду, до завтра! Ben çıkıyorum, yarın görüşürüz!

Мне пора домой, до завтра. Eve gitme vaktim geldi; yarın görüşürüz.

ДОЛЖНО БЫТЬ, [daljno bit'] в знач. вводного слова.

1. Herhalde, galiba, anlaşılabilir, ... olmalı (по видимому, наверное). Bir şeyin doğruluğundan emin olunmadığını ifade eder. Yazıda virgülle ayrılır.

- Они, должно быть, уже уехали. Onlar artık gitmişlerdir herhalde.
- Она стояла на лестнице и, должно быть, ждала меня. Merdivende duruyordu ve herhalde beni bekliyordu.
- Какая-то ночная птица, должно быть, сова пролетела совсем близко. Bir gece kuşu, galiba bir baykuş çok yakınımdan uçarak geçti. / Herhalde, galiba.

Herhangi bir eylemin varsayılan sebebini açıklama durumunda kullanılır.

- Автобус неожиданно остановился, должно быть, что-то случилось. Otobüs aniden durdu; herhalde bir şey oldu.
- На крыльце слышался топот, потом в сенях что-то загрохотало - должно быть, упала лопата. Kapının eşiğinde bir ayak patırtısı duyuldu. Sonra otların üzerinde bir şey gümbürdedi. Herhalde kürek düştü.

ДО ОТКАЗА, [daatkaza] в знач. наречия.

1. Tıka basa, hıncahınc, ağzına kadar (полностью; до предела возможного). Genellikle наполнить, набить, забить ve benzeri fiillerle birlikte kullanılır. Чемодан был заполнен до отказа. Bavul ağzına kadar doluydu. Вагоны были переполнены до отказа. Vagonlar ağzına kadar yüklenmişti. На галёрке, набитой до отказа, было душно и шумно. (Tiyatrodaki balkon hıncahınc dolu, boğucu ve gürültülüydü).

2. Sonuna kadar (до самого конца; до предела). Cümlelerin, yine cümlede onaylanan ögesini ya da kısmını bağlar. Он отвернул кран до отказа. Musluğu sonuna kadar açtı. Катер натянул трос до отказа. Bot, halatı sonuna kadar gerdi.

ДО ПРЕДЕЛА, [dapr'id'ela] в знач. наречия.

Sonuna kadar (до последней степени, крайне; насколько возможно).
Время её было уплотнено до предела. Zamanı sonuna kadar doluydu.
Он был загружен работой до предела. Sonuna kadar işle meşguldü.
Нервы были напряжены до предела. Sinirler sonuna kadar gerilmişti.

ДО СВИДАНИЯ [dasv'idan'iya], в знач. междом.

Allahaismarladık!, Hoşça kalın!; Güle güle! (до встречи). Ayrılırken söylenir.

• [Чепурной:] До свидания, Елена Николаевна! [Елена:]

Уходите? До свидания. [Çerurnoy:] Hoşça kalın, Elena Nikolayevna! [Elena:] Ayrılıyor musunuz? Güle güle.

ДО СИХ ПОР [das'ikh por], наречие.

1. Bu zamana kadar, şimdiye kadar, şimdiye dek, bugüne dek (до настоящего времени).

• Он до сих пор не пришёл, я уже беспокоюсь. Şimdiye kadar gelmedi; endişelenmeye başladım.

• Две недели назад он упал, ушиб ногу, она болит до сих пор. İki hafta önce düşmüş, ayağını sakatlamıştı. Bu zamana kadar hasta.

• Мы до сих пор не получили ответа. Şimdiye dek bir ha ber alamadık.

2. (разг.). Buraya kadar, burama kadar (до этого места). Bir işaret jestiyle kullanılır.

Я прочитал книгу до сих пор. Musluğu sonuna kadar açtı.

Озеро неглубокое, вода там до сих пор. Göl pek derin değil, su orada, burama kadar geliyor.

ДО СЛЁЗ, [dasl'os] в знач. наречия.

1. Aşırı, son derece, çok, oldukça; büyük bir (очень; крайне, чрезвычайно). Bir nitelik sıfatı ya da bir yükleme birlikte kullanılır.

• Вспоминалось нелёгкое, но до слёз милое детство. Acı atıraları aklıma geldi; ama çocukluğum son de ece tatlıydı.

• Возвращаться назад, не доведя дела до конца, было до слёз обидно. İş sona erdirmeden geriye dönmek çok güç-

• Сердце радостно щемит от знакомой до слёз картины. Gön-lüm, bu tanıdık resim yüzünden büyük bir sevinç içinde sızlıyor.

2. Gözleri yaşarana dek; çok fazla (очень сильно).

• Мы смотрели комедию и смелись до слёз. Bir komedi izledik ve gözlerimiz yaşarana dek güldük

ДО СМЕРТИ, [dosm'irt'i] в знач. наречия (разг.).

1. Ölesiye (очень, крайне). Bir yükleme birlikte kullanılır.

• Ему было до смерти скучно. Ölesiye sıkılıyordu.

2. Ölesiye (очень сильно).

Началась гроза, дети до смерти испугались. Fırtına koptu; çocuklar ölesiye korktular.

Я не голоден, но устал до смерти. Aç değilim; ama ölesiye yorgunum

ДО ТЕХ ПОР, [dafeh por] в знач. наречия.

• zamana kadar, o güne dek (до того времени, до того момента). Genellikle geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

Бабушка однажды рассказала сказку, которую я до тех пор не слышал. Büyükanнем bir gün, o güne dek duymadığım bir masal anlatmıştı.

• В прошлом году видел осенний перелёт птиц. До тех пор мне не приходилось его наблюдать. Geçen yıl kuşların sonbahar göçünü görmüştüm. O zamana kadar bunu izleme olanağım olmamıştı.

ДО ТЕХ ПОР ПОКА (ДО ТЕХ ПОР, ПОКА) [dat'eh por рака], союз временной.

1. -dikçe, -diği sürece. Ana cümledeki eylemi ortaya çıkararak yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da... Ana ve yan cümlelerin fiil - yüklemeleri bitimsiz fiil formuna sahip olurlar.

Она жила в этом доме до тех пор, пока работала на фабрике. Fabrikada çalıştığı sürece bu evde oturdu.

До тех пор пока девочки учились в одной школе, они виделись каждый день. Kızlar, aynı okulda okudukları sürece her gün görüştüler.

2. -inceye kadar, -inceye dek. Yan cümleyi bağlar. Ana cümledeki eylem yan cümlelerin eyleminden önce yer alır ya da onun tarafından sınırlanır. Ana ve yan cümlelerin fiil-yüklemeleri bitimsiz fiil formuna da sahip olabilir, diğer formlara da...

• Он будет заниматься со мной до тех пор, пока придёт мой брат. O, erkek kardeşim gelinceye dek benimle çalışacak.

/ Yan cümlede yüklem önünde yer alan ne ekiyle birlikte kullanılır, ne eki, ana cümledeki eylemin önceliğinin ve sınırının altını çizer.

• Окно оставалось открытым до тех пор, пока не наступил вечер. Pencere, akşam oluncaya dek açık kaldı.

• Мальчик смотрит на птиц до тех пор, пока они не опускаются далеко за лесом. Çocuk, ormanın ardında, uzaklara ininceye dek kuşları seyrediyor

ДО ТОГО [datavo], в знач. наречия.

• kadar ki, o derece (так, настолько, до такой степени).

• Она вся дрожала, до того ей было холодно. Tır tır tit redi; o kadar ki üşüyordu.

/ O kadar ... ki. Karmaşık cümlelerde что bağlacıyla birlikte kullanılır.

• Он до того устал, что сразу заснул. O kadar yoruldu ki, hemen uykuya daldı.

• Она была расстроена до того, что не могла говорить. O ka dar bozuldu ki, konuşamadı bile

ДО ТОГО КАК (ДО ТОГО, КАК) [datavo kak], союз временной

-den önce, -den evvel (перед тем как). Sık sık задолго, незадолго zarflan ya da za edatı ve zaman belirten isimlerle birlikte kullanılır. Yan cümleyi bağlar. Ana cümlelerin eylemi yan cümlelerin eyleminden önce yer alır. Yan cümle ana cümlelerin başında da yer alabilir, sonunda da, ortasında da...

• Он уехал в Москву за сутки до того, как приехала его сестра. Kızkardeşinin gelmesinden bir gün önce Moskova'ya gitti.

- Задолго до того, как я с ним познакомилась, я читала его рассказы. Onunla tanışmadan çok önce hikayelerini okurdum.
- Соседка до того как стать врачом, работала санитаркой. Komşum, doktor olmadan önce hastabakıcı olarak çalışıyordu.

ДО УЖАСА [daujasa], в знач. наречия (разг.)

1. Çok, korkunç (очень, чрезвычайно). Bir nitelik sıfatı ya da yüklemle birlikte kullanılır.
 - Я услышал до ужаса знакомый голос. Çok tanıdık birses duydum.
 - Ночь была до ужаса тиха. Gece, korkunç sessizdi.
2. Ölesiye (очень сильно).
 - Она до ужаса боялась мышей. Farelerden ölesiye korkardı.

ДО ЧЕГО [daç'ivo], в знач. наречия (разг.)

- Çok, çok büyük, acaıip (очень, чрезвычайно). Ünlem cümlelerinde kullanılır.
 До чего устал, стоять не могу! Аcaıip yoruldum; ayakta duramıyorum.
 До чего тёплая погода, настоящее лето! Nava acaıip sıcak, düpedüz yaz geldi.
- До чего приятно слышать родную речь за тысяча километров от дома! İnsanın, evinden bin kilometre ötede ana dilini duyması acaıip hoş oluyor.
 - До чего её жаль, ты не можешь себе представить. Acısıçok büyük, hayal bile edemezsin

ДРУГ ДРУГА [drugdruga].

- Birbirini, biri diğerini, yek diğerini (взаимно один другого). Prepo-zisyonel formlarda edat, ifadenin ortasında yer alır: друг к другу, друг с другом, друг о друге vb.
- Они часто выручали друг друга. Birbirlerine sık sık yardım ederlerdi.
- Братья заботятся друг о друге. Kardeşler birbirlerine düşkünlerdir.
 Все шли друг за другом. Herkes birbiri ardına yürüyordu.
- Два старых кресла стоят друг против друга. İki eski koltuk birbirinin karşısında duruyordu.
 - Мы живём далеко друг от друга. Birbirimizden uzak yaşıyoruz.
 - Сталевары разных смен соревновались друг с другом. Farklı vardiyaların çelik işçileri birbirle riyle yarıştılar.

ДРУГ ДРУЖКУ, [drugdruşku] (разг.)

- Birbirini, biri diğerini, yek diğerini (друг друга). Pre-pozisyonel formlarda edat, ifadenin ortasında yer alır: друг о дружке, друг за дружкой, друг перед дружкой vb.
- Друзья друг без дружки дня прожить не могут. Birbirle rinden ayrı bir gün bile geçiremezler.
 - Они знали друг о дружке всё. Birbirleri hakkında her şeyi bilirdilerdi
 - Женщины, как увидели друг дружку, так сразу заплакали. Kadınlar, birbirlerini görür görmez ağlamaya başladılar

ЕДВА ..., КАК, [yidva ..., kak] союз временной

- er -mez, -mesiyle birlikte. Yan cümleyi bağlar. Ana cümleinin eylemi, yan cümleinin eyleminin yapılmasından hemen sonra başlar. Ana cümledeki как olayların, eylemlerin hızla değiştiğinin altını çizer.
 Едва мы пришли к нему, как нас пригласили обедать. Ona gider gitmez bizi öğle yemeğine buyur ettiler.

Едва учительница вышла, как в классе начался шум. Öğretmen çıkar çıkmaz sınıfta bir gürültü koptu

ЕДВА ЛИ, [yidva l'i] частица

Sanmam ki, -ğini sanmıyorum, -ğini zannetmem, -ğine pek ihtimal vermiyorum (вряд ли; вероятно не). Genellikle geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

Едва ли смогу завтра прийти к тебе. Yarın sana gelebileceğimi sanmıyorum.

Ты едва ли сумеешь сделать это. Senin bu işi yapmayı becerebileceğini zannetmem.

Едва ли вы найдёте город красивее нашего. Şehrimizi güzel bulacağınızı sanmıyorum.

Он недавно ушёл и едва ли скоро придёт. Az önce çıktı ve hemen geleceğine de pek ihtimal vermiyorum.

/ Hadiseyi belirtme durumunda, cevap cümlelerinde kullanılır.

• - Узнал ли он тебя? - Едва ли. - Seni tanıdı mı? - Sanmam.

• - У нас есть ещё яблоки? - Не знаю, едва ли. - Başka elmamız var mı? - Bilmem, sanmıyorum.

• - Ты скоро придёшь? - Едва ли, наверное задержусь. - Çabuk gelir misin? - Sanmam, herhalde gecikirim

ЕДВА ЛИ НЕ, [yidva l'i nli] частица

Sanmam ki, -ğini sanmıyorum, -ğini zannetmem, -ğine pek ihtimal vermiyorum (чуть ли не; возможно). Bir şeyin tahmini olduğunu ifade eder.

Едва ли не в каждой передаче он видел любимых артистов. Hemen her yayında sevdiği artistleri gördü.

Молодёжь становится едва ли не решающей силой на этом участке. Gençlik bu dalda hemen hemen paslıca kuvvet oluyor

ЕДВА ЛИШЬ, [yidva l'iş] союз временной

siyle birlikte, -diği gibi (лишь только). [Yan cümleyi bağlar. Ana cümledeki eylemi, yan cümledeki eyleminin yapılmasından hemen sonra başlar. Yan cümle ana cümlede başında da yer alabilir, so nunda da, ortasında da... /

Едва лишь взошло солнце, запели птицы/ Güneşin doğmasıyla birlikte kuşlar ötmeye başladı. /

Ребята выбежали из класса, едва лишь прозвенел звонок. Zilin çalmasıyla birlikte çocuklar sınıftan

koşarak çıktılar. /

/ -ince (едва лишь ..., как)Ubu eylemin hızla diğerini takip ettiğini ifade eder. /

Едва лишь стемнело, как в доме включили свет. Hava kararınca evde ışıkları yaktık.

Едва лишь мать вошла, как дети бросились к ней. Annele-ri içeri girince, çocuklar onun üzerine atıldılar.

ЕДВА ТОЛЬКО, [yidva tol'kal союз временной

-er -mez, -ince (лишь только). Ana cümledeki eyleminden önce doğrudan doğruya yapılan eylemi içeren yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümlede başında da yer alabilir, sonunda da, ortasında da...

• Рано утром, едва только Павел и Андрей ушли, по окну постучала Вера. Sabah erkenden, Pavel ve Andrey çıkar çıkmaz Vera cama vurdu.

Едва только взошло солнце, мы выехали в поле. Güneş doğar doğmaz tarlaya çıktık.

Едва только машина остановилась, мы поняли: что-то случилось. Araba stop eder etmez

anladık ki bir

şeyler oldu. / -ince hemen (едва только ..., как). Bir eylemin hızla diğerini takip edişini ifade eder.

• Едва только мальчик услышал шаги отца, как побежал ему навстречу. Çocuk, babasının ayak seslerini duyunca, hemen onu karşılamaya koştu. постучала Вера. Sabah erkenden, Pavel ve Andrey çıkar çıkmaz Vera сама vurdu.

Едва только взошло солнце, мы выехали в поле. Güneş doğar doğmaz tarlaya çıktık.

Едва только машина остановилась, мы поняли: что-то случилось. Araba stop eder etmez anladık ki bir

şeyler oldu. / -ince hemen (едва только ..., как). Bir eylemin hızla diğerini takip edişini ifade eder.

• Едва только мальчик услышал шаги отца, как побежал ему навстречу. Çocuk, babasının ayak seslerini duyunca, hemen onu karşılamaya koştu.

ЕСЛИ БЫ (БЫ), [yesl'i bı]

I. союз условный

-şeydi, eğer ... -şeydi. Ana cümleinin eyleminin gerçekleşmesi için gerekli varsayılan koşulu içeren yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da... Ana cümleinin yüklemi dilek kipinde, yan cümleinin yüklemi de geçmiş zaman kipinde çekilmiş birer fiildir. Если бы ты пришёл вчера, ты застал бы его здесь. Akşam gelseydin, onu burada bulabilirdin. Если бы не было дождя, мы поехали бы за город. Yağmur yağmasaydı, şehir dışına çıkacaktık.

Как было бы хорошо, если бы мы жили все вместе. Her beraber yaşasaydık ne iyi olurdu.

/ -şeydi ... -erdı. Ana cümlede to, так, в таком случае ve тогда sözcükleriyle birlikte kullanılır.

• Если бы ты внимательно слушал на уроке, то быстро бы сделал это задание. Eğer dersi dikkatli dinleseydin, bu ödevi çabucak yapardın.

• Если бы он знал, что мы приехали, так, наверное, встретил бы нас. Geldiğimizi bilseydi, mutlaka bizi karşılardı.

/ ЕСЛИ БЫ НЕ кто, что.

Olmasaydı.

• Если бы не ты, не мог бы справиться с этим заданием. Sen olmasaydın, bu işin üstesinden gelemezdim.

• Если бы не строгое предупреждение мамы, они не пришли бы вовремя. Annemin sert uyarısı olmasaydı, vaktinde gelmezlerdi.

II. в знач. частицы, -se. 1. Gerçekleşmeyen, gerçekleştirilemeyen güçlü bir isteği ifade eder. Sık sık ah ve o ünlemleriyle birlikte kullanılır.

• Ah если бы мы могли поехать на море! Ah, bir denize gidebilsek!

• Если бы он поскорее вернулся! Bir an evvel dönse!

2. Soru cümlelerinde varsayılan koşulun öğrenilmesi amacıyla kullanılır.

• А если бы нам сделать вот так? Ya şöyle yapsak? Если бы нам прийти завтра? Yarın gelsek?

ЕЩЁ БЫ [yiş'ç'o bı] в знач. частицы (разг.)

1. Elbette, şüphesiz (конечно, безусловно, само собой разумеется). Soruya onaylayıcı bir cevap niteliğinde kullanılır.

• - Она это знает? - Ещё бы! Она сама мне это рассказала. - bunu biliyor mu? - Elbette! Bana kendisi anlat tı.

- - Захочет ли он прийти к нам? - Ещё бы, он будет очень рад. - Bize gelmek ister mi? Elbette, çok sevindir.
- - Пойдёшь с нами? - Ещё бы! - Bizimle geliyor musun? - Elbette!
- - Тебе нравится этот мальчик? - Ещё бы, он очень много знает. - O çocuktan hoşlanıyor musun? - Elbette, çokşey biliyor.

2. Bir de ..., ha! (было бы странно, нелепо, если бы ...). Bir hareketin, durumun doğallığının altını çizer.

- Ещё бы ты был не доволен! Bir de memnun olmazsın, ha! Ещё бы ты отказался! Bir de vazgeçersin, ha!

ЕЩЁ КАК [yış'ç'o kak] в знач. частицы (разг.)

1. Hem de nasıl! Bir şeyin şiddetle altını çizmek için kullanılır.

- - Неужели вы умеете сердиться? - О да, ещё как! - Sınır lenmeyi beceremiyor musunuz yoksa? - Hem de na sıl (beceriyorum)!

- - Тебе очень попало от мамы? - Ещё как попало! - Annenden çok mu papara yedin? - Hem de nasıl yedim

ЕЩЁ РАЗ[yış'ç'o ras] в знач. наречия

Tekrar, bir daha, yeniden (снова; опять). Soruya onaylayıcı bir cevap niteliğinde kullanılır.

Ещё раз благодарю вас за помощь. Yardımınız için tekrar teşekkür ederim.

Учитель ещё раз повторил объяснение. Öğretmen açıklamayı bir daha tekrarladi.

Завтра мы с вами встретимся ещё раз. Yarın sizle tekrar görüşeceğiz.

ЗА ГРАНИЦЕЙ, [zagran'itsey'] в знач. наречия

Yurtdışında (за рубежом, за пределами своей страны).

Он ни разу не был за границей. Bir kez bile yurtdışına çıkmadı.

Она долго жила за границей и хорошо знает французский язык. Uzun süre yurtdışında yaşadı ve iyi Fransızca biliyor

ЗА ГРАНИЦУ, [zagran'itsu] в знач. наречия

Yurtdışına (за рубеж, за пределы своей страны).

Он завтра уезжает за границу. Yarın yurtdışına çıkıyor.

Он отправил письмо за границу своим друзьям. Yurtdışındaki arkadaşlarına mektup gönderdi

ЗА ИСКЛЮЧЕНИЕМ, [zaiskl'üç'en'iyim] предлог с род. п.

Dışında, haricinde (кроме, не считая кого-либо / чего-либо). Birçok kimse ya da şey içinden birisini, bir şeyi çıkarmak için kullanılır.

- Его рассказ мне очень понравился, за исключением некоторых деталей. Bazı detayları dışında, öyküsü çok hoşuma gitti.
- Пришли все, за исключением двоих. İki kişi dışında herkes geldi.
- На экскурсию поехал весь класс, за исключением больных. Geziye, hasta olanlar dışında bütün sınıf gitti.

ЗА РУБЕЖОМ, [zarub'ijom] в знач. наречия

Yurt dışında (заграницей).

- Этот фильм пользовался успехом и у нас, и за рубежом. O film hem bizde, hem de yurtdışında rağbet gördü.
- О событиях за рубежом мы узнаём из газет, по радио и телевидению. Yurtdışında olup bitenleri biz gazete, radyo ve televizyonlardan öğreniyoruz.

ЗА СЧЁТ [zasç'ot], предлог с род. п.

1. Hesabından, kesesinden (относ расход на чьи-либо средства).

Ремонт был проведён за счёт домоуправления. Tadilat giderleri, apartman yönetimi hesabından karşılandı.

Большое количество жилья строится за счёт государства. Evlerin büyük bir kısmı devlet kesesinden inşa ediliyor.

2. -den keserek, -den fedakârlık ederek (используя что-либо в ущерб чему-либо). Somut anlamlı bir isimle birlikte kullanılır.

- Прихожую увеличили за счёт кухни. Mutfaktan keserek antreyi büyüttüler.
- Работу удалось выполнить в срок за счёт сна. Uykusundan fedakârlık ederek işi tamamlamayı becerebildi.

3. Sayesinde (благодаря). Soyut anlamlı bir isimle birlikte kullanılır.

- Прирост добычи железной руды на комбинате получен за счёт повышения производительности труда. Çalışma veri minin yükseltilmesi sayesinde tesisteki maden filizi çıkarımı arttı.
- Несмотря на усталость спортсмен показал отличные результаты за счёт своего мастерства. Sportmen, ustalı ğı sayesinde, yorgunluğuna aldırmadan mükemmel sonuçlar gösterdi.
- Успехи достигнуты за счёт улучшения организации работы. Başarıya, iş organizasyonunun iyileştirilmesi sayesinde ulaşıldı.

ЗАТЕМ ЧТОБЫ (ЗАТЕМ, ЧТОБЫ) [zat'em ştobı], союз целевой

-mek için, ta ki ... (для того чтобы). Ana cümledeki eylemin amacına motive eden yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

- Сосед зашёл к нему затем, чтобы узнать о здоровье. Komşusu, sağlığını öğrenmek için ona uğradı.
- Ребёнка увезли в Крым, затем чтобы он окреп после болезни. Çocuğu, hastalıktan sonra, biraz toparlanması için Kırım'a götürdüler.

ЗНАЕШЬ ЛИ, [znayış l'i] в знач. вводного слова (разг.)

ЗНАЕТЕ ЛИ, Biliyor musunuz, biliyor musunuz n'oldu (Bir kaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); ЗНАЕШЬ ЛИ, Biliyor musun, biliyor musun n'oldu (Bir kişiye karşı). Yazıda virgülle ayrılır. Muhatabın dikkatini konuya çekmek, söyleme güven kazandırmak için kullanılır.

Мне хотелось, знаешь ли, ещё раз побывать здесь. Biliyor musun, buraya yine gelmek istiyorum.

Я, знаете ли, не люблю, когда меня перебивают. Biliyor musun, beni kırmalarını sevmiyorum.

- Я шёл по опушке леса. Вдруг, знаете ли, в лесу раздаётся выстрел, а затем на опушку

выбегает заяц. Ormanın kenarında yürüyordum. Birden, biliyor musunuz n'oldü; ormandan silah sesleri geldi ve ardından bir tavşan ormandan koşarak çıktı.

И БЕЗ ТОГО [i b'istavo], в знач. частицы

1. Zaten, zaten yeterince (и так; мало того что, так ещё).

- Я и без того устала, а тут ещё ты. Zaten yeterince yor gunum, bir de senle mi uğraşacağım.
- Человек он и без того молчаливый, а тут и вовсе замкнулся. Zaten yeterince sessiz bir adamdı, burada da hepten sustu.

И ВОТ, [i vot] частица

Ve sonunda, ve işte sonunda (в результате). Cümlelerin başında, geçmişin hesabını yapmak ve izleyen söylemle ilişki kurmak için kullanılır.

Он до сих пор летал вместе с инструктором, и вот - первый самостоятельный полёт. Şu ana kadar öğretmenle birlikte uçuyordu. ...ve işte sonunda kendi başına ilk uçuşu.

Он предложил поехать с ним по городу, и вот мы едем по широким улицам Москвы. Kendisiyle şehirde gezmemizi teklif etti. ...ve işte sonunda Moskova'nın geniş sokaklarında dolaşıyoruz.

- В зале погасили свет. И вот открывается занавес. Salonun ışıklarını söndürdüler. ...ve işte sonunda perde açılıyor.
- Он целый год не был в родном городе. И вот он снова дома. Bütün bir yıl doğduğu şehirde bulunmadı. ...ve işte sonunda tekrar evinde.

И ВПРЕДЬ, [i fpr'et'] наречие (книжн.)

İleride, bir dahaki sefere (в дальнейшем). Я и впредь буду делать так же. İleride de aynı işi yapacağım.

Будем и впредь совершенствовать нашу работу. İleride işimizi mükemmelleştireceğiz.

Посылайте мне и впредь письма до востребования. Vana bir dahaki sefere, mektup alındı makbuzu gönderin.

Делегация выразила уверенность, что дружеские отношения между странами будут и впредь развиваться и крепнуть. Heyet, ülkelerarası dostluk ilişkilerinin ileride de gelişeceğini ve güçleneceğini ifade etti.

И ВПРЯМЬ, [i fpr'yam'] частица (разг.)

Sahi, sahiden, hakikaten (действительно, в самом деле). Söylemin doğruluğunun, gerçekliğinin altını çizer.

- Она убедила себя, что не сердится, и впрямь перестала сердиться на него.
- [Чапаев] долго слушал, и даже всё поддакивал. Собеседники думали и впрямь, что он соглашается и одобряет. [Çarayev] uzun süre dinledi; hatta başını sallayarak "evet" dedi. Muhatapları onun gerçekten de kendilerine hak verdiğini ve onları tasvip ettiğini düşündüler.

И ВСЁ, [i fs'yo] в знач. частицы (разг.)

Sahi, sahiden, hakikaten (и конечно). Söylemin doğruluğunun, gerçekliğinin altını çizer.

Я не хочу это делать, и всё. Bunu yapmak istemiyorum, işte o kadar.

Я сказал не пойду, и всё. Gitmeyeceğim dedim, işte o kadar.

- Он уехал - и всё, не пишет. Ayrıldı, işte o kadar. Mektup da yazmıyor.

И ЕСТЬ, [i yest'] в знач. частицы (разг.)

1. Öyle, gerçekten de öyle; işte (да; действительно, в самом деле). Cevap cümlesinde, ilgili sözcük ya da onun yerine geçen zamirin tekrarından sonra kullanılır.

- - Кажется, это твоя книга? - Она и есть, а я её ищу. - Sanırım, bu kitap senin? - Evet, öyle. Ben de onu arıyordum.
- - Тебе наш учитель нужен? Так вот он и есть. Öğretmeni mi arıyorsun? İşte, orada.

2. Büyük ihtimalle. Bir şeyin şiddetle altını çizmek için kullanılır.

- - Где твой брат? - Не знаю, в клубе новый фильм показывают, наверное он там и есть. - Kardeşin nerede?
- Bilmem. Kulüpte yeni bir film gösteriyorlar. Büyük ihtimalle oradadır.
- Я увидела красивое здание. Это и есть новая школа. Güzel bir bina gördüm. Büyük ihtimalle yeni bir okul.

ИЗ ГОСТЕЙ, [izgast'ey'] в знач. Наречия

Misafirlikten (оттуда, где был гостем). Вернуться, прийти ve benzeri fiillerle birlikte kullanılır.

- Я только вернулся из гостей. Misafirlikten daha yeni geldim.
- - Когда вы вчера пришли из гостей? - Поздно. - Akşam misafirlikten ne zaman geldiniz? - Geç.

ИЗ-ЗА ГРАНИЦЫ, [izzagran'itsı] в знач. Наречия

Yurtdışından, dışarıdan (из другой страны).

Это платье она привезла из-за границы. Bu elbiseyi o, yurtdışından getirdi.

Он только что вернулся из-за границы. Yurtdışından henüzdöndü.

ИЗ-ЗА ТОГО ЧТО (ИЗ-ЗА ТОГО, ЧТО) [izzatavo şto], союз причинный

Yüzünden, dolayısıyla, -ği için (так как, потому что). Sebep bildiren yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümlenin başında da yer alabilir, sonunda da...

Мать беспокоилась из-за того, что её сын задержался в школе. Anne, oğlu eve geciktiği için endişelendi.

Из-за того что шёл сильный дождь, мы опоздали на собрание. Şiddetli yağmur yüzünden toplantıya geç kaldık

- Глаза у него стали белыми, из-за того что ресницыпокрылись инеем. Kirpiklerinin kırağı ile örtülmesi yüzünden gözü bembeyaz oldu.

ИНОЙ РАЗ, [inoy' ras] в знач. наречия

Ara sıra, bazen, kimi defa (иногда, в некоторых случаях).

Послушать его иной раз собирался весь класс. Ara sıra onu dinlemek için bütün sınıf toplanırdı.

Он любил ходить один; иной раз отстанет от всех и идёт потихоньку. Tek başına dolaşmayı seviyordu; ara sıra herkesten uzak kalır, sessizce yürürdü

И ПРОЧЕЕ, [iproç'iyе]

Vesaire (и всё другое, и всё подобное). Yazıda genellikle и проч. ya da и пр. şeklinde

kısaltılır.

- Она целый день занималась хозяйством, убирала в комнате, шила, стирала и прочее. Bütün gün ev işle riyle uğraştı; odayı temizledi, dikiş dikti vs.
- В комнате было много вещей: шкаф, стол, диван и прочее. Odada birçok eşya vardı: dolap, masa, kanepе vs.

ИСХОДЯ ИЗ [ishad'ya is] чего, в знач предлога (книжн.)

-den ilerlersek, -den yola çıkarak, -i esas alarak (основываясь на чём-либо, беря за основу что-либо).

- Исход из опыта, некоторые специалисты считали, что потребуется не менее 10 лет для строительства дороги. Bazı uzmanlar, tecrübelerden yola çıkarak, yol inşa atı için en az 10 yıl gerektiğini hesapladılar.
- Новые задачи требуют совершенствования форм и методов работы. Исходя из этого на собрании рассматривались вопросы, связанные с повышением ответственности каждого за порученное дело. Yeni hedefler, çalışma şekil ve yönteminin mükemmelleştirilmesini gerektiriyor. Bundan yola çıkarak toplantıda, verilen her işin sorumluluğunun artırılmasıyla ilgili sorunları gözden geçirdik.

И ТАК, [i tak] в знач. частицы

Zaten (уже). Verilen direktiflere, önerilere ya da ortaya çıkan koşullara bağlı olmayan bir şey bildiren cümlede kullanılır.

- - Ты должна помочь своим товарищам. - Я и так помогаю.
- Yoldaşlarına yardım etmelisin. - Zaten yardım ediyorum.
- Было и так холодно, а тут ещё форточку открыли. Nava zaten soğuktu, bir de pencereyi açtılar.

Я не пойду с тобой, и так устал. Seninle gelmeyeyim, zaten çok yorgunum.

Не давайте ребёнку конфет, он и так съел много сладкого. Bebeğe şeker vermeyin, zaten çok tatlı yedi.

И ТАК ДАЛЕЕ, [i tâk dal'ie]

Vesaire, vs., ve diğerleri. Yazıda genellikle и т. д. şeklinde kısaltılır. Sıralamanın sonunda, onun devam edebileceğini gösteren bir işaret olarak kullanılır.

Она целый день убирает квартиру, стирает, готовит обед и так далее. Gün boyu odasını temizliyor, çamaşır yıkıyor, yemek hazırlıyor vs.

Докладчик коснулся многих важных вопросов: озеленения городов, организации цветоводства, питомников и так далее. Konuşmacı, birçok önemli soruna değindi: Şehirlerin ağaçlandırılması, çiçekçiliğin örgütlenmesi, fidanlıklar vs.

Большие расходы взяло на себя государство по расширению сети детских учреждений, пионерских лагерей, школ, дворцов и домов пионеров и т. д. Devlet; çocuk müesseseleri, piyонер kampları, okullar, piyонер saray ve evleri vs. ağının genişletilmesi için büyük masrafa girdi.

И ТО [i to]

I. союз присоединительный.

Cüm-le içinde onaylanan sınırlandırıcıyı bağlar. Genellikle всего, только, лишь gibi sınırlayıcı sözcüklerle birlikte kullanılır.

- Она плохо знает язык, читает лишь учебные тексты, и то с трудом. Dili kötü biliyor, sırf ders metinlerini okuyor, o da güçlkle.

- Он только один раз приезжал к нам, и то ненадолго. Bize yalnız bir defa geldi, o da kısa bir süre için.

II. частица. Нет de, üstelik (и тому же, и при этом). Bir belirtiyi, etkiyi güçlendirmek için kullanılır.

- Какой ты непослушный, маленький ребёнок и то лучше. Ne söz dinlemez, küçük bir çocuksun. Üstelik bu daha iyi.
- Я плохо себя чувствую: встать и то нет сил. Kendimi kötü hissediyorum. Üstelik ayağa kalkacak gücüm de yok.
- Она и то понимает, а ты никак не поймёшь. Üstelik o anlıyor, sense bir türlü anlamazsın.

И ТОГО [i tavo], в знач. частицы

Daha, daha da (ещё). Больше, меньше sözcükleriyle birlikte kullanılır.

- Ему было лет семьдесят, а может быть, и того больше. Yetmiş yaşlarında kadardı, belki de daha fazla. stМама разводила драчунов по разным комнатам и целый час, а то и два не позволяла имя играть вместе. А в одном часе целых шестьдесят минут. А в двух часах и того больше. Ap-neleri, kavgacıları ayrı odalara götürür ve bütün bir saat, yahut iki saat, birlikte oynamalarına müsaade etmezdi. Bir saat içerisinde bütün bir altmış dakika. İki saat içerisindeyse daha da fazla.

И ТОЛЬКО, [i tol'ka] в знач. частицы

Hepsi bu, hepsi o kadar (и всё; и больше ничего).

- От тебя требуется одно: учись хорошо - и только. Senden yalnızca bir tek şey isteniyor: İyi oku - hepsi o kadar.

И ТОМУ ПОДОБНОЕ, [i tamu padobnaye]

Ve bilahare, ve benzerleri, vb. Yazıda genellikle и т. п. şeklinde kısaltılır. Sıralamanın sonunda, nesne ya da olayların devam edebileceğini gösteren bir işaret olarak kullanılır.

- Она отвечала на телефонные звонки, выдавала справки, удостоверения и тому подобное. Telefonlara cevap veriyordu; evrakları, vesikaları dağıtıyordu vb. Он рассказывал о своей поездке, встречах и тому подобном. Kendi seyahatini, görüşmelerini vb. anlatıyordu. В школу скоро привезут учебники, тетради, карты, атласы и т. п. Yakında okula ders kitapları, defterler, haritalar, atlaslar vb. getirecekler.

ИШЬ ВЕДЬ, [işv'if] частица (разг.)

Bak hele!, Şuna bakın! Şaşkınlık, hayranlık vb. Ifadeleri güçlendirir.

- Ишь ведь как он всё ловко придумал. Bak hele! Ne de ustaca düşünmüş her şeyi. Ишь ведь как здесь хорошо, а я и не знала. Şuna bakın! Burası ne kadar güzel. Bense bilmiyordum

ИШЬ ТЫ, [işti] междом. (разг.)

1. Bak hele!, Şuna bakın! Şaşkınlık, hayranlık vb. Ifadeleri güçlendirir.

- Ишь ты, что придумал. Şuna da bakın, neler düşünmüş.
- - Тебя ведь Оля зовут? - Ишь ты, знает ведь. - Adın Ol- ya, değil mi ya? - Bak hele,

biliyormuş da.

• Я попросил ещё тарелку супу. - Ишь ты, понравилось значит. Bir tabak çorba daha istedim.
- Bak hele!

Hoşuna gitti demek.

• Ребята увидели его и сказали удивлённо: - Ишь ты, как загорел. Çocuklar onu gördü ve hayretle dediler ki: - Şuna bakın nasıl da yanmış güneşten.

2. Bak sen! Bir şeyle uyuşmazlık, geçimsizlik ifade eder.

• - Ты должен сделать это. - Ишь ты, и не подумаю. - Bunu yapmak zorundasın. - Bak sen! Bense öyle düşünmüyorum.

• Сын попросил: - Купи мне мотоцикл. - Ишь ты, чего захотел, - ответил отец. Oğlu rica etti: - Vana motosiklet al. - Bak sen! Neler de istiyor, diye cevapladı babası.

КАЖДЫЙ РАЗ, [kajdı' ras] в знач. наречия.

Her seferinde, her defasında (всегда; всякий раз). Eylemin sürekliliğinin altını çizer.

• Каждый раз, когда он приходил к нам, становилось шумно и весело. Bize her gelişi gürültülü ve eğlenceli oluyordu.

• Каждый раз он ищет свои книги, потому что не кладёт их на место. Her defasında kitaplarını arayıp duruyor. Çünkü onları yerlerine koymuyor

КАЗАЛОСЬ БЫ, [kazalas' bı] в знач. вводного слова.

Galiba, herhalde, öyle geliyor ki; adeta (вероятно, наверное). Yazıda virgülle ayrılır.

• Казалось бы, ему не нужно приходить сюда, а он пришёл. Galiba buraya gelmesi gerekmiyordu; ama o geldi.

• Он не мог справиться с таким, казалось бы, простым делом. Böyle, adeta sıradan bir işi beceremedi.

• Казалось бы, очень легко найти нужную книгу, но он её не нашёл. Gerekli kitabı bulmak herhalde çok kolay ama o bulamadı.

КАК БУДТО, КАК БУДТО БЫ. [kak butta, kak butta bı]

I. частица. 1. Gibi, sanki (вроде). Sohbetin varsayılan, öngörülen şey hakkında yapılması durumunda kullanılır.

Он со всем как будто соглашался, а потом вдруг возразил. Razı olmuş gibi oldu; ama sonra birden itiraz etti.

Странное чувство возникло у него: как будто он один и вокруг никого нет. Garip bir duyguya kapıldı: Sanki yalnız ve etrafında hiç kimse yok.

• Она услышала какие-то странные звуки, как будто бы кто-то стонет. Birtakım garip sesler duydu; sanki biri inliyordu.

2. Belki, sanırım (может быть). Söylemin içerdiği kararsızlığı ifade eder.

Я не знаю точно, где ой, как будто на работе. Onun nerede olduğunu tam olarak bilmiyorum, belki evdedir.

Она как будто неплохая девушка. Sanırım fena bir kız değil.

Мальчик как будто бы стал лучше учиться. Çocuk, sanırım daha iyi okumaya başladı.

II. союз. 1. сравнительный, -miş gibi, -mişcesi-ne (словно, будто). Cümlelerin, eylemi bir şeye benzetilen, bir şeyle karşılaştırılan bir ögesini ya da yan cümleyi bağlar.

Он держался за щеку, как будто у него болели зубы. Dişleri ağrıyormuş gibi yanağını tutuyordu.

Мы услышали сильный шум, как будто бы что-то упало с крыши. Çatıdan bir şey düşmüşçesine şiddetli bir gürültü işittik.

- Тишина. Вода как будто олово. Sükût... Su, kalay gibi.

ТАК..., КАК БУДТО (БЫ).

Öyle..., ki sanki. Ей было так грустно, как будто она уезжала навсегда. Öyle üzgündü ki, sanki temelli gidiyordu.

На улице тепло, солнце так светит, как будто уже весна. Dışarısı sıcaktı, güneş öyle parlıyordu ki, sanki ilkbahar gelmişti.

Она смеётся так, как будто бы ей на самом деле смешно. Öyle gülüyor ki, sanki gerçekten de gülünç buldu.

2. изъяснительный, -miş, -miş gibi, ki ...-miş (что). Tereddüt, varsayım ya da şüphe anlamı taşıyan yan cümleyi bağlar. Ana cümlede konuşma, hissetme ve algılama fiilleriyle birlikte kullanılır. Она слышала, как будто её товарищ заболел. Duydu ki arkadaşı hasta olmuş.

Я думал, как будто уже её видел. Onu zaten görmüş olduğumu sanıyordum.

Мне показалось, как будто бы в комнату кто-то вошёл. Vana, odaya biri girmiş gibi geldi.

КАК БЫ. [kak bı] I. частица.

1. Gibi, sanki (будто). Söylemin varsayımsallığını ifade eder.

- Мгновение ещё как бы слышится хруст веток под ногами, потом всё затихает. Bir an daha ayak altında ezilen dalların çıtırtısı duyulur gibi oluyor, sonar her şey susuyor.

- Он отвечает как бы нехотя. Sanki istemeye istemeye cevap veriyor.

Жилые дома как бы спрятались за деревьями. Apartmanlar, sanki ağaçların arkasına gizlenmişler.

Он вдруг видит себя как бы со стороны. Sanki yandan, birden kendini görüyor.

II. союз. 1. изъяснительный, -ecek diye, -meşinden (чтобы). Ana cümlede konuşma, düşünme ve durum fiilleriyle birlikte kullanılır. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş ya da mastar halde bulunan fiil-yüklemının önünde ne olumsuzluk eki taşıyan ve ana cümleinin anlamını, içeriğini örten yan cümleyi bağlar.

- Она боялась, как бы ребёнок не упал. Çocuk düşecek diye korktu. Он думает о том, как бы не простудится.

Üşütecek diye düşünüyor.

- Берегись, Васенька, как бы он тебя не обидел. Onun seni incitmesinden sakın, Vasenka. / Mastar halde bulunan fiil-yüklemının önünde ne olumsuzluk eki taşımayan yan cümlede kullanılır.

- Я не раз задумывался над тем, как бы проникнуть в сад.

Vahçeye girmeyi bir kez olsun düşünmedim bile.

- Начали думать, как бы лучше денёк провести. Gün geçirmenin daha iyi olacağını düşünmeye başladık.

2. Как бы тебе (вам) сказать (объяснить) giriş cümlesini bağlar.

- - Ты, конечно, знаешь, что такое дилетант?.. Ну, как бы тебе объяснить, - любитель, что ли. - Amatörün ne anlama geldiğini sen elbette bilirsin?.. Sana nasıl anlatsam, - meraklı gibi bir şey.

КАК БЫ НИ, [kak bı n'i] союз уступительный.

- kadar da... değil (хотя и).
- Как бы ни были важны эти проблемы, ещё значительнее то, что сделан крупный шаг по пути расширения международной кооперации в исследовании космоса. Bu sorunlar o kadar da önemli değildi; uzayın araş tırılmasıyla ilgili uluslararası ortaklığın geliştirilmesi yolunda büyük bir adım atılmış olması daha önemliydi.
- Как бы ни было грязным стекло, сквозь него можно было разглядеть, что делалось на улице. Sam o kadar da kirli değildi, ardından dışarıda ne olduğunu görmek mümkündü. / Her ne kadar ... ise de. Ana cümlede всё-таки, всё равно sözcükleriyle birlikte kullanılır. Как бы ни было хорошо в гостях, всё таки дома лучше. Her ne kadar misafirliğe gitmek iyi olsa da, evde kalmak daha iyi. Как бы ни старался он сделать прыжок, всё равно у него ничего не выходило. Her ne kadar bir sıçrayış yapmaya çalıştıysa da, hiçbir şey çıkmadı.

КАК ВДРУГ, [kak vdruk] союз временной

-misti ki ... birden (разом; сразу). Gerçekleşmesi beklenmeyen, umulmayan bir eylemi gösterme durumunda cümlelerin ilgili bölümünü bağlar.

Мы уже собрались выехать, как вдруг начался дождь. Çıkmaya hazırlanmıştık ki, birden yağmur başladı.

Только он заснул, как вдруг к нему постучали. Henüz uykuya dalmıştı ki, birden kapıyı çaldılar.

КАК ВИДИШЬ, [kak v'id'iş] в знач. вводного слова (разг.)

КАК ВИДИТЕ, Gördüğünüz gibi (Birkaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); КАК ВИДИШЬ, Gördüğün gibi (Bir kişiye karşı) (теперь тебе, вам ясно). Yazıda virgülle ayrılır. Bir şeyin altını çizmek için kullanılır.

- Твоё поведение, как видишь, никому не нравится. Davranışın, gördüğün gibi, hiç kimsenin hoşuna gitmi yor.
- - Я, как видишь, приехал. - Gördüğün gibi, geldim.
- Обе спортсменки впервые выступают на Олимпийских играх и, как видите, удачно.
- İki bayan sporcu da ilk kez olimpiyat oyunları na katılıyorlar ve gördüğünüz gibi başarılılar

КАК ВИДНО, [kak v'idna] в знач. вводного слова (разг.).

Görüldüğü gibi, öyle görünüyor ki, belli ki (по-видимому, очевидно). Yazıda virgülle ayrılır.

- Он, как видно, очень устал. Öyle görünüyor ki çok yorulmuş.
- Трава была примята; здесь, как видно, только что прошёл зверь. Otlar ezilmişti; buradan, belli ki, az önce vahşi bir hayvan geçmişti.
- Он уже не торопился - как видно, понял, что опоздал. Artık acele etmiyordu; belli ki, geciktiğini anlamıştı.
- По улицам слона водили, как видно, напоказ. Sokaklarda fil gezdiriyorlardı. Belli ki, teşhir için.

КАК ВСЕГДА, [kak fs'igda] в знач. вводного слова.

Her zamanki gibi, bermutat (постоянно, неизменно; по обыкновению). Yazıda virgülle ayrılır.

- Всё начиналось, как всегда, с малого, с частности. Her şey, her zamanki gibi başladı; küçükten, ayrın tıdan.
- Он был, как всегда, спокоен. O, her zamanki gibi sa kindi.

- Она отвечала урок, как всегда, уверенно. Soruları, her zamanki gibi, kendinden emin bir

şekilde cevaplıyordu.

КАК ВЫЯСНИЛОСЬ, [kak vıyisn'ilas'] в знач. вводного слова.

Anlaşıldı ki, ortaya çıktı ki (стало ясным, известным). Yazıda virgülle ayrılır.
Как выяснилось, он никуда не уезжал. Anlaşıldı ki hiçbir yere gitmemiş.
Лес, как выяснилось, был непроходимым. Orman, anlaşıldı ki tekin değil.
Как выяснилось, это было недоразумение. Anlaşıldı ki bubiryanlışıkmış.
Он был, как выяснилось, не виноват. O, anlaşıldı ki suçlu değilmiş.

КАК ГОВОРИТСЯ, КАК ГОВОРЯТ, [kak gavar'it-sa, kak gavar'yat] в знач. вводного слова.

Nasıl denir, nasıl derler (как принято говорить). Yazıda virgülle ayrılır. İfade şekli değişmez.
Деревня находилась, как говорится, в самом глухом углу. Köy, nasıl denir, en ücra köşede bulunuyordu.

Он умел, как говорится, выйти сухим из воды. O, nasıl denir, sudan kuru çıkmayı beceriyordu.

Комментарии, как говорится, излишни. Yorumlar, nasıl denir, kişisel.

Начнём, как говорят, от печки, то есть с начала. Nasıl derler, temelden başlıyoruz, yani en başından.

Этот фильм, как говорят - супер! Bu film, nasıl derler, süper!

КАК ЕСЛИ БЫ, [kak yesl'i bı] союз сравнительный.

Sanki (как будто). Varsayımsal bir karşılaştırma durumunda yan cümleyi bağlar.

Звук был такой, как если бы провели пальцем по струне. Öyle bir sesteki ki, sanki bir parmak bir telin üzerinde gezinmişti.

У него было хорошее настроение, как если бы он встретил своего лучшего друга. Keyfi yerindeydi, sanki en iyi dostuyla karşılaşmıştı/ Öyle ..., sanki. Bazen так bağlama sözcüğüyle birlikte kullanılır.

• Его возмущало то, что говорили о ней. Он страдал так, как если бы всё это говорили о нём. Onun hakkında söyledikleri, onu çileden çıkarmıştı. Öyle acı çekti ki, sanki bütün bunları kendisi hakkında söylemişlerdi.

КАК ЖЕ, НУ КАК ЖЕ, [kak jı, nu kak jı] в знач. частицы (разг.)

1. Nasıl, nasıl oldu da. Şaşkınlık, hayret bildiren soru ve ünlem cümlelerinde kullanılır.

Как же я тебя раньше не заметил? Nasıl oldu da seni daha önce farketmedim?

Как же мне не радоваться, ведь я уже сдал все экзамены! Nasıl sevinmem, ne de olsa bütün sınavları verdim!

Ну как же могло случиться, что он опоздал? Nasıl oldu da gecikti?

2. Nasıl ...-mez, elbette ...-ir (конечно; разумеется). Soruya olumlu bir cevap niteliğinde kullanılır.

• - Ты готов заниматься? - Как же, давно готов. - Çalışmaya hazır mısın? - Nasıl olmam, çoktan hazırım.

• - Ты пойдёшь в театр? - Как же, с удовольствием. - Tiyatroya geliyor musun? - Nasıl gelmem, zevkle.

• - А Красную площадь видел? - Ну как же, видел. - Kızıl Meydan'ı gördün mü? - Nasıl görmem, gördüm.

3. Nasıl ...-meşin. Hayranlık, gurur, kıvanç gibi olumlu duyguları ifade eder. Мальчик был горд: ну как же, ведь это он всё придумал. Çocuk gururluydu; nasıl olmasın, ne de olsa bütün bunları o düşünmüştü.

• Бим [пёс] был в восторге. Как же! Хозяин уже в охотничьей крутке..., снял ружьё. Bim [köpek] hayranlık içindeydi. Nasıl olmaz! Sahibi avdaydı ve tüfeğini de almıştı.

4. Bak şu işe! Olumsuz bir duyguyu, öfkeyi, kızgınlığı ifade eder.

• Так ей и дам книгу, как же! Ona bir de kitap mı vereceğim, bak şu işe!

• - Он говорит, что поможет тебе. - Он поможет, как же! -Sana yardım edeceğini söyledi. - Yardım mı edecekmış, bak şu işe!

КАК И [как 1], союз сравнительный.

Gibi (подобно кому-чему-либо). Cümlelerin bir ilişki içerisinde karşılaştırılan öğelerini bağlar.

На фронте он, как и хотел, попал в разведку. Cepheде, istediği gibi, keşif koluna düştü.

Геометрия, как и другие науки, возникла из практических потребностей людей. Geometri, diğer bilimler gibi, insanların pratik ihtiyaçlarından ortaya çıktı.

Ему, как и матери, не спалось в эту ночь. Onun da, annesi gibi, bu akşam uykusu kaçtı

КАК ИЗВЕСТНО [kak izv'esna], в знач. вводного слова.

Bilindiği gibi, herkesin bildiği gibi, malum olduğu üzere (все знают, что; общеизвестно).

Yazıda virgülle ayrılır.

• Как известно, всю работу в живых клетках выполняют белки. Bilindiği gibi, canlı hücrelerde bütün işi albüminler yapar.

Как известно, советские хоккеисты неоднократно выигрывали чемпионат мира. Bilindiği gibi, Sovyet hokeycileri defalarca dünya şampiyonluğu kazandılar.

В 1980 году в Москве, как известно, проводились Олимпийские игры. 1980 yılında Moskova'da, bilindiği gibi, olimpiyat oyunları yapıldı

КАК МОЖНО, [kak mojna] в знач. наречия.

Mümkün olduğu kadar, mümkün olduğunca, mümkün mertebe (по возможности). Zarflarla ya da karşılaştırma derecesindeki sıfatlarla birlikte kullanılır.

Он старался выполнить задание как можно лучше. Görevini mümkün olduğunca iyi yapmaya çalışıyordu.

Он хотел как можно скорее попасть домой. Mümkün olduğunca çabuk eve varmak istiyordu.

• Каждый стремиться внести как можно больший вклад в дело процветания нашей социалистической Родины. Herkes, sosyalist yurdumuzun refahı için, mümkün olduğu kadar büyük yardımlarda bulunmaya çalışır

КАК НАПРИМЕР, [kak napr'im'er]

Örneğin, mesela (в частности; например; как-то). Yazıda virgülle ayrılan giriş ifadelerinde kullanılır.

Многие деревья, растущие здесь, представляют большую ценность, как например дуб и бук. Burada yetişen birçok ağaç büyük değer taşıyor; örneğin meşe ve kayın.

Он любил читать стихи известных поэтов, как например Пушкина, Лермонтова. Ünlü şairlerin şiirlerini okumayı seviyordu; örneğin Puşkin'in, Lermon-tov'un.

КАК НАРОЧНО [kak narozna], в знач. вводного слова (разг.).

Sanki inadına, inadına, mahsus, özellikle (как будто специально; как назло). Yazıda virgülle ayrılır.

• Ей захотелось, чтобы её оставили в покое, а ребята, как нарочно, то и дело подходили к ней. Kendisini rahat bırakmalarını istiyordu; çocuklarsa, sanki inadına, ikide bir de ona yaklaşıyorlardı.

Какая досада, как нарочно, никого нет. Ne sıkıcı, sanki inadına, hiç kimse yok.

Мы собрались за город, но, как нарочно, пошёл дождь. Şehirdışına çıktık, sanki inadına, yağmur yağıyor

КАК НЕЛЬЗЯ, [kak n'il'z'ya] в знач. наречия.

Umduğundan daha, beklediğinden daha. Bir belirtinin, özelliğın yüksek derecesini ifade eder. Genellikle лучше, хуже, больше, кстати sözcükleriyle birlikte kullanılır.

Ему удалось сделать как нельзя больше. Umduğundan daha fazla.

Они провели день как нельзя лучше. Umduklarından daha iyi bir gün geçirdiler.

Они пришли как нельзя кстати. Tam vaktinde geldiler.

КАК НИ, [kak n'i] союз уступительный.

• kadar da ...-e rağmen, o kadar da ...-diği halde; ... olmasına ..., ama (хотя, несмотря на то что). Yan cümleinin yüklemine önünde yer almaz.

Как ребята ни старались, они не могли закончить работу вовремя. Çocuklar o kadar da uğraştıkları halde, işi vaktinde bitiremediler.

Как ни трудно, не сдавайся. Zor olmasına zor ama teslim olma.

Как ни красноречивы слова, а дела убедительней. Sözler beliğ olmasına beliğ ama icraat daha inandırıcı

КАК НИ ГОВОРИ, [kak n'i gavar'i] в знач. вводного слова.

Umulanın aksine, beklenenin tersine (несмотря ни на что, вопреки ожиданиям). Yazıda virgülle ayrılır.

Он всё-таки много успел сделать, как ни говори. Gene de, umulanın aksine, çoğu şeyi yapmayı becerdi.

Там, как ни говори, было очень интересно. Orası, umulanın aksine, çok ilginçti.

КАК НИКОГДА, [kak n'ikagda] в знач. наречия.

Her zamankinden daha (как ни в какое другое время, особенно).

Сегодня как никогда журналистам требуются глубокие теоретические знания, идейная закалка, специализация. Gazetecilerin bugün, her zamankinden daha çok teknik bilgiye, fikir sağlamlığına, uzmanlığа ihtiyaçları vardır.

Он был взволнован как иногда. Her zamankinden daha heyecanlıydı.

• Старик прижимает Пашку к себе, они долго стоят молча, как никогда близкие друг другу. İhtiyar, Paşa'yı bağ- rına basar, uzun süre sessizce dururlar, her zamankinden daha yakın.

КАК НИ СТРАННО, [kak n'i stranna]

В знач. вводного слова. Şaşılacak şey (вызывает удивление, хоть и удивительно). Yazıda virgülle ayrılır.

Как ни странно, в классе никого не было. Şaşılacak şey, sınıfta kimse yoktu.

Он сегодня, как ни странно, пришёл вовремя. Şaşılacak şey, bugün vaktinde geldi.

Мы очень давно не виделись, но, как ни странно, сразу узнали друг друга. Uzun süredir

görüşmemiştik, şaşılacak şey, birbirimizi hemen tanıdık.

КАК ОБЫЧНО, [kak abıç'na] в знач. вводного слова.

Her zamanki gibi, adet olduğu üzere (так, как всегда; неизменно). Yazıda virgülle ayrılır.

Ветер дул, как обычно, с моря. Rüzgâr, her zamanki gibi, denizden esiyordu.

Учитель, как обычно, терпеливо выслушал ученика. Öğ-retmen, her zamanki gibi, öğrenciyi sabırla dinledi.

Утром она, как обычно, уходила на работу к восьми часам. Sabahleyin, her zamanki gibi, saat sekize doğru işe gitti.

КАК ОДИН, [kak ad'in] в знач. наречия.

Oybirliğiyle, ittifakla; tek vücut halinde, tek yumruk halinde (единодушно, дружно, согласно).

- Все как один были согласны с учителем. Herkes, itti fakla, öğretmenlerle aynı fikirdeydi.
- Первого мая ученики как один пришли на демонстрацию. 1 Mayıs'ta öğrenciler, gösteriye tek vücut halinde geldiler.
- При появлении директора дети как один поднялись с мест. Müdür gelince, öğrenciler tek vücut halinde yer lerinden kalktılar.

КАКОЙ БЫ НИ, [kakoу' bı n'i] в знач. вводного слова.

Hangi ...-se ...-sin (любой; какой угодно) - Yüklemeden önce yer almaz. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

Какой бы ни была погода, мы поедем в воскресенье за город. Pazar günü hava nasıl olursa olsun, şehir dışına gideceğiz.

Какое бы платье она ни надела, ей все к лицу. Hangi elbiseyi giyerse giysin, ona yakışıyor

КАКОЙ БЫ ТО НИ БЫЛО, [kaköу' bı ta n'i büa] в знач. местоим.

Her, bütün; hiçbir (вский, любой).

Он не хотел соблюдать какой бы то ни было порядок. Hiçbir kurala uymak istemiyordu.

На конференции высказывались предложения запретить охоту на редких животных на территории какой бы то ни было страны. Konferansta, bütün ülkelerin topraklarındaki az rastlanan hayvan türlerinin avlanmasını yasaklama teklifleri dile getirildi.

КАКОЙ (КАКАЯ, КАКОЕ, КАКИЕ) ПОПАЛО, [kakoу' (kakaуa, kakoуe, kak'iyi) rapala] в знач. местоим.

Önüne gelen, rasgele (безразлично какой; вский; какой-нибудь).

Приходилось ехать на каком попало транспорте. Rasgele bir araca binip gitmemiz gerekti.

Он взял какую попало книгу и ушёл. Rasgele bir kitap aldı ve gitti.

КАКОЙ (КАКАЯ, КАКОЕ, КАКИЕ) УГОДНО, [kakoу' (kakaуa, kakoуe, kak'iyi) ugodna] в знач. местоим.

Her tür, her türlü (вский, любой). Я могу делать какую угодно работу. Her türlü işi yapabilirim.

Здесь можно было узнать все новости и услышать какие угодно истории. Burada bütün haberleri öğrenmek ve her tür öyküyü dinlemek mümkündü.

- У Маши голос очень хороший... она бы петь могла в каком угодно концерте. Maşa'nın sesi çok güzel, her tür resitalde şarkı söyleyebilirdi.

КАК ОКАЗАЛОСЬ, [kak akazalas'] в знач. вводного слова.

Anlaşıldığı gibi, anlaşılacağı gibi, anlaşılacağı üzere (стало известным, выяснилось). Yazıda virgülle ayrılır.

- Как оказалось, он был совсем не виноват. Anlaşıldığı gibi, o tamamen suçsuzdu.
- Мы пришли, как оказалось, к самому концу заседание. Anlaşılacağı üzere, oturumun en sonuna gelmi şiz.
- Он, как оказалось, давно не был здесь. Anlaşılacağı gibi, uzun süredir buralarda yoktu

КАК ПОЛАГАЕТСЯ, КАК ПОЛОЖЕНО, [kak pala-gayitsa, kak palojına] в знач. вводного слова (разг.).

Gerektiği gibi, olması gerektiği gibi (как принято; в соответствии с нормой). Yazıda virgüle ayrılır.

После прогулки мы, как полагается, пообедали, отдохнули. Yürüyüşten sonra, gerektiği gibi, öğle yemeği yedik, dinlendik.

Старый дом стоял, как полагается, в густом саду. Eski ev, olması gerektiği gibi, sık ağaçlı bir bahçede duruyordu.

Он, как положено, попрощался со всеми и уехал. Gerektiği gibi, herkesle vedalaştı ve gitti.

КАК ПОПАЛО, [kak papala] в знач. наречия.

Gelişigüzel, rasgele (в беспорядке, кое-как). Bir belirsizliği, rastlantıyı gösterme durumunda kullanılır.

- Дома стояли не по порядку, а как попало. Evler düzenli değil, gelişigüzel duruyorlardı. На столе как попало лежали тетради, книги. Masanın üzerinde gelişigüzel defter ve kitaplar duruyordu.
- Дети бросили игрушки как попало и убежали на улицу. Çocuklar, oyuncakları gelişigüzel fırlattılar ve sokağa koştular.

КАК ПРАВИЛО, [kak prav'ıla] в знач. вводного слова.

Kural olarak, bir kaide olarak (обычно). Yazıda virgülle ayrılır.

Как правило, он никогда не опаздывает. Kural olarak, asla geç kalmaz.

Мы с ним, как правило, говорим только о работе. Onunla biz, kural olarak, sadece işte konuşuruz.

КАК ПРИДЁТСЯ, [kak pr'id'yotsa] в знач. наречия (разг.).

1. Nasıl olursa, nasıl olursa artık (как удастся, в зависимости от возможности).

- Долго он у вас прогостит? - Как придётся. Он заехал сюда по дороге к отцу. - Uzun süre mi size konuk olacak? - Nasıl olursa artık. Buraya, babasına giderken yol üstünde uğradı.

2. Rasgele, gelişigüzel (как попало, кое-как).

- Они шли не по дороге, а как придётся, полем, лесом. Yol zerinden değil, rasgele, tarlalardan, ormanlardan gidiyorlardı.
- Он рисует как придётся. Gelişigüzel resim yapıyor.

КАК РАЗ [kak ras] (разг.).

I. в знач. частицы. 1. Tam, asıl (именно, точно). Kendisinden sonra gelen sözcüğün altını çizerek.

- Я как раз вчера видел своего товарища. Ben asıl dün görmüştüm dostumu.
- Ты говоришь неправду, факты говорят как раз об обратном. Sen yalan söylüyorsun, gerçekler tam tersini söylüyor.
- В это время как раз цвела сирень. O zaman tam da leyaklar çiçek açmıştı.

2. Pekâlâ mümkün, gayet mümkün (вполне возможно). Kuşku ve endişe bildirir.

- Да вишь какая погода: как раз собьёшься с дороги. Bak hele şu havaya; yoldan çıkmak pekâlâ mümkün.

II. в знач. сказ. Tam ...-e göre (приходит по Размеру; впору, в самый раз) (kıyafet, ayakkabı vb. hakkında).

- Мне эти туфли как раз. Bu ayakkabılar tam bana göre
- Пальто ему как раз. Palto tam ona göre.

КАК СЛЕДУЕТ, [как sl'eduyit] в знач. наречия.

Gereği gibi, layıkıyla, iyice, iyiden iyiye, adamakıllı, doğru dürüst (хорошо; по-настоящему). Сделай всё как следует. Her şeyi layıkıyla yap. Прежде чем отвечать, подумай как следует. Sevap vermeden önce, adamakıllı bir düşün.

Он у нас новый ученик, его ещё как следует не знают. O bizim yeni öğrencimiz, onu henüz doğru dürüst tanımıyorlar.

Когда брат придёт из школы, накорми его как следует. Kardeşin okuldan gelince, onu adamakıllı bir doyur.

КАК ..., ТАК И [kâk ..., tak ı], союз сравнительный (книжн.).

... gibi, ... de. Cümlelerin, herhangi bir bağlamda karşılaştırılan aynı türden öğelerini bağlar.

Как в классах, так и в коридорах было много ребят. Sınıflarda olduğu gibi, koridorlarda da çok çocuk vardı.

Как мальчики так и девочки работали дружно и весело. Erkek çocukları gibi, kız çocukları da dostça ve neşeye çalışıyorlardı.

Как и в июне, так и в августе было холодно и дождливо. Haziran gibi, Ağustos da soğuk ve yağmurluydu

КАК ТОЛЬКО, [kak tol'ka] союз временной

-er -mez (лишь только, едва). Yan cümleyi bağlar. Ana cümlelerin eylemi, yan cümlelerin eyleminin gerçekleşmesinden hemen sonra ortaya çıkar. Yan cümle ana cümlelerin başında da yer alabilir, sonunda da, ortasında da...

Как только он увидел учителя, он вошёл в класс. Öğretmeni görür görmez, sınıfa girdi.

Мы поехали кататься на лыжах, как только выпал снег. Kar yağar yağmaz, kayak yapmaya gittik.

- Весной, как только сходил снег, он уезжал в поле. İlkbaharda, kar yerden kalkar kalkmaz, tarlaya gitti.

КАК-ТО РАЗ, [kakta ras] в знач. наречия.

Bir kez, bir keresinde (однажды).

- Как-то раз мы встретились с ней на улице. Onunla bir keresinde, yolda karşılaşmıştık.
- Как-то раз он подходит ко мне и приглашает в кино. Bir keresinde, bana yaklaştı ve beni

sinemaya davet etti.

- Как-то раз заглянул в его комнату. Bir keresinde odasına göz atmışım.

КАК УГОДНО, [kak ugodna] в знач. наречия.

1. Her şekilde, istediği gibi (любым образом; в соответствии с желанием).

- Он мог плавать как угодно: кролем, на спине, на боку. İsteddiği gibi yüzebiliyordu; serbest, sırtüstü, yan.

2. Ne uyarı edip, mutlaka, behemehal (неприменно; во что бы то ни стало).

- Ты как угодно должен приехать к празднику. Ne uyarı edip törene gelmelisin

КАК ХОЧЕШЬ, [kak hoş'ış] в знач. вводного слова (разг.).

КАК ХОТИТЕ, Siz ne dersiniz deyin (Birkaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); КАК ХОЧЕШЬ, Sen ne dersin de (Bir kişiye karşı) (несмотря ни на что; независимо от чьего-либо мнения). Yazıda virgülle ayrılır. Söylemin kesinliğini ifade eder.

Не могу я этого сделать, как хочешь. Ben bunu yapamam, ne dersin de.

Как хотите, а он всё-таки не глуп. Siz ne dersiniz deyin, o gene de o kadar ahmak değil.

Как хотите, но вам нужно серьёзно заниматься, чтобы успешно закончить школу. Ne dersiniz deyin, okulu başarıyla bitirmek için ciddi bir şekilde çalışmanız gerekli.

К ЛИЦУ [kl'itsu] кому, в знач. сказ.

Yaklaşıyor, gidiyor (подходит по виду, идёт кому-либо, вполне гармонирует с чем-либо) (kıyafet, saç stil vb. hakkında). Zıtanlamlısı: не к лицу.

- Это платье ей очень к лицу. Bu elbise, ona çok yakışıyor.
- Новая шляпа была ей к лицу. Yeni şapka ona yakıştı.
- У неё новая причёска, она ей очень к лицу. Yeni bir saç modeli yaptırmış, çok da yakışmış.

К МЕСТУ, [km'estu]

1. в знач. наречия. Tam yerinde, tam zamanında (кстати, вовремя). Zıtanlamlısı: не к месту.

- Это было сказано к месту. Bu, tam zamanında söylenmişti.

• Он пошутил к месту. Tam yerinde uyarı şakasını.

II. в знач. сказ. Yerinde, duruma uygun (подходит для данной ситуации, уместен).

Zıtanlamlısı: не к месту. •Его слова были к месту. Sözleri yerindeydi.

К НЕСЧАСТЬЮ [kn'ış'ç'ast'yu], в знач. вводного слова.

Maalesef, yazık ki; aksilik bu ya (к великому сожалению). Yazıda virgülle ayrılır. Üzüntü, esefbildirir.

- К несчастью, мы опоздали на поезд. Maalesef, trene geciktik.
- К несчастью, сильно ушиб ногу и не мог идти. Maalesef, ayağımı şiddetle çarpmışım ve yürüyemiyordum.
- Я, к несчастью, не спросил его адреса и теперь не знаю, где его искать. Ne yazık ki, adresini sormadım ve şimdi onu nerede bulacağımı bilmiyorum.

КОГДА БЫ НИ, [kagda bi n'i] в знач. союзного слова.

Her ...-içinde, her ...-meşinde (в любое время, всегда). Yüklemeden önce yer almaz. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

Когда бы он ни пришел, ему всегда здесь рады. *Buraya her gelişinde mutlu oluyor.*
У гостиницы, когда бы ни посмотрел, стоят легковые машины и автобусы. *Otelde, her bakışında, hafif araçlar ve otobüsler duruyordu.*

КОГДА НИ, [kagda n'i] в знач. союзного слова.

Her ...-meşinde, her ...-işinde (в любое время, всегда). *Yüklemden önce yer almaz.*
Когда ни проснёшься, у него всегда горит свет. *Her uyanmamda, onun ışığı hep yanıyor.*
Когда его ни попросишь, он охотно всё делает. *Her rica etmemde, her şeyi seve seve yapıyor*

КОГДА УГОДНО, [kagda ugodna] в знач. наречия.

Her zaman, daima (в любое время, всегда).
Приходите когда угодно, мы всегда вам рады. *Her zaman gelin, sizi görmek bizi mutlu eder.*
О кино он мог говорить когда угодно. *Sinema hakkında her zaman konuşabilirdi.*
Она могла петь когда угодно. *Her zaman şarkı söyleyebilir.*

КОЕ БЕЗ КОГО [köyi b'is kavo]

(без кого-то), кое для кого (для кого-то), кое до кого (до кого-то), кое из кого (из кого-то), кое из-за кого (из-за кого-то), кое от кого (от кого-то), кое с кого (с кого-то), кое у кого (у кого-то) (*konuşma dilinde*: кой для кого, кой до кого, кой из кого, кой из-за кого, кой от кого, кой с кого, кой у кого). Без, для, до, из, из-за, от, с, у *edatlarıyla birlikte ismin -den / -in halinde kullanılan* кое-кто *belirtisiz zarfı*.

Кое из-за кого пришлось задержаться. *Birisi yüzünden durmak zorunda kaldık.*

Я слышал кое от кого о вашем переезде. *Gelişinizi birisinden duydum.*

Кое у кого не оказалось с собой учебников. *Birisinin yanında kitap yoktu.*

КОЕ БЕЗ ЧЕГО [köyi b'isç'ivo]

(без чего-то), кое для чего (для чего-то), кое до чего (до чего-то), кое из чего (из чего-то), кое из-за чего (из-за чего-то), кое из-под чего (из-под чего-то), кое от чего (от чего-то), кое с чего (с чего-то), кое у чего (у чего-то) (*konuşma dilinde*: кой для чего, кой до чего, кой из чего, кой из-за чего, кой от чего, кой с чего, кой у чего). Без, для, до, из, из-за, из-под, от, с, у *edatlarıyla birlikte ismin -den / -in halinde kullanılan* кое-что *belirtisiz zarfı*.

Кое без чего мы могли бы обойтись. *Hiçbir şeysiz idare edebilirdik.*

Кое от чего в работе следует отказаться. *Bir şeyden dolayı işten vazgeçmek gerekiyor.*

КОЕ В КОГО [köyi fkavo]

(в кого-то), кое за кого (за кого-то), кое на кого (на кого-то), кое под кого (под кого-то), кое про кого (про кого-то), кое с кого (с кого-то), кое через кого (через кого-то) (*konuşma dilinde*: кой в кого, кой за кого, кой на кого, кой под кого, кой про кого, кой с кого, кой через кого). В, за, на, под, про, с, через *edatlarıyla birlikte ismin -i halinde kullanılan* кое-кто *belirtisiz zarfı*.

Учитель боялся кое за кого из своих учеников. *Öğretmen, öğrencilerinden biri için endişeleniyordu.*

Он сердился кое на кого из своих друзей. *Arkadaşlarından birine sinirlendi.*

КОЕ В КОМ [köyi fkom]

(в ком-то), кое на ком (на ком-то), кое о ком (о ком-то), кое по ком (по ком-то), кое при

йом (при ком-то) (konuşma dilinde: кой в ком, кой на ком, кой о ком, кой по ком, кой при ком). В, на, о, по, при edatlarıyla birlikte ismin -de halinde kullanılan кое-кто belirtisiz zarfı.

- Он разочаровался кое в ком из своих друзей. Arkadaşları rından biriyle ilgili ümidi boşa çıktı. Кое на ком уже были летние платья. Birinin üzerinde şimdiden yazlık elbiseler vardı. Кое о ком из учеников до сих пор ничего не известно. Öğrencilerden biri hakkında şimdiye dek hiçbir haber yok.

КОЕ ВО ЧТО [köyi vašto]

(во что-то), кое за что (за что-то), кое на что (на что-то), кое подо что (подо что-то), кое про что (про что-то), кое через что (через что-то) (konuşma dilinde: кой во что, кой за что, кой на что, кой подо что, кой про что, кой через что). Во, за, на, подо, про, через edatlarıyla birlikte ismin -i halinde kullanılan кое-что belirtisiz zarfı.

- Кое на что мы всё-таки рассчитываем. Gene de bir şey lere bel bağlıyoruz.
- Я узнал кое про что. Bir şey öğrendim

КОЕ В ЧЁМ [köyi fç'yom]

(в чём-то), кое на чём (на чём-то), кое о чём (о чём-то), кое при чём (при чём-то) (konuşma dilinde: кой в чём, кой на чём, кой о чём, кой при чём). В, на, о, при edatlarıyla birlikte ismin -de halinde kullanılan кое-что belirtisiz zarfı.

- Он оказался очень способным учеником и уже кое в чём обогнал своего учителя. Çok yetenekli bir öğrenci çıktı ve bazı konularda öğretmenini bile geçti.
- Мать кое о чём догадывалась. Anne, bir şeylerden şüpheleniyordu.

КОЕ ЗА КЕМ [köyi zak'em]

(за кем-то), кое над кем (над кем-то), кое перед кем (перед кем-то), кое под кем (под кем-то), кое с кем (с кем-то) (konuşma dilinde: кой за кем, кой над кем, кой перед кем, кой под кем, кой с кем). За, над, перед, под, с edatlarıyla birlikte ismin araçlı halinde kullanılan кое-кто belirtisiz zarfı.

Кое над кем в классе посмеивались. Sınıfta biriyle dalga geçiyorlardı.

Мальчик успел уже кое с кем подружиться. Çocuk, biriyle arkadaş olabildi.

КОЕ ЗА ЧЁМ [köyi zaç'yem]

(за чем-то), кое над чем (над чем-то), кое перед чем (перед чем-то), кое под чем (под чем-то), кое с чем (с чем-то) (konuşma dilinde: кой за чем, кой над чем, кой перед чем, кой под чем, кой с чем). За, над, перед, под, с edatlarıyla birlikte ismin araçlı halinde kullanılan кое-что belirtisiz zarfı.

Кое над чем следует подумать. Bazı konular üzerinde düşünmek gerekiyor.

Кое с чем не могу согласиться. Bazı şeylere rıza gösteremem.

КОЕ К КОМУ [köyi kkanu]

(к кому-то), кое по кому (по кому-то) (konuşma dilinde: кой к кому, кой по кому). К, по edatlarıyla birlikte ismin -e halinde kullanılan кое-кто belirtisiz zarfı.

Я обратился кое к кому, но не получил ответа на свои вопросы. Birine başvurduğum; ama sorularıma cevap alamadım.

За лето он соскучился кое по кому из своих друзей. Yaz boyunca arkadaşlarından birini özleyip durdu.

КОЕ К ЧЕМУ [köyi kç'imu]

(к чему-то), кое по чему (по чему-то) (konuşma dilinde: кой к чему, кой по чему). К, по edatlarıyla birlikte ismin -e halinde kullanılan кое-что belirtisiz zarfı.

• Кое к чему здесь он никак не мог привыкнуть. Nedense buralara hiç alışamadı.

К ПРИМЕРУ, [kpr'im'yeru] в знач. вводного слова (разг.).

Örneğin, mesela (например). Yazıda virgülle ayrılır.

• Вот вас, к примеру, как зовут? Örneğin, sizin adınız ne?

• Если бы тебе, к примеру, нужна была эта книга, я бы тебе её дал. Eğer sana, örneğin, bu kitap lazım olsaydı, onu sana verirdim.

• О многом говорили на собрании. Говорилось, к примеру, о дисциплине. Toplantıda çok şey hakkında konuşuldu. Mesela, disiplinden bahsedildi.

КРОМЕ КАК, [krom'i kak] в знач. присоединительного союза (разг.).

Ancak, -den başka (только). Cümlelerin, bfr Önceki olumsuz ögesini belirginleştiren ve sınırlayan öğelerini bağlar.

• Он ничего не мог сделать, кроме как предупредить товарищей. Arkadaşlarını uyarmaktan başka hiçbir şey yapamazdı.

• Нам не на кого надеяться, кроме как на самих себя. Kendi mizden başka hiç kimseye güvenmemeliyiz.

• Димитрий ничего не умел, кроме как учиться. Он не представлял себя в какой-либо другой роли, кроме учащегося. Dimitri'nin elinden, okumaktan başka hiçbir şey gelmiyordu. Kendini, bir öğrencinin-kinde başka bir rolde hayal bile etmiyordu.

КРОМЕ ТОГО [krom'i tavö], в знач. вводного слова.

Bundan başka, aynı zamanda, üstelik, ayrıca (также, вдобавок, к тому же). Yazıda virgülle ayrılır.

Он хорошо играет в волейбол, кроме того он любит бегать, iyi voleybol oynuyor, üstelik koşmayı da seviyor.

Мы видели, что наш товарищ сильный и смелый и, кроме того, очень ловкий человек.

Arkadaşımızın güçlü kuvvetli, gözüpek ve üstelik çok da becerikli bir adam olduğunu gördük.

О Я не смогу прийти, потому что очень устал. Кроме того, у меня болит голова. Gelemem, çok yoruldu. Üstelik başım da ağrıyor.

КРОМЕ ТОГО ЧТО [kröm'i tavošto], союз.

1. присоединительный, -nin dışında, -mesi dışında (только). Cümlelerin ana kısmındaki olumsuz ögeyi belirginleştiren ve sınırlayan yan cümleyi bağlar.

Я ещё ничего не знаю о нём, кроме того что его зовут Миша. Onun hakkında, adının Mişa olması dışında, hiçbir şey bilmiyorum.

Он не заметил там ничего странного, кроме того что дверь была не заперта. Orada, kapının kilitli olmaması dışında, tuhaf bir şeye rastlamadı.

2. градационный, -nin dışında, -nin yanı sıra.

Diğerleriyle karşılaştırıldığında içeriği daha anlamlı ve önemli olan cümleyi bağlar.

• Кроме того что он лучший ученик в школе, он ещё хороший спортсмен. Okuldaki en iyi

öğrenci olmasının yanı sıra, iyi bir sporcu da.

• Каждый из них, кроме того что будет заниматься самостоятельно, будет ещё помогать другим. Her biri, kendi başına çalışmanın yanı sıra, bir de diğerlerine yardım edecek.

К СЕБЕ [ks'ib'ye], в знач. наречия.

1. Kendine doğru; içeri doğru, çekilerek (в направлении к действующему лицу). Zıtanlamlısı: от себя.

Дверь открывается к себе. Kapı içeri doğru açılıyor.

2. Kendine, kendi yerine; eve, evine, odasına (в свой дом, в свою комнату, домой).

Мы попрощались, он пригласил меня к себе. Vedalaş-tık, beni evine davet etti.

Она встала из-за стола и прошла к себе в комнату. Masadan kalktı ve kendi yerine, odasına geçti

К СЛОВУ, [kslovu]

I. в знач. наречия. Söz açılmışken, laf açılmışken (кстати; в связи со сказанным).

• Это так, к слову, а я о другом хотел сказать. Bunu öyle sine, söz açılmışken söyledim, ben asıl bir dos tumdan bahsetmek istiyordum.

• - Я прошу со мной об этом не говорить. - Не обижайся, это к слову было сказано. - Benimle bir daha bu konuda konuşmamı rica ediyorum. - Hemen alınma, laf açılmışken söylendi işte.

II. в знач. вводного слова. Yeri gelmişken, yeri gelmişken söyleyeyim, laf açılmışken söyleyeyim (кстати говоря). Yazıda virgülle ayrılır. Söylenenlerle olan ilişkiyi gösterir.

• Наш учитель, к слову, не любит лентяев. Yeri gelmişken söyleyeyim; öğretmenimiz tembelleri sevmez.

• Он интересно рассказывает. К слову, как его зовут? İlginç şeyler anlatıyor. Yeri gelmişken, adı neydi?

• Я давно его не видел. К слову, он был хорошим музыкантом. Onu uzun süredir görmüyorum. Yeri gelmişken söyleyeyim, o iyi bir müzisyendi

К СОЖАЛЕНИЮ, [ksajıl'en'iyu] в знач. вводного слова.

Ne yazık ki, maalesef (жаль, жалко). Yazıda virgülle ayrılır. Herhangi bir sebepten dolayı üzüntü, esef bildirir.

К сожалению, он не сможет приехать, потому что заболел. Ne yazık ki gelemeyecek; çünkü hastalanmış.

Это была интересная выставка, она уже скоро закроется, к сожалению. İlginç bir fuardı, ne yazık ki yakında

kapanacak.

• - Вам нравится этот музыкант? - К сожалению, его мало слышал. - Bu müzisyen hoşunuza gidiyor mu? Maalesef, onu pek duymadım.

К СЧАСТЬЮ [kş'ç'ast'yu], в знач. вводного слова.

Ne mutlu ki, bereket versin ki, Tanrı'ya şükür (к великому сожалению). Yazıda virgülle ayrılır. Herhangi bir sebepten dolayı memnuniyet bildirir.

• Мне, к счастью, ни разу не пришлось дежурить. Tanrı'ya şükür, bir kez bile nöbet tutmam gerekmedi.

• Раздался взрыв. К счастью, никто не пострадал. Bir pat-lama sesi duyuldu. Tanrı'ya şükür,

kimse zarar
görmedi.

• Начался сильный дождь. К счастью, мы успели добежать до дома. Şiddetli bir yağmur başladı. Bereket versin ki eve ulaşabildik.

КТО БЫ (Б) НИ, [kto bɪ (p) n'i]

кого бы (б) ни, кому бы (б) ни, кем бы (б) ни, о ком бы (б) ни, в знач. союзного слова. Kim, kimi, kime vb. ...-se ...-sin (любой, каждый). Yüklemden önce yer almaz. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır

- Кто б не пришёл, буду рад. Kim gelirse gelsin, mutlu olacağım.
- Кого бы он ни встретил, каждый с ним здоровался. Kiminle karşılaşırsa karşılaşınsın, her biri onunla selamlaşıyordu.
- С кем бы она ни работала, все вспоминали её добрым словом. Kiminle çalışırsa çalışsın, herkes onu güzel sözlerle anardı.

К ТОМУ ЖЕ (Ж), [ktamu jɪ(ş)] в знач. присоединительного союза.

Üstelik de, ve ayrıca; buna ilaveten, ek olarak, bundan başka. Ek bilgiyi içeren cümleyi ya da ilgili ögesini bağlar.

Река была бурна, к тому же довольно широка. Nehir, taşkın ve üstelik oldukça da genişti. Это были хорошие ученики, к тому же очень дружные. Bunlar iyi öğrencilerdi, üstelik de dost canlısı.

- Мой дядя любит музыку, к тому же он прекрасно играет на рояле. Dayım müziği sever, üstelik de mükemmel piyano çalar.

КТО НИ, [kto n'i]

кого ни, кому ни, кем ни, о ком ни, в знач. союзного слова.

Kim, kimi, kime vb. ...-se ...-sin (любой, каждый). Yüklemden önce yer almaz.

- Кто ни попросит, он никому не может отказать. Kim ne isterse istesin, hiç kimseyi geri çevirmez.

Кто сюда ни зайдёт, всех встречают с радостью. Buraya kim gelirse gelsin, herkesi neşe içinde bulur.

КТО ПОПАЛО [ktö papala]

(кого попало, кому попало, кем попало, о ком попало), в знач. местоим. (разг.). Önüne gelen, geleni, gelene vb. (кто-нибудь; безразлично кто).

- Он раздавал значки кому попало. Önüne gelene rozet dağıtıyordu.
- Я не мог разговаривать об этом с кем попало. Bu konuda her önüme gelenle konuşamazdım.

КУДА БЫ (Б) НИ, [kuda bɪ(p) n'i] в знач. союзного слова.

Nereye ...-se ...-sin (в любое место). Yüklemden önce yer almaz. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

- Куда бы ни забросила нас судьба, мы должны помнить, что мы - одно целое. Kader bizi nereye sürüklerse sürüklesin, bir bütün olduğumuzu hatırlamalıyız.

КУДА НИ, [kuda n'i] в знач. союзного слова.

Nereye ...-se ...-sin, ne tarafa ...-se ...-sin (в любое место). Yüklemeden önce yer almaz.

• Его куда ни пошлют, он везде работает хорошо. Onu nereye gönderirlerse göndersinler, her yerde iyi çalışır.

• Со всех сторон, куда ни помотришь, громоздились горы. Her taraftan, ne yana bakarsan bak, koca koca dağlar görünüyordu.

/ Emir kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

• Куда ни посмотри, везде дети. Nereye bakarsan bak, her tarafta çocuklar var.

КУДА ПОПАЛО, [kudâ papala] в знач. наречия (разг.).

Önüne gelen yere, oraya buraya (не выбирая куда, куда придётся; куда-нибудь).

Не клади книги куда попало, потом не найдёшь. Kitapları önüne gelen yere bırakma, sonra bulamıyorsun. Мальчик бросал камешки куда попало. Çocuk oraya buraya taşlar fırlatıyordu.

Начался дождь, и ребята спешили спрятаться куда попало. Yağmur başladı ve çocuklar, önlerine gelen yere saklanmak için acele ediyorlardı

КУДА УГОДНО, [kudâ ugodna] в знач. наречия.

Nereye olursa olsun, her yere (безразлично куда, в любое место).

• Он готов ехать куда угодно. Nereye olursa olsun, git meye hazır.

• Я пойду куда угодно, только бы не оставаться дома. Nereye olursa olsun giderim, yeter ki evde kalmayayım.

ЛИШЬ БЫ, [l'ış bı]

I. частица

Yeter ki, tek, sırf (только). Sınırlandırıcı bir ayırım için kullanılır.

Тебе лишь бы погулять, а об уроках ты не думаешь. Yeter ki gez dolaş, dersleri düşündüğün yok.

Сделай работу не кое-как, лишь бы сдать, а как следует. İşi, sırf teslim etmek için yapmayıamalak yapma, gerektiği gibi yap.

II. союзная частица. Yeter ki ... -sin, sırf ... -sin diye. Cümlelerin bir istek ya da amaç belirten kısmını bağlar.

Она готова всё делать, лишь бы только догнать класс. Ye-ter ki sınıfını geçsin, her şeyi yapmaya hazır.

Мне ничего не нужно, лишь бы только заниматься любимым делом. Yeter ki sevdiğim işle uğraşayım, başka hiçbir şeye ihtiyacım yok.

• Человек всё может, лишь бы захотел. Yeter ki iste- sin, her şeyi yapabilen bir adam.

• Мальчик не стал спорить, лишь бы отец взял его с собой. Sırf babası onu da yanına alsın diye, tartışmaya kalkmadı.

ЛИШЬ ТОЛЬКО, [l'ış tol'ka] союз временной

-ği gibi, -er -mez (как только, едва). Yan cümleyi bağ- lar. Ana cümlelerin eylemi, yan cümlelerin eyleminin gerçekleşmesinden hemen sonra ortaya çıkar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

Лишь только рассвело, он отправился на рыбалку. Şafak söktüğü gibi, o da balık avlamaya çıktı.

Зрители начали бурно аплодировать, лишь только опустился занавес. Perde indiği gibi, seyirciler coşkuyla alkışlamaya başladılar.

Лишь только он открыл дверь, Таня сразу увидела его и вышла. O kapıyı açtığı gibi, Tanya

onu gördü ve çıktı

ЛИШЬ ТОЛЬКО ..., КАК

-er -mez hemen. Bir ey-lemen diğerinin arkasından hızla gelişini ifade eder.

Лишь только он лёг в постель, как сразу заснул. Yatağa yatar yatmaz hemen uyu yakaldı.

Лишь только она вошла в комнату, как дети бросились ей навстречу. O odaya girer girmez, hemen çocuklar karşılamak için onun üzerine atıldılar.

МАЛО ЛИ, [mala l'i] наречие (разг.)

1. Az mı (разве мало; немало).

- Мало ли видел разных людей. Az mı farklı insan gör düm?
- Мало ли она наделала глупостей. Az mı budalalık etti?

2. Önemli değil, mühim değil (неважно, несущественно). Bir zamir ya da zarfla birlikte kullanılır: кто, что, как, какой, где, когда, куда, зачем ve saire.

Мало ли где мог его встретить. Onu nerede görebileceğim önemli değil.

Мало ли куда ходит брат, он уже взрослый. Kardeşimin nereye gittiği önemli değil, artık büyüdü

МАЛО ЛИ ЧТО [malal'i şto], в знач частицы (разг.)

N'olmuş, ne çıkar; bir anlamı yok, önemi yok (что из того; неважно, не имеет значения).

- - Я ведь просил тебя приехать вчера. - Мало ли что просил, а мне некогда было. - Dün gelmeni istememiş miydim? - İstesene ne çıkar, zamanım yoktu.
- - Тебе пора уезжать - Мало ли что, а я не хочу. Gitme zamanın geldi. - Bir önemi yok, ben gitmek istemiyorum.

МАЛО ТОГО [mala tavö], в знач. вводного слова

1. , hatta ve hatta, dahası var, onun da ötesinde (более того, сверх того). Yazıda virgülle ayrılır.

- Она любила своих детей, мало того, она их боготворила.

Çocuklarını seviyordu, hatta ve hatta onlara tapıyordu.

Он хорошо отдохнул, мало того, он многое повидал. İyi dinlendi; dahası var, çok şey gördü.

МАЛО ТОГО ЧТО [mala tavö şto], в знач. градационного союза

-mekle kalmıyor bir de ... -i -yor (кроме того что). İçeriği, bir diğerine kıyasla daha önemli, anlamlı gösterilen cümleyi bağlar.

Мало того что он упал, он ещё весь испачкался. Düşmekle kalmadı, üstünü başını da kirletti. ,

Мало того что она пришла сама, она привела с собой двух своих подруг. Kendisi gelmekle kalmadı, iki de ar kandaşını getirdi.

- Мало того что сорняки вредят сами, они ещё служат приютом для насекомых-вредителей. Yabancı otlar, zarar vermekle kalmıyor; zararlı haşereler için de barınak oluyor.

МЕЖДУ ПРОЧИМ, [m'ejdu proç'im]

1. в знач. наречия. Laf arasında (не придавая особого значения; попутно).

- К нам зашёл капитан и в разговоре между прочим предупредил, что скоро начнётся качка. Kaptan bize uğ radı ve laf arasında yakında yalpa başlayacağını haber verdi.

2. в знач. вводного слова. Söz açılmışken, aklına gelmişken (кстати; к слову сказать). Он,

между прочим, хорошо танцует. Aklıma gelmişken, iyi dans ediyor. Я его, между прочим, давно не видел. Söz açılmışken, onu uzun süredir görmüyorum.

МЕЖДУ СОБОЙ (СОБОЮ), [m'ejdu saboy' (saboyu)]

Birbirlerini; aralarında (друг с другом). Они давно знакомы между собой. Onlar çoktan beri birbirlerini tanır.

- Мальчики поровну разделили блоки между собой. Çocuklar, elmaları aralarında eşit olarak paylaştılar.
- Ребята часто спорили между собою. Çocuklar sık sık aralarında tartışıyorlardı.

МЕЖДУ ТЕМ, [m'ejdu t'em] в знач наречия.

- sırada, o esnada (в это время, тем временем).
- Сели ужинать, между тем подъехала машина, нужно было уезжать. Yemeğe oturdular, o sırada araba geldi; gitmeleri gerekiyordu.

/А МЕЖДУ ТЕМ. Halbuki, oysa (а на самом деле).

- Ты мало занимаешься, а между тем приближаются экзамены. Az çalışıyorsun; oysa sınavlar yaklaşıyor.

МЕЖДУ ТЕМ КАК, [m'ejdu t'em kak] союз сопоставительный.

Bu duruma karşın, buna karşın, -e karşın (в то время как; тогда как). Ana cümleyle yan cümlelerin eylemlerinin karşılaştırılması durumunda yan cümleyi bağlar.

- Он как будто смутился, между тем как его товарищ был совершенно спокоен. Arkadaşının bu duruma karşın sakin olması onu kuşkulandırdı.
- Они давно не виделись, между тем как раньше встречались каждый день. Önceden her gün buluşmalarına karşın, uzun süredir görüşmüyorlar

МЕНЬШЕ ВСЕГО [m'en'sı fs'ivö], в знач. наречия.

En az, hemen hiç (совсем не). Olumsuzluk ifade eder.

Он был очень молод и меньше всего походил на учителя. Çok gençti ve öğretmene en az benzeyen odu.

Его меньше всего интересовала поэзия. Onu en az ilgilendiren şey şiirdi

МОЖЕТ БЫТЬ, БЫТЬ МОЖЕТ, [mojit bit', bit'-mojit] в знач. вводного слова.

1. Belki, bir ihtimal (возможно, вероятно). Hikâye cümlelerinde kararsızlığı ya da bir varsayımı ifade eder. Yazıda virgülle ayrılır.

- Брат может быть, скоро придет. Kardeşim belki ya kında gelir
- Пойдём скорее, может быть ещё успеем на автобус. Daha hızlı yürüelim, belki otobüse yetişiriz.

А МОЖЕТ БЫТЬ (И) РАНЬШЕ, А МОЖЕТ БЫТЬ (И) БОЛЬШЕ (МЕНЬШЕ)

ifadelerinde kullanılır.

- Вдали видны горные вершины, но они километрах в ста от нас, а может быть, и больше. Uzakta dağların tepele ri görünüyor; fakat bizden yüz kilometre kadar uzaktalar, belki de daha fazla.

Ему было лет семнадцать, а может быть, и меньше. On yedi yaşlarındaydı, belki de daha az.

Лет через десять, а может быть, и раньше, здесь будет красивый парк. Kırk yıl kadar sonra, belki de daha erken; burası güzel bir park olacak.

/ Karmaşık cümlelerde, bir tahmin ya da eylemlerin karşılaştırılması durumunda kullanılır.

- Может быть, им и удалось бы разыскать друг друга, но помешала война. Belki de, birbirlerini bulmayı başarabilirlerdi; ama savaş buna engel oldu.
- Может быть, он мне и писал, но я уже уехал. Belki de bana yazdı ama ben zaten gitmiştim

БЫТЬ МОЖЕТ (высок, и поэт.).

- Я не знаю, кто производил эти странные звуки, быть может это свистел ветер. Bu tuhaf sesleri kimin çıkardığı nı bilemiyorum; belki de rüzgâr ıslık çalıyordu.
- Быть может, способность влюбляться в незнакомое место и делает человека путешественником? Belki de yetenek; meçhul bir yere gönül vermektir ve insanı seyyah yapar.

2. Galiba; herhalde. Soru ve teşvik cümlelerinde, bir sorunun, teşvikin kat'iliğini yumuşatır.

- Вы, может быть, хотите вернуться домой? Siz galiba, eve dönmek istiyorsunuz?
- Может быть, ему лучше не ходить туда? Galiba, orayag itmemesi daha iyi.
- Может быть, съездишь со мной в школу? Galiba, okula benimle gidip geleceksin.

UYARI: быть fiiliyle birlikte kullanılan может adıyla karıştırmayınız: Он очень способный, при желании может быть отличником. Çok yetenekli, isterse üstün bir öğrenci olabilir.

МОЖНО СКАЗАТЬ, [mojna skazât'] в знач. вводного слова.

Denebilir ki, diyebilirim ki (действительно, несомненно). Yazıda virgülle ayrılır. Söylemin doğruluğunu ifade eder.

- Об этой находке никто не знал. Известно о ней стало, можно сказать, случайно. Bu hazineden kimsenin haberi yoktu. Diyebilirim ki, tesadüfen öğrenildi.
- Москвичи-то, можно сказать, счастливики - уже многие годы они не слышат самолётов. Moskovalılar, diyebilirim ki, mutlular; yıllardır uçak sesi duymuyorlar.

UYARI: сказать fiiliyle birlikte kullanılan можно adıyla karıştırmayınız: Ему уже можно сказать об этом. Ona artık bundan söz edebiliriz

НА БАЗЕ [nabaz'i] чего, в знач. предлога.

Temeli üzerinde, üzerinde (имея что-либо в качестве основы, исходного пункта; на основе чего-либо). Açık anlamlı isimlerle birlikte kullanılır.

- В будущем на базе новых минеральных источников можно будет открыть новые курорты. Gelecekte, yeni maden suyu kaynakları üzerinde yeni kaplıcalar kurmak mümkün olacak.
- На базе открытого месторождения будет построен большой химический завод. Açık maden yatağı üzerinde büyük bir kimya fabrikası inşa edilmiş olacak. UYARI: на edatıyla birlikte kullanılan база adıyla karıştırmayınız: На базе хранятся запасы продуктов. Depoda, ürün stoku korunuyor.

НА БЕГУ, [nab'igu] в знач. наречия.

Koşarken (во время бега).

- Догнав нас, мальчики на бегу закричали "ура". Çocuklar, bize yetişip "hurra" diye bağırmağa başla dılar. Эстафету передают на бегу. Bayrağı, koşarken veriyorlar (bayrak yarışında).

НА БЛАГО [nablaga] кого, чего, в знач. предлога.

Nağına, yararına, -nin yararı için (для счастья, благополучия кого-чего-либо).
Все мы трудимся на благо нашей Родины. Herimiz, vatanımızın yararı için çabalıyoruz.
Отношения между двумя странами развиваются на благо народов обеих стран. İki ülke arasındaki ilişkiler, her iki ülkenin yararına gelişiyor.

НА ВЕС [nav'es], в знач. наречия.

1. Kiloyla, tartıyla (со взвешиванием).
 - Лимоны продаются на вес. Limonlar, kiloyla satılıyor.
2. Kiloca (по своему весу).
 - Чемодан был тяжёлым на вес. Valiz kiloca ağırdı.

НА ВИД [nav'it], в знач. наречия.

Görünüşte, görünüşe göre, görünüşü (по внешнему виду, по наружности).
На вид мальчику лет двенадцать. Görünüşe göre çocuk, onikiyaşlarındaydı.
Входит пожилой человек, крепкий на вид. Yaşlı bir adam içeri giriyor; görünüşü sert

НА ВИДУ, [nav'idu] в знач. наречия.

1. Meydanda, gözler önünde (в поле зрения; на глазах).
Здесь все друг друга знают, все на виду. Burada herkes birbirini tanır, herkes meydandadır.
Она сидела у окна, откуда на виду вся улица. Bütün sokağın meydanda olduğu bir pencereye oturdu.
В классе каждый ученик перед глазами, каждое его дело на виду. Sınıfta her öğrenci gözümün önünde, her işleri meydandadır.

НА ВИДУ у кого, -nin gözü önünde.

- На виду у всех он сделал стойку на руках. Herkesin gözü önünde ellerinin üzerinde amuda kalktı.
- На виду у толпы трактор вышел из ворот завода. Kalaba için gözü önünde fabrikadan bir traktör çıktı.
2. Görünür yerde, göz önünde; ortalık yerde (в особом, видимом положении).
 - Завод боеприпасов Машино-Химической Индустрии был в центре города на виду. Makine Kimya Endüstrisi'nin mühimmat fabrikası şehir merkezinde, ortalık yerdeydi.
 - Ребята хорошо учились. Стали они больше на виду, стали заметнее их достоинства. Çocuklar iyi tahsil gördü ler. Görünürde daha büyük oldular, meziyetleri daha da belirginleşti.

/ НА ВИДУ у кого,

-nin karşısında, -nin huzurunda.
Он был на виду у начальства. Amirlerinin huzurun-daydı.
Актёр привык быть на виду у людей. Aktör, insanların karşısında olmaya alışkın.

НА ВКУС [nafkus], в знач. наречия,

-nin tadı (по ощущению на языке, во рту). Nitelik sıfatlarıyla birlikte kullanılır.

- Яблоко было кислым на вкус. Elmanın tadı ekşi. • Напиток приятен на вкус. Bu içeceğin tadı hoş.

НА ВРЕМЯ [navr'em'ya], в знач. наречия.

Geçici olarak, kısa bir süre için, muvakkaten (временно, на небольшой срок).

Дай мне на время эту книгу. Bu kitabı kısa bir süre için bana versene.

Он взял на время у соседа гитару. Kısa bir süre için komşusunun gitarını aldı.

- Родители на время ушли из дома. Ebeveyni kısa bir süre için evden ayrıldı.

НА ВЫБОР [navıbar] в знач. наречия.

Seçmese, seçmek mümkün, istediğini almak serbest (с возможностью выбрать).

- Она предложила нам на выбор несколько книг. Birkaç kitap seçmemizi önerdi.

- В буфете можно было взять на выбор мясо, рыбу или салат. Büfede et, balık ya da salatadan istediğini almak mümkündü.

НА ГРАНИ [nagran'i] чего, в знач. предлога,

-nin sınırında, eşiğinde olmak, -ecek hale gelmek, -mek üzere olmak.

Bir şeyin sınırını, son haddini göstermede kullanılır.

Некоторые растения оказались на грани исчезновения. Bazı bitkiler, yok olmanın eşiğine geldiler.

Отец тяжело заболел, он был на грани смерти. Babam ağır hastalandı, ölümün eşiğine geldi.

- Лектор говорил об опасности политики гонки вооружений, балансирования на грани войны. Lektör, savaşın eşiğinde, balans ayarı yapma ve askero konuşlandırma politikasının tehlikelerinden bahsediyordu.

НА ДЕЛЕ [nad'el'i], в знач. наречия.

Gerçekten, reel olarak; uygulamada (реально, на практике).

- Эту пятилетку надо на деле превратить в пятилетку эффективности и качества. Bu beş yıllık plânı, uyu

lamada, efektifyite ve kalitenin beş yıllık plâ nına çevirmek lazım.

Думаешь об одном, а на деле выходит совсем другое. Bir şey düşünüyorsun; ama uygulamada tamamen başka bir şey çıkıyor.

Учитель хотел на деле убедиться, что ученики хорошо усвоили урок. Öğretmen, öğrencilerin dersi gerçekten benimsediklerine kanaat getirdi.

НА ДНЯХ, [nahn'yah] наречие.

1. Birkaç gün içinde, birkaç gün sora; yakında (в один из ближайших дней; скоро). Şimdiki ya da gelecek zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır. Я приду к тебе на днях. Birkaç gün sonra sana gelirim.

Стало тепло, на днях должны зацвести яблони. Havalar ısındı, yakında elma ağaçlarının çiçek açması lazım.

- На днях мы уезжаем. Birkaç gün içinde ayrılıyo ruz.

2. Birkaç gün önce, birkaç gün kadar önce; geçenlerde (недавно; несколько дней тому назад). Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

На днях был сильная гроза. Birkaç gün önce şiddetli bir bora çıktı.

Сосед с семьёй на днях уехал на дачу. Komşum, birkaç gün kadar önce ailesiyle yazlığa gitti. На днях встретил старого знакомого. Geçenlerde yaşlı bir tanıdığımı gördüm.

НАДО ЖЕ (Ж) [nadaǰı (§)], в знач. междом. (разг.).

Hayret bi'şey, inanılır şey değil (не может быть, невероятно). Şaşkınlık, hayret ifade eder.

- Миша-то, надо же, первым пришёл на соревнованиях. Mişa, yarışmalarda birinci geldi; inanılır şey değil.
- Надо же, как причудливо расписал мороз стекло! Hayret bi'şey; ayaz, camı nasıl da alacalı bulacalı boyamış!
- Тебя зовут Лена? - Надо же, запомнил! - удивилась она. - Adın Lena mıydı? - İnanılır şey değil, hatırladın!, dedi şaşırarak.

/ İnanamıyorum. Mastar halindeki fiillerle birlikte yüklem terkinde girer. Kızgınlık ve sitem ifade eder.

- Надо же такое придумать! İnanamıyorum, nasıl böyle bir şey düşünülebilir!
- В чём у тебя руки? Надо же так испачкать! Ellerin ne içinde öyle! İnanamıyorum, nasıl böyle kirletilebilir?!

НА ДОМ [nadam], наречие.

Eve; yurda, memlekete (домой).

- В магазине организована доставка товаров на дом. Mağaza da, eve teslim hizmeti başlamış.
- На дом задали два упражнения и задачу. Eve iki alış tırma ve bir problem verdiler.
- Маша взяла работу на дом. Maşa, işi eve aldı.
- В читальном зале книги на дом не выдаются. Okuma salonunda, kitaplar eve verilmiyor.
- Мы заказали билеты на самолёт, и их принесли на дом через два дня. İki uçak bileti ayırttık ve iki gün sonra onları eve teslim ettiler.

Karşılaştırınız: na edatıyla birlikte kullanılan дом ismiyle karşılaştırınız. На дом повесили плакат (vurgu, ismi okurken düşer). Eve pankart asmışlardı.

НА ДОМУ, [nadamu] наречие.

Evde; yurttta, memlekette (дома).

- Мальчик много болел, учителя организовали занятия с ним на дому. Çocuk, çok hasta oluyordu; öğretmenler, onunla birlikte evde ders tertip ettiler.
- Мать работала на дому, шила детские вещи. Anne evde çalışıyor; çocuk eşyaları dikiyordu

НАДО СКАЗАТЬ, [nâda skazat'] в знач. вводного слова.

Aslını söylemek gerekirse, doğrusunu söylemek gerekirse (действительно, в самом деле). Yazıda virgülle ayrılır. Bir fikri onamak için kullanılır.

- Они много слышали о гостеприимстве Грузии. Надо сказать, Тбилиси не разочаровал гостей. Gürcistan'ın misafirperverliği hakkında çok şey duydular. Aslını söylemek gerekirse Tiflis, konuklarını

hayal kırıklığına uğratmaz.

- Журналистов, надо сказать, здесь было не меньше, чем спортсменов. Gazeteciler, doğrusunu söylemek gerekirse, burada sporculardan az sayıda değiller.

UYARI: сказать fiiliyle birlikte kullanılan

надо adıyla karıştırmayınız. Надо сказать всем, что завтра мы уезжаем. Yarın ayrılacağımızı herkese söylememiz lazım.

НА ЗАВИСТЬ, [nazav'ist'] в знач. наречия.

1. Son derece; imrenilecek derecede, gıpta edilecek derecede (исключительно, очень). Nitelik sıfatları ya da zarflarla birlikte kullanılır.

- Спортсмен был на зависть крепкого здоровья. Sporcu, son derece sağlıklıydı.
- Хозяйка всё умела делать на зависть хорошо. Evin hanı mı, her şeyi imrenilecek derecede güzel beceriyordu.

2. Çok güzel; dikkate değer biçimde (очень хорошо, замечательно).

- У него красивый голос, поёт на зависть. Güzel bir sesi var, çok güzel şarkı söylüyor

НА ЗДОРОВЬЕ, [nazdarov'ye] (разг.).

Sağlığınıza, sıhhatinize; afiyet olsun, afiyetle, yarasın; şerefe; buyurun, lütfen; rahat rahat (за ваше здоровье; приятного аппетита; пожалуйста). Ağırlanan kişiye bir şey ikram ederken, onun teşekkürüne karşılık verirken, birisinin bir eylemini takdir ederken ya da kadeh kaldırırken söylenir.

- Кушайте на здоровье. Afiyetle yiyin.
- - Спасибо вам за угощение. - На здоровье. - İkramınız için teşekkürler. - Afiyet olsun.
- Занимайся на здоровье, я не буду тебя мешать. Sen rahat rahat çalış, ben «eni rahatsız etmem.
- Пусть спит на здоровье, не буди его. Kaldırma, bırak rahat rahat uyusun.

UYARI: на edatıyla birlikte kullanılan здоровье adıyla karıştırmayınız. Он не жалуется на здоровье. Sağlığından şikayetçi değil.

НА ИМЯ [naim'a] кого, в знач. предлога,

-in adına, -e verilmek üzere, -e iletilmek üzere (для кого-либо; предназначая, адресу кому-либо).

Mektup ya da kolinin gönderildiği kişinin adını ya da görevini gösterme durumunda kullanılır. Он подал заявление на имя директора. Müdüre iletilmek üzere bir dilekçe verdi.

На имя Григорьева за месяц не пришло ни одного письма. Grigoryev'in adına bir aydır bir tek mektup dahi gelmedi.

НА КОРНЮ, [nakarn'ü] в знач. наречия.

Biçilmedi, biçilmemiş (в не сжатом, нескошенном виде) (ot, hububat vs. hakkında).

От засухи трава высохла на корню. Kuraklıktan, otlar, biçilmeden kurudu.

Рожь перестояла на корню и стала осыпаться. Çavdar, biçilmedi ve tanelerini dökmeye başladı.

НА ЛЮДЯХ, [nal'üd'yah] в знач. наречия (разг.).

İnsan içinde, insanların arasında, insanların huzurunda (в присутствии людей; в обществе).

На людях он всегда был весёлым и приветливым. İnsanların arasında hep neşeli ve güler yüzlüydü.

Он любила бывать на людях. İnsan içine çıkmayı severdi.

Он давно не был один, всё на людях. Uzun süredir yalnız kalmamıştı; hep insan içindeydi.

НА МЕСТЕ [nam'est'i], в знач. наречия.

1. Yerinde; kendi yerinde, yerli yerinde (там, где следует; там, где что-либо произошло).

• Я хотел зайти к директору, но того не оказалось на месте.

Müdürü görmek istedim ama o yerinde görünmedi.

• Он открыл шкаф, книга была на месте. Dolabı açtı, kitap yerindeydi.

В квартире было чисто, каждая вещь на месте. Daire temizdi, her eşya kendi yerindeydi.

Пострадавшему оказали первую помощь на месте. Kazazedeye ilk yardım, yerinde yapıldı.

2. НА МЕСТЕ кого, -nin yerinde (находясь в положении кого-либо).

На месте моего друга я бы не поехал туда. Arkadaşımın yerinde olsam, oraya gitmem.

Если бы я был на месте директором бы не отпустил его. Müdürün yerinde olsaydım, ona izin vermezdim

НА МИГ [nam'ik], в знач. наречия.

Bir an, bir an için (на одно мгновение). Eylemin kısalığına işaret eder.

Он хотел хоть на миг взглянуть на свой дом. Bir an için de olsa, evini görmek istedi.

На миг в комнате вспыхнул свет и опять погас. Bir an için odada bir ışık parladı ve tekrar söndü.

НА МОЙ ВЗГЛЯД [namoy' vzgl'yât], в знач. вводного слова.

Gördüğüm kadarıyla; bence, bana göre (по-моему; по моему мнению). Yazıda virgülle ayrılır.

Тебе, на мой взгляд, не хватает терпение. Gördüğüm kadarıyla, sabretmeye gücün yetmiyor.

На мой взгляд, следует предусмотреть более строгие меры борьбы с нарушителями порядка. Gördüğüm kadarıyla, düzeni bozanlarla daha sert mücadele tedbirleri öngörmek gerekiyor.

НА НАШ ВЗГЛЯД [nanaş vzgl'yât], в знач. вводного слова.

Gördüğümüz kadarıyla; bizce, bize göre (по-нашему; по нашему мнению). Yazıda virgülle ayrılır.

На наш взгляд, нужно изменить организацию работы. Gördüğümüz kadarıyla, iş organizasyonunu değiştirmek lazım.

Нужно шире использовать, на наш взгляд, инициативу трудящихся. Gördüğümüz kadarıyla, çalışanların inisiyatifini daha geniş biçimde kullanmak lazım

НА ОСНОВАНИИ [naasnavan'iyi] чего, в знач. предлога,

-e dayanarak, -e dayanılarak, -e istinaden, -e müsteniden (исход из чего либо, основываясь на чём-либо).

Он приступил к работе на основании приказа. Emre dayanarak işe başladı.

Они действовали на основании инструкции. Talimatnameye dayanarak hareket ediyorlardı.

На основании доклада комиссии вопрос был решён. Komisyon raporuna dayanılarak sorun çözüldü

НА ОСНОВЕ [naasnov'i] чего, в знач. предлога.

Üzerine, esası üzerine, temeli üzerine (исход из чего либо, основываясь на чём-либо).

• Социалистические страны сотрудничают как друзья, на основе равенства. Sosyalist ülkeler, birer dost' gibi, eşitlik esası üzerine işbirliği yapıyor lar.

Отношение между странами с различным общественным строем должны развиваться на

основе принципов мирного сосуществования. Farklı toplumsal yapılara sahip ülkeler arasındaki ilişkiler, barış içinde yaşama ilkesi üzerine gelişmelidir.

На основе всестороннего анализа достигнутых результатов были выдвинуты новые задачи перед промышленностью. Varılan sonuçların çok yönlü analizi üzerine, sanayinin karşısında yeni sorunlar kendini gösterdi.

Договаривающиеся стороны действуют на основе взаимного доверия.. Anlaşan taraflar, karşılıklı güven esası üzerine hareket ederler.

НА ОЧЕРЕДИ, [naoʃ'ir'id'i] в знач. сказ.

Sırada; çözüm bekliyor (ждёт решение, подлежит исполнению).

Сейчас на очереди - осуществление соглашения. Şimdi sırada, anlaşmanın tahakkuk ettirilmesi var.

На очереди было выполнение заказов Ленинградского и Киевского метро. Sırada, Leningrad ve Kiev metrolarının siparişlerinin tamamlanması vardı.

/ Стоять fiiliyle birlikte kullanılır. На очереди стол вопрос о дисциплине. Sırada, disiplin sorunu duruyordu.

НА ОЩУПЬ, [naoʃ'ç'up'] наречие.

Hissi vermek; elleyince ... hissi vermek (по впечатлению, получаемому при прикосновении, ощупывании).

Ткань была мягкой на ощупь. Kumaş, elleyince yumuşak hissi veriyordu.

Было темно, и приходилось идти на ощупь. Hava karar-mıştı ve gitme zamanının geldiği hissini veriyordu.

НА ПАМЯТЬ, [пам'af] в знач. наречия.

1. Hatıra olarak (чтобы помнить, не забывать о ком-чём-либо).

• Дать, подарить, взять, получить ve benzeri fiillerle birlikte kullanılır Он подарил мне на память альбом. Vana, hatıra olarak bir albüm hediye etti.

Эту фотографию возьму себе на память. Bu fotoğrafı, hatıra olarak alıyorum.

/ НА ПАМЯТЬ кого, -nin anısına, -nin hatırasına.

2. Ezbere, ezberden (наизусть). Знать, говорить, читать ve benzeri fiillerle birlikte kullanılır. Он знает много стихов на память. Ezbere birçok şiir biliyor.

У меня нет с собой книги, буду цитировать это место на память. Yanımda kitap yok, o yeri ezbere okuyacağım.

Он играл на память целые оперы. Bütün operayı ezbere oynadı.

UYARI: на edatıyla birlikte kullanılan память adıyla karıştırmayınız. На память не всегда можно надеяться. Hafızaya her zaman güven olmaz.

НА ПЕРВЫХ ПОРАХ, [нар'ervih parâh] в знач. наречия.

Başlangıçta (вначале, сначала).

Нелегко на первых порах давалось новое дело. Başlangıçta, yeni işi kavramak kolay olmadı.

На первых порах вы можете устроиться у меня. Başlangıçta, benim yanıma yerleşebilirsiniz

НА ПОЧВЕ [пароʃ'v'i], в знач. предлога (книжн.).

-den, -den dolayı, sebebiyle, nedeniyle; zemininde (вследствие чего-либо, по причине чего-либо; на основе чего-либо).

Он заболел на почве переутомления. Yorgunluktan dolayı hasta oldu.

На почве простуды обычно появляется кашель. Üşütmeden dolayı genellikle öksürük ortaya çıkar.

UYARI: на edatıyla birlikte kullanılan почва adıyla karıştırmayınız. Сегодня были заморозки на почве. Bugün toprakta don vardı.

НА ПРАВАХ [npravakh] кого, в знач. предлога.

1. Olarak (в качестве кого-либо, будучи кем-либо; на положении кого-либо).

- Юноша бывал у них в доме на правах родственника. Delikanlı, onları bir akraba olarak ziyaret ediyor du.
- [Нефес] работал с Манасеиным пятый год на правах советника. [Nefez] danışman olarak, Manasein'le beş yıl çalışmış.

2. Olan, durumunda olan, durumundaki (по положению, по праву кого-либо).

- На правах большого и самого умного Гриша забрал себе решающий голос. Что он хочет, то и делает. Büyük ve en akıllı durumunda olan Grişa, sert bir tavır aldı. Ne isterse, onu yapıyor.
- Коллектив сердечно приветствовал бригаду, участвующую на правах победителя соревнования в пуске гидростанции. Topluluk, hidroelektrik santralini çalıştırma yarışmasının galibi olan ekibi can dan karşıladı.

НА ПРАКТИКЕ, [naprakt'ik'i] в знач. наречия.

Pratikte, uygulamada (практически, на деле).

- Он на практике добивается сокращения сроков выполнения заказа. Siparişin tamamlanma süresini kısaltmaya uğraşiyor.
- То, что Лубенцову представлялось простым и ясным делом, на практике оказывалось необычайно сложным. Lubentsov'a basit ve anlaşılır görünen şey, uygulama sonunda son derece karmaşık çıktı.

НА ПРЕДМЕТ [npr'idm'et] чего, в знач. предлога (книжн.).

İçin (с целью чего-либо; для).

Командир представил список на предмет награждения. Komutan, ödüllendirme için bir liste sundu.

Они подготовили документы на предмет поступления в институт. Enstitüye kayıt için evraklarını hazırladılar.

НА ПРОТЯЖЕНИИ, [naprat'ijen'iyi] предлог с род. п.

Boyunca, müddetince (в продолжение). Zaman ifade eden adlarla ya da genellikle весь, целый, многие gibi niteleme sıfatları taşıyan zaman vey?

süreç isimleriyle birlikte; bir zaman diliminin, bir olay ya da eylemin, gerçekleşen herhangi bir şeyin uzunluğunu gösterme durumunda kullanılır.

- Колхоз на протяжении многих лет получает хороший урожай овощей. Kolhoz, yıllardan beri iyi sebze veriyor.
- На протяжении всего полёта связь с космическим кораблём была отличной. Uçuş boyunca, uzay gemisiyle irtibat mükemmeldi.

- Он рассказывал о своей поездке на протяжении целых двух часов. İki saat boyunca kendi yolculuğunu anlattı

НА ПРОЩАНИЕ [napraş'ç'an'iyе], в знач. наречия.

Ayrılırken, vedalaşırken (перед расставанием, во время прощания).

Мать поцеловала дочку на прощание. Anne, vedalaşırken kızını öptü.

Он на прощание помахал нам рукой. Ayrılırken elimizi sıktı.

Она кивнула на прощание и быстро пошла вперед. Ayrılırken başını salladı ve hızla çekip gitti

НА ПУТИ, НА ПУТЯХ [naput'i, naput'ah] чего, в знач. предлога (книжн.).

Yolunda, yollarında (в направлении чего-либо). Soyut isimlerle birlikte kullanılır. Bir şeyin esasını teşkil eden ve gelişen bir olayı gösterme durumunda kullanılır.

Исторический полёт "Союз-Аполлон" стал звеном на пути международного научно-технического сотрудничества. "Soyuz-Apollo" tarihi uçuşları uluslararası bilimsel ve teknik işbirliği yolunda bir halka oldu.

Резервы повышения производительности труда найдены на путях технического прогресса. Çalışma verimini artırmanın formülü, teknik ilerleme yollarında bulundu.

НА РАДОСТЯХ, [naradast'ah] наречие (разг.).

Neşe içinde (по случаю радостного, приятного события).

- После сдачи экзамена мы на радостях решили пойти в кафе. Sınavı verdikten sonra neşe içinde, kafeye git meye karar verdik.

- Узнав, что скоро придёт отец, дети стали на радостях кричать "ура" и прыгать.

Babalarının geleceğini öğrenince çocuklar, neşe içinde "hurra" diye bağırmaya ve zıplamaya başladılar.

НА РЕДКОСТЬ, [nar'etkasf] I. в знач. наречия.

Olağanüstü, son derece (исключительно, в высшей степени, чрезвычайно). Nitelik sıfatları ve zarflarla birlikte kullanılır.

Он был на редкость образованный человек. Olağanüstü eğitilmiş bir insan.

Она отличалась на редкость живым умом. O, olağanüstü keskin zekâsıyla (diğerlerinden) ayrılıyor.

На улице было на редкость тепло и тихо. Sokak, son derece sıcak ve sessizdi.

Она пишет на редкость красиво. Olağanüstü güzel yazıyor.

II. в знач. сказ. (разг.). Az bulunur (является редкостью, бывает редко).

- Такие мастера на редкость. Böyle ustalar az bulunur

НАРЯДУ С [nar'idu] кем, чем, в знач. предлога.

1. İle yanyana, ile birlikte (наравне с кем-либо, вместе с кем-либо).

Катя, наряду с другими ребятами, выполняла задание учителя. Katya, öğretmenin verdiği ödevi diğer çocuklarla birlikte tamamladı.

Она наряду со всеми работала в поле. Herkesle birlikte tarlada çalışıyordu.

2. -nin yanı sıra, -den başka (Кроме, помимо). Mukayese etme durumunda kullanılır.

- Наряду с хорошими учениками есть ещё и отстающие. İyi öğrencilerin yanı sıra, bir de sınıfta kalanlar var.

- Наряду с положительными сторонами имеются и отрицательные. Pozitif taraflarının yanı sıra, negatif tarafları da var.

НА САМОМ ДЕЛЕ, [nasâmam d'el'i] в знач. наречия.

Gerçekte, gerçekten; aslında (действительно, фактически).

Она на самом деле была очень красиво. Gerçekten çok güzeldi.

Он хотел рассказать всё так, как было на самом деле. Her şeyi, gerçekte olduğu gibi, anlatmak istiyordu.

НА СЕБЯ, [nas'ib'ya] в знач. наречия.

Kendine doğru; içeri doğru, çekilerek (в направлении к действующему лицу). Zıtanlamlısı: от себя.

Эту дверь нужно открывать на себя. Bu kapıyı içeri doğru açmak lazım.

Он потянул рукоятку на себя. Kolu kendine doğru çekti.

UYARI: на edatıyla birlikte kullanılan себя zarfıyla karıştırmayınız. Посмотри на себя, ты весь испачкался. Kendine bir bak; büsbütün kirlenmişsin.

НА СЛАВУ [naslavu]. I. в знач. наречия.

Mükemmel bir şekilde (очень хорошо, превосходно).

Они пообедали на славу. Mükemmel bir şekilde doydular.

Розы у нас цветут на славу. Güllerimiz, mükemmel bir şekilde çiçek açıyorlar.

И. в знач. сказ. Çok iyi (очень хорошо).

- Урожай в этом году на славу. Ürün, bu yıl çok iyi.

НА СЛОВАХ, [naslavah] в знач. наречия.

1. Sözle; şifaen (устно).

Он должен был всё объяснить нам на словах. Bize her şeyi sözle açıklamak zorundaydı.

На словах он передал приказ командира. Komutanın emrini şifaen ilettiler.

2. Sözde, lafta (в разговоре).

- На словах у него всё получается хорошо. Lafta her şeyi iyi gidiyor.

НА СЛУХ, [nasluh] в знач. наречия.

Kulaktan, kulağının yardımıyla; kulak kesilerek, sırf dinleyerek (при помощи слуха; только слушая).

Многие слова она запомнила на слух. В. Он на слух угадывал, как работает машина. Kulak kesilerek, makinenin nasıl çalıştığını anlıyordu.

Она хотела определить на слух, кончился ли дождь. Kulak kesilerek, yağmurun dinip dinmediğini kestirmek istiyordu.

НА СЛУЧАЙ [nasluç'ay'] чего, в знач. предлога.

İhtimaline karşı, olasılığına karşı (в предвидении чего-либо).

Возьмите плащ на случай дождя. Yağmur ihtimaline karşı bir yağmurluk alın.

Охотник дал ружьё на случай встречи с медведем. Avcı, bir ayıyla karşılaşma olasılığına karşı bir tüfek verdi.

НА СОВЕСТЬ, [nasov'isf] в знач наречия (разг.).

Adamakıllı; özenle, büyük bir dikkat ve ihtimamla; canla başla (хорошо, добросовестно). Ребята очень старались, работали на совесть. Çocuklar çok çaba harcıyor; canla başla çalışıyorlardı.

Пуговицы были пришиты на совесть. Düğmeler özenle dikilmişlerdi.

• Можешь принимать работу, сделано на совесть. Canla başla çalışacağıın bir işe başlayabilirsin.

НА СЧАСТЬЕ [naş'ç'as't'ye].

I. кому, в знач. наречия. Güle güle, sağlıklı, hayırla (для успеха, для удачи, чтобы была удача).

• Выбери какой хочешь инструмент, бери на счастье.

İstediğın enstrümanı seç al, güle güle kullan.

II. в знач. вводного слова. Bereket versin ki, şükür; iyi ki (к счастью). Yazıda virgülle ayrılır. На счастье, мы нашли мостик, и нам не пришлось переходить речку вброд. Bereket versin ki köprüyü bulduk ve nehri sığ yerinden yürüyerek geçmek zorunda kalmadık.

Стакан, на счастье, не разбился. Bereket versin ki bardak kırılmadı.

НА СЧЕТУ [naş'ç'itu] у кого, в знач. сказ.

1. Hesaplıdır, programlıdır; değerlendirilir, yararlanılır (учитывается, принимается в расчёт). У него каждая минута на счёту. Onun her dakikası programlıdır.

Она экономна, каждая копейка у неё на счёту. Tasarrufludur; her kuruşu hesaplı harcar.

Во время уборки урожая каждый человек на счёту. Ürünün kaldırılması sırasında herkesten yararlanılır.

2. Hesaba göre; skora göre (числится, значит) (sportif vb. sonuçlar hakkında).

У нашей команды на счёту пять золотых медалей. Takımımızın beş altın madalyası var.

На счёту у охотников уже много шкур лисиц. Avcının çok tilki postu var.

• На счёту у мастера около двухсот рационализаторских предложений. Üstadın yaklaşık iki yüz adet rasyonelleştirme teklifi var.

НА УДИВЛЕНИИ [naud'ivl'en'ie]. (разг.).

I. в знач. наречия. Hayret uyandıracak kadar, insanı şaşırtacak kadar (удивительно, необычайно, очень).

Nitelik sıfatları ya da zarflarla birlikte kullanılır.

Он на удивление быстро овладел языком. İnsanı şaşırtacak kadar çabuk öğrendi dili.

Мальчик был на удивление ловкий. Çocuk, insanı şaşırtacak kadar becerikliydi.

Пшеница здесь на удивление высока. Buğday, burada insanı şaşırtacak kadar yüksek.

II. в знач. сказ. Şaşırtacak derecede güzel (очень хорош).

• Торт был на удивление. Pasta, şaşırtacak derecede güzeldi.

НА УРОВНЕ, [naugavn'i] в знач. сказ. (разг.).

Düzeltilmiş; seviyeli; tatmin edici (соответствует требованиям, вполне удовлетворителен).

Его доклад был вполне на уровне. Raporu, tamamiyla tatmin ediciydi.

Фильм всем понравился, он был, как говорят, на уровне. Film herkesin hoşuna gitti, nasıl derler, düzeyliydi.

• Володя оглядывает машину со всех сторон. - Машина на уровне, - делает замечания Володя. Valodya, makinenin her tarafını gözden geçiriyor. - Makine tatmin edici, diye fikir yürütüyor.

НА ХОДУ, [nahadu] в знач. наречия.

1. Hareket halinde; yürüyerek (во время движения) (yürüyerek ya da bir araçla gidiş hakkında). Садиться в трамвай на ходу опасно. Tramvaya hareket halinde binmek tehlikelidir.

У него привычка - читать книги на ходу. Bir alışkanlığı var: Hareket halinde kitap okumak. Он ответил на ходу: - Я не смогу сейчас остаться. Yürüyerek cevap verdi: - Şimdi kalamayacağım.

Она на ходу застегнула пальто и быстро пошла вперёд. Yürüyerek paltosunu aldı ve hızla çekip gitti.

2. Çalışır durumda (в рабочем состоянии, в действии)

• У него машина на ходу. Arabası, çalışır durumda.

• Чтобы не сорвать выполнения плана, цех отремонтировали на ходу. Programdaki çalışmayı aksatmamak için atölyeyi çalışır durumdayken tadil ettiler

НА ЦЫПОЧКАХ, [natsıpaç'kakh] наречие.

Parmaklarının ucuna basarak, parmaklarının ucunda (на пальцах ног). Genellikle ходить, стоять gibi fiillerle birlikte kullanılır.

Все на цыпочках вышли из комнаты больного. Herkes parmaklarının ucuna basarak çıktı hastanın odasından.

Девочка ходила по комнате на цыпочках, чтобы не разбудить бабушку. Küçük kız, büyükannesini uyandırmamak için odada parmaklarının ucuna basarak dolaşıyordu.

Пришлось стоять на цыпочках, чтобы увидеть танцоров. Dansçıları görmek için parmaklarının ucunda durmam gerekti.

НА ЦЫПОЧКИ, [natsıpaç'k'i] наречие.

Parmaklarının ucuna basarak (на пальцы ног). Genellikle ходить, подняться gibi fiillerle birlikte kullanılır.

• Мальчик встал на цыпочки, чтобы дотянуться до полки с книгами. Çocuk, kitapların olduğu rafa yetişe bilmek için parmaklarının ucuna basarak kalktı

НАЧИНАЯ ОТ, НАЧИНАЯ С (СО) [naç'inaya at, naç'inaya s (sa)] предлог с род. п.

1. -den başlayarak (включая кого-что-либо, в том числе и ...). Bütünle ilişkisine göre parçayı gösterme durumunda, sıkça весь zamiriyle birlikte kullanılır.

Все, начиная от директора завода, приняли участие в субботнике. Fabrika müdüründen başlayarak herkes, subotniğe katıldı.

Она вынесла из комнаты на время ремонта все вещи, начиная со столов и стульев. Masa ve sandalyelerden başlayarak bütün eşyaları, tadilat için odadan çıkardı.

• Начиная от названия "Севастопольский", всё - и воздух, и светлые дома - делает этот проспект похожим на улицу в приморском городе. "Sivastopol" adından başlaya rak her şey; hem hava, hem açık renkli evler bu caddeyi, bir deniz kentinin sokağına benzeti yor.

НАЧИНАЯ ОТ (С) ..., (И) КОНЧАЯ,

-den...-e kadar, -den tut da ...-e kadar.

Здесь было много разных вещей, начиная от детских игрушек, кончая велосипедом.

Burada, çocuk oyuncaklarından tut da bisiklete kadar birçok farklı şey vardı.

Женщина была всё в чёрном, начиная с платка и кончая ботинками. Kadın, mendilinden potinlerine kadar siyahlar içindeydi.

2. -den beri, -den itibaren (с какого-либо времени, вести отсчёт от чего-либо). Bir şeyin başlama zamanını göstermede kullanılır.

- Начиная с самой весны постоянно идут дожди. Та ilkba hardan beri sürekli yağmur yağıyor.
- Мы будем с тобой постоянно заниматься начиная с сегодняшнего дня. Bugünden itibaren seninle devamlı çalışacağız.
- Начиная со второй половины лета в лесу было много грибов. Yazın ikinci yarısından itibaren ormanda çok mantar vardı.

/ НАЧИНАЯ С..., КОНЧАЯ,... ile... arasında.

- Разные сорта яблок созревают начиная с июня, кончая октябрём. Farklı elma türleri, Haziranla Ekim arasında olgunlaşır.
- У них начиная с 1 мая, кончая 9 мая чуть ли не каждый день собиралась молодёжь. Gençler, 1 Mayısla 9 Mayıs arasında, neredeyse her gün toplanıyordu. UYARI: с edatıyla birlikte kullanılan начиная ortacıyla karıştırmayınız.
- Реши все задачи, начиная с этой страницы. Bu sayfadan başlayarak, bütün problemleri çöz

НА ЧТО [našto], в знач. частицы (разг.).

Ne kadar ... de olsa (до чего). Bir niteliğin, özelliğin belirişini, ortaya çıkışını gösterme durumunda kullanılır.

- У него болят зубы. На что он терпеливый, и то заплакал. Bütün dişleri ağrıyor. Ne kadar sabırlı da olsa, yine de ağladı.

/ НА ЧТО (УЖ) ... А (И ТО, А И ТО, НО, НО И ТО).

Genellikle уж, ведь gibi eklerle anlamı güçlendirilmiş ifadelerde kullanılır.

На что он упрям, но и его уговорили ехать. Ne kadar inatçı da olsa, onu gitmeye ikna ettiler.

Ведь на что он молчалив, а сегодня и он разговорился. Ne kadar ketum da olsa, bugün sohbet etti

НЕ БЕЗ [n'ib'es], чего, в знач. предлога,

-den ...-yor değil, -siz değil, bütünüyle ...-siz değil, de yok değil, az ... değil, az ...-miyor (с некоторой степенью чего-либо, в какой то степени ...).

Çoğunlukla с edatıyla aynı anlama gelir.

- Наш сосед не без хитрости. Komşumuz da az kurnaz de-
- Я бываю у них не без удовольствия. Onları ziyaret etmekten zevk almıyorum değilim.
- Она не без сожаления закрыла книгу. Kitabı kapatırken az üzgün değildi.
- Он сказал это устало и не без досады. Bunu bitkin bir halde söyledi ve az sıkın değildi.

НЕ ВДРУГ [n'ivdruk], наречие (разг.).

Hemen değil (не сразу, не тотчас).

- Не вдруг увидишь в траве тёмную шляпку гриба. Otların arasında mantarın koyu renkli şarkasını hemen göremezsin.
- Старик даже после настойчивых приглашений не вдруг согласился посидеть с нами. İhtiyar, ısrarlı tekliflerden sonra bile bizimle oturmayı hemen kabul etmedi.

НЕ В МЕРУ [n'ivm'eru], в знач. наречия.

Yeterince değil, gereğince değil; gereğinden fazla (очень; излишне, чрезмерно). Zıtanlamlısı: в меру.

- Она не в меру увлекается модой. Modayla yeteri kadar ilgilenmiyor.
- Подружка была не в меру разговорчивой. Kız arkadaşını yeterince konuşkan değildi.
- Скребницей чистил он кон, А сам ворчал, сердясь не в меру. Atı kaşağıyla temizledi, kendisiyse sinir lenerek gereğinden fazla homurdandı

НЕ В ПРИМЕР, [n'ifpr'im'er],

İ. кому, чему, в знач. предлога, -nin tersine, -nin aksine (в отличие от кого-чего-либо).

Сегодня, не в пример вчерашнему дню, пасмурно и дождливо. Bugün, dünün aksine bulutlu ve yağmurlu.

Она не в пример другим девочкам была серьёзной и молчаливой. Diğer kızların aksine, ağırbaşlı ve sessizdi.

- Учёба давалась ему легко, не в пример Андрею. O, Andrey'in aksine öğrenmeye daha yatkındı.

Наречие (разг.). Çok daha, daha da (горазда, значительно). Sıfatlar ya da üstünlük derecesin deki zarflarla birlikte kullanılır.

- Урожай

У нас не в пример лучше Bizim ürünümüz çok daha iyi.

- В комнате девочек было не в пример чище и аккуратнее, чем у мальчиков. Kız çocuklarının odaları, erkek çocuklarınınkinden çok daha temiz ve düzenli.

НЕ В СЕБЕ [n'ifs'ib'ye], в знач. сказ. (разг.).

Kendinde değil, alt üst olmuş, perişan; akli başında değil (очень расстроен).

- Не обращай на него внимания: не в себе человек. Ona yüz verme, o akli başında bir insan değil:

• От дяди Пети не ускользнуло, что мальчик не в себе, он его и не спрашивал. Çocuğun kendinde olmadığı, Pet-ya Dayı'nın gözünden kaçmadı; o yüzden onu sormadı bile.

- [Ксения:] Он не в себе, у него сына убили. [Kseniya:]

- kendinde değil; oğlunu öldürdüler

НЕ В СИЛАХ [n'ifs'ilah], в знач. сказ,

-есек halde / durumda değil; -nin imkânı yok, mümkün değil (не способен, не может). Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Я не в силах слушать вас: очень устал. Sizi dinleyecek halde değilim, çok yorgunum.

Никто не в силах помочь мне. Bana hiç kimse yardım edemez.

Не в силах заговорить с ней, он молча смотрел в сторону. Onunla konuşmanın imkânı yoktu, sessizce oturdu etrafını seyretti.

НЕ В СОСТОЯНИИ [n'ifsastayan'iyi], в знач. сказ,

-ecek durumda / vaziyette değil; -nin imkânı yok, mümkün değil (не может, не способен). Master halindeki fiillerle birlikte kullanılır. Zı-tanlamlısı: в состоянии.

- Этот зал не в состоянии вместить всех желающих. Bu salon, bütün isteyenleri alacak durumda değil.
- Она так устала, что не в состоянии разговаривать. Öyle yorulmuştu ki, konuşacak durumda değildi.
- Он был не в состоянии поднять тяжесть. Üzerindeki ağırlığı atacak durumda değildi.

НЕ В СЧЁТ [n'ifş'ç'ot], в знач. сказ.

Önemi yok, hesaba alınmaz (ничего не значит; не принимается во внимание).

- Для тебя всё это уже не в счёт? Bütün bunların senin için artık bir önemi yok mu?
- Первые цветы - подснежники - раскрываются ещё в апреле, но они не в счёт. У них нет запаха. İlk çiçekler -kardelenler - henüz Nisanda açılıyorlar, ama bunun bir önemi yok.

НЕ ДЛЯ ЧЕГО [n'e dl'aç'iva], в знач. сказ, (разг.).

Anlamı yok, önemi yok, lüzumu yok (незачем, не стоит). Master halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Не для чего тебе туда ходить. Oraya gitmenin bir anlamı yok.

Теперь уж не для чего торопиться, всё равно опоздал. Artık acele etmenin bir anlamı yok; nasılsa geç kaldın

НЕ ДО [n'ida], предлог с род. п.

İle uğraşacak, ilgilenecek durumda değil, zamanı yok (нет возможности, времени или неинтересно обратить внимание на кого-что-либо, заниматься кем-чем-либо). Bir şeyle uğraşma olasılığının olmadığını gösterir.

Мне сейчас не до шуток. Şimdi şakaıyla uğraşacak durumda değilim.

Им было не до разговоров, нужно быстрее заканчивать работу. Konuşmaya zamanları yoktu; çabucak işi bitirmek gerekiyordu.

Мне хотелось бы услышать твоё мнение, но я вижу, что тебе не до меня. Senin fikrini de almak istemişim; ama görüyorum ki, benimle ilgilenecek zamanın yok

НЕЗАВИСИМО ОТ [n'isav'is'ima at], чего, в знач. предлога,

-den bağımsız olarak, -e bakılmaksızın; -e aldırmadan, -e aldırış etmeden (несмотря на что-либо).

- Борьба за мир требует коллективных усилий всех государств независимо от того, большие они или малые. Barış için savaş, büyük ya da küçük olmasına bakılmaksızın bütün devletlerin kolektif güçlerine gereksinim duyar.
- Мы поедем завтра за город независимо от погоды. Yarın, hava durumuna aldırmeden şehirdışına çıkıyo ruz.

НЕ ЗА ЧТО [n'e zaşta],

I. -ecek bir şey yok. Olumsuzluk eki не, за edatı ve ismin -i halinde kullanılan что zamiriyle birlikte.

В автобусе не за что было держаться. Otobüste tutunacak bir şey yok.

Не за что мне сердиться на тебя. Sana kızmamı gerektirecek bir şey yok.

II. в знач. междом. (разг.). Bir şey değil, önemi yok, rica ederim (не стоит благодарности).
• - Я принёс тебе книгу. - Спасибо. - Не за что. - Sana bir kitap getirdim. Teşekkür ederim. - Önemi yok.

НЕ К ЛИЦУ [n'i kl'itsu], кому, в знач. сказ.

1. Yakışmamış, yakışmıyor; uymuyor (не подходит по виду, не идёт кому-либо, не гармонирует с чем-либо) (kıyafet, saç modeli vb. hakkında). Zıtanlaması: к лицу.
Это причёска ей не к лицу. Bu saç modeli ona yakışmıyor.
Шляпа ему не к лицу, ему больше идёт кепка. Şapka yakışmamış; ona daha çok keş gidiyor.

2. Yakışık almıyor, yakışmıyor, yakışmaz (не прилично для кого-либо, не подобает кому-либо).
• Тебе не к лицу сидеть без дела. İşsiz güçsüz oturmak sana yakışmıyor.
• Пригласив доктора в столовую, Печерица сказал: - Мы с вами люди взрослые, и сказочки нам не к лицу. Ekmekçi kız, doktoru yemekhaneye çağırıp: - Bizler yetişkin insanlarız, bu masallar bize yakışmaz, dedi.

НЕ К МЕСТУ, [n'i km'estu], I. в знач. наречия.

Yerinde değil, yersiz, vakitsiz (некстати, не вовремя, в не подходящий момент). Zıtanlaması: к месту.

• Сказано не к месту. Yerinde söylenmedi.
2. Kendi yerinde; uygun bir yerde (не на месте, в не подходящем месте).
• Диван стол не к месту. Капере uygun bir yerde durmu yordu. .

II. в знач. сказ. Yersiz, münasebetsiz (не подходит для данной ситуации, неуместен).
Zıtanlaması: к месту.

Шутки были не к месту. Yapılan şakalar yersizdi.
Этот разговор не к месту. Bu konuşma yersizdi.

НЕ КТО ИНОЙ КАК [n'i kto inoy' kak], в знач. частицы (книжн.).

-den başkası değil (именно, как раз). Hakkında konuşulan kişinin adının altına çizmek için kullanılır.

• В комнату вошёл человек. Это был не кто иной как Лаптев.
• daya bir adam girdi. Bu, Laptev'den başkası değildi.
• Не кто иной как Петя объяснил нам, что произошло. Burada neler olduğunu bize anlatan, Petya'dan başkası değildi

НЕ К ЧЕМУ, [n'e kç'imu],

I. Gerek yok. Olumsuzluk eki не, к edatı ve ismin -e halinde kullanılan что zamiri birlikte.
• Не к чему было привязать собаку. Köpeği bağlamana gerek yoktu.
• Всё сделано хорошо, не к чему придраться. Her şey güzel yapılmış, bahane bulmana gerek yok.

II. в знач. сказ. (разг.). Gereği yok, bir faydası olmaz (незачем, не нужно).

Не ходи туда, не к чему. Oraya gitme, bir faydası olmaz.

Не к чему тебе браться за это дело. Bu işe girmenin sana bir faydası olmaz. Будить его не стал, жаль было, да и не к чему. Onu kaldırmayagerek duymadım, yazık oldu, amagereği yoktu.

НЕ МЕНЕЕ [n'i m'en'iyе], (книжн.), НЕ МЕНЬШЕ, в знач. наречия.

1. En az, minimum, -den aşağı olmamak şartıyla (как минимум). Somut sayılarla birlikte kullanılır. Nicel sınırı gösterir.

Собрание может состояться, если на нём присутствует не менее 3/4 всех сотрудников. Toplantı, mensupların en az 3/4'ü hazır bulunursa yapılabilir.

Из колхозов и совхозов Подмосковья дополнительно будет поставлено государству не менее 70 тысяч тонн картофеля. Moskova dolaylarındaki kolhoz ve sovхозlardan devlete fazladan, en az 70 bin ton patates teslim edilecek.

- Ехалионидолго, не меньше двух недель.

Yolculukları uzun sürdü; en az iki hafta.

/ НЕ МЕНЕЕ ЧЕМ, НЕ МЕНЬШЕ ЧЕМ, En az, en aşağı.

Здесь поместится не меньше чем 20 человек. Burada en aşağı 20 kişi sığar.

На опушке леса, не менее чем за километр отсюда, виднелся дом. Ormanın kenarında, buradan en aşağı bir kilometre ötede bir ev görüldü.

2. НЕ МЕНЕЕ, O kadar da, pek d.e (в такой же степени, столь же).

Не менее важно уметь использовать опыт других. Başka-larının tecrübelerini kullanmayı becerebilmek pek de önemli değil.

Не менее показательным является то, как развивается сотрудничество двух стран в области экономики. Ekonomik alanda iki ülke arasındaki işbirliğinin nasıl geliştiği pek de açık değil.

НЕ ПОД СИЛУ [n'i pats'ilu], кому, в знач. сказ,

-e gücü yetmez, -nin üstesinden gelemez (не соответствует чьим-либо возможностям, невыполнимо для кого-либо). Zıtanlamlısı: под силу.

- Эта работа ей не под силу. Bu işe onun gücü yetmez.

- Нелёгкая задача, она, пожалуй, нам не под силу. Kolay bir iş değil bu, belki bizim gücümüz yetmez.

/ Master halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Ему не под силу справиться с этим заданием. Bu işin üstesinden gelmeye gücü yetmez.

Мне не под силу описать встречу ветеранов. Gazilerin buluşmasını tasvir etmeye gücüm yetmez.

Ей было не под силу одной снять картину. Tek başına daire kiralamaya gücü yetmez.

НЕ ПО ПЛЕЧУ [n'i papl'ic'u], кому, в знач. сказ,

-nin harcı değil, altından kalkamaz (не соответствует чьим-либо возможностям, недоступно кому-либо). Zıtanlamlısı: по плечу.

- Работа верхолаза ему не по плечу. Yarı işçiliği onun harcı değil.

НЕ ПО ПУТИ [n'i paput'i], с кем, в знач. сказ.

1. Yolları bir değil, yolları ayrılıyor (не по одному направлению, не по той же самой дороге, не по дороге). Yolların bir olmadığını belirtir. Zıtanlamlısı: по пути.

- Мне с вами не по пути. Yollarımız ayrılıyor.

- Он идёт направо, ему не по пути с тобой. O sağa gidiyor; seninle yolu bir değil.

2. -nin yolunda değil (не по дороге о совпадении оелей, задач). Görüşlerin bir olmadığını

belirtir. Zıtanlamlısı: по пути.

• Художникам-реалистам не по пути с абстракционистами. Realist ressamlar, abstraksiyonistlerin yolun dan gitmiyor.

НЕ ПО СЕБЕ [n'i pas'ib'ye], кому, в знач. сказ.

1. Rahatsız, keyifsiz (нездоровится). Его знобило, ему было не по себе. Titredi, rahatsızdı.

2. Mahcup; sıkıntılı (неловко, неудобно кому-либо; неприятно кому-либо)

Она увидела отца и поняла, что он всё знает, - ей стало не по себе. Babasını gördü ve onun her şeyi bildiğini anladı, mahcup oldu.

От его слов ему было не по себе. Onun sözlerinden mahcup oldu.

От этих грустных мыслей ей становилось не по себе. Bu üzücü düşüncelerden sıkıntıya girdi.

НЕ ПО СИЛАМ [n'i pas'ılam], кому, в знач. сказ.

Güç yetiremez (не соответствует чьим-либо возможностям, невыполнимо для кого-либо). Zıtanlam-lısı: под силам.

• Эта работа ей не по силам. Bu işe o güç yetiremez.

/ Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Мне не по силам выполнить ваше задание. Verdiğiniz görevi tamamlamaya güç yetiş tiremem.

Решить эту задачу ему не по силам. Bu problemi çözmeye güç yetiştiremez.

НЕ ПРАВДА ЛИ? [n'i pravda l'i], в знач. частицы.

Doğru değil mi?, Gerçek bu değil mi?, Öyle değil mi? (Не так ли?). Olumlu cevap beklentisini gösterir.

Как хорошо, что мы встретились с тобой, не правда ли? Seninle tekrar görüşmemiz ne iyi, öyle değil mi?

Не правда ли, сегодня был очень интересный спектакль. Bugün çok ilginç bir gösteri vardı, öyle değil mi?

НЕ ПРОСТО [n'iprosta], в знач. частицы.

Basit bir ... değil, sadece bir ... değil (не только). Bir eylemin ya da düşüncenin artanlarını gösterme durumunda kullanılır.

• Соревнование спортсменов - это не просто состязание в силе и ловкости. Sporcuların yarışması, basit bir güç ve ustalık yarışı değildir.

• Вежливость не просто приятное качество. Это признак высокой культуры человека. Nezaket, sadece hoş bir nitelik değildir. Bu, insanın yüksek kültürünün belirtisidir.

НЕ ПРОСТО ..., А (НО) [n'iprosta ..., a (no)] в знач. градационного союза.

Sadece ... değil, asıl; sadece ...-mıyor, ...-iyor da; öylesine değil, ... de. Cümlelerin - daha çok yüklem ve yüklem öbekleri olmak üzere - aynı türden öğelerini bağlar. Daha anlamlı ve önemli olan ikinci grup, birinci gruba karşı kuvvetle öne çıkarılır.

Важно не просто сделать это дело, а важно сделать его быстро и хорошо. Önemli olan sadece bu işi yapmak değildir; asıl önemli olan çabuk ve iyi yapmaktır.

Он не просто любил старшего брата, а обожал его. Ağabeyini sadece sevmiyor, ona bayılıyor da.

Дети не просто ухаживали за цветами, но делали это с заботой и любовью. Çocuklar çiçeklere öylesine bakmıyor, bunu sevgi ve özenle de yapıyorlardı.

НЕ ПРОЧЬ [n'iproç'], в знач. сказ.

Yok demez, hayır demez, razı; her zaman hazır (согласен, готов на что-либо).

Если вы не прочь, зайдите ко мне завтра. Eğer razıysa-nız, yarın bana uğrayın.

Он предложил нам завтра поехать за город, мы были не прочь. Bizi şehir dışına davet etti, biz de yok demedik.

/ Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Он был не прочь поехать с нами. Bizimle gelmeye razıydı.

Она была не прочь позавтракать с подружкой. Arkadaşıyla kahvaltı etmeye hayır diyemedi.

НЕ РАЗ [n'iras], наречие.

Defalarca, birçok kez, müteaddit defalar (много раз, неоднократно).

• Ему не раз поручали самые трудные, самые ответственные дела. Müteaddit defalar en zor, en mühim işleri ona bırakmışlardı.

Он не раз встречал восход солнца в горах. Birçok kez güneşin doğusuyla karşılaşmıştı.

Её картины не раз были отмечены премией на выставках. Tabloları, sergilerde defalarca ödüle layık görüldü.

НЕ РЕДКОСТЬ [n'ir'etkas'f], в знач. сказ.

Az rastlanır bir şey değil, seyrek görülen bir şey değil (часто встречается, не является редкостью).

• Под землёй не редкость реки и ручьи, в которых течёт горячая вода. Yeraltında, içinde kaynar suların aktığı ırmak ve dereler az rastlanır şeyler de ğil-

• Сейчас не редкость у слышать жалобы охотников на отсутствие дичи. Şu sıralar avcılarının av hayvanlarının yokluğundan yakınmalarını duymak seyrek görülen bir şey değil.

НЕ СМЕЙ [n'ism'ey'], в знач. междом. (разг.).

НЕ СМЕЙТЕ, -meye kalkmayın, -meye kalkışmayın, ... yapmayın

(Bir kaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı);

НЕ СМЕЙ, -meye kalkma, -meye kalkışma, ... yapma (Bir kişiye karşı). Bir şeyi yapmayı şiddetle yasaklamayı ifade eder.

Не смей брать мои вещи. Benim eşyalarımı almaya kalkma.

Не смейте бегать по улице. Sokakta koşmaya kalkışmayın.

НЕСМОТРЯ НА [n'ismatr'ya na], предлог с вин. п.

-e rağmen; -e aldırmadan (вопреки чему-либо). Eylem bildiren, bir şahıs ya da nesnenin durumunu belirten adlarla birlikte kullanılır.

Несмотря на усталость, он продолжает работать. Yorgunluğuna rağmen çalışmaya devam ediyor.

Было тепло несмотря на сильный дождь. Şiddetli yağmura rağmen hava sıcaktı.

Несмотря на все преграды, он достиг своей цели. Bütün engellere rağmen amacına ulaştı.

Он был очень серьёзным несмотря на свою молодость. Gençliğine rağmen çok ciddi idi.

Несмотря на жаркое лето, урожай выращен хороший. Sıcak yaza rağmen ürün iyi büyüdü.

/ Bazen всё-таки, всё же, тем не менее gibi mukayese-nin altını çizen sözcüklerle birlikte kullanılır.

Несмотря на тесноту в вагоне, пожилой женщине всё же нашлось место у окна. Vagonun darlığına rağmen gene de yaşlı kadına pencere kenarında bir yer bulundu.
Несмотря на обилие зелени, летом в городе всё-таки трудно дышать. Yeşilliğin çok olmasına rağmen gene de yazın şehirde nefes almak zor.

НЕСМОТРЯ НА ТО ЧТО (НЕСМОТРЯ НА ТО, ЧТО) [n'ismatr'ya nato şto], союз уступительный,

-diği halde, meşine rağmen (хотя). Yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

Работа кипела, несмотря на то что уже наступила ночь. Gece olmasına rağmen çalışma devam ediyordu.

Несмотря на то что светило солнце, в доме было темно и мрачно. Güneş doğduğu halde, evin içi karanlık ve iç karartıcı.

/ Bazen всё же, всё-таки ve всё равно gibi mukayeseyi kuvvetlendiren sözcüklerle birlikte kullanılır.

Несмотря на то что запрещены автомобильные сигналы, в городе всё же довольно шумно. Otomobil kornaları yasaklandığı halde, şehir gene de gürültülü.

Несмотря на то, что были закрыты окна и двери, в комнате было холодно. Kapı ve pencereler kapalı olduğu halde, oda soğuktu.

НЕ СПЕША [n'isp'işa], наречие.

Acele etmeden, ağır ağır, yavaş yavaş; sabırsızlanmadan (медленно, не торопясь).

• Он стал не спеша раздеваться. Acele etmeden soyunma-ya koyuldu.

Сын рассказывал не спеша, со всеми подробностями. Oğ-lu, acele etmeden bütün ayrıntılarıyla birlikte (olayı) anlatıyordu.

Они не спеша позавтракали и собрались на прогулку. Acele etmeden kahvaltılarını ettiler ve yürüyüşe çıktılar

НЕ СТОЛЬКО..., СКОЛЬКО [n'istol'ka ..., skol'ka], союз градационный,

-diği kadar (не в такой мере как). Cümlelerin aynı türden öğelerini bağlar. Daha anlamlı ve önemli olan ikinci grup, birinci gruba karşılaştırılır.

• Недоверие к нам оскорбило не столько меня, сколько моего брата. Bu itimsizlik, kardeşimi incittiği kadar beni de incitti.

• Наступление было рассчитано не столько на внезапность, сколько на организованность и преобладание новой техники. Açılışın iyi organize edilmiş olduğu ve yeni teknolojide üstünlük sağlandığı düşünüldüğü kadar ani olduğu da düşünüldü

НЕ СЧИТАЯ [n'iş'ç'itaya], предлог с. род п.

1. -i saymazsak, -in dışında (кроме, помимо). Benzerlerinden bir farkı olmayan ve bu yüzden sayılmayan şahıs ya da nesnelere göstermede kullanılır.

В городе было два моста, не считая железнодорожного. Şehirde, demiryolu köprüsünü saymazsak, iki köprü vardı.

Квартира состоит из трёх комнат, не считая кухни. Daire, mutfağı saymazsak, üç odadan oluşuyor.

2. -i saymazsak, -in dışında (исключая, за исключением). Benzerlerinden farklı olan ve bu yüzden sayılan şahıs ya

da nesnelere göstermede kullanılır.

• Он положил в портфель все книги, не считая библиотечных. Kütüphaneninkileri saymazsak, bütün kitapları çantasına yerleştirdi.

• Все, не считая вас двоих, были на собрании. İkinizini saymazsak, herkes toplantıya katıldı.
UYARI: не olumsuzluk ekiyle birlikte kullanılan считать ortacıyla karıştırmayınız. Она положила деньги в сумку, не считая их. Parayı, saymadan çantasına koydu.

НЕ ТАК ЛИ? [n'tak l'i], частица (разг.).

Öyle değil mi? Olumlu cevap beklentisini gösterir. Soru cümlesinin sonunda yer alır.

Ты уже кончил уроки, не так ли? Derslerini bitirdin, öyle değil mi?

Вы согласны со мной, не так ли? Benimle aynı fikirdesiniz, öyle değil mi?

НЕ ТАК ЧТОБЫ [n'itak ştâbi], в знач. наречия (разг.).

1. O kadar da değil, çok da değil (не очень, не совсем). Olumsuzluğu yumuşatmak için kullanılır.

• Он был не так чтобы толст, но и не худ. Çok da şişman değil ama zayıf da değil.

2. (o). Zaptedilmiş ya da müteredit bir muhalefet ifade eder.

• Что, сильно ушибся? - Да не так чтобы очень. - N'ol- du, kötü mü çarptın? - Yok canım, o kadar da değil.

НЕ ТО [n'ito], в знач. разделительного союза (разг.).

Yoksa (а то, иначе, а не то). Birinci cümlede sözü edilen şey hesaba alınmazsa ortaya çıkacak olan eylem konusundaki uyarıyı içeren cümleyi bağlar.

Смотри не шали, не то будешь наказан. Bak, yaramazlık yapma, yoksa cezalandırılırsın.

Не дразни собаку, не то уйду. Köpeği kızdırma, yoksa giderim.

НЕ ТОЛЬКО [n'itol'ka], частица.

Sadece ... değil (не только). Bir eylemin artamlarını gösterme durumunda kullanılır.

• Он играет не только на пианино. Sadece piyano çalmı or.

• Большое внимание уделяется сохранению не только отдельных исторических и архитектурных памятников города, но даже целых улиц старой Москвы. Şehrin tarihi ve mimari anıtları sadece tek tek korunmaya çalışılmıyor, eski Moskova'nın bütün olarsokakları da korunuyor.

НЕ ТОЛЬКО ..., НО (А) [n'itol'ka ..., nö (a)],

союз градационный. Sadece ...-mıyor, ...-iyor da. Cümlelerin - daha çok yüklem ve yüklem öbekleri olmak üzere - aynı türden öğelerini bağlar. Daha anlamlı ve önemli olan ikinci grup, birinci gruba karşı kuvvetle öne çıkarılır. Cümlelerin ikinci bölümünde genellikle наоборот, даже, также ve ещё gibi anlam kuvvetlendiren ekler kullanılır.

• Тётя не только не проявляла беспокойство, а наоборот, всем своим видом показывала, что всё идёт хорошо. Teyzem, sadece rahatsızlık göstermemekle kalmı yor; tersine, bütün görüntüsüyle her şeyin yolunda gittiğini gösteriyordu.

НЕ ТОЛЬКО ..., НО (А) И [n'itol'ka ..., пб (a) i],

союз градаоионный. Sadece ... değil, ... de; sadece ...-mıyor, ...-iyor da. Cümlelerin - özne,

yüklem ya da ikinci dereceden öğeler olmak üzere - aynı türden öğelerini bağlar. Daha anlamlı ve önemli olan ikinci grup, birinci gruba karşı kuvvetle öne çıkarılır. Bağlacın her bir kısmı, cümlelerin aynı türden öğelerinin önünde yer alır. Eğer aynı türden öğeler edatlarla birlikte kullanılmış ise edat, her kısmın önünde yinelenir. •Книги лежали не только на столе, но и на подоконнике, на стульях. Kitaplar sadece masada değil, pencere kenarında ve sandalyelerde de duruyorlardı.

Не только дети, но и взрослые любили играть в шашки. Sadece çocuklar değil, büyükler de dama oynamayı seviyor.

Он не только играет на пианино, а и поёт. Sadece piyano çalmıyor, şarkı da söylüyor.

• Этот дуб прекрасно растёт не только в Закавказье, но и в Крыму. Bu meşe sadece Kafkasardında değil, Kırım'da da çok güzel yetişiyor.

НЕ ТО ..., НЕ ТО [n'ito ..., n'ito],

союз разделительный. ... midir, ... midir, belli değil; ... mi, ... mi olduğu belli olmayan (то ли..., то ли). Nesnelerin, belirtilerin ya da eylemlerin sayılıp dökülmesi durumunda cümlelerin aynı türden öğelerini ya da yan cümleyi bağlar. Sayılanlardan hangisinin gerçek, hangisinin hayal olduğu belli olmaz.

Вдалеке виднелись не то низкие чёрные тучи, не то дым пожара. Uzaktan görünen, alçak kara bulutlar mıdır, yangın dumanı mıdır; belli değil.

Он не то с мольбой, не то с упреком посмотрел на него. Ona, yalvarır gibi mi baktı, kızar gibi mi; belli değil.

Он хотел не то сказать что-то, не то закричать, но не смог. Bir şey mi söylemek istedi, bağırarak mı istedi bilinmez; ama uyaradı.

НЕ ТО ЧТО [n'ito şto], в знач. частицы.

1. -kiler gibi değil, -ler kadar değil, - benzemiyor (не как). Bir şeyle olumsuz yönde karşılaştırma yapmak için kullanılır.

• У нас театр маленький, не то что в Москве или в Ленинграде. Bizim tiyatromuz küçüktür, Moskova ve Leningrad'dakiler gibi değildir.

• На тепловозе чисто, можно каждый день белую рубашку надевать, не то что на паровозе. Lokomotif temiz oluyor, her gün beyaz gömlek giymek mümkün, marşan dize benzemiyor.

2. Bir şeye. karşılık olarak gösterilen başka bir şeyi yadsımak için kullanılır.

Леса здесь очень густые, заблудиться можно, не то что потеряться. Ağaçlar burada gürdür, insan yolunu şaşırabilir; ama kaybolmaz.

Она не то что боялась учителя, а как-то волновалась при встрече с ним. Öğretmenden korkmuyordu; ama onu görünce heyecanlanıyordu.

• Он не то что хорошо, а красиво работает. Verimli çalışıyor; ama güzel çalışıyor

НЕ ТО ЧТОБЫ [n'ito ştabı ..., a (no)], в знач. частицы.

1. • kadar da değil, çok da değil (не очень, не слишком). Basit cümlelerde tereddüt içeren bir yadsıma ifade eder.

По правде сказать, она не то чтобы сильно грустила о родителях. Doğruyu söylemek gerekirse, ebeveyni için o kadar da üzülmedi.

Ветер был не то чтобы очень холодный. Rüzgâr o kadar da soğuk değildi.

2. НЕ ТО ЧТОБЫ ..., А (НО),

- kadar da değil. Genellikle cümlelerin başında ve geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiil-yüklemlerle birlikte kullanılır.
- Я смотрел на него и не узнавал. Не то чтобы он очень изменился, - нет, но он был другим. Ona baktım ama onu tanıyamadım.
- kadar da değişmemişti, - hayır ama bir başka olmuştu.
- Сегодня утро не то чтобы пасмурное, а какое-то серое. Bu sabah o kadar da bulutlu değil, ama havada bir grilik var.

НЕ УСПЕЛ (А, -О, -И) ..., КАК; НЕ УСПЕЕТ ..., КАК [n'iusp'el (-a, -a, -i) ..., kak; n'i-usp'eyit ..., kak], в знач. временного союза,

-diği için / -diği halde ...-edemedi, edemiyor (стоит ..., как; потому как только).

Bir eylemin hızla diğerini izlediğini ifade eder.

Не успели мы отъехать от города, как начался дождь. Yağmur başladığı için şehirden ayrılamadık.

Не успел он освоиться, как уже кончился отпуск. Tatil bittiği halde buna alışamadı.

Не успела она войти, как кто-то схватил её за руку. Biri elini tuttuğu için giremedi.

НЕ ЧТО ИНОЕ КАК [n'ıştö inoye kak], в знач. частицы (книжн.).

-den başka bir şey değil (именно, как раз). Konuşmanın belirli bir nesne, olay ya da kavram üzerine yapıldığının altını çizme isteğini ifade eder.

- Это было не что иное как ложь. Bu, bir yalandan başka bir şey değil.

НИ В КАКУЮ [n'ifkakuyu], в знач. сказ. (разг.).

dünyada, asla, katiyen; umrunda değil, takmıyor, kaale almıyor (не желает, не хочет).

Он поранил руку, нужно в больницу, а он - ни в какую, не идёт. Elini yaraladı, hastaneye gitmesi gerek, ama onun umrunda bile değil; gitmiyor.

Мы звали её с собой, а она - ни в какую, не хочет. Onu yanımıza çağırdık, ama onun umrunda değil; istemiyor

НИ В КОЕЙ (КАКОЙ) МЕРЕ fn'ifkoyiy' (kakoy) m'er'i],

в знач. наречия (книжн.). Hiçbir şekilde, hiçbir surette; hiç de, zerre kadar (совсем, совершенно; нисколько).

- Из всего сказанного ни в коей мере не следует, что во всём виноват только ты. Bütün bu söylenenlerden hiçbir şekilde, her konuda sadece senin suçlu olduğun çıkmıyor.

НЕ В КОЕМ СЛУЧАЕ [n'ifkoyim sluçayı], в знач. наречия.

Asla, katiyen; hiçbir koşulda / durumda, koşullar ne olursa olsun (ни при каких условиях, ни за что).

Ни в коем случае не отказывайся от помощи друзей. Asla dostlarının yardımını reddetme. / Soruva cevâp verirken kuvvetlendirilmiş bir yadsımaolarak kullanılır.

- Что нам с ней делать? Оставить дома? - Ни в коем случае. - Onu ne yapacağız? Evde mi bırakacağız? - Asla.

НИ ЗА ЧТО [n'izašto].

1. Hiçbir şeye, hiçbir şeyi. Olumsuzluk eki ni, za edan ve ismin -i halinde kullanılan что zamiri birlikte.

- Во время качки он стоял прямо и ровно, хотя ни за что не держался. Hiçbir şeye tutunmadığı halde, yalpa sırasında dimdik ve düzgün duruyordu.
- Она хотела сделать много дел, но от усталости не смогла ни за что взяться. Birçok iş yapmak istiyordu ama yorgunluktan hiçbir şeye başlayamadı.

II. в знач. наречия (разг.). 1. İmkânı yok, hiçbir surette, bir türlü (ни при каких обстоятельствах, никак, никоим образом).

- Дорога така узка, что две машины ни за что не проедут. Yol öyle dar ki; iki araba, imkânı yok geçmez.
- Я ни за что больше туда не пойду. Oraya imkânı yok bir daha gitmem.
- - Прости, прости её! - воскликнула, рыдая, Анна Андреевна... - Нет, нет! Ни за что, никогда! - Affet, affet onu!, diye haykırdı hiçkırı hiçkırı, Anna Andreyevna... - Hayır, hayır! Hiçbir zaman. 2. Yok yere, boşu boşuna (напрасно, зря).
- Не ходи туда, ни за что пропадёшь. Oraya gitme, yok yere harcanıp gideceksin.
- Он ни за что меня обругал. Yok yere bana sövüp saydı.

НИ К ЧЕМУ, [n'ikç'imu],

I. Hiçbir şeye ulaşmak mümkün değil, hiçbir şeye ulaşmanın imkânı yok, hiçbir yere varmaz, ulaştırmaz. Olumsuzluk eki ни, к edatı ve ismin -e halinde kullanılan что zamiri ile birlikte. Здесь очень тесно, ни к чему нельзя подойти. Burası çok dar, hiçbir şeye ulaşmak mümkün değil.

Переговоры ни к чему не привели. Görüşmeleri hiç-bir yere ulaştırmadı.

II. в знач. сказ. (разг.). Lüzumu yok, gereği yok, Taydaşı yok /olmaz (не нужен; не нужно, не следует).

Мне эта книга ни к чему, её уже прочитал. Bu kitabın bana bir faydası yok, onu zaten okumuştum.

Ни к чему вам туда идти. Oraya gitmeniz bir yarar olmaz.

Я прошу вас об этом со мной не говорить, ни к чему. Bu konuda benimle konuşmayın, bunun bir yararı olmaz.

НИ ОДИН [n'iad'in], в знач. местоим.

Hiçbiri, bir teki bile; hiç kimse (никто). Olumsuzluk eki не ile birlikte yüklemden önce kullanılır.

Ни один из вас не может сделать этого. Hiç biriniz bu işi yapamazsınız.

Хотя было смешно, ни один не засмеялся. Komik olmasına rağmen, hiç biri gülmedi.

НИ ПРИ ЧЁМ [n'ipr'iç'om], в знач. сказ. (разг.).

Suçu yok, kabahati yok; bir ilgisi yok (не виноват; не имеет отношения к чему-либо). Genellikle здесь, тут kelimeleri ile birlikte kullanılır.

Она здесь ни при чём, её не предупредили, что нужно приехать. Onun bunda kabahati yok; onu, gelmek gerektiği konusunda uyamadılar.

Я тут ни при чём, это просто несчастный случай. Benim bunda bir kabahatim yok, bu sadece talihsiz bir olay.

НИ РАЗУ [n'irazu], наречие.

Bir kez olsun, bir kez bile, hiçbir zaman (никогда). Olumsuzluk eki не ile birlikte yüklemden önce kullanılır.

После отъезда она ни разу не была в родном городе. Ayrıldıktan sonra, bir kez olsun doğduğu şehre gelmedi.

В этом месяце ни разу не получил от него письма. Bu ay ondan bir kez olsun mektup almadım.

Я ни разу не слышал, чтобы она жаловалась на своих детей. Bir kez bile, çocukları için üzülüğünü duymadım.

• Почему ты мне не позвонил ни разу? Neden beni bir kez bile aramadın?

НЕ С МЕСТА [n'ism'esta], в знач. сказ.

1. Yerinden oynamıyor, yerinden kıpırdamıyor (не двигается, стоит подвижно).

- Девочка остановилась и ни с места. Küçük kız durdu ve erinden kıpırdamadı
- Шофёр завёл мотор, но машина ни с места. Şoför motoru çalıştırdı ama araba yerinden oynamıyor.

2. Kıpırdama!; Olduğun yerde kal! (Не двигайся!) (emir cümlesi).

- Часовой крикнул: - Ни с места! Nöbetçi bağırdı: - Olduğun yerde kal!

3. Yerde sauyor.

- Дело ни с места. İş, yerinde sauyor. Уже стемнело, а он всё сидел за столом: задача - ни с места. Nava kararıştı, o hâlâ masada oturuyordu, görev de yerin de sauyordu.

НИ С ЧЁМ [n'iş'ç'em].

I. Hiçbir şeye, hiçbir şeyi. Olumsuzluk eki ni, с edatı ve ismin araçlı halinde kullanılan что zamiri birlikte. •Я ни с чем не согласен. Hiçbir şeye razı değilim.

II. в знач. наречия (разг.). Eli boş (без результата, не получив ничего). Çoğunlukla вернуться, уйти, остаться ve прийти gibi fiillerle birlikte kullanılır.

Я долго искал эту книгу, ходил по магазинам, но вернулся ни с чем. O kitabı uzun süre aradım, dükkanları gezdim; ama eli boş döndüm.

Она ушла ни с чем, потому что никто не смог дать ей ответ. Eli boş ayrıldı; çünkü kimse ona cevap verememişti

НУ ВОТ [nuvot], частица (разг.).

... de zaten, işte ... de (и так, наконец). Repliğin başında kullanılır. Söylemdeki sonuçlandırılmış lığı güçlendirir.

- Ну вот я и кончил. Ben de zaten bitirdim.
- Ну вот, мы пришли. Biz de zaten geldik.
- Ну вот, я готов, пойдёмте. Ben de zaten hazırım, gidelim.

НУ ДА [nuda], частица (разг.).

1. Tabii ya!, Tabii ki! Söze başlarken kullanılır.

- - Ты сделал это задание? - Ну да, уже давно! - Bu ödevi yaptın mı? - Tabuya, çoktan!

- - Ты идёшь с нами? - Ну да! Bizimle geliyor musun? -Tabii ki!

2. Yok sanım! Soru cümlesinde yadsıma, red için kullanılır.

- - А он без тебя скучает. - Ну да? - Sensiz sıkılıyor. - Yok sanım!
- - Я уже всё сделал. - Ну да? Так быстро? - Hepsinі yapıp bitirdim. - Yok sanım? Bu kadar çabuk mu?

3. Yok ya!; Elbette hayır! Olumsuz cevap için net yerine kullanılır.

- - Ты выполнил его просьбу? - Ну да! Стану зря время терять! - Onun ricasını yerine getirdin mi? - El bette hayır! Zamanımı boşa mı harcauyum?
- - Ложись, отдохни. - Ну да, отдохни, у меня столько дел. - Uzanıp dinlen biraz. - Yok ya, dinlen ha, o kadar işim varken.

НУ И [nu i], частица (разг.).

1. Ne, ne kadar, ne kadar da. Şaşkınlık, hayret ifadelerinde kullanılır.
 - Ну и кот у вас, какой большой и пушистый. Kediniz ne kadar da büyük ve tüylüymüş.
 - Ну и глупый же ты у меня! - сказала мама. - Ne salak çocuğumsun sen benim, dedi annesi.
 - Ну и комаров же там было! Ne kadar sivrisinek vardı orada öyle!
2. Öyleyse, o halde. Cevap repliğinin başında kullanılır. Bir önceki söylemle mantık ilişkisi kurar.
 - Это моя книга. - Ну и возьми её. - Bu benim kitabım.
 - Al öyleyse.
 - Я уже купил билет, завтра уезжаю. - Ну и хорошо, поезжай, zaten biletimi aldım, yarın ayrılıyorum. - İyi öyleyse, git.
 - Дождь идёт. - Ну и пусть, я не боюсь. - Yağmur yağıyor. - Bırak öyleyse, ben korkmuyorum.
 - / Soru cümlesinde что, как sözcükleriyle birlikte kullanılır.
 - Я хочу быть педагогом. - Ну и что? Поступай в институт.
 - Pedagog olmak istiyorum. - E, ne duruyorsun, enstitüye girsene.
 - Я уже две недели работаю. - Ну и как, успешно? - İki haftadır çalışıyorum. - E, nasıl, beseriyor musun?

НУ И НУ [nü i nu], междом. (разг.).

- Vay be!, Hayret!, Bak hele! Hayret, kınama ya da şüpheci bir değerlendirmeyi ifade eder.
- Ну и ну, как ловко ты придумал! Vay be, amma isabetli düşündün. 0 - Кто это был с тобой?
 - Оля. - Ну и ну, как она выросла!
 - Yanındaki kimdi? - Оlya. - Hayret, nasıl da bü yümüş!
 - Ну и ну, чего он только не знает. Bak hele, bilmediği şey de yok.

НУ И ЧТО ЖЕ (Ж) [nü i ştoş], в знач. частицы (разг.).

1. E, sonuç?, E, n'olmuş da? Durumu kesinleştirmek için bir soru repliği olarak kullanılır.
 - - Я уже говорил об этом. - Ну и что же? - Да пока ничего. - Bundan daha önce bahsetmiştim.
 - E, sonuç? - Şimdilik bir şey yok.
2. Ne önemi var, ne olmuş (не имеет значения).
 - Вы же сами об этом говорили. - Ну и что же, что говорили. А теперь всё изменилось. - Bunu siz söylemiş tiniz. - Söylemişsek n'olmuş yani. Şimdi her şey değişti.

НУ КАК ЖЕ [nu kakjı], см. как же.

НУ ТЕБЯ (ЕГО, ЕЁ, ИХ, ВАС), А НУ ТЕБЯ (ЕГО, ЕЁ, ИХ, ВАС), [nu tib'ya (yivo, yiyo, ih, vas) a nu t'ib'ya (yivo, yiyo, ih, vas)] междом. (разг.)

-Lanet olsun, cehennem olsun; lanet olasıca, cehennem olasıca. Bir şey ya da birine karşı olumsuz tavır, bir şey ya da birinden kaçınma isteğini ifade eder.

- Пойдём с нами. - А ну вас, я одна пойду. - Beraber gidelim. - Cehennem olun, ben yalnız

giderim.

• У меня сейчас неприятности. Впрочем, ну их, не хочется об этом думать. Şimdi başım belâda. Buna rağmen, lanet olsun; bunu düşünmek bile istemiyorum. О Не слушайте, ну его, вы молодец, так хорошо обо всём рассказали. О lanet olasıcıyı dinlemeyin. Aferin size, her şeyi anlattınız.

НУ УЖ [nuuş], частица.

Ne demek. Bir şeye itirazı ifade eder.

• - Я боюсь, что вы меня не поймёте. - Ну уж не поймём, Расскажи - поймём. - Beni anlamazsınız diye korku yorum. - Ne demek anlamayız, anlat ki anlayalım.
• - Боюсь, что она испугается трудностей. - Ну уж она-то не испугается. - Zorluklardan ürkecek diye korkuyorum. - Ne demek, o hiçbir şeyden ürkmmez

НУ ЧТО ЖЕ (Ж) [nu ştoji (§)], в знач. частицы (разг.).

Tamam, tamam öyleyse (хорошо, ладно). Bir şeyin tasvir edildiğini, bir şeye razı olduğunu ifade eder.

Ну что ж, раз ты так решил, делай. Tamam, öyle karar verdiysen, yap.

Ну что же, работу мы закончили, давай пообедаем. Tamam, işi bitirdik, hadi bir şeyler yiyelim.

• - Мне это Миша сказал. - Ну что ж, позовём Мишу и спросим. - Bunu bana Mişa söyledi. - Tamam öyleyse Mişa'yı çağıralım ve soralım.

ОДИН И ТОТ ЖЕ (ОДНА И ТА ЖЕ, ОДНО И ТО ЖЕ, ОДНИ И ТЕ ЖЕ)

[ad'in i totji (adnâ i tajı, adnö i toji, adn'i i t'eji], в знач. местоим. Aynı, aynı şey, yine aynı (тот же самый, та же сама, то же самое, те же самые).

Песня у неё была одна и та же, про море, она её очень любила. Şarkısı yine aynıydı; deniz üzere. Onu çok seviyordu.

Он рассказывал друзьям одно и то же несколько раз. Arkadaşlarına birçok kez aynı şeyi anlattı.

• Оба думали об одном и том же, но никто не решался первым высказаться. İkisi de aynı şeyi düşünüyordu ama hiç biri ilk önce söylemeye kalkışmadı.

ОДИН РАЗ [ad'in ras], в знач. наречия (разг.)

Bir s e f e r i n d e , b i ' k e r e s i n d e , bi'defasında (однажды, как-то раз, когда-то раньше).

• Идём мы с ним один раз по улице и встречаем Петю. Onun-la bi'keresinde yolda gidiyoruz ve Petya'yla karşılaşyoruz.

• Один раз я был дома, вдруг - звонок. Bi'defasında evdeydim. Birden, zil...

ОДНИМ СЛОВОМ [adn'im slovam], в знач. вводного слова

1. Kısacası, sözün kısası, uzun lafın kısası (в общем, короче говоря, словом). Yazıda virgülle ayrılır.

• В школе проводятся лекции, собрания, работают кружки - одним словом, дело поставлено хорошо. Okulda dersler, toplantılar yapılıyor; kumbaralar çalışıyor. Sözün kısası, her şey iyi ayarlanmış.

• Дрова, приготовленные в печку, были сложены в уголку; со стола стёрто; чайник вычищен; одним слово, Елена хозяйничала. Soba için hazırlanan odunlar bir köşeye

toplandı, masa silindi, çaydanlık temizlendi; kısacası, Elena ev işi yaptı.

ОДНО И ТО ЖЕ [adnö i tojı], см. один и тот же.

ОТ ДУШИ [at duşı], в знач. наречия.

Canlı, gönülden (искренне, сердечно).

От души поздравляю вас с праздником. Bayramınızı gönülden kutlarım.

От души благодарю за помощь. Yardımınız için canlıdan teşekkür ederim.

Он от души радовался успехам товарищей. Dostlarının başarısına gönülden sevindi.

Учитель от души похвалил ребят за хорошую работу. Öğretmen, güzel çalışmanın karşılığında çocukları gönülden takdir etti.

ОТ ИМЕНИ [atım'in'i], кого, чего, в знач. Предлога

Adına, -i temsilen (по поручению кого-либо; представляя кого-что-либо).

• От имени всего коллектива директор выразил благодарность за награду. Bütün çalışanlar adına müdür, ödül için minnettarlığını ifade etti.

Я говорю от имени 5 А класса. Ben, 5-A sınıfı adına konuşuyorum.

От имени ректора поздравляю вас с успехом. Rektör adına başarılarınızı kutluyorum

ОТКУДА БЫ НИ [atkudabi n'i], в знач. союзного слова.

Nereden -irse -irsin (из любого места, отовсюду). Geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiil-lerle birlikte kullanılır. Yüklemin önünde yer almaz.

Откуда бы ни получил Пётр письмо, он сразу отвечал на него. Nereden mektup alırsa alsın, Petro, hemen cevap yazardı.

Откуда бы он ни приехал, он всегда привозит подарки

Nerden gelirse gelsin, her zaman hediyeler getirir

ОТ ПРИРОДЫ [atpr'irodı], в знач. наречия.

Doğuştan, doğuştan beri; küçüklüğünden beri (от рождения; с раннего возраста).

• У неё волосы вытесняются от природы. Küçüklüğünden beri saçları dökülür.

• Он был от природы очень музыкальным. Doğuştan müziğe yatkındır (Küçüklüğünden beri müziğe istidatı var).

• Она от природы общительна девочка. Küçüklüğünden beri munis bir kız.

UYARI: от edatıyla birlikte kullanılan природа adıyla karıştırmayınız: Мы не можем ждать милостей от природы; взять их у неё - наша задача. Doğadan iyilik bekleyemeyiz, onu ondan almak bizim görevimiz.

ОТ РУКИ [atruk'i], в знач. наречия.

Elle (рукой, карандашом).

• Я пишу от руки быстрее, чем на машинке. Elle, makinedekinden daha hızlı yazıyorum.

• Протокол был написан от руки. Protokol elle yazılmıştı.

ОТ СЕБЯ [ats'ib'ya], в знач. наречия.

1. İleri doğru; dışarı doğru, itilerek (в направлении от действующего лица). Zıtanlamlısı: к себе, на себя.

• Он потянул рукоятку от себя. Kolu ileri doğru itti.

- Дверь открывается от себя. Kapı dışarı doğru açılır.

2. Kendi adına; kendisinden (от своего имени). Говорить, сказать gibi fiillerle birlikte kullanılır.

Я говорю от себя, а не от всего класса. Kendi adıma söylüyorum, bütün sınıflar adına değil. От себя скажу, что так делать не годится. Kendi adıma söylüyorum, böyle yapmak işe yaramaz.

- Конец рассказа добавил от себя. Hikâyenin sonunu kendimden ekledim.

ОТ СИЛЫ [ats'ih], в знач. наречия (разг.).

Таş çatlasa, en fazla (самое большое, не больше чем). Somut sayılarla birlikte kullanılır.

До города осталось от силы пять километров. Şehre, taş çatlasa beş kilometre kaldı.

Здесь от силы два килограмма, не больше. Bu, taş çatlasa iki kilodur, fazla değil.

Он спал в эту ночь от силы два часа. Bu gece, taş çatlasa iki saat uyudu.

Работы оставалось от силы на три дня. Таş çatlasa üç günlük iş kaldı.

Мальчику было пять, от силы шесть лет. Çocuk beş, taş çatlasa altı yaşında.

ОТТОГО ЧТО (ОТТОГО, ЧТО) [attavo ştö (atta-vo, stö)] союз причинный

-diği için, -diğinden (потому что). Yan cümleyi, ana cümleye bağlar. Yan cümleyle ana cümle arasındaki dolaysız sebep--sorgu ilişkisini ifade eder. Yan cümle ana cümleden önce de, sonra da yer alabilir.

Он очень волновался оттого, что снова был в родном доме. - Yeniden, doğduğu evde olduğu için çok heyecanlandı.

Девочка невольно обращала на себе внимание, оттого что держалась с большим достоинством. Küçük kız, çok ağırbaşlı olduğundan istemediği zaman dikkat çekmiyordu.

- Я проснулся оттого, что кто-то открыл дверь. Birisi kapıyı açtığı için uyandım.

/ Отчего? sorusuna cevap verirken kullanılır.

- - Отчего ему можно ехать, а мне нельзя? - Оттого, что он большой, а ты маленький. - Niçin onun gitmesi mümkün de, benim değil? - O büyük, sen küçük olduğun için.

- - Отчего мне так скучно? - Оттого что ты ничем не занят. - Niçin bu kadar sıkılıyorum? Hiçbir şeyle meşgul olmadığın için

ПЕРЕД ЛИЦОМ [p'ir'id l'itsom], кого, чего, в знач. предлога (высок.).

Karşısında; huzurunda (в присутствии кого-либо, при ком-либо; при наличии чего-либо).

Перед лицом товарищей пионеры дают торжественное обещание. Piyonerler, arkadaşlarının huzurunda mezasimle and içiyorlar.

Перед лицом фактов ему пришлось признаться в своей ошибке. Gerçekler karşısında hatasını kabul etmek zorunda kaldı.

UYARI: перед edatıyla birlikte kullanılan лицо adıyla karıştırmayınız. Перед лицом девочки пролетела бабочка. Küçük kızın gözünün önünden uçarak bir kelebek geçti.

ПЕРЕД ТЕМ КАК (ПЕРЕД ТЕМ, КАК) [p'ir'it t'em kak], союз временной

-meden, -meden önce, -mezden önce (прежде чем). Daha çok mastar halindeki fiil-lerle birlikte kullanılır. Yan cümleyi bağlar. Ana cümlenin eylemi, yan cümlenin eyleminden önce gelir. Yan cümle, ana

Перед тем как уйти из дома, проверьте, закрыто ли окно. Evden çıkmadan önce pencerenin kapalı olup olmadığını kontrol edin.

Перед тем как позавтракать, он решил искупаться. Kahvaltı yapmadan önce yıkanmaya

karar verdi.

Я пообедал, перед тем как прийти к вам. Size gelmeden önce öğle yemeği yemiştim.

• Он успел внести свои вещи в вагон как раз перед тем, как поезд тронулся. Tren kalkmadan önce eşyalarını vagona taşımayı başardı.

ПО АДРЕСУ [paadr'isu], кого, чего, в знач. предлога (книжн.)

-le ilgili (в отношении кого-чего-либо).

• Ректор сказал несколько комплиментов по адресу студентов, занимающихся научной работой. Rektör, bilimsel çalışmalarla uğraşan öğrencilerle ilgili övgü dolu sözler söyledi.

□Раздались негодующие возгласы по адресу Подтёлкова. Padtyolkov'la ilgili hiddet dolu haykırışlar duyuldu.

ПО ВЕЧЕРАМ [rav'ic'iram], в знач. наречия.

Ак-şamları, her akşam (каждый раз вечером). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin devam-lılığını gösterir.

• По вечерам мы собирались у нашей учительницы и читали.

Akşamları öğretmenimizde toplanır, kitap okurduk.

У реки всегда прохладно по вечерам. Nehir, akşamları hep serin olur.

Они часто по вечерам сидели на балконе. Akşamları sık-ça balkonda otururlardı

ПО ВИДУ [rav'idu], в знач. наречия.

Görünümlü (по внешности, по наружности; внешне). В комнату вошла девушка, по виду студентка. Odaya, öğrenci görünümlü bir kız girdi. □В просторной избе пасечника по виду было довольно чисто, пол выметен, стол, лавки промыты. Arıcının geniş ve ferah evi, oldukça temiz görünümlüydü. Yerler silinmiş, masa ve sıralar temizlenmişti.

ПО ВКУСУ, [pafkusu]

I. в знач. наречия. 1. -nin tadı (по ощущению на языке, во рту; на вкус, вкусом).

• Мясо по вкусу было похоже на куриное. Etin tadı tavuğunkine benziyor.

2. Kafasına göre, zevkine göre (в соответствии со своим вкусом, желанием)

• Он не может найти себе занятие по вкусу. Kafasına göre bir ders bulamıyor.

II. кому, в знач. наречия. Zevkini okşuyor, hoşu-na gidiyor (соответствует вкусу, желанию; нравится). •Этот цвет мне по вкусу. Bu renk hoşuma gidiyor.

ПО ВОЗМОЖНОСТИ [ravazmojnast'i], в знач. наречия.

Mümkün olduğunca (по мере сил, насколько возможно).

Сделайте эту работу по возможности скорее. Bu işi, müm-kün olduğunca çabuk bitirin.

Он старался по возможности не вмешиваться в её дела. Mümkün olduğunca onun işlerine karışmamaya ça-lışıyordu

ПО ВРЕМЕНАМ [rav'im'inam], в знач. наречия.

Zaman zaman, ara sıra (время от времени, иногда). Genellikle bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin sürekliliğinin altını çizer.

• По временам она вставала и выходила. Zaman zaman kalkar ve dışarı çıkardı.

• Он внимательно слушал и по временам одобрительно улыбался. Dikkatle dinliyor ve

zaman zaman da tas-vipkâr bir edayla gülümsüyordu

ПО ВСЕЙ ВЕРОЯТНОСТИ [pafs'ey' v'irayatnas-t'i], в знач. вводного слова.

Büyük ihtimalle, her-halde, öyle görünüyor ki (по видимому, вероятно). Yazıda virgülle ayılır.

Я, по всей вероятности, завтра не приду. Büyük ihti-malle, yarın gelmeyeceğim.

Вы, по всей вероятности, очень устали. Herhalde çok yoruldunuz.

ПО ВЫБОРУ [ravıbaru], в знач. наречия.

(Выбирая по своему усмотрению; давая возможность).

Книги читал по выбору. Okuduğum kitapları seçme imkânım vardı.

Ему предлагали работу по выбору - в школе или в библиотеке. Она, çalışacağı yeri seçme imkânı ver-diler; okulda ya da kütüphanede.

ПОД ВЕЧЕР (ПОД ВЕЧЕР) [padv'eç'ir (podv'i-ç'ir)], наречие.

Akşam üzeri, akşama doğru (близко к вечеру; перед наступлением вечера).

Мы встретились под вечер. Akşam üzeri buluştuk.

Она вернулась домой под вечер, когда стемнело. Eve ak-şam üzeri, hava karardığında döndü.

• Под вечер начался дождь, и шёл всю ночь. Akşam üzeri yağmur başladı ve bütün gece yağdı.

ПОД ВИДОМ [padv'idam], кого, чего в знач. предлога.

1. Kılığında; kendine ... süsü vererek (выдавая себя за кого-либо).

• Он пришёл в зал под видом журналиста. Salona, gazeteci kılığında girdi.

2. Bahanesiyle. Uydurma bir bahaneyi gösterme durumunda kullanılır.

• Под видом болезни она не пошла на занятия. Hastalık bahanesiyle derse gitmedi.

□ Плюшкин заглянул в кухню, где под видом того, чтобы попробовать, хорошо ли едят люди, наелся препорядочно щей с кашею. Pluşkin, insanların iyi beslenip beslenmediğini kontrol etmek bahanesiyle mutfağa bir göz attı ve lahana çorbası ve lapayla bir güzel karnını doyurdu

ПОД ЗНАКОМ [padznakam], чего, в знач. предлога.

Havasında; yönünde, içinde (в определённом направлении, подчиняясь какой-либо идее; характеризуясь чем-либо, обнаруживая собою что-либо). Genellikle проходить, идти fiilleriyle birlikte kullanılır.

Митинг прошёл под знаком борьбы за мир. Miting, ba-tış için savaş havasında geçti.

Фестиваль проходил под знаком единства и сплочённости. Festival, birlik ve beraberlik

havasında geçi-yordu. □ Вся моя сознательная жизнь проходит под знаком комсомольской и партийной работы. Bütün bilinçli yaşamım, komsomol ve parti çalışmaları içinde geçti.

ПОД КОНЕЦ [patkan'yets], в знач. наречия, (разг.)

Sonunda (при окончании, в конце; наконец).

• Весь день папа расчищал дорожки, под конец он совсем устал. Babam bütün gün yolları temizledi, sonunda büsbütün yoruldu.

• Он целый вечер сидел дома и под конец не выдержал, пошёл гулять. Bütün akşam evde

oturdu ve sonunda dayana-mayıp dolaşmaya çıktı.

ПОД МЫШКОЙ [padmışkay'], (мн. ПОД МЫШКАМИ), наречие.

Koltuğunun altında, koltu-kaltında (под внутренней частью плечевого сгиба).

Под мышкой он держал большой свёрток. Koltuğunun altında büyük bir paket tutuyordu.

Автор пришёл в редакцию с портфелем под мышкой. Ya-zar, yazı işlerine, koltuğunun altında bir port-föyle geldi.

- У ребят под мышками были книги. Çocukların koltukaltlarında kitaplar vardı. / Koltukaltı (на соответствующем месте одежды).
- Платье порвалось под мышкой. Elbisenin koltukaltı yırtıldı.

ПОД МЫШКУ [padmışku], (мн. ПОД МЫШКИ), наречие.

Koltuğunun altına, koltukaltına (под внутреннюю часть плечевого сгиба).

- Ему поставили градусник под мышку и уложили в постель.

Koltuğunun altına derece yerleştirdiler ve onu yatağa yatırdılar.

Девочка взяла портфель под мышку. Küçük kız, port-föyü koltuğunun altına aldı.

Он взял ребёнка под мышки и поднял. Çocuğu, kollu-, ğunun altına aldı ve kaldırdı.

ПОДОБНОГО РОДА [padobnava roda], в знач. местоим. (книжн.)

Bu tür, böylesi (подобный, такой).

- Создание машин подобного рода принесёт большую выгоду промышленности. Bu tür makineelerin yaratılması, sanayiye büyük fayda getirecek.
- Подобного рода поступки тебя не красят. Bu tür çıkışlar sana yakışmıyor.

ПОДОБНО ТОМУ КАК (ПОДОБНО ТОМУ, КАК) [pa-dobna tamu kak], союз сравнительный

Gibi, tıpkı ... gibi, aynen ... gibi (так же как и). İçeriği, ana cümlede bahsi geçen şeyle karşılaştırılan yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

- Голос тёти Паи, конечно, долетел до рыбаков, но они так привыкли к нему, что уже не слышали его, подобно тому как береговой житель перестаёт замечать шум прибоя. Paşa teyzenin sesi, elbette balıkçılara kadar ulaştı; ama onlar buna alışık oldukları için onu duymadılar, tıpkı bir kıyı sakininin dalgaların çarpma sesine dikkat etmesi gibi

ПОД ПРЕДЛОГОМ [patpr'idlogam], чего, в знач. предлога.

Bahane ederek (сославшись на какую-либо причину).

Она ушла под предлогом головной боли. Baş ağrısını bahane ederek ayrıldı.

Он не пошёл в театр под предлогом отъезда. Ayrılışını bahane ederek tiyatroya gitmedi

ПОД РУКОЙ [padrukoy'], в знач. наречия.

El al-tında, elinin altında, her an yanında (близко, рядом; там, где в любую минуту можно взять).

- Словарь у него всегда был под рукой. Sözlük, her zaman elinin altındaydı. □ У меня, как в мастерской, всё, что нужно, под рукой. Bende, lazım olan her şey, atölyedeki gibi, eli-min altında.

ПОД СИЛУ [pats'ilu], кому, в знач. сказ

-e gücü yeter, -nin üstesinden gelir (соответствует чьим-либо возможностям, вполне выполнимо для кого-либо). Zıtanlamıslı: не под силу.

- Эта работа ей под силу. Onun, bu işe gücü yeter.
- Мы были молоды, нам было всё под силу. Gençtik, her şeye gücümüz yeterdi.
- Управлять современным оборудованием под силу только грамотным, квалифицированным рабочим. Modern bir donanımı yönetmeye sadece eğitimli, kalifiye bir işçinin gücü yeter

ПОД УТРО [radutra], наречие.

Sabaha doğru, şafak sökerken, tan ağarırken (перед наступлением утра; перед рассветом). Она долго читает и ложиться спать только под утро. Çok okuyor ve ancak sabaha doğru yatağa uzanıyor.

Он возвратился под утро. Sabaha doğru döndü. Под утро кто-то постучал в дверь. Sabaha doğru biri kapıyı çaldı

ПОЖАЛУЙ ЧТО [rajalu' şto], в знач. вводного слова (разг.).

Galiba, öyle görünüyor ki (вероятно, по-видимому). Yazıda virgülle ayrılır. İmkân, izin bildirir. •Пожалуй что, ты прав. Galiba sen haklısın.

Он, пожалуй что, сегодня не придёт. Galiba bugün gelmeyecek.

Она была, пожалуй что, лучшей ученицей в школе. O, galiba okulun en iyi öğrencisiydi

ПОКА ЧТО [paka sto], в знач. наречия, (разг.).

Şimdilik, henüz (по настоящее время, на данный момент).

Он пока что не сделал больших успехов в изучении языка.

Henüz dil öğreniminde büyük başarılar gösteremedi.

- Она была очень взволнована, и мы решили пока что ни о чём её не расспрашивать. Çok heyecanlıydı ve şimdilik ona hiçbir şey sormamaya karar verdik.
- Учитель пока что доволен своими учениками. Öğretmen, şimdilik öğrencilerinden memnun

ПО КРАЙНЕЙ МЕРЕ, [pakray'n'iy' m'er'i]

I. в знач. частицы. Hiç olmazsa, en azından (хоть, хотя бы). Sözcüğü sınırlayıcı bir şekilde ayırmak için kullanılır. Сидел бы лучше дома: тепло по крайней мере. Evde otur-saydım daha iyiydi; en azından ev sıcaktır. Приди ко мне завтра или по крайней мере послезавтра. Vana yarın, hiç olmazsa öbür gün gel. □ Он неутомимо искал этих встреч, а она по крайней мере их не избегала. Erkek, bıkmadan usanmadan bu buluşmaları arıyordu; o ise, en azından bundan kaçınıyordu.

II. в знач. вводного слова. En azından, hiç değilse (во всяком случае, безусловно). Yazıda virgülle ayrılır. Söylemin güvenilirliğinden emin olduğunu ifade eder.

- По крайней мере, об этом ещё никто не знает. En azından bunu kimse bilmiyor.

III. в знач. наречия. En az (не меньше чем, самое меньшее). Somut sayılarla birlikte kullanılır.

Приглашения должны быть разосланы по крайней мере за месяц до конференции.

Davetler, konferansa kadar en az bir aya yapılmalı.

В нашу спортивную команду нужно по крайней мере десять человек. Spor takımımıza en az on adam lazım.

ПО ЛИНИИ, [pal'in'iyi], предлог с род. п. (книжн.).

1. Yönünde (в области чего-либо, в чём-либо). Fiilden isimlerle birlikte kullanılır. Ortaya çıkışı şu veya bu alanla sınırlanan eylemin yönünü göstermede kullanılır.

Дальнейшее развитие энергетике пойдет по линии сооружения крупных электростанций. Enerjibilimin gelecekteki gelişimi, büyük elektrik santral-lerinin kurulması yönünde olacaktır. Отношения между государствами развиваются по линии укрепления торговых и культурных связей. Devletlerarası ilişkiler, ticaret ve kültür bağlarının güçlendirilmesi yönünde gelişmektedir.

2. Kanalıyla (по инициативе кого-либо, со стимулированием кого-либо). Eylemi yönlendiren kurum ya da örgütü göstermede kullanılır.

• По линии министерства была создана авторитетнакомиссия. Bakanlık kanalıyla, yetkin bir komisyon kurulmuştu.

ПО МЕНЬШЕЙ МЕРЕ [pam'en'şiy' m'er'i], в знач. наречия.

En az; en hafif manâsıyla (не меньше чем, самое меньшее; не раньше чем).

• Всё, что тут происходит, ему по меньшей мере безразлично. Burada olup biten her şeyi en az umursayan o.

• Я знаю, что он вернётся домой не скоро, по меньшей мере часов в восемь. Eve erken değil, en az sekiz saat sonra dönesegini biliyorum.; Обещать, не зная что, по меньшей мере глупо. Ne olduğunu bilmeden vaatte bulunmak en hafif manâsıyla aptalca

ПО МЕРЕ [pam'er'i], предлог с род. п. (книжн.). 1. -dikçe. Fiilden isimlerle birlikte kullanılır. Eylemin tedrici gelişimini gösterir.

По мере приближения к городу лес становился реже. Şehre yaklaştıkça orman seyrekleşti. По мере удаления от дороги шум машин становился тише. Yoldan uzaklaştıkça arabaların gürültüsü azaldı.

• По мере чтения письма выражение его лица менялось. Mek-tubu okudukça yüz ifadesi değişiyordu.

2. Ölçüsünde, dahilinde; üzerine (в соответствии с чем-либо).

Я выполню вашу просьбу по мере возможности. İmkânlar ölçüsünde dileğinizi yerine getireceğim.

Заседания комиссии созывались по мере необходимости. Komisyon oturumu, görülen lüzum üzerine toplanıldı.

Пионеры старались по мере своих сил участвовать в уборке урожая. Piyon eri с г, güçleri ölçüsünde hasada katılmaya çalışıyorlardı.

ПО МЕРЕ ТОГО КАК (ПО МЕРЕ ТОГО, КАК) [pat'-cr'i tavo kak], союз сопоставительный

-dikçe (в соответствии с тем как). Yan cümleyi bağlar. Yan cümleinin eylemi, ana cümleinin eylemiyle aynı zaman-da vuku bulur ve onu şarta bağlar. Yan cümle, ana cümleden önce de gelebilir, sonr

По мере того как они поднимались в горы, становилось холоднее. Onlar dağa tırmandıkça havasoğudu.

По мере того как он её слушал, он становился серьёзнее. Onu dinledikçe ciddileşti. □ По мере того как наступала темнота, комната моя становилась как будто просторнее, как будто она всё более и более расширялась. Hava karardıkça odam sanki genişledi, sanki daha da enginleşti.

ПО МНЕНИЮ [pamn'en'iyu], кого, чего, в составе вводного сочетания

-e göre, -nin düşüncesine göre (как думает кто-либо; в соответствии с чьим-либо мнением).

Yazıda virgülle ayrılan giriş ifadesi-nin içinde kullanılır.

• По мнению моих друзей, я хорошо выгляжу после отпуска.

Arkadaşlarıma göre, tatilden sonra iyi görünüyordum.

По мнению его мамы, у него большие способности к музыке. Annesine göre, onun müziğe büyük bir yet-kınlığı var.

Спектакль по мнению газеты, очень хорошо поставлен. Temsil, gazeteye göre, iyi sahnelenmiş

ПО НАПРАВЛЕНИЮ К (КО) [panapıavl'en'iyu k (ka)]

предлог с дат. п. İstikametinde, yönünde (в направлении к кому-чему-либо, в сторону кого-чего-либо). Genellikle hareket fiilleriyle birlikte kullanılır. Eylemin kime ya da neye doğru yapıldığını gösterme durumunda kullanılır.

• Самолёт летел по направлению к Северному полюсу. Uçak, Kuzey Kutbu istikametinde uçuyordu.

• Не спеша он шёл по направлению к школе. Ağır ağır, okul istikametinde gidiyordu

ПО ОТНОШЕНИЮ К (КО) [paatnaşen'iyu k (ka)]

предлог с дат. п. -e karşı, -e (в отношении кому-чему-либо). Eylemin kime ya da neye karşı yapıldığını gösterme durumunda kullanılır.

• Он был справедливым по отношению к своим товарищам. Arkadaşlarına karşı adildi.

• Доброта её по отношению к детям была безграничной. Ço-cuklara karşı iyiliği sınırsızdı.

• Она поступила по отношению ко мне очень плохо. Bana iyi davranmadı.

ПО ОЧЕРЕДИ [paoc'ir'id'i], в знач. наречия.

1. Sırayla, sırasıyla; art arda (в последовательном порядке; друг за другом).

Ученики по очереди подходили к учителю и брали свои работы. Öğrenciler, sırayla öğretmene yaklaştılar ve ondan çalışmalarını aldılar.

Доктор принимал больных по очереди. Doktor, hasta-ları sırayla içeri aldı.

• Он пожал руку всем по очереди. Sırayla herkesin elini sıktı.

2. Sırayla; nöbetleşe (попеременно; чередуясь). Она смотрела по очереди на меня и на Сашу. Sırayla bir bana, bir Saşa'ya baktı.

Дежурные спали по очереди. Nöbetçiler sırayla uyudular.

Мы по очереди убрали квартиру, готовили обед, мыли посуду. Sırayla odayı topladık, yemek yaptık, bulaşık yıkadık.

ПО ПЛЕЧУ [papıç'u], кому, в знач. сказ

-nin harcı, altından kalkar (соответствует чьим-либо возможностям, доступно кому-либо).

Zıtanlamlısı: не по плечу.

Только двум спортсменам оказалось по плечу бороться за призовые места. Sadece iki sporcunun kupa için mücadele edebileceği anlaşıldı.

Наша молодёжь растёт умелой, сознательной, ей по плечу большие дела. Gençliğimiz bilinçli ve becerikli yetişiyor; büyük işlerin altından kalkabilir.

Задача была трудной, но нам она была по плечу. Görev zordu ama altından kalkabilirdik.

ПО ПОВОДУ [papovadu], предлог с род. п.

1. -den dolayı, , ile ilgili, -den kaynaklanan (относительно кого-чего-либо). Konuşma,

düşünme ve durum fiilleriyle birlikte kullanılır.

- Дети выразили восторг по поводу приезда в школу лётчика-космонавта. Çocuklar, bir pilot-kosmonotun okullarına gelişinden dolayı sevinçlerini ifade ettiler.

По поводу его выступления были высказаны разные мнения. Onun konuşmasıyla ilgili farklı görüşler ortaya atıldı.

Разгорелись споры по поводу стихов молодого автора. Genç şairin şiirleriyle ilgili tartışmalar kızıştı.

2. -den dolayı (по причине чего-либо; в связи с чем-либо).

Он недавно перенёс операцию по поводу аппендицита. Geçenlerde, apandisitinden dolayı bir ameliyat geçirdi.

В городе Москва были торжества по поводу 850-летия со дня его основания. Moskova'da, şehrin kuruluşunun 850. yıldönümü dolayısıyla törenler yapılıyor—du

ПО ПОРЯДКУ [papar'yatku], в знач. наречия. Sı—rayla, sırasıyla, sırasına göre (в определённой последовательности, постепенно).

- Расскажи всё по порядку! Her şeyi sırasıyla anlat!

- Она делала всё по порядку: убирала постель, завтракала, готовила уроки. Her şeyi sırasına göre yaptı: Yata—ğını topladı, kahvaltı etti, derslerini hazır—ladı.

ПО ПРАВУ, [papravu]

I. в знач. наречия. Haklı olarak (законно, обоснованно).

- Передовики производства по праву заняли место в первых рядах праздничной демонстрации. Öncü işçiler, bayram gösterilerinde haklı olarak ön sıralarda yer aldılar.

Она умеет работать и по праву гордиться этим. Çalışabi—liyor ve bununla da haklı olarak gurur duyuyor.

Русский балет по праву считается лучшим в мире. Rus ba—lesisi, haklı olarak dünyanın en iyisi sayılıyor.

Турецкая команда показательных полётов по праву считается лучшей в мире не только из-за её превосходной степени авиаторской способности, а и из-за того, что она единственная команда, использующая сверхзвуковые самолёты в таких полётах. Türk gösteri uçuşu ekibi, sadece üstün havacılık kabiliyetinden ve yedi uçak kullanmasından dolayı değil, aynı zamanda bu tür gösterilerde süpersonik uçak kullanan tek ekip olma özelliğinden dolayı da haklı olarak dünyanın en iyisi sayılıyor.

Колхоз "Украина" по праву называют школой передового опыта. "Ukrayna" kolhozunu, haklı olarak öncü işçiliğın okulu olarak anarlar.

II. кого, чего, в знач. предлога. Olarak, -sine dayanarak (в качестве кого-либо; на основании чего-либо).

- По праву дружбы, он разговаривал с ним очень откровенно. Arkadaşlığına dayanarak, onunla çok açık konuş—tu.

По праву авторов, физики назвали сто первый элемент менделевием. Yazarlıklarına dayanarak, fizikçi—ler yüz birinci elementin adını Mendelevyum koy—dular.

Он сел первым по праву старшего. Yaşlılığına daya—narak, ilk o oturdu.

ПО ПРЕИМУЩЕСТВУ [papr'iyimuş'ç'istvu], в знач. наречия.

Bilhassa,, çoğunlukla, en çok, daha çok (главным образом, в основном, преимущественно).

В зале была по преимуществу молодёжь. Salonda daha çok gençler vardı.

Ехали мы долго и по преимуществу лесом. Uzun süre yolculuk ettik, çoğunlukla da ormanda.

ПО ПРИВЫЧКЕ [papr'ivic'k'i], в знач. наречия.

Alışkanlıkla, mihanikio (в соответствии со своей привычкой; машинально).

По привычке он заглянул в почтовый ящик: нет ли писем. Alışkanlıkla, posta kutusuna mektup var mı diye bir göz attı.

Фотоаппарат был не нужен, он взял его по привычке. Fo-toğraf makinesi lazım değildi ama alışkanlıkla aldı.

ПО ПРИРОДЕ [rapr'irod'i], в знач. наречия.

bir tabiatı var / bir mizacı var (по характеру, по натуре).

Она по природе была робкой девочкой. Çekingen mizaç-lı bir kızdı.

По природе Миша был добрым мальчиком. Mişa'nın iyi bir mizacı vardı.

ПО ПРИЧИНЕ [rapr'iç'in'i], предлог с род п. (книжн.). (из-за чего-либо).

Bir şeyin doğrudan sebebini gösterme durumunda kullanılır.

• Кругом по причине светомаскировки было темно, но всюду чувствовалось оживление. Her taraf, maskelemeden dolayı karardı; fakat her yanda bir canlılık seziliyordu (tiyatroda)

ПО ПУТИ, [raput'i]

I. в знач. сказ. 1. Yolu bir, yolu aynı (по дороге). Birilerinin yollarının uyuşmasıyla ilgili olarak kullanılır. Zıtan-lamlısı: не по пути.

• Пойдёмте вместе, нам с вами по пути. Sizinle yolumuz aynı, birlikte gidelim. Нам по пути, я вас провожу. Yolumuz bir, sizi geçireyim.

2. Görüşlerin uyuşmasıyla ilgili olarak kul-lanılır. Zıtanlamlısı: не по пути.

• Всем борцам за мир по пути. Bütün savaşçıların yolu barış yoludur.

II. в знач. наречия. Yol üzerinde, -e giderken / dönerken, -den geçerken (мимоходом, попутно)

• По пути они зашли к своему приятелю. Yol üzerinde dostlarına uğradılar.

• Делегация по пути на родину сделала остановку в Москве. Delegasyon, yurda dönerken, Moskova'da mola verdi.

III. чего, в знач. предлога (книжн.). Yolunda. Somut isimlerle birlikte kullanılır. Eylemin ya da sürecin yönünü gösterir.

Развитие страны по пути демократии и социального прогресса можно обеспечить лишь на базе единства действий всех национально-патриотических сил. Ülkenin, demok-ratik ve sosyal gelişim yolunda ilerlemesini sağlamak, ancak tüm ulusal vatansever güçlerin elbirliğiyle mümkündür.

Создаются благоприятные условия для успешного продвижения независимости. Сделан крупный шаг по пути расширения международного сотрудничества. Uluslara-rası işbirliği yolunda büyük bir adım atılmış-tır

ПО СВЕДЕНИЯМ [pasv'ed'in'iyam], кого, чего, в составе вводного сочетания

-nin bildirdiğine göre, -nin verilerine göre (как свидетельствует кто-что-либо; по чьим-либо данным). Yazıda virgülle ayrılan giriş ifadesinin içinde kullanılır.

• По сведениям корреспондентов, на встрече глав правительств обсуждались вопросы экономического сотрудничества. Muhabirlerin bildirdiğine göre, hükümet başkanları, görüşmede ekonomik işbirliği sorunlarını görüştüler. □ По сведениям штаба, до передовых частей противника было не менее семидесяти километров. Karargâhın bil-diridiğine göre,

öncü düşman birliklerine en az yetmiş kilometre mesafedeyiz.

ПО СЕЙ ДЕНЬ [pas'ey' den], в знач. наречия.

Hâlâ-lâ; gün gibi; bugüne dek, şimdiye dek (по настоящее время, до сих пор).

• Я по сей день не знаю, чем мне нужно заниматься. Hâlâ neyle uğraşmam gerektiğini bilmiyorum.

Эти его слова помню по сей день. Onun bu sözlerini gün gibi hatırlıyorum.

Он по сей день работает на том же самом заводе. Hâlâ aynı fabrikada çalışıyor.

ПО СИЛАМ [pas'ılam], кому, в знач. сказ.

Gücü yeter, güç yetirir (соответствует возможностям, вполне выполнимо для кого-либо).

Zıtanlamlısı: не по силам.

• Это задание мне по силам, я его быстро сделаю. Bu göreve gücüm yeter, hemen bitiririm. □
Дышу воздухом здоровым. Любой по силам мне урок. Sağlıklı havayı teneffüs ederim. Her vazifeye gücüm yeter.

/ Master halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Внести заметный личный вклад в развитие науки по силам только крупным учёным.

Bilimin gelişmesinde gözle görülür kişisel bir katkıya, ancak büyük bir bilim adamının gücü yeter.

Последние матчи "Спартака" дают основание надеяться, что в следующем сезоне ему по силам сыграть лучше. Spartak-'in son maçları, gelecek sezonda daha iyi oynamaya güç yetireceğini ümit etmek için güvence veriyor

ПОСЛЕ ТОГО КАК (ПОСЛЕ ТОГО, КАК) [pös'l'i-tavo kak], союз временной, -den sonra.

Yan cümleyi bağlar. Ana cümlenin eylemi, yan cümlenininkinden sonra gerçekleşir. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

После того как больной принял лекарство, он почувствовал себя лучше. Hasta, ilacı aldıktan sonra kendini daha iyi hissetti.

После того как обед был закончен, детям дали мороженое. Yemek bittikten sonra çocuklara dondurma verdi-ler.

• Собрание закончилось после того, как провели голосование. Toplantı, oylama bittikten sonra sona erdi.

ПО СЛУХАМ [pasluham] в знач. вводного слова.

Duyduğuma göre, duydum ki, dediklerine göre, söylediklerine göre, deniliyor ki (как можно услышать; говорят). Yazıda virgülle ayrılır.

По слухам, ты занял первое место в соревновании. Duyduğuma göre, yarışmada birinci olmuşsun.

По слухам, он хорошо отдыхает на юге. Duyduğuma göre, güneyde iyi dinleniyormuş.

По слухам, здесь собираются строить завод. Duyduğuma göre, burada fabrika inşa etmek için toplanıyor-larmış.

ПО СЛУЧАЮ, [pasluç'ayu]

I. чего, в знач. предлога. 1. Münasebetiyle, vesilesiyle. Herhan-ğı bir eylemin sebebini ya da kendisine bağlı olarak bazı şeylerin ortaya çıktığı önemli bir olayı gösterme durumunda kullanılır.

• Школьники шли с цветами по случаю начала учебного года. İlkokul öğrencileri, öğretim yılının başlaması münasebetiyle, ellerinde çiçeklerle yürüyor-lardı.

Делегации приехали на торжества по случаю провозглашения независимости страны.

Heyetler, ülke bağımsızlığının ilanı münasebetiyle yapılan törenlere geldiler.

Правительство устроило приём по случаю пребывания в стране главы дружественного государства. Hükümet, dost devlet başkanının ziyaretleri münasebetiyle bir resepsiyon tertip etti.

П. в знач. наречия, (разг.). Elden düşme, ikinci elden (в результате представившейся возможности, случайно) (alışverişte).

Эти старинные часы она приобрела по случаю. Bu antika saati elden düşme aldı.

Смотрите, какое платье купила по случаю. Bakın, ikin-ci elden nasıl bir elbise aldım.

ПО СОВЕСТИ, [pasov'ist'i]

I. в знач. наречия. Dürüstçe, iyi niyetle, gönül rahatlığıyla; na-musuyla, vicdanıyla (честно, добросовестно).

Он старался делать всё по совести. Her şeyi dürüstçe yapmaya çalışırdı.

Скажу вам по совести: вы эту работу выполнили плохо. Size dürüstçe söyleyeyim; bu işi kötü bilirdi-niz.

Разберитесь в этом деле по совести, а не формально. Bu işi sadece resmen değil, gönül rahatlığıyla da bırakın.

II. в знач. вводного слова. Dürüst olmak gerekir-se, açıkça söylemek gerekirse, doğrusunu söyle-mek gerekirse (если говорить честно; говоря откровенно). Yazıda virgülle ayrılır.

• По совести, он мне очень понравился. Açıkça söylemek gerekirse, ondan çok hoşlandım.

ПО СРАВНЕНИЮ С (СО) [pasravn'en'iyu s(sa)]

предлог с твор. п. İle karşılaştırıldığında, ile karşılaştırırsan, -e kıyasla, -e nazaran, -e oranla (сравнительно с кем-чем-либо). Kendisiyle birinin ya da bir şeyin karşılaştırıldığı kimse-yi, nesneyi ya da belirtiyi gösterme durumunda kullanılır.

По сравнению с предыдущей пятилеткой производство промышленной продукции в этом районе увеличилось на 50 процентов. Sanayi ürünlerinin üretimi, geçen elli yıla karşılaştırıldığında, bu semtte yüzde elli artmış.

Здесь ничего не изменилось по сравнению с прошлым годом. Burada, geçen yıla nazaran hiçbir şey de-ğişmedi.

По сравнению с товарищами он много читает. Arkadaş-larına kıyasla çok okuyor

ПО СУТИ [pasu'i], в знач. вводного слова.

Aslın-da, aslına bakılırsa, aslına bakarsan (фактически, в действительности; в сущности). Yazıda virgülle ayrılır.

Эта задача, по сути, решается очень просто. Bu mesele, aslında kolay çözülür.

Девочке стало стыдно перед этой, по сути, мало знакомой женщиной за свои слёзы. Küçük kız, aslında pek de iyi tanımadığı bu kadının karşısında gözyaşı döktü-ğü için utandı.

По сути, самую сложную часть работы ты взял на себя. Aslına bakarsan, işin en zor kısmını üzerine aldın.

ПО СУТИ ДЕЛА [pasut'i d'yela], в знач. вводного слова.

Aslına bakılırsa, aslına bakarsan, işin aslına bakılırsa, işin aslına bakarsan (фактически, в действительности; в сущности). Yazıda virgülle ayrılır.

Эту работу, по сути дела, могут выполнить все. Bu işi, aslına bakarsan, herkes yapabilir.

Экзамены, по сути дела, напоминали собеседование. Sı-navlar, aslına bakarsan, mülakatı

andırıyordu

ПО СУЩЕСТВУ, [pasuş'ç'istvu]

I. в знач: наречия. Aslıyla, esasıyla; gerçek, doğru (касаясь самого главного, существенного). Давай говорить по существу: когда ты приедешь и на сколько. Hadi doğruyu söyle; ne zaman ve ne kadar süre için geleceksin.

Мальчик отвечал точно и по существу. Çocuk, noktası noktasına doğruyu söylüyordu.

II. в знач. вводного слова. Aslına bakarsan (фактически, в действительности). Yazıda virgülle ayrılır.

Он, по существу, ещё не начал заниматься языком. Aslı-na bakarsan, henüz lisanla ilgilenmeye başlama-dı.

Она, по существу, целый день проводит в школе. Aslına bakarsan, bütün gününü okulda geçiriyor

ПО СЧАСТЬЮ [paş'ç'ast'yu], в знач вводного слова. Bereket versin ki (к счастью). Yazıda vir-gülle ayrılır. Memnuniyet ifade eder.

По счастью, дождь быстро кончился, и мы не промокли. Bereket versin ki, yağmur çabuk dindi de ıslan-madık.

По счастью, рядом оказался мой товарищ, который помог мне. Bereket versin ki, bana yardım eden arkada-şım yanımda belirdi.

• По счастью, магазин был ещё открыт. Bereket versin ki, dükkân hâlâ açıktı.

ПОТОМУ ЧТО (ПОТОМУ, ЧТО) [patamu sto], союз причинный.

1. потому что, Çünkü. Ana cümleyi takip eden yan cümleyi, sebep ve sonuç ilişkisini be-lirterek bağlar.

• Она очень загорела, потому что всё лето была на юге. Çok fazla bronzlaştı; çünkü bütün yaz güneyleydi.

• В доме было тихо, потому что все спали. Ev sessizdi; çünkü herkes uyuyordu. □Книжки густо измазаны цветными карандашами, потому что Серёжа любит раскрашивать картинки. Kitapların pek çok yeri renkli kalemlerle karalanmıştı; çünkü Seryoja, resim yapmayı seviyordu.

/ Почему? sorusuna cevap verirken kullanılır.

• - Почему мы не пойдём в кино? - Потому что на улице очень холодно. - Neden sinemaya gitmiyoruz? - Çünkü dışarı çok soğuk.

• - Почему он не пришёл в школу? - Потому что заболел. -Okula neden gelmedi? - Çünkü hastalandı.

2. потому что, -diği için. Yan cümleyi bağlar. Yan cümle, ana cümlenin önünde, arkasında ya da ortasında yer alabilir. Seber ve sonuç ilişkisi-ni belirtir. Vurgu потому sözcüğünde düşer.

• Он очень волновался, наверное потому, что давно не видал своих друзей. Herhalde, arkadaşlarını uzun süredir görmediği için çok heyecanlanıyordu. □Может быть потому, что это было последняя ночь на пароходе, Петя долго не мог заснуть. Belki de bu, vapurdaki son gecesi olduğu için Petya uzun süre uyu yamadı.

ПО УТРАМ [pautram], в знач. наречия.

Sabahları, her sabah (каждый раз утром). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin devamlılığını gösterir.

Дочь по утрам делает зарядку. Kızım sabahları egzer-siz yapar.

Они встречались по утрам, когда шли на работу. Sabah-ları, işe giderken karşılaşırlardı.

По утрам мальчики бегали на реку умываться. Sabahları çocuklar yıkanmak için nehre koşarlardı

ПОЧТИ ЧТО [paʃt'i ʃto], в знач. частицы (разг.)

Denebilir ki, diyebilirim ki (почти). Bir şeyin yetersizliğini ifade etme durumunda tespit için kullanılır.

- Она почти что ничего не успела сделать к нашему приходу. Diyebilirim ki, gelişimiz için hiçbir şey uyarıya zamanı olmamış.
- Целый день он почти что ничего не ел. Diyebilirim ki, bütün gün hiçbir şey yemedi

ПРЕЖДЕ ВСЕГО [pr'ejdi fs'ivo], в знач. наречия

İlk önce, ilk başta, her şeyden önce (в первую очередь, вначале).

Прежде всего мы расскажем о нашей поездке. İlk önce yolculuğumuzu anlatalım.

Ему хотелось прежде всего побывать в Эрмитаже. İlk önce Ermitaj'a gitmek istedi.

ПРЕЖДЕ ЧЕМ (ПРЕЖДЕ, ЧЕМ) [pr'ejd'i ç'em], союз временной

-meden, -meden önce (до того как). Yan cümleyi bağlar. Ana cümlenin eylemi, yan cümlenin eylemini takip edebileceği gibi, sonra da gerçekleşebilir. Yan cümle, ana cümleden önce de yer alabilir, sonr

- Ещё прежде чем он сошёл с лестницы, он услышал крик во дворе. Daha merdivenleri inmeden, avludan bir çığlık işitti. □ Прошла целая неделя, прежде чем мать собрала их в дорогу. Anneleri onları yoldan toplamadan önce, bütün bir hafta geçmişti.

/ -meden önce (до того как). Mastar halindeki fiil-lerle birlikte kullanılır.

Прежде чем приступить к занятиям физкультурной, непременно посоветуйтесь с врачом. Fizik-kültür ça-lışmalarına başlamadan önce bir doktora danış.

Прежде чем лечь спать, я немного погулял. Yatmadan önce biraz yürüdüm.

ПРИ ВСЁМ (ВСЕЙ, ВСЕХ), [pr'ifs'yom (fs'ey, fs'eh]

Tüm; çok ...-e rağmen, çok ... olmakla beraber. Soyut isimlerle birlikte kullanılır. Söylemin esasını teşkil eden şeyi öne çıkarmak için kullanılır.

При всём моём уважении к нему должен ему возразить. Ona olan tüm saygıma rağmen ona itiraz etmeliyim.

При всей внешней грубоватости он был удивительно чутким человеком. Tüm kabalığına rağmen şaşılacak derecede hassas bir insandı.

Я при всём желании не смогу завтра приехать к вам. Çok istememe rağmen yarın size gelemeyeceğim.

- У планеты Земля при всех её богатствах ресурсы ограничены. Dünya gezegeninin, bütün zenginliği ne rağmen, kaynakları sınırlıdır

ПРИ ВСЁМ ТОМ [pr'ifs'om tom], в знач. уступительного союза.

Buna rağmen, buna karşın. Ön-cekli söyleme zıt bir söylem içeren başka bir cümleyi bağlar.

- Он молод, работает недавно, при всём том занимает ответственную должность. Genç biri, kısa bir süredir çalışıyor; buna rağmen sorumluluğu büyük bir iş yapıyor.

• Это было очень красивое место. При всём том оно было совершенно пустынное. Çok güzel bir yerdi ama buna karşın çok da tenhaydı.

ПРИ ПОМОЩИ [pr'ipomaş'ç'i], предлог с род. п.

-nin yardımıyla (с помощью, посредством чего-либо).

Açık anlamlı adlarla birlikte kullanılır. Eylem aracı olan şeyi gösterir.

Деталь устанавливалась на место при помощи крана. Ak-sam, vinç yardımıyla yerine yerleştirildi.

При помощи мышц мы можем ходить, двигать руками, туловищем. Bizler, kaslarımızın yardımıyla yürüyebiliyor; ellerimizi, gövdemizi hareket ettirebiliyoruz.

• Растение питается при помощи корней. Bitkiler, köklerinin yardımıyla beslenirler. UYARI: при edatıyla birlikte kullanılan помощь adıyla karıştırmayınız.

• При помощи внучки дедушка пересел в кресло. Torunlar işe yardım ederken, büyükbaba koltuğa geçip oturdu.

ПРИ СЕБЕ [pr'is'ib'ye], в знач наречия.

1. Ya-nında, beraberinde (с собой, у себя; в наличии). Быть, иметь, держать ve носить fiilleriyle birlikte kullanılır.

• Все деньги у меня были при себе, в пиджаке. Bütün paramyanımda, ceketimdeydi.

2. Kendine sakla (не высказывая) (söz, düşünce vb. hakkında).

Оставить, держать ve хранить fiilleriyle birlikte kullanılır.

Оставьте ваши возражения при себе. İtirazınızı ken-dinize saklayın.

ПРИ СЛУЧАЕ [pr'isluçayı], в знач. наречия.

Fır-sat buldukça (если представится случай, возможность; иногда).

Он любил при случае похвалиться своими успехами. Fır-sat buldukça, başarılarıyla övünmeyi severdi.

Она умела при случае показать свои знания в области литературы. Fırsat buldukça, edebiyat alanındaki bilgisini göstermeyi iyi beceriyordu.

• Смотри не забывай меня, при случае напиши. Bak beni unutma, fırsat buldukça yaz.

ПРИЧЁМ ТУТ (ЗДЕСЬ) [pr'ic'yom tut (zd'es')] кого, чего, в знач. сказ

-nin ... bununla ne ilgisi var?, Bunun ... ile ne ilgisi var? (какое отношение имеет кто-что-либо к данному событию, явлению). Soru cümlesinde kullanılır.

• При чём тут я? Я даже не слышал об этом. Benim bununla ne ilgim var? Bu konudan haberim bile yok.

• С ним разговаривайте, а при чём здесь я? Onunla konu-şun öyleyse, bunun benimle ne ilgisi var? O При чём тут мой сын? Он даже не был сегодня в школе. Oğlumun bununla ne ilgisi var? Bugün okula bile gitmedi.

ПРИ ЭТОМ [pr'i etam], в знач. наречия.

Bununla birlikte, aynı zamanda (одновременно, вместе с тем).

Заметно увеличился выпуск стали, при этом число рабочих на заводе осталось прежним.

Çelik üretimi, gözle gör-ülür biçimde arttı, bununla birlikte, fabrika-daki işçi sayısı aynı kaldı.

Началась реконструкция центра Москвы; при этом большое внимание уделено сохранению целых улиц старой Москвы. Moskova merkezinin rekonstrüksiyonu başladı, bununla birlikte, eski Moskova sokaklarının tümünün korunmasına büyük bir ihtimam gösteri-liyor.

Главная задача - эффективность и качество, но при этом нельзя забывать и о количественном росте. Asıl görev, verimlilik ve kalitedir, bununla birlikte, ni-cel büyüme de unutulmamalıdır

ПРО ЗАПАС [prazapas], в знач. наречия.

Yedek olarak, ne olur ne olmaz diye, ihtiyaten (на случай надобности, на будущее, впрок).

• Дети съели конфеты, а печенье оставили про запас. Çocuklar şekerlerin hepsini yiyip bitirdiler; bisküviyi ise zula ettiler.

Он взял про запас несколько карандашей. İhtiyaten birkaç kalem birden aldı.

В чемодане у неё был про запас электрический фонарь.

Valisinde, ne olur ne olmaz diye bir elektrik feneri bulunuyordu.

ПРО СЕБЯ [pras'ib'ya], в знач. наречия.

1. Alçak sesle, kendi kendine (тихо, не вслух). Читатель, повторять, сказать, бормотать ve произносить fiilleriyle birlikte kullanılır.

Издредка только бормотал он что-то про себя. Ara sıra, kendi kendine, bir şeyler mırıldanırdı.

Он прочёл письмо про себя и убрал его в стол. Mektubu alçak sesle okudu ve çekmeseye kaldırdı.

Про себя он повторял таблицу умножения. Kendi kendi-ne, çarpım tablosunu tekrarlıyordu.

2. Kendi kendine; düşünerek, zihninden geçirerek, hatırlayarak (мысленно).

Про себя он уже пожалел, что ничего не сказал родителям. Ailesine hiçbir şey söylemediğini hatırlayarak üzüldü.

- Как здесь хорошо! - подумал он про себя. Burası ne kadar güzel, diye geçirdi zihninden.

Про себя он отметил, что говорит длинно и не очень приятно. Uzun uzadığa ve yakışsız konuştuğuna dikkat etti.

UYARI: про edatıyla birlikte kullanılan себя edatıyla karıştırmayınız. Она ничего не рассказывала про себя, а говорила только о своих друзьях. Kendisinden hiç bahsetmiyor, hep arkadaşlarını anlatıyordu.

РАВНО КАК И [ravna kak i], союз сравнительный (книжн.).

Tıpkı ... gibi, aynen ... gibi (так же как и). Cümlelerin, bir öncekiyle karşılaştırılan eşdeğer ya da denk kısmını, aynı türden ögesini bağlar.

• Легко видеть, как много дадут орбитальные станции для дальнейшего развития космических исследований и всей науки в целом, равно как и для народного хозяйства. Uzun uzadığının, uzay araştırmaları ve umumi yetle bütün bilimin gelişimine ne çok şey verdiğini görmek kolay, tıpkı milli ekonomiye olduğu gibi...

• На нашем участке фронта, равно как и у соседей, никаких изменений не произошло. Bizim cephe, tıpkı komşu-larımızinki gibi, hiçbir değişme olmadı.

РАДИ ТОГО ЧТОБЫ (РАДИ ТОГО, ЧТОБЫ) [râd'i tavo ştabı], союз целевой.

İçin; uğruna (для того чтобы). Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

• Ради того чтобы помочь Сергею, Миша был готов на всё. Mişa, Sergey'e yardım etmek için her şeyi yarma ya hazırды.

• Они пришли сюда ради того, чтобы поговорить с товарищем. Buraya, yoldaşlarıyla konuşmak için geldiler.

РАЗВЕ ТОЛЬКО [raz'v'i tol'ka], в знач. частицы (разг.).

Olsa olsa (может быть, если только). Tahmin ifade eder.

Здесь этих животных нет, в зоопарке разве только. Bu hayvanlardan burada bulunmaz; olsa olsa hayvanat bahçesinde vardır.

Летом по этим лесам не проедешь, разве только по реке.

Yazın bu ormanlardan geçemezsin; olsa olsa nehirden geçersin

РАЗВЕ ЧТО [raz'v'i şto], в знач. частицы (разг.).

belki (может быть, если только). Tereddüt ifade eder.

Она совсем не изменилась, разве что похудела немного. Hiç değişmemiş, belki biraz zaıflamış.

Сегодня к вам не приду, разве что завтра. Bugün size gelemem, belki yarın...

Она почти никуда не выходит, разве что в магазин. Hemen hiçbir yere çıkmıyor, belki alışverişe...

• Одному мне не дойти, вот разве что вы согласитесь проводить. Tek başıma yetişemem, belki siz götür meye razı olursunuz.

РАЗНОГО РОДА [raznava roda], в знач. междом. (книжн.).

Türlü türlü, çeşit çeşit (разные, различные, всякие). Çoğul isimlerle birlikte kullanılır.

В магазине было много разного рода сувениров. Dükkânda bir sürü çeşit çeşit hatıralık eşya var.

Поломку до сих пор не устранили, ссылаясь на разного рода обстоятельства. Arızayı, türlü türlü sebepler ileri sürerek şimdiye dek gidermediler

РАНО ИЛИ ПОЗДНО [rana il'i pozna], в знач. наречия.

Er ya da geç, önünde sonunda (когда-нибудь в будущем). Mutlaka gerçekleştirilmesi gereken bir eylemi belirtmek için kullanılır.

Рано или поздно ты поймёшь, что был неправ. Er ya da geç haksız olduğunu anlayacaksın.

Рано или поздно тебе придётся это сделать. Önünde sonunda bunu yapmak zorunda kalacaksın

РЕЧЬ ИДЁТ (ПОЙДЁТ) О [r'eç id'yot (pay'-d'yot) a], (книжн.).

-in konusu:, -ten bahsediliyor (когда-нибудь в будущем). Söylemin başında, bir şeyi nakletmek için kullanılır.

В этой книге речь идёт о путешествии. Bu kitapta seyahatten bahsediliyor.

В нашей беседе речь пойдёт о дисциплине. Sohbetimizin konusu disiplindir.

САМО СОБОЙ, [samo saboy'], (разг.).

I. в знач. вводного слова. Kendiliğinden; şüphesiz, muhakkak (само собой разумеется; безусловно, конечно). Yazıda virgülle ayrılır.

Ты, само собой, придёшь к нам завтра? Yarın bize muhakkak geliyorsun, değil mi?

Само собой, он сделает всё как нужно. Kendiliğinden, her şeyi gerektiği gibi yapıyor.

II. в знач. частицы. Elbette, kesinlikle (конечно, разумеется). Soruya doğrulayıcı bir yanıt verme durumunda kendinden emin olduğunu ifade eder.

• - Ты придёшь завтра? - Само собой. - Yarın geliyor musun?-Elbette.

• - Он здешний? - Само собой, вон там живёт. - O buralı mı? - Elbette, işte şurada yakıyor.

САМ (САМА, САМО, САМИ) ПО СЕБЕ [sâm (sama, samo, sam'i) pas'ib'e], в знач.

наречия.

1. Kendi başına, yalnız başına (самостоятельно; без чьей-либо поддержки).

Он жил один, сам по себе. Yalnız yaşıyordu; kendi başına.

Его родители целый день заняты, он растёт сам по себе. Ebeveyni bütün gün meşgul, o da kendi başına büyüyor.

2. Kendiliğinden (независимо от чего-либо, произвольно).

• Рояль был старый и иногда сам по себе издавал звуки. Kuşuklu piyano eskiydi ve bazen kendiliğinden ses çıkarıyordu.

3. Başlıbaşına; tek başına (безотносительно к чему-либо).

• Это растение само по себе очень интересно. Bu bitki başlıbaşına ilginç bir şey.

• Само по себе ни одно средство ни хорошо, ни плохо, оно оценивается только по достигнутым результатам. Tek başına bir araç ne iyidir, ne kötü; bu sadece erişilebilir neticelerine göre değerlendirilir

САМ (САМА, САМО, САМИ) СОБОЙ (СОБОЮ) [sam (sama, samo, sam'i) saboy' (saboyu)], в знач. наречия.

1. Kendi başına (без участия кого-либо; без чьей-либо помощи; самостоятельно).

• Может быть, кто-нибудь из вас думает, что дома сами собой появятся из-под земли. Belki sizlerden biri, evlerin yerden kendi başına peydah olduğunu düşünebilir.

2. Kendiliğinden, gayri ihtiyari, istemdişi (произвольно, невольно).

• Он очень устал, глаза закрывались сами собой. Çok yorulmuştu, gözleri kendiliğinden kapanıyordu.

• Разговор сам собою принял почти официальное направление. Sohbet kendiliğinden resmi bir yön kazandı.

С БЛАГОДАРНОСТЬЮ [zblagadarnast'yu], в знач. наречия.

Minnetle, şükranla (испытывая благодарность; благодарно).

Мальчик с благодарностью посмотрел на товарищей, которые помогли ему. Çocuk, kendisine yardım eden arkadaşlarına şükranla baktı.

Она с благодарностью пожала ему руку. Şükranla onun elini sıktı.

С ВИДУ [sv'idu], в знач. наречия, (разг.).

Görü-nüşte, görünümlü (по наружности, внешне, по виду).

• С виду ему было лет пятнадцать. Görünüşte on beş yaşlarındaydı.

• Вошла девушка, с виду хрупкая. Nazik görünümlü bir kız girdi içeri.

• Снег был с виду плотный, а на самом деле рыхлый. Kar, görünüşte sert ama aslında yumuşaktı.

СВОЕГО РОДА [svayıvo roda], в знач. местоим. (книжн.).

Özgün, orijinal, kendine has, kendine özgü; (своеобразный, в некотором роде; в неопределённом отношении).

• На заводе практикуется своего рода учебное наставничество. Fabrikada, özgün bir eğitim programı uygulanıyor.

• Соревнования будут для них своего рода тренировкой перед Олимпийскими играми.

Yarışmalar, olimpiyat oyun-ları öncesinde, onlar için orijinal bir idman olacak

С ГОДАМИ [zgadam'i], в знач. наречия.

Yıllarla beraber, yıllar geçtikçe (по прошествии ряда лет, со временем).

• С годами наш город превратится в крупный промышленный центр. Yıllar geçtikçe şehrimiz, büyük bir sanayi merkezi olacak.

С годами у него появилось новое увлечение - шахматы. Yıllar geçtikçe yeni bir merakı ortaya çıktı: Satranç.

Он был очень застенчив, но с годами это прошло. Çok sı-kılıgandı, yıllar geçtikçe düzeldi.

С ГОРДОСТЬЮ [zgordast'yu], в знач. наречия.

Gururla, iftiharla, göğsünü kabartarak; kibir-le, kurumla, çalımla, çalım satarak, mağrurene (испытывая гордость; гордо).

Мальчик с гордостью посмотрел на своих товарищей. Ço-cuk, arkadaşlarına çalımla baktı.

Она говорила всё это с гордостью. Bütün bunları ifti-harla söylüyordu.

С ДРУГОЙ СТОРОНЫ [zdrugoy* staranı], в знач. вводного слова.

Diğer taraftan, diğer taraftan da, bir diğer taraftan. Yazıda virgülle ayrılır. Olguların, hâl ve şartların mukayese edilmesi durumunda genellikle с одной стороны ifadesiyle birlikte kullanılır.

• Его предложение встретило поддержку. С другой стороны, некоторые сомневались, что оно может помочь делу. Teklifi destek gördü. Diğer taraftan da bazıları, bunun işe yarayacağından kuşkuluydu.

• Я жил уединённо, имел много времени для работы, с одной стороны, но, с другой стороны, иногда становилось скучно. Yalnız yaşıyordum, çalışmak için zamanım vardı; fakat diğer taraftan da, bazen sıkıcı oluyordu

СКОЛЬКО БЫ (Б) НИ [skol'ka bı (b) n'i], в знач. союзного слова.

• kadar çok, pek çok kez; uzun uzun (неограниченно много; очень долго). Geçmiş zaman ki-pinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır. Yüklemden önce yer almaz.

• Сколько б он ни рассказывал, его всегда слушали с удовольствием. Uzun uzun anlatırdı; ama onu her zaman zevkle dinlerlerdi.

• Я понял, что должен дожидаться трамвая, сколько бы ни пришлось ждать. Tramvayı, hiçbir zaman beklemem gerekmediği kadar beklemek zorunda olduğumu anladım

СКОЛЬКО НИ [skol'ka n'i], в знач. союзного слова. O kadar da, o kadar da ... -meşine karşın, o kadar da ... -diği halde (хоть как много; хоть как долго). Yüklemden önce yer almaz.

Сколько ни писала бабушка в родное село, ответа не получала. Büyükannem, doğduğu köye o kadar da mek-tup yazdığı halde, bir cevap alamadı.

Сколько ни просили его выступить, он не согласился. O kadar da çıkıp konuşmasını istedikleri halde, o razı olmadı.

Сколько он ни думал, задачу решить не мог. O kadar da düşündüğü halde, problemi çözemedi.

Ne kadar. Emir kipinde çekilmiş fiillerle bir-likte kullanılır.

Корзинка кажется бездонной: сколько ни клади в неё, она всё ещё неполна. Sanırım bu sepet dipsiz. Ne kadar koyarsan koy içine, yine de dolmuyor.

Сколько ни проси, всё равно не поеду туда. Ne kadar rica edersen et, oraya gitmem.

СКОЛЬКО УГОДНО [skol'ka ugodna], в знач. наречия.

Hiç durmadan, -ebildiği kadar, istediği kadar (безразлично сколько; очень много; бесконечно долго).

Я могу идти сколько угодно. İstedğim kadar yürüye-bilirim.

Здесь ягод сколько угодно - только собирай. Burada is-tediğin kadar yemiş var. Yalnızca topla.

Он мог рассказывать о своих товарищах сколько угодно. Hiç durmadan arkadaşları hakkında konuşabilir-di.

Я давно не видел Волги и сейчас готов был любоваться ею сколько угодно. Uzun süredir Volga'yı görmüyorum, tam da onu istediğim kadar hazla dinlemeye ha-zırdım

СКОРЕЕ ВСЕГО [skar'eyi fs'ivo], в знач. наречия.

Büyük ihtimâlle (наиболее вероятно; вероятнее, скорее).

• Я не знаю, идти ли мне к нему. Скорее всего не пойду. Ona gitmeli miyim, bilmiyorum.

Büyük ihtimâlle git-mem.

• Здесь нет этой книги, скорее всего ты ошибся, положил её не сюда. Kitap burada yok, büyük ihtimâlle yanıl-dm, buraya koymamıştın.

С ЛИШКОМ [sl'işkam], в знач. наречия, (разг.).

Küsur, -den fazla; geçkin (сверх, больше какого-либо количества; с лишним). Somut sayılarla birlikte kullanılır.

Мы засеяли пшеницей две тысячи с лишком гектаров. İki bin küsur hektar buğday ektik. Двадцать с лишком лет назад здесь был лес. Yirmi küsur yıl önce buralar ormandı.

С ЛИШНИМ [sl'işn'im], в знач. наречия, -den fazla, küsur (сверх, больше какого-либо количества).

Somut sayılarla birlikte kullanılır.

Прошло три месяца с лишним. İki aydan fazla zaman geçti.

Здесь было двадцать с лишним человек. Burada yirmi den fazla adam vardı.

• До города тридцать с лишним километров. Şehre otuz kilometreden fazla var.

СЛОВНО БЫ (Б) [slovna bı (p)]. I. в знач. частицы.

Sanki, adeta (будто бы, вроде). Söylemdeki faraziliği, tereddüdü ifade eder.

• Я его словно бы где-то видел. Sanki onu bir yerlerde gördüm.

• Увидев меня, они словно бы удивились. Beni görünce adeta şaşırdılar.

- Кто там? - словно б испугавшись спросила девочка. - Kim var orada?, diye sanki korkarak sordu genç kız.

Дождь прекратился, и стало словно бы светлее. Yağmur kesildi, sanki hava daha da aydınlandı.

II. союз сравнительный. Gibi, -cesine (как будто бы). Karşılaştırma ifadesini ya da içerisinde mukayese yapılan yan cümleyi bağlar.

• Разговор не получился, словно бы мы были чужие. Konuşma olmadı, yabancı gibiydik.

• Словно бы рассердившись, ветер стукнул дверью. Rüzgâr, öfkelenmişçesine kapıya vurdu.

С НЕБОЛЬШИМ [sn'ibal'şım], в знач. наречия.

Biraz fazla; biraz geçkin, geçkince (с некоторым избытком, превышением какого либо

количества; немного более). Somut sayılarla birlikte kullanılır.

Ей было пятнадцать лет с небольшим. On beşini biraz geçkindi.

В классе было двадцать с небольшим человек. Sınıfta yirmiden biraz fazla kişi vardı.

До финиша оставалось сто метров с небольшим. Bitişe yüz metreden biraz fazla kalmıştı.

СОБСТВЕННО ГОВОРЯ [sopstv'inna gavar'a], в знач. вводного слова.

Aslını söylemek gerekirse, zaten aslına bakılırsa (в сущности, по существу). Yazıda virgülle ayrılır.

Небольшая комната и кухня - вот, собственно говоря, и вся её квартира. Küçük bir oda ve bir mutfak; aslını söylemek gerekirse, işte onun bütün evi.

Литературу она, собственно говоря, совсем не любила. Edebiyatı, aslını söylemek gerekirse, hiç sev-miyordu.

СО ВКУСОМ [safkusam], в знач. наречия.

1. Zevk-le; güzel (проявляя хороший вкус; красиво). •Она одевается со вкусом. Zevkle giyiniyor.

• Квартира была обставлена со вкусом. Ev, zevkle döşenmişti.

2. Keyifle, büyük bir keyifle (с особым удовольствием).

Он ест со вкусом и приговаривает: давно так хорошо не ел. Keyifle yiyor ve "uzun zamandır böyle güzel ye-miyordum" deyip duruyordu.

Мужчины со вкусом стучали костяшками домино. Erkek-ler domino taşlarını zevkle vuruyorlardı.

• Работать мы научились, работаем со вкусом. Çalışmayı biz öğrendik, keyifle çalışıyoruz.

СОВМЕСТНО С (СО) [savm'esna s(sa)], предлог с твор. п. (книжн.).

Ortak, ortaklaşa, müşterek (вместе с кем-чем-либо).

• Большая программа работ в области космической биологии и медицины проводится совместно с учёными других стран. Kozmik biyoloji ve tıp alanındaki büyük bir ça-lışma programı, diğer ülke bilim adamlarıyla ortaklaşa yürütülüyor.

Он участвовал в работе совместно со всеми товарищами. İşe bütün arkadaşlarıyla müşterek katıldı.

План был разработан совместно с другими организациями. Plân, diğer örgütlerle ortaklaşa gerçekleştirilmiştir

СО ВРЕМЕНЕМ [savt'em'in'im], в знач. наречия. Zamanla, geçen zamanla birlikte (по прошествии определённого времени; впоследствии).

Со временем ты перестанешь об этом вспоминать. Zaman-la bunu anımsamaktan vazgeçeceksin.

Из него со временем выйдет неплохой учитель. Ondan, zamanla iyi bir öğretmen olur.

• Все они со временем стали специалистами с высшим образованием. Hepsi zamanla yüksek öğrenimli birer uzman oldular.

С ОДНОЙ СТОРОНЫ [sadnoy' staranı], в знач. вводного слова.

Bir taraftan, bir taraftan da. Ya-zıda virgülle ayrılır. Olguların, hel ve şartla-ının mukayese edilmesi durumunda genellikle с другой стороны ifadesiyle birlikte kullanılır.

• Андрей Ильич испытал одновременно два весьма смутных чувства. С одной стороны, ему стало стыдно за бестактный, как он думал, приезд этого семейства... С другой стороны, он обрадовался, увидев Нину. Andrey İlyiç, gayet müphem iki duyguyu bir arada

yaşadı. Bir taraftan, bu aileye yersiz olduğunu düşündüğü ziyafeti yüzünden, utandı; diğer taraftan, Nina'yı görünce sevindi.

СО СНА́ [sasnaǰ, в знач. наречия.

Uykulu uykulu, uykulu bir halde, uyku sersemliğiyle, mahmurane (только что проснувшись, спросонок).

- Во дворе залаяла со сна собака наших соседей. Bahçede komşularımızın köpeği uyku sersemliğiyle havlamaya başladı.
- Он ничего не понял со сна. Uyku sersemliğiyle hiçbir şey anlamadı.

СО СТОРОНЫ, [sastaram], I. в знач. наречия.

Dışarıdan (откуда-либо, не изданного места; извне).

- Со стороны это зрелище было похоже на что-то фантастическое. Bu manzara dışarıdan fantastik bir şeye benziyor.
- Не хотелось бы брать на эту работу человека со стороны. Bu işe dışarıdan adam almak istemezdim.
- Со стороны виднее (поговорка). Dışarıdan daha iyi anlaşılıyor.

II. СО СТОРОНЫ кого, чего, в знач. предлога. Tara-ından. 1. Eylemin başladığı yeri göstermede kullanılır.

Со стороны залива показался теплоход. Körfez tarafın-dan bir gemi görüldü.

Мы увидели Петю, идущего со стороны сада. Bahçe ta-rafından giren Petya'yı gördük.

2. Birini ya da bir şeyi eylemin kaynağı olarak göstermede kullanılır.

- Со стороны присутствующих на собрании её предложение получило горячую поддержку. Teklifi, toplantıda hazır bulunanlar tarafından coşkun bir destek aldı.
- Эта вспышка со стороны всегда спокойной и выдержанной подруги была очень неожиданной. Her zaman sakin ve kendine hakim olan kız arkadaşlarının bu hiddet-le parlayışı, hiç umulmayan bir şeydi.
- Переписка продолжалась ещё три-четыре месяца, -деятельно со стороны Кирсановых, небрежно и скудно со стороны их корреспондента. Yazışmalar, Kirsonovlar tarafından faal bir surette, mektup arkadaşları tarafından ihmalkârlıkla üç dört ay daha devam etti.

3. Akrabalık bağının hangi taraftan olduğunu göstermede kullanılır.

Они были в гостях у родных со стороны отца. Baba tara-ından akrabalarında misafirlikteydiler.

К нам приехали родственники со стороны матери. Anne tarafından yakın akrabalarımız bize geldiler.

С ОХОТОЙ [sahotay'], в знач. наречия.

Seve seve, gönül hoşluğuyla, isteyerek (с большим желанием; охотно).

Он за охотой принялся за чтение. Gönül hoşluğuyla okumaya koyuldu.

Она с охотой поехала со всеми за город. Herkesle bir-likte isteyerek şehir dışına çıktı

С ПОМОЩЬЮ [spomaş'ç'yu], предлог с род. п.

Yardımla; vasıtasıyla (пользуясь чем-либо; при помощи, посредством чего-либо). Açık anlamlı adlar-la birlikte kullanılır.

- С помощью новых технических средств выступления участников совещания можно переводить сразу на несколько языков. Yeni teknik araçların yardımıyla, müşavere

katılımcılarının konuşmalarını anında birçok dile çevirmek mümkün.

После болезни он передвигался с помощью костылей. Has-talıktan sonra, koltuk değneklerinin yardımıyla yürümeye başladı.

Врач с помощью зеркала осмотрел горло больного. Dok-tor, hastanın boğazını ayna yardımıyla muayene etti.

• Учёные провели исследование с помощью новейших приборов. Bilim adamları, araştırmayı en yeni cihazların yardımıyla yürüttüler

С РАДОСТЬЮ [sradast'yu], в знач. наречия.

Memnun olmak, sevinmek (испытывая радость; охотно).

Учитель с радостью узнал, что все хорошо сдали экзамены в институт. Öğretmen, herkesin enstitü sınavlarını güzelce verdiğini öğrendiğine sevindi.

Я с радостью найду к нему, давно его не видел. Ona uğra-yacağıma seviniyorum, uzun süredir görmemiştim onu.

• Мы с радостью для тебя это сделаем. Bunu senin için yaptığımızı memnunuz.

С РАЗБЕГА (С РАЗБЕГУ) [srazb'ega (srazb'egu)], в знач. наречия.

Koşarak, hızla ko-şarak (разбежавшись, сделав разбег).

• Мальчик с разбега перепрыгнул через лужу. Çocuk, subirikintisinin üzerinden koşarak atladı.

• Она обрадовалась и с разбегу бросилась обнимать сестру.

Çok sevindi ve sarılmak için koşarak kızkardeşine atıldı.

С РАЗМАХА (С РАЗМАХУ) [srazmaħa (srazma-hu)], в знач. наречия.

1. Kaldırarak, kaldırıp, sallayarak, sallayıp (размахнувшись).

Он вошёл в комнату и с размаха бросил свой портфель на стол. Odaya girdi ve portföyünü kaldırıp masaya fırlattı.

Он сильно, с размаху ударил меня по спине. Yumruğunu kaldırıp hızla belime vurdu.

2. Koşur, koşarak (разбежавшись, с разбега).

Мальчики с размаха бросились в воду. Çocuklar koşarak suya atladılar.

Собака с размаху перескочила через забор. Köpek, koşarak duvardan atlayıp geçti

СРАЗУ ЖЕ [srazuħi], наречие. Hemen, derhal (немедленно, тотчас).

Мне предложили поехать на экскурсию, и я сразу же согласился. Bana geziye gitmeyi teklif ettiler, ben de hemen kabul ettim.

Дверь открывается, и мы сразу же оказываемся на улице. Kapı açılıyor ve biz hemen sokakta beliriyoruz.

Как только они приехали на дачу, мальчики сразу же отправились в лес. Yazlığa gelir gelmez çocuklar ormana gittiler.

Я его попросил, и он сразу же всё сделал. Ondan rica ettim, o da hemen her şeyi yapıp bitirdi

СТАЛО БЫТЬ [stala bit'], в знач. вводного слова (разг.).

Demek, demekki, demek oluyor ki; öyleyse, şu halde (следовательно, значит). Yazıda virgül-le ayrılır.

Мы обо всём договорились, я, стало быть, пойду. Her konuda anlaştık, şu halde ben gidiyorum.

Я вижу, вы заняты, вам, стало быть, не до нас. Görüyo-rum ki meşgulsünüz, demekki bizimle ilgilenecek durumda değilsiniz.

У тебя завтра последний экзамен, стало быть послезавтра поедем за город. Yarın son sınavına gireceksin, demekki öbür gün şehir dışına çıkıyoruz.

С ТЕМ ЧТОБЫ (С ТЕМ, ЧТОБЫ) [st'em ştabı], союз целевой (книжн.) -mesi için, -sin diye, üzere (для того чтобы).

Ana cümleinin eyleminin amacının gerekçesinin gösterildiği yan cümleyi bağlar. Geçmiş zaman kipinde çekilmiş ya da mastar ha-lindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Он пошёл к друзьям, с тем чтобы рассказать обо всём, что он увидел. Gördüğü her şeyi anlatmak üzere arka-daşlarına gitti.

Мы пригласили своих товарищей из соседнего класса с тем, чтобы они приняли участие в празднике. Kutlamaya ka-tılmaları için yan sınıftan arkadaşlarımızı davet ettik.

С ТЕХ ПОР [st'eh por], в знач. наречия.

• zamandan beri, -diği zamandan beri, -diğinden beri (с того времени, с того момента).

Товарищи стали приходить к больному каждый день; с тех пор он стал поправляться.

İyileşmeye başladığından beri hastayı her gün ziyaret eder oldular.

Мы вместе учились в школе, много времени прошло с тех пор. Okulda birlikte okumuştuk, o zamandan beri çok zaman geçti.

С ТЕХ ПОР КАК (С ТЕХ ПОР, КАК) [st'eh por kak], союз временной, -den beri; -den sonra.

Yan cümleyi bağlar. Ana cümleinin eylemi, yan cümle-nin eyleminin gerçekleştiği ya da başladığı an biter ya da başlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

С тех пор как он ушёл, прошло много времени. O gideli çok zaman geçti.

С тех пор как моего товарища назначали начальником цеха, мы видимся редко. Arkadaşımı dairenin müdürü yar-malarından beri, onunla seyrek görüşüyoruz.

В доме стало тихо с тех пор, как дети разъехались. Çocuk-larm dağılıp gitmelerinden sonra ev sessiz kal-dı.

С ТОЙ ПОРЫ [stoy' rap], в знач. наречия, (разг.).

• günden beri, o zamandan beri (с тех пор).

• В детстве он упал и сломал ногу, с той поры немного прихрамывает. Çocukluğunda düşmüş ve ayağını kırmıştı; o günden beri biraz aksayarak yürüyor

С ТОЙ ЦЕЛЮ ЧТОБЫ (С ТОЙ ЦЕЛЮ, ЧТОБЫ) [stoy' tsel'yu ştabı], в знач. оелевого союза (книжн.).

Maksadıyla, gayesiyle (для того чтобы).

• Юноша приехал в Москву с той целью, чтобы поступить в институт. Delikanlı, Moskova'ya, enstitüye girmek maksadıyla gelmişti.

С ТРУДОМ [strudom], в знач. наречия.

Zor, zar zor, zorla, güçlülle, güç belâ (прилагая усилия, преодолевая трудности для достижения чего либо; еле, насилию).

• Начался сильный дождь, и он с трудом добрался до дома.

Şiddetli bir yağmur başladı, güçlükle eve vardım.

- Она с трудом читает по-английски. Zar zor İngilizce okuyor.
- Девочка с трудом сдержалась, чтобы не расплакаться. Küçük kız, ağlamamak için kendini zor tuttu.

С УДИВЛЕНИЕМ [sud'ivl'en'iyim], в знач. наречия.

Hayretle, hayretler içinde, şaşkınlıkla (испытывая удивление; удивлённо).

- Она посмотрела на нас с удивлением. Bize hayretle baktı.
- Я с удивлением узнал, что ей двадцать пять лет: на вид она была моложе. Yirmi beş yaşında olduğunu hayretle öğrendim; görünüşte daha gençti.
- Разве Миша приехал? - спросил он с удивлением. - Yok-sa Mişa geldi mi? diye sordu hayretle.

С УДОВОЛЬСТВИЕМ [sudavol'stv'iyim], в знач. наречия.

Zevkle, memnuniyetle (испытывая удовольствие; охотно).

- Я с удовольствием приду к вам ещё раз. Memnuniyetle size tekrar geleceğim.
- Мы с удовольствием посмотрели бы этот спектакль. Bu temsili zevkle izleriz.
- Все с удовольствием слушали его рассказ о путешествии. Herkes onun seyahatle ilgili hikâyesini zevkle dinledi.

СУДЯ ПО [sud'ya pa], чему, в знач. предлога, -e bakılırsa, -e göre (на основании чего-либо).

Судя по закату, завтра будет дождь. Güneşin batışına bakılırsa, yarın yağmur yağacak.

Судя по его виду, ему нездоровится. Görünüşüne bakılırsa, keyifsiz.

Судя по описанию, это был орёл. Tasvirine bakılırsa, bu bir kartal.

Судя по голосам, отец сердился, а сын оправдывался. Seslerine bakılırsa, babası sinirlenmiş, oğ-lansa kendini mazur göstermeye çalışıyormuş

С УСПЕХОМ [susp'eham], в знач. наречия.

Başarıyla, muvaffakiyetle, iyi bir sonuç elde ederek (успешно, с хорошим результатом).

- Он с успехом сдал все экзамены. Bütün sınavları başarıyla verdi.

Наша страна с успехом развивает торговые связи. Ülke-miz, ticari ilişkilerini başarıyla geliştiri-yor.

Газ с успехом заменяет другие виды топлива. Gaz, başa-ıyla diğer yakıt türlerinin yerini alıyor.

С УЧЁТОМ [suç'yotam], чего, в знач. предлога.

Göz önünde bulundurularak, hesaba katılarak (принимая во внимание, учитывая чего-либо).

- В плане предусматривается мероприятия по повышению плодородия почв с учётом местных условий. Plânda, yer yüzü koşulları hesaba katılarak verimli toprağın artırılması konusunda tedbirler öngörülüyor.

- Дома там построены с учётом возможного землетрясения.

Orada evler, muhtemel bir yer sarsıntısı hesaba katılarak inşa edildi. □ Обеды Мария Павловна готовила вкусные, сытные, с учётом сезона. Öğle yemeklerini Mariya Pavlovna, mevsimi de hesaba katarak lezzetli, besleyici yapardı

С ХОДУ [shodu], наречие.

1. Hareket halinde; durmadan (продолжая двигаться; не останавливаясь).

- Мальчик запросил удочку, рыба схватила приманку с ходу.

Çocuk, bir olta istedi; balık, yemi hareket halinde yakaladı.

- Миша вошёл в комнату и с ходу крикнул: - Вот и я! Mişa, odaya girdi ve yürüyerek bağırdı:
- Ve işte ben!

2. çabucak, hemen, hemencesik, derhal (сразу, тотчас).

Он взял экзаменационный билет и с ходу начал отвечать. İmtihan kâğıdını aldı ve hemen cevaplamaya baş-ladı.

Текст был нетрудным, Вася перевёл его с ходу. Metin kolaydı, Vasya onu çabucak tercüme etti.

Она тут же, с ходу, придумала интересную игру. Hemen-cesik ilginç bir oyun düşündü.

С ЦЕЛЬЮ [stsel'yu], чего.

I. предлог с род. п. (книжн.). -mesi için, -mesi amacıyla (для). Fi-ilden isimlerle birlikte kullanılır.

С целью сохранения животных и птиц создаются заповедники. Hayvanların ve kuşların korunması için av yasaklı parklar kuruluyor.

Они посетили этот город с целью знакомства с его достопримечательностями. Bu şehri, onun görülmeye değer yerleriyle tanışmak için ziyaret ettiler.

II. в знач. союза (книжн.). -mek için, -mek mak-sadıyla (чтобы; для того чтобы). Mastar halindeki fiillerle birlikte kullanılır.

- Всё это было сказано с целью развеселить Марину, но она даже не улыбнулась. Bütün bunlar Marina'yu neşelendirmek için söylendi ama o gülümsemedi bile.

- Он пришёл с целью поговорить о делах. İş konuşmak için gelmişti.

III. в знач. наречия. Kasten, bilerek, mahsus, maksatlı (намеренно, нарочно).

- Он сделал это с целью. Bunu kasten yaptı

С ЧЕСТЬЮ [şç'est'yu], в знач. наречия, (высок.).

Layıkıyla, gereği gibi, gereğince; namusuyla; yüzünün akıyla (очень хорошо; достойно).

- Бригада строителей с честью сдержала слово, которое дала в начале года. İnşaat ekibi; namusuyla, senenin başında verdiği sözü tuttu.

Земледельцы республики с честью выполняют стоящие перед ними задачи. Cumhuriyet çiftçileri, Önlere-de duran vazifeyi yüzlerinin akıyla tamamlıyor-lar.

Город Петра с честью носит это славное имя. Petro'nun şehri, bu şanlı ismi, layıkıyla taşımaktadır

ТАК ЖЕ [takji], наречие.

Aynı, aynı şekilde (одинаково, в равной степени).

- Птицы легко садятся на воду и так же легко поднимаются. Kuşlar suya kolayca iniyor ve aynı şekilde sudan kolayca kalkıyorlar.

- - Как он себя чувствует? - Всё так же. - Kendini nasıl hissediyor? - Hâlâ aynı.

ТАК ЖЕ КАК (ТАК ЖЕ, КАК) [takji kak], союз сравнительный.

Gibi, -dığı gibi, -de olduğu gibi, tıpkı ... gibi. Herhangi bir hususta mukayese edilen cümleleri

birbirine bağlar. İki cümlemin eylemi de ya aynı fiildir ya da özdeş fiillerdir.

- Он никогда не скрывал своей радости, так же как не скрывал грусти. Üzüntüsünü saklamadığı gibi, sevincini dehiçsaklamazdı.
- Всё было так же, как всегда бывает на московских вокзалах: катили свои тележки носильщики ... кругом торопились, прощались. Her şey, Moskova garlarında her zaman olduğu gibiydi; hamallar yük arabalarını çekiyor, etrafta aceleyle koşuşturuyor, vedalaşıyordu.

/ Cümlemin mukayese durumundaki öğelerini bağlar.

На стыке пятилеток, так же как на стыке рабочих смен, подводятся итоги сделанному. Beş yıllık plân sonunda, vardiya sonunda olduğu gibi; yapılanların bilançosu çıkarılır.

Книги не похожи одна на другую так же, как их авторы. Kitapların biri diğerine benzemiyor, tıpkı yazarları gibi.

Он был одет так же, как все., Herkes gibi (sıradan) giyinmişti.

ТАК ЖЕ КАК И (ТАК ЖЕ, КАК И) [takji kâk i], союз сравнительный.

Gibi, tıpkı ... gibi. Cümlemin mukayese durumundaki öğelerini bağlar.

Ему так же, как и мне, не понравился этот фильм. O film, benim gibi, onun da hoşuna gitmedi.

Два раза подряд её, так же как и её подругу, избирали в комитет союза. Onu da, kız arkadaşı gibi, iki kez art arda Birlik komitesi'ne seçtiler.

- Всем известно, что домашние куры, так же как и домашние свиньи, приносят гораздо больше пользы, чем дикие. Evcil kuşların (kümes hayvanlarının), tıpkı evcil domuzlar gibi, yabanilerinden daha yararlı olduğunu herkes bilir.

ТАК И [tak ı], в знач. частицы (разг.).

1. Öyle, öyle ... ki. Kesin ve istemsiz olarak sonuca götüren eylemin altını çizer.

- Дождь так и льёт. Yağmur öyle boşanıyor ki...

Он так и застыл, увидев отца. Babasını karşısında görünce donakaldı.

Здесь душно, меня так и клонит в сон. Burası çok bunaltıcı; öyle uykumu getiriyor ki...

Слёзы так и покатались из её глаз. Gözyaşları gözlerinden öyle bir süzüldü ki...

2. Bir türlü; öyle, öylece; bu yüzden. Genellikle ne olumsuzluk eki bulunduran cümlelerde kullanılır. Evvelce yapılan bir eylemin sonucunun altını çizer.

Он долго звонил, но так и не дозвонился. Uzun süre aradı; ancak numara bir türlü düşmedi.

Мать беспокоилась о сыне, она так и заснула до утра. Anne oğlu için endişelendi; bu yüzden sabaha doğru uyuyabildi.

Я долго думал, но так и не мог вспомнить, где его видел. Uzun süre düşündüm; fakat onu nerede gördüğümü bir türlü hatırlayamadım.

Дети поиграли, а игрушки так и остались на полу. Çocuk-lar oyunlarını bitirdiler ve oyuncaklar öylece yerde kaldı.

3. de, da. Fikir ayrılığını ve yadsımayı ince bir şekilde ifade eder. •Так я и поверила! Ben de inandım! •Так она и скажет, как же! O da söyler ne olduğunu!

ТАК И ЕСТЬ [tâk ı yes't'], в знач. частицы (разг.).

Gerçekten de, sahiden (в самом деле, действительно).

- Голоса показались мне знакомыми. Так и есть: это мои друзья. Sesler bana tanıdık geldi. Gerçekten de, bunlar benim arkadaşlarım.

- Сейчас мы увидим наш дом. Так и есть, вот он. Şimdi bizim evi göreceğiz. Evet gerçekten de, işte o.
- Кто это с ней? Так и есть - Оля. Yanındaki kim? Gerçekten de Olya.

ТАК ИЛИ ИНАЧЕ [tak il'i inaç'i]

I. в знач. частицы (разг.).

Öyle veya böyle, şöyle ya da böyle; bir şekilde (тем или иным способом; каким-либо образом, как-то).

- Он старался так или иначе избежать разговора с нами. Öyle veya böyle, bizimle konuşmaktan kaçmaya çalışıyordu.
- Почти каждый персонаж в книге - интересный человек, так или иначе заслуживающий внимание. Kitaptaki her tip-leme öyle veya böyle dikkate değer ilginç bir insan.

II. в знач. частицы. Öyle veya böyle (тем не менее, всё таки, всё же). Evvelki bir söylemle mukayese için kullanılır.

- То ли оставил книгу в школе, то ли забыл у товарища, но так или иначе книга пропала. Kitabı ha okulda bırak tım, ha bir arkadaşımda unuttum; öyle veya böyle kitap kayboldu.

ТАКИМ ОБРАЗОМ [tak'im obrazam], (книжн.).

I. в знач. наречия. Bu şekilde, bu suretle, böyle (так).

Дело у них не шло, долго продолжаться таким образом не могло. İşleri yürümüyordu, uzun süre bu şekilde devam edemedi. Сделай всё таким образом, чтобы никто не был обижен. Her şeyi bu şekilde yap ki kimse gücenmiş olmasın.

II. в знач. частицы. Demek (oluyor) ki, o halde, binaenaleyh (итак, следовательно).

Söylenenlerin bilançosunu çıkarma durumunda kullanılır.

- Вода непрерывно поступала в бассейн, излишки воды выливались. Таким образом, в бассейне вода была чиста. Su, havuza fasılasız akıyordu, suyun fazlası dökülüyordu. Demekki havuzdaki su temizdi

ТАК КАК [tak kâk], (книжн.). союз причинный.

İçin, -diği için, -diğinden (потому что). Ana cümlede bahsi geçen konuyla ilgili sebep ya da koşulu içeren yan cümleyi bağlar. Yan cümle ana cümleden önce de yer alabilir, sonra da...

Так как ты пришёл первым, приготовь помещение для занятий. İlk önce sen geldiğin için sınıfı derse hazırla.

Он очень устал, так как пришлось идти целый день. Bütün gün dolaşmak zorunda kaldığı için çok yoruldu.

- У нас сегодня не было урока, так как учитель заболел. Öğ retmen hastalandığı için bugün dersimiz yoktu.

/ İçin, içindir ki (так как..., то).

- Так как он встретил меня недружелюбно, то прощаться к нему я не пошёл. Beni gayri dostane karşıladığı içindir ki, onunla vedalaşmaya gitmedim.
- Так как он был старшим в семье, то ему часто приходилось помогать матери. Ailenin en büyüğü olduğu içindir ki, anneye yardım etmek sık sık ona düşerdi

ТАК КАК ЖЕ [tâk kak jı], в знач. частицы (разг.).

Değil mi, öyle değil mi (ну как). Cevap vermeye zorlamayı ifade eder.

Так как же, пойдём в кино? Sinemaya gidiyoruz, değil mi?

Так как же, будешь делать уроки? Ders çalışacaksın, değil mi?

ТАК НАЗЫВАЕМЫЙ (-АЯ, -ОЕ, -ЫЕ), [tâk nazı-vayımıy' (-ауа, -ауе, іуі)], в знач. местоим.

Denen, denilen, adını taşıyan (именуемый, носящий название).

• Впервые на нашем участке действовала батарея реактивной артиллерии, так называемые "катюши". Bizim bölgemizde ilk önce "katyuşa" denen tekli top bataryası kullanıldı.

/ Sahte, uydurma, düzmece (мнимый). Alaylı ifadelerde kullanılır.

• Твой так называемый друг подвёл тебя. Sahte dostun sana kötü oyun oynadı

ТАК НЕТ, ТАК НЕТ ЖЕ [tâk n'et, tâk n'et jı], в знач. частицы (разг.).

Ama hayır, onun yerine (вместо этого). Beklenenin tam tersi bir eylemden kaynaklanan hoşnutsuzluğu ifade eder. Сидел бы дома, так нет, пришёл сюда. Evde oturabilirdin ama hayır, buraya geldin. Нужно делать уроки, так нет же, ты всё ходишь. Ders çalışman lazım ama hayır, sen hep dolaşıyorsun.

ТАКОГО РОДА [takova roda], в знач. местоим.

Bu tür, müşabih (такой, подобный). Bir adla birlikte kullanılır.

Уже проведены три совещания такого рода. Zaten bu türden üç müşavere (danışma kurulu toplantısı) yapıldı.

Подписание такого рода соглашения принесёт большую пользу обеим сторонам. Bu tür anlaşmaların imzalanması her iki tarafa da büyük yarar sağlar

ТАК СЕБЕ [tak s'ib'e], (разг.).

I. в знач. наречия'. Şöyle böyle, ne iyi ne kötü (ни хорошо, ни плохо; посредственно).

Учился он так себе, на тройки. Şöyle böyle, üçle (3) okudu.

• - Как ты себе чувствуешь? - Так себе. - Kendini nasıl hissediyorsun? - Eh işte (şöyle böyle).

II. в знач. сказ. Sıradan, basit, alelaide (ничем не выделяется, не отличается достоинствами).

• Портфель у него был так себе, старый. Portföyü alela de ve eskiydi.

• Погода стола так себе. Hava alelaideydi.

• Наши друзья купили дачу; домик так себе, но участок прекрасный. Dostlarımız yazlık satın aldılar. Ev alelaide ama bölge şahane.

ТАК СКАЗАТЬ [tak skazat'], в знач. вводного слова.

Kelimenin tam anlamı ile. Yazıda virgülle ayrılır. Bir isteği daha kesin ifade etmek ya da bir şeyi daha iyi karakterize etmek için kullanılır.

Он был поэт, так сказать, по призванию. Onda kelimenin tam anlamı ile bir şairlik istidadı vardı.

Центральна площадь - так сказать, сердце города. Merkez //o meydan, kelimenin tam anlamı ile şehrin kalbi

ТАК ЧТО [tak što], союз следствия,

-den, -den dolayı, -den ötürü, -mesi dolayısıyla, yüzünden (поэтому; вследствие чего). Ana cümledeki eylemin doğurduğu gerçek sonucu içeren yan cümleyi bağlar.

• Мы стояли на углу, так что видели всё, что происходит на улице. Köşede durmamızdan dolayı, sokakta olan her şeyi gördük.

Голос у докладчика был негромкий, так что в последних рядах его было плохо слышно. Söylevcinin sesi, kısık olduğundan, arka sıralardan kötü duyuluyordu.

Я после работы поеду к дочери в лагерь, так что поздно вернусь. İşten sonra kampa, kızıma gideceğimden geç döneceğim.

В доме тихо, так что можно хорошо отдохнуть. Ev sessiz olduğundan, iyice dinlenmek mümkün.

ТЕМ БОЛЕЕ [t'em bol'iyi], в знач. частицы.

Daha da önemlisi, bilhassa. Fikir ya da beyanın müteakip kısmının öneminin altını çizer.

• Один он работать не сможет, тем более наладить новую машину. Tek başına çalışamaz, daha da önemlisi yeni aracı çalıştıramaz.

• В этих лесах нет ни волков, ни тем более медведей. Bu or manlarda hiç kurt yoktur, daha da önemlisi ayı da yoktur.

ТЕМ БОЛЕЕ ЧТО (ТЕМ БОЛЕЕ, ЧТО) [t'em bol'iyi şto], союз причинно-присоединительный.

Bilhassa ... -den dolayıdır ki. Önemli bir delil niteliği taşıyan yan cümleyi ana cümleye bağlar.

• Связь с комсомольской организацией завода будет крепкой, тем более что наша молодёжь ставит перед собой большие задания. Bilhassa gençlerimizin büyük görevlere talip olmalarından dolayıdır ki, fabrikanın Komünist Gençler Birliği organizasyonu ile ilişkileri sağlam olacak.

• Связи завода с учёными усилились, тем более что завод стал получать новую технику. Fabrikanın, bilhassa yeni teknolojiler kullanmaya başlamasından dolayıdır ki, bilim adamlarıyla ilişkileri güçlendi

ТЕМ ВРЕМЕНЕМ [t'em vr'em'in'emj], в знач. наречия,

-diği sırada, -diği zaman (в это время, одновременно).

Они пришли домой, солнце тем временем село. Eve geldikleri sırada güneş battı.

Мама готовила ужин, а сын тем временем делал уроки. Anne akşam yemeğini hazırladığı sırada oğul ders çalışıyordu

ТЕМ НЕ МЕНЕЕ [t'em n'im'en'iyi], в знач. противительно-уступительного союза,

-e rağmen, matafih (несмотря на это).

Общий уровень игры в футбол возрос, тем не менее работы для повышения мастерства у тренеров и футболистов по-прежнему много. Futbolda, oyunların genel düzeyinin yükselmesine rağmen antrenörlerin ve futbolcuların uzmanlıklarının artırılması için yapılan çalışmalar eskisi gibi.

Петя был большой шалун, тем не менее бабушка больше любила его. Petya'nın, koca bir haylaz olmasına rağmen, babaannesini daha çok seviyordu.

Мы очень торопились, тем не менее мы не смогли успеть вовремя. Çok acele etmemize rağmen vaktinde yetişemedik.

/ -diği halde, -makla beraber (хотя ..., тем не менее).

• Хотя он много болел, он тем не менее хорошо подготовился к экзаменам. Sık sık hasta

olmakla beraber sınavlara iyi hazırlandı.

ТЕМ САМЫМ [t'em samım], в знач. наречия.

Böylece, böylelikle (в результате этого, поэтому).

- Он взял собаку за ошейник и тем самым дал нам возможность пройти во двор. Köpeği tasmaından tuttu, böylece avluya girmemize imkân verdi.
- В школе она любила литературу, много читала и тем самым подготовила себя к поступлению на филологический факультет. Okulda edebiyatı çok seviyordu, çok okuyordu; böylece kendini filoloji fakültesine girmeye hazırladı.

ТОГДА КАК [tagda kak], союз сопоставительный.

1. Halbuki, oysa, oysaki (в то время как, напротив). Mukayesede ayrıntı bildiren yan cümleyi bağlar. Ты всю зиму ничего не делал, тогда как он усиленно занимался. Sen bütün kış hiçbir şey yapmadın; oysa o gayretle çalıştı.

Вчера у нас было мало времени, тогда как сегодня предостаточно. Dün vaktimiz dardı; oysa bugün yeterli.

Он был хмур и невесел, тогда как Пётр оживился и повеселел. Asık suratlı ve neşesizdi; oysa Petro canlı ve neşeliydi.

2. Bir türlü; öyle, öylece; bu yüzden (хотя; несмотря на то что). Teslim ve kabul ifade eden ayrıntıyı içeren yan cümleyi bağlar.

- Его расхвалили, тогда как известно, что стихи он пишет слабые. Onu çok methettiler; oysa zayıf şiir yazdığı biliniyor.

ТО ЕСТЬ [toyis't'], (yazıda sıkça т. е. şeklinde kısaltılır),

I. союз пояснительный.

1. Şöyle ki (а именно). Cümleleri, cümlenin öğelerini, söylemdeki fikri geliştiren ifadeleri bağlar. Bir savı, bir düşünceyi açıklama amacıyla söylenen sözlerin başına getirilir.

- Вечером он брался за дела, то есть читал, писал, переписывал. Akşam işe sarıldı. Şöyle ki: Okudu, yazdı, temize çekti.

- Разные бывают учебники, то есть хорошие и плохие. Ders kitapları çeşit çeşittir. Şöyle ki: İyisi de var, kötüsü de.

2. Yani, başka bir deyişle, kısacası (или, иными словами). Kelimeleri, cümleleri, önceki beyanları kesinleştiren ifadeleri bağlar.

До станции 50 километров, то есть почти час езды. İstasyona 50 kilometre, yani bir saatlik yol var.

Он стал разминаться, то есть делать гимнастические упражнения. Hareketlenmeye, yani jimnastik hareketleri yapmaya başladı. Он вдруг вспомнил, что всё это произошло 6 ноября, то есть накануне праздника. Aniden bütün bunların 6 Ocak'ta, yani bayram arifesinde olduğunu hatırladı.

3. Yani aslında, daha doğrusu. Bir önceki ifadeyi düzeltmek için kullanılan kelime ya da cümleyi bağlar.

Мы спали, то есть сестра спала, а я лежал и думал. Uyuyorduk, daha doğrusu kızkardeşim uyuyordu; bense uzanmış düşünüyordum.

Я упал, то есть не упал, а поскользнулся и чуть не ушибся. Düştüm, daha doğrusu düşmedim; ayağım kaydı ve az daha sakatlanıyordum.

II. в знач. частицы (разг.). 1. Öyleki (просто, прямо). Söylemin daha duygusal bir ifade kazan-

ması için kullanılır.

• Как я устал! То есть замучился, что еле стою. Nasıl da yoruldu! Öyleki canım çıktı; güçlkle ayakta duruyorum.

2. Ne demek!? (что значит). Şaşkınlık ifade eden bir cevap verirken kullanılır.

• - Как его зовут? - Не знаю. - То есть как не знаешь? Я думал, он твой друг. - Onun adı ne? - Bilmem. - Ne de mek "bilmem". Arkadaşın olduğunu sanıyordum.

• - Как фамилия Бородина? - спросил Вихрь с улыбкой. - То есть как фамилия? - Borodin'in soyadı nedir? diye sordu Vihir, gülümseyerek. - Ne demek soyadı ne?

ТО ЖЕ САМОЕ [töjı samaye], в знач. местоим.

Аynı, aynı şey (это же; то же). Benzerlik ya da tam özdeşlik bildirir.

• Он рассказал нам о встрече с писателем. То же самое он рассказывал вчера. Bize yazarla karşılaşmasını anlattı. Aynı şeyi dün de anlatmıştı.

• На моём месте ты бы сделал то же самое. Benim yerimde olsan aynı şeyi yapardın

ТО И ДЕЛО [töi d'ela], в знач. наречия, (разг.).

İkide bir de, sıkça, sık sık (часто). Bitimsiz fiillerle birlikte kullanılır. Eylemin tekrar

ya da sürekliliğini ifade eder.

Он то и дело выходит из комнаты. Sık sık odadan çıkıyordu.

Я говорил, то и дело поглядывая в окно. Sık sık pencereden bakarak konuşuyordum.

В зале то и дело раздавались аплодисменты. Salonda sık sık alkış sesleri duyuluyordu.

Больной то и дело просил пить. Hasta sık sık içecek bir şeyler istiyordu.

ТО ЛИ ..., ТО ЛИ [tol'i ..., tol'i], союз разделительный.

... mi, ... mi belli değil. Nesnelerin, belirtilerin, eylemlerin sayılması durumunda, sayılanın gerçek mi hayal mi olduğunun pek anlaşılmadığı zamanlarda, cümlenin aynı türden öğelerini, kısımlarını bağlar.

• Вдали виднелась то ли полоса леса, то ли берег реки. Uzak-tan gözüken; orman şeridi mi, nehir kıyısı mı belli değil.

• Глаза слезились то ли от мороза, то ли от яркого света. Gözlerimiz ayazdan mı, parlak ışıktan mı yaşıyor belli değil.

ТОЛЬКО БЫ [tol'kabı],

I. частица, -se, bir -se, bir ... olsa (хотя бы). Güçlü bir isteği ifade etmek için kullanılır.

Только бы скорее добраться до дома! Bir an evvel eve varsam!

- Только бы не расплакаться, - думала она. "Ağlamasam" diye düşündü.

II. союзна частица, -se, -si, -si için. Belli bir amaca ulaşma isteğini, arzusunu içeren cümleyi ya da mastar halindeki fiili bağlar. Мне ничего не надо, только бы пожить здесь подольше.

Burada daha uzun yaşasam, başka bir şeye ihtiyacım yok. Мать всё делает, только бы сын как следует занимался. Anne, oğlunun doğru dürüst okuması için her şeyi yapacak

• Онхотелодного: только бы скорее ему разрешили уйти.

Tek bir şey istiyordu: Biran önce gitmesine izin verilmesi

ТОЛЬКО И [tol'ka ı], частица (разг.).

Тек ... -diği; sadece, yalnızca, sırf (исключительно, единственно). Eylemin örgenselliğinin ve belli bir amaca yönelik olduğunun altını çizer.

Он только и делает, что бегаёт по улице. Tek bildiği; sokaklarda koşturmak.

Она только и знает, что сидит над книгами. Tek bildiği; kitaplar üzerine kafa patlatmak.

Он только и ждёт, что его позовут товарищи. Tek beklediği; arkadaşlarının onu çağırması

ТОЛЬКО ЧТО [tol'ka şto], в знач наречия.

Daha yeni, henüz, demin, şimdi (совсем недавно, сейчас).

• Только что закончились занятия в школе. Okulda ders ler daha yeni bitti.

Он только что приехал с дачи. Yazlıktan daha yeni geldi.

Они только что сдали последний экзамен. Son sınavı henüz verdiler.

• Солнце только что село. Güneş demin battı.

ТОЛЬКО ЧТО ..., КАК [tol'ka şto ..., kak], союз временной.

Tam... -di ki, tam... -diği sırada (совсем недавно, сейчас). Karmaşık cümlelerin kısımlarını birbirine bağlar. Birinci kısmın eylemi ikinciden önce gerçekleşir.

• Только что они сели за стол, как кто-то постучал к ним. Tam masaya oturmuşlardı ki, birisi yaklaştı.

• Только что дорога стала посвободней и машина пошла быстрее, как вдруг раздался треск и пришлось остановиться.

Yol tam boşalmış ve araba daha hızlı gitmeye baş lamıştı ki, bir çatırtı duyuldu ve durmak gerek ti.

ТОМУ НАЗАД [tamu nazat], в знач. наречия.

Kadar önce, kadar evvel (раньше, перед настоящим

моментом). Zaman bildiren somut sayılarla birlikte kullanılır.

Он приехал сюда два года тому назад. Buralara iki yıl kadar önce geldi.

Она узнала об этом два часа тому назад. Bunu iki saat kadar önce öğrendi.

Ещё три месяца тому назад она советовалась со мной об этом. Daha üç ay kadar önce benimle bu konuda görüşmüştü

ТОТ ИЛИ ИНОЙ, ТОТ ИЛИ ДРУГОЙ [tot ili inoy', tot il'i drugoy'], в знач. местоим.

1. Şu ya da bu, herhangi (какой-либо, любой).

• Под тем или иным предлогом она хотела уйти с собрания. Şu ya da bu bahaneyle toplantıdan ayrılmak isti yordu.

2. Belli, belirli, muayyen (определённый).

• Люди занимающиеся озеленением города, рекомендуют для того или иного района соответствующие породы деревьев. Şehrin ağaçlandırılmasıyla uğraşan kişiler, şehrin muayyen semtlerine uygun ağaç türlerini tavsiye ediyorlar.

• Когда он слышал название той или иной улицы, он сразу же представлял, где она находится. Belirli bir sokağın adını duyunca hemencecik nerede olduğunu gösteriyordu

ТО-ТО ВОТ, ТО-ТО ЖЕ [tota vot, totajı], в знач. междом. (разг.).

Ha şöyle. Muhatabın söz ya da hareketle şaşkınlığını ifade eder.

• - Теперь ты видишь, что я был прав? То-то вот. – Şimdi haklı olduğumu gördün mü? Ha şöyle.

- - Прости меня, я больше не буду. - То-то же. - Beni bağışla, bir daha yapmayacağım. - На şöyle.

ТУДА ЖЕ [tudaʝ], I. наречие.

... de oraya, ... de aynı yere (в то же самое место). Güçlü bir isteği ifade etmek için kullanılır.

- Все пошли в зал, мы пошли туда же. Herkes salona gitti, biz de oraya gittik.

Я тебе дам эту книгу, но потом положи её туда же, чтобы не искать. Bu kitabı sana vereceğim ama aramamak için bunu da oraya koy.

II. частица (разг.). -miyor bir de ... (тоже). Yeteneği ya da yetkisi olmadığı halde bir işi yapmaya yeltenen kimseye karşı hitabı ifade eder.

- Шагу ступить не умеет, а туда же, командует. Kendisi adım atmayı beceremiyor, bir de komut veriyor (Delinin öğüdü çok, kendinde birisi yok).

ТУТ ЖЕ [tut ʝ], наречие.

1. Burada (в этом месте, здесь).

- Ребята выбежали из школы и построились тут же, на улице. Çocuklar okuldan koşarak çıkıyor ve burada, so kakta sıraya diziliyorlardı.

На столах книги, тут же были и другие школьные принадлежности. Masada kitaplar, burada da diğer okul gereçleri vardı. Я живу тут же, в этом доме. Burada, bu evde yaşıyorum.

2. Hemen (сейчас же, сразу же).

Он только что приехал и тут же уезжает обратно. Daha yeni gelmişti, hemen geri dönüyor.

Она вышла из дома, но тут же вернулась. Evden çıktı, ama hemen geri döndü.

- Пошёл мокрый снег. Едва коснувшись земли, он тут же таял. Sulu kar yağdı. Yere değer değmez, hemen erivordu

У СЕБЯ [us'ib'ya], в знач. наречия.

Evde, evinde; yerinde, kendi yerinde (в своём доме, дома; на своём месте, на месте своего обычного пребывания).

Обычно мы обедали у себя. Yemeği genellikle evde yedik.

Сестра сидела у себя в комнате. Kızkardeşim kendi odasında oturuyordu.

- Директор у себя? Мне нужно с ним поговорить. Müdür yerinde mi? Onunla görüşmem lazım.

ФУ ТЫ [futı], междом. (разг.).

Öf, öf be; tüh be. Şaşkınlığı, kızgınlığı ya da üzüntüyü ifade eder.

- Фу ты, как испугался. Öf be, nasıl da korktum.

• - Ты придёшь ко мне? - Сказал ведь, приду. Фу ты, какой беспокойный. - Vana gelecek misin? - Geleceğim, dedim ya. Öf be, ne sabırsızsın.

Фу ты, как здесь жарко! Öf be, burası da ne kadar sıcak!

Фу ты, какая неприятность, совсем забыл, что обещал принести книгу. Tüh be, ne tatsızlık. Kitabı getireceğime söz verdiğimi unuttum.

ХОТЬ БЫ [khot'bi], частица (разг.).

1. E hadi! (хорошо бы). Bir dilek ya da isteği ifade eder. Master halindeki ya da geçmiş zaman kipinde çekilmiş fiillerle birlikte kullanılır.

- Хоть бы уйти куда-нибудь! Bir yerlere gitsem!
- Ты хоть бы умылся, смотри какой грязный. Bir banyo yapsan; bak ne kadar kirlisin.

2. Hiç olmazsa, en azından (по крайней мере, даже только). Dikkat çekmek için kullanılır.

- Ты хоть бы навестил свою бабушку. Hiç olmazsa büyü kanneni bir ziyaret et.

3. Mesela, örneğin (например, к примеру).

Вот хоть бы ты, почему ты вчера не пришёл? Mesela sen, dün neden gelmedin.

Каждая птица, хоть бы воробей, заботится о своём гнезде. Her kuş -mesela serçe- kendi yuvasını düşünür

ХОТЬ БЫ ЧТО [khaf bî şto], в знач. сказ. (разг.).

Hava hoş, hepsi bir (совершенно безразлично; всё равно).

Ему говорят, а он хоть бы что, ничего не слушает. Ona söylüyorlar. Onun için ise hava hoş; hiç birini dinlemiyor.

У него брат очень болей, а ему хоть бы что, даже не ходит к нему. Erkek kardeşi çok hasta. Onun için ise hava hoş; ziyaretine bile gitmiyord.

- Его совсем не укачивает. Такие волны, а ему хоть бы что. Onu hiç deniz tutmaz. Böyle dalgaları ise hiç

ХОТЯ БЫ (Б) [khat'ya bî (p)], частица

1. Bir ... olsun, bir ... de olsa, hiç değilse, hiç olmazsa (по крайней мере, даже только).

- Я ждала, когда она хотя бы на минуту выйдет из комнаты. Bir dakika olsun çıkacağı anı bekledim.

Он пытался хотя бы немного успокоится. Birazcık olsun sakinleşmeye çalıştı.

Напиши мне о себе хотя бы два слова. Hiç değilse iki kelime kendinden yaz.

- Мне давно надо было приехать сюда хотя бы на месяц. Bir aylığına da olsa, buraya çoktan gelmem gerekir di.

2. Mesela, örneğin (например, к примеру).

Дайте мне тетрадь, вот хотя бы вашу. Vana bir defter verin. Mesela sizinkini.

Взять хотя бы нашу работу: кажется, скучная, тяжёлая, а мне нравится. Mesela bizim işi ele alalım; sanırım sıkıcı ve ağır ama benim hoşuma gidiyor.

3. Keşke, varsa, inşallah (хорошо бы, пусть бы). Master halindeki ya da geçmiş zaman kipindeki fiillerle birlikte kullanılır.

Так скучно, хотя бы пришёл кто-нибудь. O kadar sıkılıyorum ki, keşke birisi gelse.

Хотя бы увидеться поскорее, inşallah yakında görüşürüz.

ЧТОБЫ НИ [şto bî n'i], (чего бы ни, чему бы ни, чем бы ни, о чём бы ни) в знач. союзного слова.

Ne olursa olsun, ne -se -sin (всё, любое). Geçmiş zaman ki-pindeki fiillerle birlikte kullanılır. Ни yüklemden önce yer alır.

- Что бы ни случилось, он всегда был спокоен. Ne olursa olsun, her zaman sakindi.
- О чём бы он ни думал в этот день, он всё время помнил о поручении. O gün ne düşünürse

düşünsün, görevini bir an bile aklından çıkarmadı.

ЧТО БЫ ТАМ НИ БЫЛО [ştö bı tam n'i bıla], в знач. наречия.

Her halükarda, n'olursa olsun (в любом случае, несмотря ни на что).

- Что бы там ни было, она уедет отсюда. Her halükarda, o buradan gidecek.
- Что бы там ни было, а лес он любил. N'olursa olsun, ormanı seviyordu

ЧТО ВЫ [ştö vı], междом. (разг.).

ЧТО ВЫ, (Birkaç kişiye ya da saygı bildiren bir ifadeyle bir kişiye karşı); ЧТО ТЫ, (Bir kişiye karşı). Hayret, korku ve hatta birisinin sözlerine ya da hareketlerine karşı itiraz ifade eder.

- - Спасибо вам. - Что вы, не за что. - Teşekkür ederim. - Rica ederim, önemli değil.
- - Я хочу сходить домой. - Что ты, ещё опоздаешь, не надо. - Ben eve gitmek istiyorum. - Ne diyorsun ya? Biraz daha geciksen n'olur? Yарma böyle! 0 - Отойди от окна, простудишься. - Что ты, ведь оно закрыто. - Pencereden uzaklaş; üşüteceksin. - Ne? Pencere kapalıya! / Да ve Ну edatlarıyla birlikte kullanıldığında şiddetli bir itiraz ifade eder.
- - Я принесу вам эту книгу. - Да что вы, не беспокойтесь, я сама к вам зайду. - Kitabı size getireceğim. - Siz ne diyorsunuz? Endişe etmeyin; ben size uğrarım.
- - Это твой друг? - Да что ты, я только что с ним познакомилась. - Arkadaşın mı? - Sen ne diyorsun? Onunla daha yeni tanıştım.
- - Я плохо говорю по-французски. - Ну что ты, я совсем так не думаю. - Fransızca'yı kötü konuşuyorum. -Sen ne diyorsun? Ben hiç de öyle düşünmüyorum. 0 - Вы, наверное, хотите отдохнуть. - Ну что вы, я совсем не устал. - Herhalde dinlenmek istersiniz. - Siz ne diyorsunuz? Ben hiç yorulmadım.

ЧТО ДО [што до okunur], кого, чего, (разг.).

-e gelince, gelgelelim (что касается кого-чего-либо).

- Что до меня, я совсем не устал и могу идти дальше. Vana gelince: Hiç yorulmadım ve yürümeye devam edebi lirim.
- Что до жилья, мы дадим вам две комнаты. Varınmaya gelince: Biz size iki oda veririz.
- Они (птицы) расположены группами, но что до характера, то нет и двух похожих характером. (Kuşlar) gruplar halinde yerleşmişlerdi. Ama tabiatlarına gelince: İki tane bile aynı tabiatta olanı yok

ЧТО ЖЕ (Ж) [ştö jı], в знач. частицы (разг.).

1. Yoksa (разве). Soru cümlelerinde kullanılır. Sorunun anlamını kuvvetlendirir. • - Что ж, он уже ушёл? - Да, недавно. - Yoksa gitti mi?-Evet, az önce.

- (Шварц:) Я ведь слышал - мы коллеги с вами. (Антон:) А вы что же, врач? (Şvarts:) Duydum ki sizinle mes-lektaşmışız. (Anton:) Yoksa siz de mi doktorsunuz?

2. Peki, peki tamam, tamam. Hikaye cümlelerinde kullanılır. Bir şeye razı olmayı ifade eder.

- - А мы уже уезжаем. - Что же, поезжайте. - Biz artık buradan ayrılıyoruz. - Peki, gidin
- - Что ж, ты прав, мне не нужно было братья за это. Peki tamam. Sen haklısın. Bu işe başlamam gerekirdi.
- - Мастер сказал, нужно заменить станок. - Что ж, заменить, так заменить. - Usta, tezgâhı çevirmek gerek, dedi. - Tamam, çevirelim.

ЧТО ЗА [ştö za], в знач. частицы.

1. Ne -si, nasıl bir ... (какой). Soru cümlelerinde kullanılır. Öznenin ya da nesnenin niteliğini, özelliğini kesinleştirmek için kullanılır.

- Что за книгу он тебе принёс? Ne kitabı getirmiş sana?
- Что за мальчик к тебе пришёл? Nasıl bir çocuk geldi sana?
- А что это за бумаги вам оставил Печорин? Peçorin ne tür kâğıtlar bırakmış size?

2. Bu ... de ne, bu ne biçim ..., ne ... (ну и). Ünlem ve soru cümlelerinde, yalın haldeki adlarla birlikte kullanılır. Heyecan miktarını ifade eder (hayranlık, hiddet, kınama vb.).

- Что за шум, что здесь происходит? Bu gürültü de ne? Neler oluyor burada?
- Что за погода! То дождь, то снег. Bu ne biçim hava! Bir yağmur, bir kar.
- Что за ребёнок, совсем не слушается! Bu ne biçim çocuk? Hiç sesi çıkmıyor.
- Что за чудо, как ты здесь оказался?
- da nesi!? Hangi rüzgâr attı seni buraya

ЧТО КАСАЕТСЯ [što kasayitsa], кого, чего

-e gelince, (если говорить о ком-либо, о чём-либо). Birine ya da bir şeye dikkat çekmek için, birini ya da bir şeyi belirtmek için, cümlenin başında kullanılır.

Что касается меня, то я уже сделал задание. Vana gelince; ben görevimi yerine getirdim.

Что касается литературы, то он её очень любит. Edebiyata gelince; onu çok sever.

Что касается младшего брата, то он так устал, что его пришлось нести на руках. Erkek kardeşime gelince; (bunu) elinde taşımak zorunda kaldığı için çok yoruldu

ЧТО ЛИ (ЛЬ) [što l'i (1)], кого, чего, частица (разг.).

Yoksa, acaba; galiba, herhalde, belki de (может быть). Şüpheli ve tereddüt ifade eder. Soru cümlelerinde sıkça kullanılır. Genellikle cümle sonunda yer alır.

- Почему ты так долго не приходил? Забыл что ли? Neden uzun zamandır gelmiyorsun? Unuttun mu yoksa? (Unuttun galiba)
- Что-то случилось, пожар что ли? Bir şeyler oldu. Yangın mı yoksa? (Yangın herhalde)
- Он заболел что ли, такой скучный? Rahatsız mı yoksa, böyle neşesiz? (Rahatsız galiba)

ЧТО НАЗЫВАЕТСЯ [što nazıvayitsa], кого, чего, в знач. вводного слова (разг.).

Ne derler, nasıl derler, nasıl söylesem (правильно сказать, как говорится). Yazıda virgülle ayrılır.

Он довольно странный человек, что называется, чудака. Oldukça garip bir adam, nasıl derler, ucube.

В игре наступил, что называется, критический момент. Oyunda bir de baktım, nasıl desem, kritik bir an.

Ветеран труда не терял связи с заводом, где, что называется, прошла его жизнь. Emektar, fabrikayla, nasıl derler, hayatının geçtiği yerle ilişkisini kaybetmedi

ЧТО НИ [što n'i], (чего ни, чему ни, чем ни, о чём ни), в знач. союзного слова (разг.).

Ne -se -sin, her ne -se -sin (любое, всякое). Ни yüklemden önce yer alır.

Что ни сделаешь, всё ей не нравится. Ne yaparsan yap, hiçbir şey hoşuna gitmez.

Она говорит всё, что ни придёт в голову. Aklına ne gelirse gelsin, her şeyi söylüyor.

На что ни взглянет, всё ему напоминает родной дом. Neye bakarsa baksın, her şey ona evini hatırlatıyor

ЧТО ПОПАЛО [štö papala], (чего попало, чему попало, чем попало, о чём попало), в

знач. местоим. (разг.).

Eline geçen, eline geçirdiği (что-нибудь, безразлично что).

- Он торопился и ел что попало. Acelesi vardı ve ne bulduysa yedi.
- В окно постучали. Он вскочил, надел что попало и выбежал на улицу. Sama vurdular. Yerinden fırladı, eline geçen bir şeyi giydi ve sokağa çıktı.
- Она сидела на диване, укутанная чем попало. Eline geçen bir şeye sarınmış, kanepede oturuyordu.
- Он рисовал на чём попало. Eline geçen bir şeyin üsüne resim çizdi.

ЧТО ТЫ [što ti], см. что вы.

ЧТО УГОДНО [što ugodna], (чего угодно, чему угодно, чем угодно, о чём угодно), в знач. местоим.

Ne -se -sin, her ne -se -sin (любое, всякое, безразлично что).

Ты можешь говорить что угодно, всё равно я этого не сделаю. Sen ne söylersen söyle, yine de ben dediğini uymayacağım.

Я ожидал чего угодно, только не этого. Ne olursa olsun bir şeyler bekliyordum, ama bunu değil.

Она занималась чем угодно, только не уроками. Dersleri dışında, neyle olursa olsun uğraşıyordu.

С ней можно говорить о чём угодно.

- Onunla, neyle ilgili olursa olsun, konuşabi lirsin.

ЧУТЬ БЫЛО НЕ [ç'ut' bilan n'i], частица.

Az kalsın, az daha (едва не).

Он поскользнулся и чуть было не упал. Ayağı kaydı ve az kalsın düşüyordu.

Дверь хлопнула так, что чуть было не выскочило стекло. Kapı, öyle bir çarpıldı ki, az kalsın cam yerinden fırlıyordu.

Я чуть было не опоздал. Az daha gecikiyordum.

ЧУТЬ ЛИ НЕ [ç'ut* Ti n'i], частица.

Sanırım, galiba, herhalde, belki de (возможно). Niyette kararsızlık ifade eder.

- Не помню, кто чуть ли не наш учитель познакомил нас. Bizi kimin tanıştırdığını hatırlamıyorum, galiba öğretmenimizdi.
- Это произошло чуть ли не в прошлом году. Bu, galiba geçen yıl oldu.
- Она позвонила очень поздно, чуть ли не в час ночи. Çok geç, sanırım gecenin birinde aradı.
- Когда он заболел, к нему чуть ли не каждый день приходили товарищи. Hasta olduğu zaman, sanırım her gün, arkadaşları onu ziyaret etti.

ЧУТЬ НЕ [ç'uf n'i], частица.

Neredeyse (почти, едва не).

Солнце чуть не с самого утра начинает печь. Güneş, neredeyse sabahtan yakmaya başlıyor.

Он чуть не бегом бросился домой. Neredeyse koşarak, eve doğru atıldı.

Она здесь работает чуть не с самого основания завода. Neredeyse fabrikanın kuruluşundan beri burada çalışıyor.

Ребёнок ушибся и чуть не заплакал. Çocuk çarpıp canını yaktı ve neredeyse ağlıyordu

ЧУТЬ ТОЛЬКО [ç'ut' tol'ka], союз временной

-ir -ilmez, -ilmesiyle birlikte (как только, едва). Yan cümleyi bağlar. Ana cümledeki eylemi, yan cümledeki eyleminden hemen sonra gelir. Yan cümle, ana cümlede başında, sonunda ya da ortasında bulunabilir.

На другой день, чуть только стемнело, он вышел из дому. Ertesi gün, hava kararır kararır evden çıktı.

Чуть только хлопнет дверь, она вскакивает. Kapı çarpılır çarpılmaz yerinden fırlıyor.

• Все начинают аплодировать, чуть только опустится занавес. Perde açılır açılmaz herkes alkışlamaya başlıyor.